

ทรงฉลวย วรกิจโกศาทร
“มะลิงามในบ้าน”

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961139593

วันที่ ๒๖ / ๑๑ / ๒๕๔๔
 เลขทะเบียน ๑๐๔๕
 เลขหมู่ ๑๑
 ๗๑๓๑๔
 ๒๕๔๔

นางทรงฉลวย วรดิษฐ์โกศาทร

ชาตะ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๕

มตะ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓

สมบัติของสตรี

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๑๐๕๓

สำนักพระราชวัง

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พระราชทานแต่งตั้ง บงหลวงถวาย วรกิจโกศลพร เป็นกรณีพิเศษ ณ วรวิไลสโมสรนันทิมา
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

วัน	หน้าที่ สมเด็จพระราชินี
	เจ้าหญิงวิมลนาถ เจ้าชายวิมลนาถ บงหลวงถวาย วรกิจโกศลพร
	เจ้าชายวิมลนาถ
	เจ้าชายวิมลนาถ และเจ้าหญิงวิมลนาถ
	เจ้าชายวิมลนาถ และเจ้าหญิงวิมลนาถ

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ นางทรงฉลุย วรกิจโกศาทร ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร ในวันอาทิตย์ ที่ 24 มิถุนายน 2544 นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม แก่นางทรงฉลุย วรกิจโกศาทร อย่างหาที่สุดมิได้ หากนางทรงฉลุย วรกิจโกศาทร จะหยั่งทราบด้วย ญาณวิถีดุจใด คงจะมีแต่ความปลื้มปิติ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร บุตร ธิดา ของนางทรงฉลุย วรกิจโกศาทร และครอบครัว ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมกราบถวายบังคมทูลขอบำเพ็ญ พระกุศลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และขอเทิดทูนไว้ เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นสิริมงคลอันสูงสุดแก่ปวงข้าพระพุทธเจ้า และวงศ์ตระกูลสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร

พล.ต. เฉลิมศักดิ์ - รศ. พญ. คุณหญิงพจมานทิพย์ วรกิจโกศาทร

พล.ต. สันติสุข - พ.อ.หญิง สุทนต์ วรกิจโกศาทร

รศ. ดร. ชมภูติ - พ.อ.หญิง จดพร พูลเกษ

นายมิเชล - นางพิศพีไล เทสตาร์ด

รศ. ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร

ประวัติชีวิต ของ นางทรงฉลวย วรกิจโกศาทร

นางทรงฉลวยเกิดเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2465 ที่จังหวัดราชบุรี เป็นบุตรของนายฉัตร และนางกระจำจ ชูณหะนันท์ ต่อมาท่านพร้อมครอบครัวได้ย้ายมาอยู่กับญาติคือคุณตา พันโทหลวงวิจารณ์ภูมิเขตต์ และคุณยายทิพย์ ซึ่งรักท่านเสมือนเป็นลูกของตนเอง ได้ส่งเสียท่านให้เรียนหนังสือที่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ โรงเรียนโชติเวช และโรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา ท่านมีเพื่อนที่ยังรักและติดต่อกันมาจนตลอดชีวิตหลายคนจากโรงเรียน 3 แห่งนี้

จบจากโรงเรียนแล้วท่านทำงานเป็นครูอยู่ระยะหนึ่ง และในปี 2486 ได้สมรสกับร้อยตำรวจเอก ประเสริฐ วรกิจโกศาทร บุตรคุณพระวรกิจโกศาทร และนางละมุล วรกิจโกศาทร มีบุตรชาย-หญิงด้วยกัน 5 คนคือ

1. พล.ต. เฉลิมศักดิ์ วรกิจโกศาทร สมรสกับ รศ. พญ. คุณหญิงพุทธิพรณี (วัชรนายน) วรกิจโกศาทร มีบุตรชาย หญิง 2 คน

1. นายรักษ์ วรกิจโกคาทร (ปาล) กำลังทำปริญญาเอกที่ประเทศอังกฤษ
2. นางสาวธีรา วรกิจโกคาทร (เปรม) กำลังทำปริญญาเอกที่ประเทศอังกฤษ
2. พล.ต. สันติสุข วรกิจโกคาทร สมรสกับ พ.อ.หญิง สุดาวดี (สุวรรณนาคร) วรกิจโกคาทร
3. พ.อ.หญิง จตุพร พูลเกษ สมรสกับ รศ. ดร. ชมภูศักดิ์ พูลเกษ มีบุตรชาย-หญิง 3 คน
 1. นายทวีพร พูลเกษ (ป้อง) กำลังทำปริญญาเอกที่อเมริกา
 2. นางสาววิภาพร พูลเกษ (ปลื้ม) กำลังทำปริญญาโทที่อเมริกา
 3. นายศุภพร พูลเกษ (ปรก) กำลังเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
4. นางพิศพิไล เทสตาร์ต สมรสกับ นายมิเชล เทสตาร์ต มีบุตรชาย-หญิง 2 คน
 1. นางสาวเอมิลี ดุษฎี เทสตาร์ต (มีนี่) กำลังเรียนปริญญาเอกที่ประเทศฝรั่งเศส
 2. นายโจฮันนี มนตรี เทสตาร์ต (โจ) ทำธุรกิจบริษัทเซอเวกซ์
5. รศ. ดร. สายฤดี วรกิจโกคาทร เป็นอาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

หลังจากแต่งงานแม่เดินทางติดตามพ่อไปประจำอยู่ต่างจังหวัดบ้าง ในกรุงเทพฯ บ้าง และย้ายออกต่างจังหวัดอีกในภายหลัง จังหวัดสุดท้ายแม่อยู่ในฐานะภรรยาผู้กำกับการ ดำรงจรรยาจังหวัดหนองคาย คราวที่พ่อออกปฏิบัติหน้าที่ราชการในพื้นที่ห่างไกล อันตราย และหลายครั้งเป็นภารกิจลับที่เป็นเรื่องของราชการในต่างประเทศ ซึ่งแม่ไม่สามารถทราบ ได้ว่าพ่ออยู่ที่ใดเป็นเวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ หลายเดือน แม่ก็มีความมั่นคง ยืนหยัด เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ให้เป็นหลักที่พึ่งของผู้ใหญ่ของบ้าน ของลูก และของครอบครัว และ บริวารทั่วไป แม่ใช้ความเอาใจใส่ ดูแลสุขภาพ สั่งสอน อบรมลูกให้ความรัก ความอบอุ่น ทางจิตใจกับทุกคน ให้ทุกคนมีความมั่นคงทางจิตใจ แม่มีความเข้มแข็ง ขยัน และทำงาน หนักแม้ว่าเมื่อยังสาว แม่เป็นคนขาวบาง สูง โปร่ง ดูเป็นคนสวยน่ารัก และมีความอ่อนหวาน นุ่มนวลเป็นลักษณะประจำตัว

ในปี 2498 พ่อออกจากราชการกรมตำรวจ เพื่อไปทำงานทางการเมืองจนถึง พ.ศ. 2500 จึงได้ไปประกอบอาชีพส่วนตัว แม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของภรรยา และลูกสะใภ้ใน

บ้านอย่างดีตลอดมา แม่ดูแลรักษา ทำนุบำรุง ญาติทุกๆ คนอย่างดีจนแม่เป็นที่รักเป็นที่พึ่ง เป็นที่ไว้วางใจของมวลญาติทุกคน

ตลอดชีวิตความเป็นภรรยาและแม่ แม่ต้องทำงานทุกอย่างในบ้านเองเกือบทั้งหมด แม่ไม่ย่อท้อกับงานที่อานวยให้ครอบครัวอยู่อย่างสุขสบาย แม่ยืนหยัดร่วมกับพ่อในการรักษาความดี ความสุจริตยุติธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตลอดชีวิตราชการของพ่อจนพ่อชมเชยแม่เสมอว่า แม่เป็นภรรยาที่ดีที่ช่วยทำให้พ่อสามารถรักษาความถูกต้อง รักษาเกียรติศักดิ์ศรีได้โดยไม่ต่างพร้อยในการทำงาน แม่ดูแลครอบครัวอย่างดี ด้วยการอดออมและระมัดระวัง ไม่เห่อเหิมฟุ้งเฟ้อ ไม่เป็นแรงกดดันให้พ่อต้องพลาดพลั้ง ไปจากการรักษาคุณงามความดี แม่เป็นผู้มุ่งห่มเรียบร้อย ประหยัด ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความพอดี ไม่ให้เกิดความเดือดร้อน แม่เองก็ได้ช่วยพ่อในการเสริมรายได้ของครอบครัวในหลายๆ กิจกรรม ที่แม่คิดว่าแม่ทำได้โดยไม่เสียเกียรติของพ่อ

จนเมื่อพ้นภาระต่อราชการ และพ่อกำหนดทำงานส่วนตัว แม่ก็ได้เป็นแรงสนับสนุนให้พ่อร่วมกับเพื่อนๆ เปิดโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ การช่างวิทยุ โทรทัศน์ และเขียนแบบก่อสร้าง ชื่อโรงเรียนอาชีวะเทคนิค และต่อมาเปลี่ยนธุรกิจเป็นบริษัทโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง วปท. ของกรมการทหารสื่อสารกองทัพบกชื่อ บุรพาโฆษณา ตั้งอยู่ชั้นที่ 3 อาคารเฉลิมเขตร์ (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) เชียงสะพานกษัตริย์ศึก ดำเนินกิจการผลิตรายการวิทยุต่างๆ เช่น ดนตรี ละคร สารคดี และผลิตงานโฆษณาให้กับสถานีวิทยุ วปท. 18 สถานีทั่วประเทศ เป็นเวลาหลายปี จนมีเหตุต้องระงับกิจการไปด้วยเหตุผลของการถูกอิทธิพลของผู้มีอำนาจในระยะนั้นรังแกแย่งเอากิจการนั้นไป และด้วยความกล้าหาญของแม่และพ่อ ครอบครัวได้ต่อสู้กับบรรทัดฐานด้วยการนำเรื่องขึ้นฟ้องศาลเพื่อความถูกต้องและยุติธรรม แม่ร่วมกับพ่อต่อสู้กับผู้ที่มีอำนาจในบ้านเมือง ที่ใช้อำนาจรังแกประชาชนที่ทำงานอย่างสุจริต คดีความนั้นใช้เวลาถึง 9 ปี 3 ศาล แม่และพ่อจึงประสบชัยชนะในคดีที่ถูกกลั่นแกล้งทางธุรกิจครั้งนั้น ท่านกล่าวคำขอขอบคุณคุณมารุต บุณนาค ผู้เป็นทนายความให้ท่านทั้งสองในคดีนั้นที่ได้ต่อสู้ด้วยความกล้าหาญ ที่จะต่อสู้เพื่อคงไว้ซึ่งความถูกต้องและความยุติธรรมในแผ่นดินของเรา

ตลอดเวลาของการทำงาน ของพ่อและของแม่ แม่เก็บออมเพื่อครอบครัวที่ละเล็กละน้อย และเริ่มธุรกิจซื้อขายที่ดิน ที่ละเล็กละน้อยจนสามารถส่งลูกไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้ 3 คน ท่านสมหวังที่ลูกเรียนได้ดี เรียนได้สูง มีหน้าที่การงานดี ทำงานด้วย

ความสุจริต มีครอบครัวดี มีความรัก ความอบอุ่น มีศีลธรรม มีจิตใจเมตตา กรุณา และมีหลานที่น่ารักอย่างยิ่งอีก 7 คน

แม่มีจิตใจที่บริสุทธิ์ มีความรักอย่างยิ่งต่อพ่อ ต่อลูก ต่อครอบครัว ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แม่จะไม่หยุดอยู่เฉยเลย ถ้าเป็นเรื่องของทั้งหมดที่กล่าวมา แม่ยืนหยัดอยู่ข้างพ่อตลอดชีวิตการทำงาน ทุกครั้งที่มีปัญหา ต้องฟันฝ่าด้วยกันหลายต่อหลายครั้ง แม่อดทน ต่อสู้กับความเหนื่อยยากให้ลูกมีความสุขสมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ท่านมีกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสงบ และความเป็นเอกราชของบ้านเมืองอย่างมุ่งมั่น แม่ร่วมกับกิจกรรมของ กอ.รมน. สมาคมสันติสุข ลูกเสือชาวบ้าน เป็นประธานของลูกเสือชาวบ้านค่ายวัดโพธิ์ อยู่เกือบ 10 สมัย ด้วยความเข้มแข็ง แม่เป็นพุทธมามกะที่มีความศรัทธาอย่างแท้จริงในพระพุทธเจ้า และคำสอนทางพุทธศาสนา แม่เป็นผู้ทำบุญโดยไม่มีข้อกังขาถึงคุณค่าของการดำรงพุทธศาสนา ลูกชายของแม่ทั้งสองคนได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุโดยสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17 และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์เป็นองค์อุปัชฌาย์ แม่หมั่นชำระล้างจิตใจให้ปราศจากกิเลส แม่เดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประเทศอินเดียถึง 8 ครั้ง และยังเดินทางไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุที่ประเทศศรีลังกาอีกถึง 7 ครั้ง

แม่ดำเนินชีวิตด้วยสติตั้งมั่น ไม่ว่าจะมีความทุกข์ของใครในบ้านท่านจะรับฟังช่วยคิดแก้ปัญหา จัดการได้ทุกอย่าง เรื่อง แม่ตั้งอยู่บนความเสียสละมากจนลูกๆ เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาภายหลังจึงมีความเข้าใจและคิดว่าได้เรียกร้องจากแม่ไปมากจนเหมือนกับจะลืมนึกว่าแม่เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความชอบ ความรัก ความสนใจ ความต้องการของร่างกาย และความเหนื่อยล้าของแม่เหมือนกัน แต่เราก็มักมีดมัวมองข้ามด้านต่างๆ เหล่านี้ของแม่ไปหมด เพราะแม่ไม่เคยเรียกร้องให้ลูกๆ คิดเผื่อแผ่ถึงแม่บ้าง มาเมื่อระยะหลังเราเริ่มเห็นใจ และเข้าใจแม่มาก และช่วยแบ่งเบาภาระของแม่บ้าง ดูแม่ก็ชื่นชม และชอบใจลูกอยู่เสมอๆ แม่ดีใจที่ลูกๆ เริ่มมีจิตใจของความเป็นผู้ใหญ่บ้าง นึกถึงพ่อแม่และผู้อื่นบ้างตามหน้าที่ของคนที่เป็นผู้ใหญ่ที่ดี

แม่เริ่มเหนื่อยอ่อน ไม่แข็งแรงคล่องแคล่วเหมือนเดิม ตั้งแต่ 10 กว่าปีก่อน หมอของแม่ลงความเห็น ว่า ดับไม่ค่อยดี เป็นไวรัสชนิดหนึ่งซึ่งทำให้ดื่มน้ำลำบากเรื่อยๆ

ในภายหลังมีอาการทางหัวใจ ความดัน เส้นเลือดเปราะ และอื่นๆ เข้ามาพร้อมกับ ความเจ็บป่วยแต่ละครั้งมีอาการรุนแรงต่างๆ กัน ในระยะนั้น แม่และพ่อไปหาหมอที่รักษาตามกำหนดเวลาจนสนิทสนมกันมาก และดูแลแม่อย่างดีตลอดมา ซึ่งแม่บอกว่าชีวิตของแม่เป็นหนี้บุญคุณหมอหลายท่าน เช่น

1. ศ. นพ. ศุภชัย ไชยธีระพันธุ์
2. ศ. นพ. เต็มชัย ไชยวุฒิ
3. ศ. นพ. สาโรจน์ วรรณพฤกษ์
4. พ.อ. นพ. อนุชิต จูทะพุทธิ

ต่อมาหมอก็พบว่าแม่มีเส้นเลือดอุดตันบริเวณทางเดินอาหารต่อกับกระเพาะอาหาร ซึ่งเป็นอันตรายมากหากเส้นเลือดเหล่านี้แตก แต่อย่างไรก็ตาม อาการก็ทรงตัวมาเป็นเวลาอีกหลายปีทุกอย่างดูเป็นปกติ แม่สามารถประคับประคองปัญหาทางร่างกายมาได้เป็น 10 ปี ซึ่งลูกๆ ก็ถือเป็นความโชคดีของพวกลูกมาก จนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2543 หมอตรวจพบเนื้อร้ายในตับที่กลายมาจากบริเวณที่เป็นตับแข็งที่เสื่อมสภาพนั้น แม่เข้าออกโรงพยาบาลบ่อยขึ้น เป็นระยะเวลาสั้นบ้าง ยาวบ้าง หลานๆ ที่ไปเรียนที่ต่างประเทศก็กลับมาเยี่ยมกันครบทุกคน ทั้งปาล เปรม บ้อง ปลื้ม เอมีลี โจอันนี่ บ้านสำหรับมีชีวิตชีวามีคนมากันมาก นั่งหอมล้อมแม่ซึ่งแสดงความรัก และขบใจลูกหลานอยู่ตลอด และที่สำคัญคือ แม่คงเป็นผู้มีบุญมาก เพราะตั้งแต่เจ็บป่วยมาแม่ไม่มีความเจ็บปวดทรมานเลย มีแต่อาการอ่อนเหนื่อย และอึดอัดบ้างเท่านั้น

วันที่แม่เข้าโรงพยาบาลครั้งสุดท้ายเช้าของวันที่ 19 มิถุนายน ท่านมีอาการสับสน มีนงง เหนื่อยหมดแรงหลังรับประทานอาหารเข้ากับลูกและพ่อตามปกติแล้ว ลูกๆ รีบพาแม่เข้าหอภิบาล โรงพยาบาลศิริราชอีกครั้ง ลูกหลานมาอยู่ใกล้แม่ด้วยความรัก ห่วงใย อาหารแก่แม่ กลางดึกเวลา 22.00 น. ของคืนวันที่ 20 มิถุนายน เส้นเลือดที่กระเพาะของแม่สามเส้นที่โป่งเต็มที่อยู่แล้วก็แตกเป็นแผลยาว โลหิตภายในออกมาตลอดเวลาไม่มีทางแก้ไขใดๆ ได้ แม่ซ็อกหมดสติเข้าสู่ภาวะโคมาในทันที คณะแพทย์ และคุณหญิง พญ. พุทธิพรณี ลูกสะใภ้ใหญ่ของแม่ และพยาบาลของหอภิบาลพยายามช่วยแม่อย่างที่สุด ความดันของแม่ลดลงรวดเร็วจนต่ำมากๆ แม้ว่าหัวใจของแม่ยังเต้นอยู่ปกติ และแม่ยังหายใจ แต่แพทย์ได้บอกว่าหมดหวังที่แม่จะกลับฟื้นมารู้สึกตัวอีกแล้ว แม่อยู่ในภาวะโคมาตลอดคืนนั้น และที่สที่สุดหัวใจอันแสนงดงามของแม่ที่รับใช้สังขารจนเหนื่อยมากับชีวิตที่

ยาวนานถึงกว่า 77 ปี ก็หยุดสงบนิ่งสนิทเมื่อเวลา 9.44 นาฬิกา ของเช้าวันที่ 21 มิถุนายน แม่ที่รักของทุกคนจากไปแล้วอย่างสงบ

แม่เคยพูดว่าญาติผู้ใหญ่ที่จากไปต่างเวลาก็มีความหมายต่างกัน แม่เองอยากลิ้นลมตอนเช้า แม่เชื่อว่าแม่จะยังไม่ได้รับเอาอาหารที่แทนความสมบูรณ์ของชีวิตในวันนั้น แม่อยากเหลือส่วนของแม่นั้นมอบให้กับลูกหลาน แม่ไม่อยากลิ้นลมกลางคืนเพราะท่านบอกว่านั้นหมายถึงการที่ผู้ที่จากไปนั้นได้รับเอาอาหารที่แทนความสมบูรณ์ของชีวิตในวันไปด้วยหมดแล้ว ไม่ได้เหลือเผื่อไว้ให้ใคร และแม่ก็คงพอใจที่แม่ได้มีเวลาของแม่ที่จะจากไปเป็นเวลาเช้าถือว่าแม่ให้สิ่งดีกับชีวิตของลูกหลานแม้จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ตลอดชีวิตของแม่ แม่เป็นผู้ให้กับผู้อื่นมาตลอด แม่แม่เป็นลูกอยู่ระยะสั้นมาก แต่ก็ เป็นหลานที่ดีที่เชื่อฟัง และกตัญญูอยู่นานมากหลายปี ต่อมาก็เป็นภรรยาที่แสนวิเศษ เป็นคู่ทุกข์คู่ยาก ที่ซื่อสัตย์อย่างยิ่งต่อสามี มีความเข้าใจให้การยอมรับโดยดุษฎี แม่มีความสุขกับการคิด และทำเช่นนั้นเพื่อให้สามีมีความสุขกายสบายใจอย่างที่สุด เมื่อแม่เป็นแม่ แม่ก็ให้กับลูกอย่างมาก ให้ทุกอย่างที่แม่เห็นว่าถูกต้องในการให้ได้ แม่จัดหาให้ได้สูงสุดความสามารถ จนได้รับประทานรางวัลเป็นแม่ดีเด่นประจำปี 2538 ในโอกาสวันแม่แห่งชาติ

แม่ให้กับลูกนอกไปจากชีวิตที่ดี ที่มีค่า หมาอะไรมาเปรียบไม่ได้แล้ว แม่ให้อีกหลายอย่างที่ไม่มีใครจะให้ได้กับลูกทั้ง 5 คน แม่ให้ร่างกายที่แข็งแรง แม่ให้ความสมบูรณ์ของการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งหมด ให้สติ ปัญญา ในระดับที่เรียนรู้ได้ ทำความเข้าใจได้ ให้สติยังคิด ให้ความระวัง ไม่ประมาท ให้ศีลธรรมอันดี แม่ให้จิตใจที่เข้มแข็ง ฝึความดี ความถูกต้อง ให้ความมีกำลังใจไม่ย่อท้อ ให้อารมณ์ที่เบิกบาน ให้ความสุขใจ มีเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กรุณา ที่ทำให้ลูกทุกคนอยู่ร่วมกับใครๆ ได้อย่างเป็นสุข โดยไม่มีปมด้อย อันใด นอกจากชีวิต สติ ปัญญา จิตใจ สังคมแล้ว ทั้งหมดนี้ยังไม่ได้รวมถึงสิ่งที่แม่ให้สิ่งที่มีที่เป็นวัตถุกับลูกๆ ด้วยอย่างมากมาย รวมทั้งหมดแล้ว แม่ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อชาตินี้ของแม่ แม่ยังได้ทำหน้าที่ในการดำเนินชีวิตของแม่เผื่อแผ่เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อๆ ไปกับคนรุ่นที่จะตามมาด้วย ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวเรา ลูกหลาน หรือคนอื่นๆ ผ่านทางคนที่แม่รัก คนที่แม่รู้จัก และรู้จักแม่ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ชีวิตของแม่จึงไม่ได้เป็นชีวิตเล็กๆ ชีวิตหนึ่งที่ได้จบลงแล้วเท่านั้น เพราะเมื่อคิดมาถึงตรงนี้ แม่มีชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ที่ลึกซึ้งที่มีผลต่อเนื่องไปอีกมากมาย ยาวนานไปจนไม่สิ้นสุด

ผ่านลูกหลาน ญาติมิตรที่รู้จัก และรักแม่ ลูกๆ ขอกราบขอบคุณต่อดวงวิญญาณของแม่
อยากให้แม่รับทราบทุกวันนี้นี้ แม่จะยังคงอยู่ในใจของลูกหลานผู้จะถือเป็นหน้าที่ที่จะรักษา
ความดีของแม่ไว้เป็นแนวของชีวิตของเราตลอดไป ให้แม่ได้รับทราบว่า วันนี้ลูกหลานเข้าใจ
แล้วถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ หากมีวาระใดก็ตามที่เราจะได้เกิดมาในชาติภพ
เดียวกันอีก เราจะขอเกิดมาเกี่ยวข้องกับแม่อีก แต่จะขอมีบทบาทเป็นผู้ให้แก่แม่บ้าง
ในการให้ทุกอย่างทั้งการทำนุ บำรุง รักษา ปรนนิบัติ ปกป้องคุ้มครอง ช่วยเหลือเสียสละ
ให้แม่บ้าง ผ่อนแรงช่วยให้แม่สบายกายสบายใจบ้าง มีเวลามีความสุขมีความสุขใจ
บ้าง ไม่ต้องให้แม่มาลำบาก เป็นห่วงเป็นทุกข์ไม่ว่าจะเป็นทุกข์ทางกาย หรือทุกข์ทางใจ
เพราะเรื่องที่เราเป็นผู้ก่ออีกต่อไปอีกเลย

ดวงวิญญาณแม่ไปในที่ที่มุ่งหมายจะไปแล้ว แม่ไปสวรรค์อย่างแน่นอน เพราะ
สิ่งที่แม่ได้ใช้เวลาทั้งหมดที่อยู่ในโลกกระทำ ได้ดำเนินชีวิตที่เหมาะสม งดงามดี และได้
สร้างกุศลมากมายอย่างจะประเมินค่ามิได้

สองตายายกับดอกกุหลาบสีชมพู

คุณนายทรงฉลุย วรกิจโกศาทร เป็นผู้มีความคุ้นเคยกับข้าพเจ้ามาเก่าแก่กว่า 40 ปี ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ พ.อ. สาสี่ ปาสะกุล หัวหน้ากองวิทยุประจำถิ่น (วปถ.) จัดการเทศน์ปุจฉา วิสัชนา สองธรรมมาสน์ ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุ วปถ. 1 กรมการทหารสื่อสาร เมื่อ พ.ศ. 2499 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 09.00 - 10.00 น. (ปัจจุบัน จส. เอฟเอ็ม 103) ต่อมามีการถ่ายทอดเสียงไปยังสถานีวิทยุ วปถ. ทั่วประเทศอีกสิบกว่าสถานี เป็นที่นิยมชมชอบสำหรับผู้ที่ฟังเทศน์เป็นจำนวนมาก การปรับปรุงเพิ่มสถานีวิทยุต้องใช้งบประมาณมาก จึงต้องอาศัยบริษัทยาสูบโฆษณา ซึ่ง พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร เป็นผู้จัดการใหญ่ จึงรู้จักคุณนาย ทรงฉลุย วรกิจโกศาทร ผู้จัดการฝ่ายการเงินมาตั้งแต่ครั้งโน้น

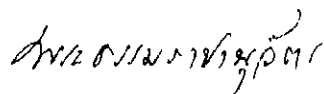
ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2506 พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร ซึ่งมีความเคารพเป็นอย่างยิ่งในท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณฺณสิริ) สมเด็จพระสังฆราช คือ สมเด็จพระ ป๋า วัดพระเชตุพนฯ ได้มาอุปสมบทอยู่กับท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระ ป๋า เมื่อ พ.ศ. 2516 และลูกชายอีกสองคนคือ พล.ต. เฉลิมศักดิ์ (แป๊ะ) และ พล.ต. สันติสุข (อ้อด) ก็มาอุปสมบทอีก เมื่อ พ.ศ. 2519 จึงเพิ่มความคุ้นเคยสนิทสนมกันเหมือนญาติ ตลอดทั้ง

ลูกสาวทั้งสาม พ.อ.หญิง จตุพร (อืด) พิศพิไล (แอ๊ด) ดร. สายฤดี (แอ๋ว) เลยไปถึงคุณปู่
คุณย่าที่สนิทสนมเช่นกัน

บ้านวรภิกโกคาทร มีวัตรปฏิบัติที่พิเศษน่านิยมเป็นพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือ ตั้งแต่
พ.ต.ท. ประเสริฐ วรภิกโกคาทร ลาสิกขา (สึก) ออกไปแล้ว ครอบครัวนี้มักดึกาขึ้นใหม่
ทุกคำจะต้องทำวัตรสวดมนต์ ทำวัตรพร้อมกันเป็นประจำ อาณิสสส์ที่เกิดจากการสวดมนต์
ไหว้พระทำให้อยู่เย็นเป็นสุข ลูกทุกๆ คนสำเร็จการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย มีครอบครัวมั่นคง
ตลอดทั้งหลานๆ ก็น่าชื่นชม แม้บางครั้งความเป็นปัญหาคับใจจะมีบ้าง ก็เหมือนมีเทวดา
บันดาลให้กลับดีได้ นับเป็นอัศจรรย์

คุณนายทรงฉลวย เป็นสุภาพสตรีที่มากด้วยไมตรี มีเมตตา มีน้ำใจต่อทุกคน พูด
ไพเราะ เรียกสามีทุกคำว่า “พี่เล็ก” ลูกๆ ก็พ่อแป๊ะ พ่ออืด แม่อืด แม่แอ๊ด แม่แอ๋ว ทุก
วันพระทั้งสองสามีภรรยาจะต้องมาถือศีลฟังเทศน์ที่วัดพระเชตุพนฯ บางคราวลูกสาวลูกชาย
หรือหลานก็มาด้วย ฝึกลูกหลานให้รู้จักวัตรรู้จักพระ เพื่อประกาศศานตทายาทต่อไป คุณนาย
ทรงฉลวยเป็นผู้เต็มไปด้วยความกตัญญูทเวที่ต่อบุพการีบิดามารดา ทั้งของตนเองและ
ของสามี โดยเฉพาะมีความกตัญญูทเวที่ต่อพระรัตนตรัยปฏิบัติตัวตั้งอยู่ในธรรม ฝึกให้
ทำบุญกุศลอยู่เสมอ วันที่ 7 ธันวาคม จะต้องทำบุญบริจาคกองทุนสมเด็จพระสังฆราช 17
บูชาท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ปาเสมอๆ ความงดงามในน้ำใจของคุณนายทรงฉลวยยังมี อีก
หลากหลาย ประจักษ์พยานสำคัญที่ปรากฏในความมีผู้นิยมนับถือรักใคร่เคารพก็คือ
ตั้งแต่ถึงแก่กรรม และงานสวดพระอภิธรรมทุกเดือน มีผู้ที่มาในงานมากอย่างน้อยนา

เมื่อคุณนายทรงฉลวย วรภิกโกคาทร ถึงแก่กรรม ผู้ที่ถือศีลฟังธรรมวัดโพธิ์
จะปรารภกันถึงสองตายายที่นำดอกกุหลาบสีชมพู มาปักแจกันโต๊ะหมู่บูชาพระพุทธเทว-
ปฏิมากร พระประธานที่พระอุโบสถ และบูชาสมเด็จพระสังฆราช ปา ณ ตำหนัก (น.16) ทุกวันพระ
ตั้งแต่ปี 2506 จนบัดนี้ ด้วยความอาลัยถึงยายที่จากไปเสียแล้ว

(พระธรรมราชาวัตร)

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

แต่

คุณนายทรงฉลุย วรกิจโกศาทร

● ทรงฉลุยวรกิจ

ท่านยอมชีพม้วยมรณ

ลูกหลานญาติมิตรนอน

แม่ยอมหมดทุกขันธ์

● แม่ทรงฉลุยไซ้

บุญกุศลสาธารณ์หนอ

พ.ต.ท. ประเสริฐพ่อ

สองท่านช่วยวัดมาก

● พระเชตุพนไซ้

พ่อแม่ช่วยมากโข

แจกันดอกไม้โบ

ในโบสถ์วัดโพธิ์ไซ้

● กฐินผ้าป่าไซ้

กรรมการ, ประธาน, รอง, ชัด

ชัยภูมิหนึ่งจังหวัด

แม่วัชร ชวนสร้าง

● เพื่อกตัญญูให้

ขอสนองเป็นลิขิต

บุญใดอาตมาผลิต

ขอคุณผลบุญได้

โกศาทร แม่เอย

โตกสิ้น

คิดห่วง เสมอมา

สู่ฟ้าสรวงสวรรค์

บุญพอ

แม่สร้าง

คู่ชีพ แม่มา

กุศลสร้างทุกประการ

วัดโพธิ์ หนึ่งเอย

สร้างไว้

แม่แต่ง เสมอมา

ท่านได้ จัดประจำ

หลายจังหวัด

ท่านอ้าง

แม่ช่วย เสมอมา

ทุกครั้ง ช่วยประจำ

ใฝ่อุทิศ

แต่งไว้

อุ้มเก็บ ใวันมา

อุทิศให้ คุณนาย

พระมหาวรชัย ดิสสุเทโว

คณะ ก.31 วัดพระเชตุพนฯ

ประพันธ์

หมายเหตุ ผู้บรรยาย “รายการโพธิธรรม” วิทยู ร.ด.747 AM. ทุกวันอาทิตย์

เวลา 18.15-19.00 น.

“คุณตุ้ย”

คุณทรงฉลวย วรกิจโกศาทร หรือคุณตุ้ย หรือ “คุณ” ของพี่ ได้ร่วมชีวิตกันมาด้วยความผาสุกทุกประการตลอดระยะเวลายาวนานกว่า 60 ปี ในที่สุดคุณก็ได้จากพี่ไปสวรรค์เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2543 เวลา 9.44 น. ด้วยโรคตับอักเสบเรื้อรัง ซึ่งเป็นมาประมาณ 10 ปี เป็นการสูญเสียอันใหญ่หลวงของพี่ พี่เสียใจที่สุดจะประมาณได้ รู้สึกหมดอาลัย และหมดกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปเมื่อไม่มีคุณอยู่ด้วย แต่เมื่อนึกถึงคำขอร้องของคุณที่ขอให้พี่ทำหน้าที่ทำนุบำรุงลูกหลาน และทำหน้าที่เรื่องจัดดอกไม้บูชาพระประธานในโบสถ์วัดโพธิ์ และการบุญการกุศลอื่นๆ อีกหลายอย่าง และประกอบกับเห็นในข้อธรรมที่ว่า การเกิด การตายของชีวิตเป็นสังขารของมนุษย์ พี่จึงคิดว่า จะอยู่ทำหน้าที่ตามที่คุณขอร้องไว้ต่อไป ในโอกาสนี้ขอตั้งจิตอธิษฐานว่า บุญกุศลที่พี่ได้ปฏิบัติธรรมใดๆ ก็ดีทุกอย่างทุกประการ พี่ขอยกส่วนบุญกุศลนั้นให้แก่คุณทั้งหมด ขอให้คุณได้ไปเกิดในสวรรค์แดนสุขาวดี อันเป็นสถานที่บรมสุข ปราศจากทุกข์โศกโรคภัย ปราศจากภัยอันตรายใดๆ ปราศจากอนิฏฐารมณ์ทั้งหลาย มีแต่ความสุขกายสุขใจ ปราศจากสิ่งใดขอให้สมปรารถนาทุกอย่าง มีโอกาสที่จะได้ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญเพียรพยายาม ชำระล้างอาสวะกิเลสที่อาจยังหลงเหลืออยู่ในจิตใจของคุณอยู่บ้างให้หมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิง เพื่อคุณจะได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ในอนาคตอันใกล้ พี่ใคร่ขอตั้งสัตย์ปฏิญาณฐานว่า เกิดชาติใด ภพใดของพี่และคุณ ขอให้เราได้เป็นครอบครัวเดียวกัน และรัก เมตตา กรุณาต่อกันเหมือนในชาตินี้ตลอดชาติหน้า และชาติต่อไป จนถึงชาติสุดท้ายที่เราสองคนจะได้บรรลุมรรคผลนิพพานไปด้วยกัน ความปรารถนาของพี่จะสำเร็จได้ด้วยความเมตตาของคุณที่จะกรุณาช่วยทำให้ความปรารถนาของพี่เป็นความจริงขึ้นมาได้ ขอขอบคุณแม่แก้ว แม่เพื่อนยาก แม่พระ แม่คุณแม่ทูนหัวแม่ชื่นใจ ขอให้ธรรมคุ้มครองคุณให้ประสบแต่ความสุขสงบตลอดกาลนานเทอญ

สุดท้ายนี้ พี่ใคร่ขอระลึกถึงคุณความดีนานัปการที่คุณได้เมตตา กรุณาต่อพี่ และครอบครัวให้ได้อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้าแล้ว ทำให้พี่รู้สึกซึ่งในน้ำใจว่า คุณควรแก่นามว่าแม่แก้ว เพราะคุณเป็นที่พึ่งของพี่ได้ตั้งใจไม่เคยผิดหวัง คุณเป็นแม่เพื่อนยาก เพราะคุณได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยดีกับพี่มาตลอดเวลา 60 ปี คุณเป็นแม่พระของพี่ เพราะมีเมตตากรุณาชักนำให้พี่ทำบุญกุศล และปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ และทั้งยังมีอภัยธรรมต่อพี่ ทั้งๆ ที่พี่ทำผิดหลายครั้งก็ไม่เคยถือโทษ โกรธเคืองพี่เลย คุณเป็นแม่คุณของพี่ เพราะคุณทำบุญคุณไว้กับพี่ และครอบครัวมากหลายสิ่งหลายอย่างตลอดมาโดยไม่ขาดตกบกพร่อง คุณเป็นแม่ทูนหัว

เพราะคุณได้ทำความดีหลากหลาย มีน้ำใจต่อผู้อื่นอย่างน่าทึ่ง คุณเป็นแม่ชื่นใจของพี่ เพราะคุณปฏิบัติกาย วาจา อ่อนโยน อ่อนหวาน ไพเราะ อยู่เสมอ เมื่ออยู่ด้วยกันตลอดเวลา หกสิบปี ไม่เคยเห็นคุณแสดงวาทะหยาบคายโกรธเคืองผู้ใดเลย

ขอภัยต้องกล่าวต่อไปอีกว่า คุณเป็นคนเชื่ออย่างแน่วแน่มั่นคงในบุญ-บาปตามกฎแห่งกรรม และได้ชักนำให้พี่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างจริงจัง เหตุนี้จึงทำให้คุณมีบุญในศีลธรรม ผักเฝ่ปฏิบัติธรรม ทำบุญได้มากอยู่ตลอดเวลา นอกจากทำบุญตักบาตรทุกวันแล้ว ทุกวันพระต้องไปทำบุญให้ทาน และจัดดอกไม้บูชาพระประธานในโบสถ์วัดโพธิ์เสมอมาตั้งแต่ปี 2506 ที่พี่บวชที่วัดโพธิ์ และคุณก็มาทำบุญที่วัดนี้ทุกวันพระตลอดมา เป็นเวลาประมาณ 40 ปีจนถึงแก่กรรม พี่ก็ได้ทำตามมาตามที่คุณได้สั่งเสียไว้ให้พี่ทำต่อไป ผลแห่งกุศลกรรมที่คุณได้ทำมาอย่างตั้งอกตั้งใจ ผลบุญได้บันดาลให้คุณมีลูกที่ดี เป็นนายพลถึงสองคน พันเอกหนึ่งคน เป็นนักธุรกิจหนึ่งคน เป็น ดร. อีกหนึ่งคน มีลูกสะใภ้เป็นคุณหญิงหนึ่งคน พ.อ.หญิง พิเศษหนึ่งคน มีลูกเขยเป็นผู้แทนราษฎรฝรั่งเศสหนึ่งคน เป็น ดร. อีกหนึ่งคน มีหลานกำลังทำปริญญาเอกอยู่ต่างประเทศ 4 คน คุณแนะนำว่า ถ้าอยากรวยให้ทำบุญอยู่เสมอ โดยทำทรัพย์สมบัติให้เป็นอริยทรัพย์ ผลบุญกุศลจะนำทรัพย์สมบัติมาตอบแทนให้ ยิ่งทำบุญมากขึ้นก็จะรวยทรัพย์มากขึ้นตาม นอกจากนี้คุณยังได้รับการยกย่องว่าเป็นแม่ดีเด่นแห่งชาติ และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีมาตลอด และได้บริจาคทรัพย์ ทำบุญกุศลทางศาสนา เช่น สร้างวัด สร้างโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิ โรงครัว สำนักชี และกิจการสาธารณประโยชน์แก่สังคม เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน และช่วยกิจการสังคมอื่นๆ อีกหลายอย่าง เช่น เป็นวิทยากร กอ.รมน. และกรรมการสภาสังคมสงเคราะห์ จนพระผู้ใหญ่ท่านชมว่า เป็นผู้ใญ่บุญมากอย่างนางวิสาขา (ในชาดก) ผลแห่งบุญกุศลที่คุณได้กระทำให้ได้ส่งเสริมให้คุณเป็นเลิศหลายอย่าง คือเลิศทางความซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวทีต่อท่านผู้มีพระคุณ เลิศทางทำบุญกุศล เลิศในความเมตตากรุณา เลิศในทางสติปัญญา เลิศทางความจดจำได้แม่นยำ เลิศในการแสดงกิริยา วาจา อ่อนหวาน อ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ เลิศในความอดทน เลิศในการทำมาหากิน เลิศในการครองเรือน เลิศในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เลิศในการเสียสละเพื่อผู้อื่นจนมีฐานะมั่นคง เลิศในความเพียรพยายามสร้างความมั่นคงให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข ฉะนั้นแม้คุณจะจากโลกนี้ไปแล้ว แต่กรรมอันเป็นกุศลก็ยังดำรงในโลกนี้อยู่ต่อไปเป็นนิรันดกาล ขอให้คุณได้ไปสู่ภพภูมิที่คุณปรารถนาไว้ด้วยเถิด “อัมโม หะเว รักษติ ธรรมะจารัง”

จากพี่เล็กที่รักคุณสุดหัวใจอย่างไม่รู้ลืม

พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาตร์

More Love

I should have listened more and listened well
I should have been your shelter in the rain
I should have touched you more and held you closer
'til I felt it melt your quiet pain

Should have had more time to spare for you
Should have been there for you to care for you with more love

I should have given you the gifts I threw
To total strangers passing through my life
I could have huddled near your gentle flame
Been warmer there than in these glaring lights

Should have had more time to spare for you
Should have been there for you to care for you with more love

What would it has taken, if only I have taken my eyes
off of me for awhile

I have seen the hurting hiding deep behind the curtain
of your smile

I swore I did not know which goes to show
How long it took for me to understand
But if I say enough, and try enough, and pray enough, and cry enough
I can ...I still can...
have more time to spare for you
Always be there for you to care for you
With more love ...more love....more love.

Artist: Nancy Wilson

แต่ คุณทรงฉลุย วรกิจโกคาทร ผู้นำรัก และนับถือ

“ทรงฉลุย” นามนี้ฟังแล้วระรื่นหู และเกิดภาพลักษณ์ที่ชื่นใจ ภาษาคนรุ่นใหม่เขาเรียกว่า ความสุนทรีย์

ถึงแม้คุณทรงฉลุยจะเป็นภริยาของเพื่อนร่วมรุ่นนักเรียนนายร้อยทหารบกที่ออกรับราชการในปี 2482 แต่ผมก็เพิ่งได้รู้จักคุ้นเคยจริง เมื่อประมาณ 20 ปีที่ล่วงมา นี่เอง ทั้งนี้ เพราะผมเป็นทหาร แต่ พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกคาทร เป็นตำรวจ ต่างคนต่างทำงานในการกิจหน้าที่แตกต่างกัน จะโคจรมาพบกันเพียงปีละครั้งในงานสังสรรค์และทำบุญของรุ่น และอีกงานคือ คล้ายวันเกิด พล.ต.อ. ศรีสุข มหิทธิเทพ อดีตอธิบดีกรมตำรวจ

เมื่อตอนพวกเราเกษียณราชการกันหมด พล.ต.อ. ศรีสุข ได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการพบปะเลี้ยงสังสรรค์ประจำเดือนขึ้นจนกระทั่ง พล.ต.อ. ศรีสุข ล่วงลับไปแล้ว ต่อมา พล.ท. แถม สุดกังวาล ซึ่งเป็นแม่งานสำคัญก็ร่วงตามไปอีกคน ทำให้การพบปะประจำเดือนเข้าชั้นวิกฤต เพราะคนที่ใหญ่จริงๆ ไม่มีใครรับเป็นหัวเรือจัดการ คนที่เล็กกว่าก็ไม่มีใครกล้าเสนอตัว คงจะเนื่องจากความรู้สึกชราภาพเข้ามาเยือน และบ้างก็สุขภาพไม่ดี ไม่อยากจะรับภาระอันใดให้หนักใจ

เดชะบุญของรุ่นที่ฝ่ายหญิงซึ่งมีกำลังใจ และความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกว่าได้คบคิดกันตั้งตัวเป็นเจ้าภาพจัดการต่อโดยมีที่เด็ดในสารพัดหมายขอเชิญสุภาพบุรุษไปร่วมด้วย แรกๆ เหล่าสุภาพบุรุษก็ออกจะกระดากกระเดื่อง นานๆ เข้าหน้าก็หนาไปเอง การพบปะประจำเดือนจึงสืบเนื่องมาไต่จนถึงวันนี้ ทำให้ได้ข้อคิดอันหนึ่งว่า เมื่อเข้าตาอัปคับขัน ผู้หญิงมีความกล้าหาญ ตัดสินใจเด็ดเดี่ยว ฉับไวกว่าผู้ชายหรือไม่?

หัวเรือใหญ่ฝ่ายสตรี ก็คือ คุณทรงฉลุย วรกิจโกคาทร ผู้นี้เอง ผมและเพื่อนทั้งหลายขอกล่าวขอบพระคุณต่อคุณทรงฉลุยและต่อครอบครัวของเธอไว้ให้ปรากฏ ณ โอกาสนี้ด้วย

จากการที่ได้ร่วมสังสรรค์กันทุกเดือนจึงเป็นที่ประจักษ์ว่า คุณทรงฉลุย เป็นสุภาพสตรีที่งามทั้งรูป กิริยาวาจา และน้ำใจ จนฝ่ายหญิงยอมยกให้เป็นพี่ใหญ่ เรียก “พี่ตุ้ย” กันทุกคน โดยเฉพาะภรรยาผม ประรภัก และนับถือนักหนา

ผมไม่อาจก้าวล่วงไปรอบรู้ความเป็นไปในครอบครัวของคุณทรงฉลุย แต่จากปรากฏการณ์ที่ครอบครัวมีหลักฐานมั่นคง สมบูรณ์พูนสุข มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และลูกทุกคนมีการศึกษาดี มีหน้าที่การงานอันมีเกียรติ และที่สำคัญยิ่งคือ พ.ต.ท. ประเสริฐ มี “บ้านเดี่ยว” กับปรากฏการณ์ที่ได้เห็นเป็นประจำ คือ เขาเดินเคียงคลออย่างระแวดระวัง เธอมาจากรถ หรือกลับไปขึ้นรถ ทำให้ผมมั่นใจว่า คุณทรงฉลุยต้องมีคุณสมบัติเป็น “แม่ศรีเรือน”

คุณทรงฉลุย เป็นผู้มียุญ

เธอมีรูปร่าง นามกไพละ เป็นเสน่ห์ขั้นแรกของมนุษย์ที่ดึงดูดความสนใจของบุคคลอื่น นับเป็นบุญประการหนึ่งที่สะสมมาแต่ปางก่อน หลายคนอาจสงสัยว่า ผมเพิ่งรู้จักคุ้นเคยกับคุณทรงฉลุยเมื่อเข้าสู่วัยชราแล้ว ความสวยงามมันเปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าท่านพิจารณาเค้าโครงร่างของเธอ แล้วได้เห็นบรรดาบุตรของเธอ ท่านก็จะหายสงสัย เพราะไม่มีอะไรละม้ายมาทาง พ.ต.ท. ประเสริฐเลย

กิริยาวาจา อิริยาบถที่นุ่มนวล เป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของคุณทรงฉลุย คุณสมบัตินี้จะมาจากยีนส์ของบรรพบุรุษ หรือจากการฝึกอบรมก็ตาม แต่เธอปฏิบัติได้อย่างดี ก็ถือว่ามียุญ

ความมียุญในด้านส่วนตัวและครอบครัวของคุณทรงฉลุยก็คือ การได้สามีที่ดีอย่าง พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร การมีบุตรที่ดีเป็นเกียรติ เป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล และความเป็น “แม่ศรีเรือน” ของตนเอง อันเป็นรากฐานให้เกิดทรัพย์ ความสมบูรณ์พูนสุข ความราบรื่นในครอบครัว

ความมียุญอันสำคัญที่มีผลต่อสังคมของคุณทรงฉลุยก็คือ อภัยภัยใจเย็นมากด้วยเมตตา อารี ไม่ตรีอย่างจริงใจ และการเสียสละ คุณสมบัตินี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการคบหา และประสานงาน

ถึงแม้ว่าคุณทรงฉลุยจะต้องละสังขารไปตามกฎวัฏจักรของชีวิต แต่ด้วยอายุขัย
เลย 70 ขึ้นไปแล้ว เข้าเกณฑ์ผู้มีอายุยืนสำหรับมาตรฐานคนไทย ก็คงถือว่า เธอมีบุญอีก
สถานหนึ่ง

ผมและเพื่อนร่วมรุ่น อาลัยและเสียดายที่คุณทรงฉลุยต้องจากพวกเราไป
ขอให้ดวงวิญญาณไปสู่ภพที่ประเสริฐกว่า สุขกว่าภพนี้ และโปรดรับรู้ ว่า พวกเรายังรัก
และนับถือคุณอยู่ตลอดไป

พวกผู้ชายพายเรือออกกำลัง
ฝ่ายผู้หญิงนั่งคุมหางเสือ
เขม้นยิงเป้าหมายให้แก่เรือ
น่าจะเชื่อฟังเพยคำโบราณ

ทรงฉลุยคือนามจำจิตใจ
เหล่าสหายเรียก “พี่ตุ้ย” เมื่อคุยขาน
คุณสมบัติควรค่ามาแจกัน
ผลดีงานเมื่อ “พี่ตุ้ย” มาลงเรือ

มีเมตตาไมตรีเป็นที่ตั้ง
รู้จักวาง ยกยั้ง ไม่พ่นเฟือ
เป็นทั้งเพื่อน ทั้งพี่ในลำเรือ
เมื่อจากกันยังเหลือประทับใจ

พล.ท. แสง ชมะสุนทร

เมษายน 2544

อาลัย “พี่ต๋อย”

ตอนที่ผมได้รับทุนรัฐบาลเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศเมื่อ พ.ศ. 2499 ผมไปตัวคนเดียว ส่วนภรรยาของผม คือ สมบูรณ์ ภาไชย กับลูกๆ คงอยู่เมืองไทย ตอนเดินทางผมยังไม่รู้จักคุณทรงฉลวย วรกิจโกศาทร และสามีของท่าน คือ พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร จนกระทั่งผมเดินทางกลับเมืองไทยเมื่อกรกฎาคม 2506 จึงทราบว่า ท่านทั้งสองเป็นเจ้าของกิจการโฆษณาที่บริษัท บุรพาโฆษณา จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่ตึกเฉลิมเขตรียศเส และภรรยาของผมทำงานอยู่ที่นี่ ผมถึงเมืองไทยไม่กี่วัน ภรรยาชวนไปพบท่านทั้งสองที่บริษัท ซึ่งผมได้รับการต้อนรับจากท่านทั้งสองเป็นอย่างดี ด้วยอวยชัยไมตรีอันดียิ่งของท่านทั้งสองและความกรุณาของท่านทั้งสองที่ให้งานภรรยาผมทำในระหว่างที่ผมไม่อยู่ ทำให้ผมมีความรู้สึกที่ควรให้ความเคารพรู้คุณท่าน จึงได้ไปเยี่ยมเยียนท่านทั้งสองบ่อยครั้งที่ทำงานและที่บ้าน ท่านทั้งสองก็มาเยี่ยมครอบครัวผมที่บ้านเสมอเมื่อมีโอกาส ครอบครัวเราทั้งสองจึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันอย่างญาติสนิท ผมนับถือท่านทั้งสองอย่างญาติผู้ใหญ่และเรียกท่านทั้งสองได้อย่างเต็มปากว่า “พี่เล็ก” “พี่ต๋อย” ลูกๆ ของท่านก็คุ้นเคยกับเราทั้งสองอย่างญาติเหมือนกัน ความใกล้ชิดสนิทสนมที่มีต่อกัน ทำให้เป็นที่พึ่งพาอาศัยกันเมื่อมีปัญหาหรือเมื่อต้องการคำแนะนำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือหน้าที่การงาน ทำให้ติดต่อกันและไปมาหาสู่กันเรื่อยมา

ความสนิทสนมที่พวกเราเรามีกับพี่ทั้งสองอย่างญาติสนิทตลอดมาจนมีอายุเข้าบั้นปลายของชีวิตด้วยกัน ทำให้ผมรู้สึกไม่สบายใจทุกครั้งที่ได้ข่าวว่าพี่ไม่สบาย พี่ไปหาหมอ พี่เข้าโรงพยาบาล ภาวนาอย่าให้เป็นโรคภัยไข้เจ็บที่น่ากลัวรักษายาก ซึ่งหลายๆ ครั้งก็สบายใจขึ้นเมื่อทราบข่าวดี แต่ในที่สุดก็ได้รับข่าวร้ายจนได้ ซึ่งเราทั้งสองคนเสียใจมาก ที่เราต้องเสียญาติผู้ใหญ่ที่เคารพรักไปอีกคนหนึ่ง เรานึกถึงความรัก ความเมตตาปรานี ความเอื้ออาทร ที่พี่ต๋อยมีกับเราทั้งสองด้วยความเสียสละและอาลัยยิ่ง

เราทั้งสองเชื่อมั่นว่าคุณงามความดี และกรรมดีที่พี่ต๋อยปฏิบัติบำเพ็ญมาโดยตลอดจะเป็นมหากุศลที่จะเกื้อหนุนและเสริมส่งให้พี่ต๋อยได้พบแต่ความสุขสงบในสัมปรายภพตลอดไป

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961139593

คณิ่ง-สมบูรณ์ ภาไชย

28 เมษายน 2544

อาลัยพี่ต๋วย

ผมได้มีโอกาสรู้จักพี่ต๋วยเมื่อ 30 ปีมาแล้ว ขณะที่พี่ต๋วยยังทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงอยู่ ครั้งแรกที่ได้พบกับประทับใจในรูปทรงที่สง่างามสมชื่อ “ทรงฉนวน” ประทับใจในอัธยาศัยที่นุ่มนวลน่ารักน่าจับถือนับถือและเป็นกันเอง เมื่อได้พูดคุยด้วยก็มีความรู้สึกที่ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่พูดจาไพเราะอ่อนหวานเป็นที่สุด ต่อมาได้มีโอกาสคุ้นเคยมากขึ้นก็ได้เห็นได้รับความเมตตากรุณา ความปรารถนาดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่พี่ต๋วยมีต่อบุคคลทั่วไป ก็เกิดความเคารพรักนับถือ เสมือนท่านเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดคนหนึ่ง ที่คอยให้ความยินดีเมื่อประสบผลสำเร็จ และปลอบขวัญให้กำลังใจเมื่อต้องชะตากรรมมาโดยตลอด

พี่ต๋วยเป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรมถือศีลเป็นนิจ สละทรัพย์บำรุงพระศาสนาเป็นประจำ ด้วยความที่เป็นผู้ประกอบกรรมดีมาโดยตลอด พี่ต๋วยจึงมีครอบครัวที่เปี่ยมไปด้วยความสุขสมบูรณ์ เป็นศูนย์รวมแห่งความรักจากพี่เล็ก ลูกๆ เขย สะใภ้ และหลานๆ

จากนี้ไปคงจะไม่ได้ไปนั่งฟังพี่ต๋วยตีขิม พี่เล็กสีซอ คู่กันที่โต๊ะมุขอีกแล้ว รู้สึกใจหาย ต้องทำใจอยู่นาน ปลอบใจตัวเองว่าพี่ต๋วยจากไปก็แต่เพียงกาย จิตใจและความดีที่สร้างสมไว้ จะคงอยู่กับเราในความทรงจำตลอดไป

ด้วยอานุภาพแห่งกุศลกรรมที่พี่ต๋วยได้ประกอบแต่คุณความดีมาตลอดชีวิต ขอจงส่งผลดลบันดาลให้ดวงวิญญาณบริสุทธิ์ของพี่ต๋วยได้ไปสู่สุคติในสัมปรายภพและสถิตอยู่ชั่วนิรันดร์

โกเมน ภัทรภิรมย์

(ศาสตราจารย์ ดร. โกเมน ภัทรภิรมย์)

ลูกหยี เป็นเหตุ

ในปี พ.ศ. 2508 เมื่อบุตรสาวคนเดียวของข้าพเจ้า รุ่งนภา เจริญผล ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ในชั้น ม.ศ.ปลายนั้น ได้รู้จักกับเพื่อนๆ จำนวนมากด้วยกัน เมื่อข้าพเจ้าไปราชการที่จังหวัดสงขลาได้ซื้อลูกหยีของดีจากที่นั่นมา จึงแบ่งให้บุตรสาวไปรับประทาน ซึ่งเธอก็นำไปแจกจ่ายเพื่อนๆ ที่โรงเรียนรับประทานด้วยกัน ทำให้ได้คุ้นเคยและมีเพื่อนสนิทคนหนึ่ง ชื่อ สายฤดี ทั้งสองคนเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แต่ต่างคนละกันและสำเร็จการศึกษาในปี 2515 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนยังคงเหมือนเดิม ทำให้ได้มีโอกาสรู้จักกับครอบครัวของสายฤดี (แอ้ว) วรกิจโกศาทร ซึ่งเป็นบุตรสาวคนสุดท้ายของคุณทรงฉลุย กับพันตำรวจโท ประเสริฐ วรกิจโกศาทร ซึ่งรับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ แต่ลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพส่วนตัว

คุณทรงฉลุยนั้น เป็นภรรยาที่ดีมากของพันตำรวจโท ประเสริฐ เป็นทั้งแม่บ้าน แม่เรือนอบรมสั่งสอนบุตรธิดาจำนวนหลายคน ให้ได้รับการศึกษาชั้นสูงทั้งมีครอบครัวเป็นฝั่งเป็นฝา ช่วยกิจการของสามีจนเป็นปึกแผ่น โดยที่ไม่ยอมห่างจากกันเลยตั้งแต่ได้ร่วมชีวิตกันมาเมื่อเห็นหน้าคุณประเสริฐครั้งใดก็จะต้องเห็นคุณทรงฉลุยด้วยเป็นประจำเสมอมา

ในปี 2522 นั้น ข้าพเจ้าไปประชุมกฎหมายทะเลที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ได้ทราบจากบุตรสาวว่า แอ้ว กำลังศึกษาปริญญาเอกอยู่ที่มลรัฐแห่งหนึ่ง จึงได้ขอเบอร์โทรศัพท์ไป เมื่อได้โทร.ไปถึงเธอนั้น เธอหาทราบไม่ว่าผู้ที่โทร.นั้นเป็นผู้ใด จึงให้เธอทายว่า เป็นผู้ใด จนไม่สามารถทายออกจึงเอ่ยว่า “ลืมเรื่องลูกหยีที่โรงเรียนวัฒนาหรือยัง?” เท่านั้นแหละ แอ้ว ก็ตะโกนออกมาว่า “พ่อ...”

หลังจากที่สำเร็จได้ปริญญาเอก กลับมาสู่บ้านเกิดเมืองนอนแล้ว แอ้วยังคงติดต่อกับรุ่งนภา อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรุ่งนภา มีบุตรสาว 2 คน ความคุ้นเคยจึงเชื่อมโยงมาถึงหลานทั้งสองอีกด้วย

ในโอกาสที่คุณทรงฉลุยทำบุญครบรอบ 72 ปีนั้น เป็นวันก่อนที่ข้าพเจ้าจะครบอายุ 72 เช่นเดียวกัน ในปี 2537 คุณทรงฉลุยได้จัดงานวันเกิดครบรอบ 72 เป็นงานใหญ่ที่ไฮเต็ลแห่งหนึ่งแถบธนบุรี เพราะท่านเกิดปีเดียวกันกับข้าพเจ้า คือปีจอ แต่แก่เดือนกว่า

หลังจากนั้นข้าพเจ้าก็ได้จัดงานวันเกิดครบรอบ 72 ปี ขึ้น ทั้งสองท่านได้มอบพระบูชาแก่ข้าพเจ้าเป็นที่ระลึก ซึ่งได้รับไว้บูชาตราบนทุกวันนี้ และเมื่อครบรอบ 80 ปีของพันตำรวจโท ประเสริฐนั้น ทางครอบครัวได้จัดงานวันเกิดขึ้นที่สยามซิตีไฮเตล ซึ่งข้าพเจ้าก็ไปร่วมงานด้วย ในคืนนั้นเองคุณทรงฉลุยได้ชักชวนข้าพเจ้าว่า เนื่องจากเราทั้งสองเกิดในปีเดียวกันมาจัดงานครบ 80 ปี ใน พ.ศ. 2545 กันใหม่ ซึ่งข้าพเจ้าก็เห็นด้วย จึงได้ตกลงว่าเราจะจัดงานครบ 80 ปีด้วยกัน เพราะเพียงอีกไม่ถึงปีก็จะถึงอยู่แล้ว พอเมื่อได้รับแจ้งว่าคุณทรงฉลุยได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับอีกแล้ว จึงรู้สึกสะเทือนใจเป็นอย่างมาก ทั้งๆ ที่ได้รับปากกับเธอไว้แล้วว่าจะจัดงานร่วมกันในการครบรอบ 80 ปีของเราทั้งสอง แต่ก็มาทิ้งข้าพเจ้าให้อยู่โดดเดี่ยว ในสายตาของข้าพเจ้านั้น เธอยังแข็งแรง อีกทั้งมีสุขภาพพลานามัยดีเยี่ยม ไม่มีอาการแห่งโรคภัยเข้ามาแผ้วอยู่ในร่างของเธอเลย แม้แต่น้อยนิด ไม่น่าที่จะด่วนจากไปรวดเร็วถึงขนาดนั้น แต่อย่างไรก็ดีสิ่งทั้งหลายต้องตกอยู่ภายใต้แห่งวัฏจักรของชีวิต เมื่อมีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แล้วก็ถึงที่สุดของชีวิตที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจที่จะก้าวให้พ้นความจริงเหล่านี้ไปได้เลย ข้าพเจ้านั่นใจว่า คุณทรงฉลุยก็ได้ทำหน้าที่ดีที่สุด เป็นภรรยาที่ดีของสามีเป็นแม่ที่ดีของบรรดาบุตรชายหญิง พร่ำอบรมสั่งสอนบุตรทุกคนให้เป็นอภิชาตบุตร เป็นพลเมืองดีของชาติ และสร้างฐานะจนเป็นปึกแผ่นอย่างสมบูรณ์แล้ว เรียกว่าการจากไปครั้งนี้ ก็เท่ากับเป็นการนอนตาหลับแล้ว

ดร. สายฤดี นั้นได้กล่าวกับข้าพเจ้าว่า “คุณแม่ฉันด่วนจากไปก่อนก็จริง แต่คุณแม่คงจะไปดูแลเตรียมที่ทางสำหรับรอคุณพ่อ (หมายถึงข้าพเจ้า) เมื่อจากไปจะได้ไปอยู่สบายๆ ภาระมันฯ ซึ่งเมื่อข้าพเจ้าฟังคำพูดของเธอแล้ว ก็นึกในใจว่าโธ่! เพื่อนร่วมปีเกิดแม่จะจากไปแล้ว ก็ยังอุตส่าห์คิดถึงเพื่อน ที่กำลังจะจากไปภายหลังมิให้อาหารร้อนใจ เกี่ยวกับเรื่องที่พักพิงอีก จึงตั้งใจนึกขอบคุณเป็นอย่างสูงในความเอื้ออาทรครั้งนี้ของคุณทรงฉลุย และขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ที่ได้สร้างคุณประโยชน์ แก่สังคมไว้มากมายระหว่างที่มีชีวิตจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ด้วยความอาลัยรักอย่างสุดซึ้ง

(นาวาโท ดร. สว่าง เจริญผล)

อริบดีกรรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2520-2526

15 พฤษภาคม 2544

คำไว้อาลัยแด่พี่ตุ้ย

สิ่งที่อยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้าอย่างไม่มีวันจะลืมได้ก็คือ การที่คุณทรงฉลุย ไปจัดดอกไม้ทำบุญ และฟังพระเทศน์ที่วัดพระเชตุพนฯ ทุกๆ วันธรรมสวณะ ตลอดเวลา 20 ปี ที่ได้อยู่จกกับท่านมาก่อนที่จะจากกันไปชั่วชีวิต ท่านได้ให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐไว้มากมาย เช่น ลูกเสือชาวบ้าน หน่วยแพทย์อาสาสู่ชนบท และชายแดน หน่วยงานป้องกันรักษาประเทศ โรงพยาบาล วัดวาอาราม โรงเรียน และมูลนิธิเพื่อผู้ยากไร้ในสังคม โดยไม่คำนึงว่าจะเหนื่อยยากหรือลำบากกาย ลำบากใจ แต่ประการใด

ดนตรีไทย ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ท่านรัก และชอบเล่นให้ฟังอยู่เสมอ ให้ความสุข และเพลิดเพลินกับทุกๆ คนที่อยู่ใกล้ชิดท่าน มีความสำคัญต่อชีวิตของท่าน พอๆ กับ ความสนใจในพุทธศาสนา กายและใจของท่านไม่เคยห่างวัด แม้มรณกรรมก็มีอาจพราก ความสนใจนี้ไปจากดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านได้ ความสุข ความสงบ เป็นสิ่งที่ท่านปรารถนายิ่ง

บัดนี้ คุณทรงฉลุยได้เดินทางมาถึงจุดที่รู้แน่ชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์จบแล้ว กิจควรทำได้ทำสำเร็จแล้ว กิจอื่นที่ต้องทำมิได้อีกแล้ว นับว่าเป็นบุคคลที่ควรแก่การกราบไหว้ เคารพ บูชา ตลอดไป

หากชาติหน้ามีจริง ข้าพเจ้าของอาราธนาให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก และคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้เราได้พบ และได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอีก ขอให้ดวงวิญญาณของคุณทรงฉลุย จงสถิตอยู่ในสุคติภพ และในทิพย์สุขสถานตลอดกาลนานเทอญ

นพ. สาโรจน์-พลตรีหญิง วณิชา วรรณพฤกษ์

นพ. ศุภชัย-พญ. สุมาลี ไชยธีระพันธ์

อาลัยพี่ตุ้ย

แม้จะรู้ยววันนี้ต้องมาถึง
ของน้องและพี่ที่ได้สานกันมานาน
ถึงไม่มีร่างพี่ไว้ให้นบไหว
ยังแจ่มใสชัดเจนเหมือนเพิ่งเจอ
เอื้ออาทรเมตตาให้ใครจะเหมือน
เสียงเรียกขาน “น้องแดง” ดังทุกคราว
ไม่มีใครเรียกได้อ่อนหวานเท่า
ถึงอยู่ห่างไม่ได้มาหาทุกวัน
ผู้ปกครอง “น้องแดง” เรียนเลขฯ
สอบเข้ากรมประมงได้ไม่ต้องคุย
เป็นหลักฐานจัดการเรื่องซื้อที่ดิน
พี่ต่อรองราคาได้จ่ายสบาย
เป็นแม่งานสานให้น้องได้ทุกเรื่อง
จนครบถ้วนงดงามงานวิวาร์
ดำเนินชีวิตผ่านไปได้ไม่นานนัก
หนักแน่นอดทนไม่บ่นกับใคร
ให้กำลังใจและปลอบขวัญกันเสมอ

เป็นวันซึ่งสายใยไม่ตรีผสาน
ก็ถึงกาลดับสลายไม่เหลือคืน
แต่ในใจน้องมีภาพ “พี่ตุ้ย” เสมอ
ยังละเมอถึงตอนรุ่นทรุณวัย
เสมือนเพื่อนเสมือนแม่และพี่สาว
ได้ยินราวเสียงทิพย์ชะโลมใจ
ไม่มีใครเข้าใจได้ในตัวฉัน
แต่สัมพันธ์เรานั้นมันคงนาน
จนจบมาเข้า มร. ก็ “พี่ตุ้ย”
แล้วยังลุยเรื่องของน้องต้องแต่งงาน
ไม่ได้กินราคาแพงนะคนขาย
เพราะคนขายใจอ่อนตามพินำทาง
ไม่ชวนเคืองช่วยแก้ไขในปัญหา
สมหน้าตาพ่อแม่พี่น้องต้องขอบคุณ
จนรู้จักสู้ชีวิตไม่อ่อนไหว
จำใส่ใจคำพี่สอนตอนส่งตัว
เมื่อได้เจอพบกันมีปัญหา

น้องก็คลายหายหม่นหมองทุกเวลา
มีความลับจับใจบอกใครไม่ได้
เราพี่-น้องต้องใช้โทรศัพท์คุย
เกือบทุกวันมีเรื่องให้เล่าได้
พี่ก็รับฟังได้ทุกทุกวัน

เมื่อยามพี่ป่วยไขในปีก่อน
จะอยู่ใกล้ชีวิตพี่ทุกเวลา
แต่ยังดีที่ทำให้ได้แยมยืม
รับฟังได้ทุกทำนองที่ร้องไป
ยังจำเสียงหัวเราะได้เมื่อน้องเล่า
ของทั้งน้องของพี่ต้องหัวเราะดัง
แต่ก็สลดได้ไม่นานนัก
เราหัวเราะต่อกันได้ไม่ให้ง
ยังเห็นภาพต่าง ๆ กระจ่างชัด
คอยปลอบให้หายโศกไม่เศร้านาน
ผลองุ่นกระเช้านั้นช่างหวานนัก
เอื้ออาหารผสมให้เสมือนยา
ไม่รู้เลยว่าจะเป็นสิ่งสุดท้าย
เพราะหลานส่งข่าวแม่หนีไปดวงดาว
ไม่มีแล้วจากนี้ไปที่ให้ใจพัก
แต่ใจน้องเก็บความทรงจำไม่มีคลาย
“พี่ตุ้ย” เหนื่อยมามากนักพักเถิดพี่
วิญญาณพี่สู่สัสมปรายภพเลิศเลอ

ฮึดขึ้นมาสู้ใหม่ไม้อายใคร
ก็โทรศัพท์ไปสาธยายให้ “พี่ตุ้ย”
ไม่ต้องลุ่มพลาการจรรยา
จะเรื่องโศกเสียใจหรือซ้ำชั้น
เรารู้กันอารมณ์ร่วมทุกเรื่องไป

อยากจะย้อนเวลาให้กลับมาหา
ที่ผ่านมายังปรนนิบัติพี่น้องไป
พี่หลับปริ่มยามน้องร้องเพลงให้
บางครั้งได้ร้องคลอในบางเพลง
เรื่องซ้ำชั้น-ตลกในฉายาตั้ง
จนกระทั่งพี่ชายหันต้องหยุดพลัน
พอพันพักตร์พี่ชายไปไม่เห็นหลัง
แล้วแอบนั่งคุยต่ออีกนานสำราญใจ
น้องได้รับเมตตาจากหาวัน
อยู่โรงพยาบาลพี่ยังส่งองุ่นไป
รวมความรักห่วงใยไปให้หนา
ช่วยรักษาน้องหายได้เร็วพลัน
ที่น้องได้ด้วยรักจากพี่สาว
ทั้งเรื่องราวโรคร้ายไปใจหายพลัน
เสียงร้องทัก “น้องแดง” ค่อยจางหาย
ไม่เดียวดายเสมือนมีพี่อยู่เคียง
ผลกรรมดีและผลบุญพี่ทำนำเสนอ
และได้เจอสุคตินิรันดร์เอย.

ด้วยรักและอาลัย

จาก น้องแดง

ภักยา พุ่มลำเจียก

24 มิถุนายน 2544

คิดถึงคุณแม่

คุณแม่จากลูกไปใจหมองเศร้า
ช่างเจ็บเหงาทุกข์ใจให้หม่นหมอง
ยามคุณแม่ท่านอยู่เฝ้าประคอง
ให้พี่น้องได้ปรองดองได้รักกัน

ให้ผูกพันเหนียวแน่นรักกันไว้
ท่านพอใจเห็นลูกหลานได้สุขสันต์
ถึงเทศกาลวาระที่สำคัญ
พร้อมเพรียงกันสังสรรค์ท่านสุขใจ

มีปัญหาลูกปรึกษาได้ทุกเรื่อง
ท่านปรารถนาเรื่องคอยชี้แนะและแก้ไข
ช่วยคลี่คลายเรื่องราวให้หายไป
อบอุ่นใจยามอยู่ใกล้แม่ของเรา

ทุกวันนี้ลูกมองภาพคุณแม่อยู่
อยากให้คุณได้ล่วงรู้ว่าลูกเหงา
อยากได้ยินแม่ปลอบขวัญผ่อนบรเทา
อยากจะได้เล่าหลายเรื่องราวให้แม่ฟัง

ไม่มีใครจะเข้าใจได้เหมือนแม่
บางเวลาเริ่มห่อหุ้มแทบหมดหวัง
จะมีแม่คอยห่วงใยและรับฟัง
ให้ความหวังกำลังใจ ตลอดมา

คุณแม่ท่านมีความคิดละเอียดอ่อน
ที่แน่อนแน่นหนักตั้งภูผา
ทั้งอดทนเสียสละเสมอมา
ลูกศรัทธาซาบซึ้งถึงพระคุณ

ได้รับเลือก “แม่ดีเด่น” เป็นยอดเยี่ยม
น้ำใจเปี่ยมมีเมตตาคอยเกื้อหนุน
ท่านบริจาคท่านให้ท่านชอบทำบุญ
ทั้งเจือจุนส่งเด็กเรียนให้ก้าวไกล

ถึงวันนี้คุณแม่จากลูกไปแล้ว
ร่มโพธิ์แก้วของลูกอยู่แห่งไหน
คุณแม่โปรดได้รับรู้ลูกอาลัย
ในหัวใจมีคุณแม่ตลอดกาล.

ลูกของแม่ทั้งห้าคน

ประพันธ์ด้วยรักและอาลัย โดย อาหน้อย (ศิริลักษณ์ ณ กลาง)

2 พฤษภาคม 2544

อาลัยแม่

แม่บอกว่าแม่กับพ่อแต่งงานกัน เมื่อ 22 มกราคม 2486 และแม่คลอดลูกคนแรกคือ ข้าพเจ้าที่ตึกจุฬารัฐ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อ 24 กันยายน 2486 เวลา 08.59 น. ซึ่งข้าพเจ้ามีเวลาอยู่ในท้องแม่เพียง 7 เดือน สาเหตุจากแม่ป่วยเป็นไข้มาลาเรีย และแม่ได้กินยาควินิน ซึ่งเป็นยาเพียงขนานเดียวที่ใช้แก้ไขมาลาเรียในขณะนั้น พิษของยาควินินทำให้ข้าพเจ้าคลอดก่อนกำหนด ในคืนก่อนคลอดแม่ฝันว่าได้ลูกกุญแจมาดอกหนึ่ง และลูกกุญแจดอกนี้สามารถไขกุญแจได้ทุกลูก แม่จึงรักและหวงแหนลูกกุญแจดอกนี้ของแม่ที่สุด และเมื่อข้าพเจ้าเกิดมาแม่จึงเรียกข้าพเจ้าว่า “พ่อลูกกุญแจของแม่” อยู่เสมอเมื่อคลอดใหม่ๆ ข้าพเจ้าตัวเล็กมาก และต้องอยู่ในตู้อบของโรงพยาบาลเป็นเวลาหลายวัน แม่บอกว่าตัวเล็กมากขนาดเท่ากับกระป๋องนมข้น ผิวหนังเหี่ยวย่นเหมือนคนแก่เวลาอุ้มรู้สึกเหมือนจะหลุดแขนแม่ตกลงไปได้เมื่อกลับบ้านแม่อุ้มข้าพเจ้ามาให้คุณย่าตูลูกคุณย่าบอกว่าเหมือนตาแป๊ะแก่ๆ มาเกิด ข้าพเจ้าเลยได้ชื่อเล่นว่าตาแป๊ะ ตั้งแต่นั้นมา ซึ่งเป็นชื่ออักษร “ป” เพียงคนเดียวในจำนวนลูกทั้ง 5 คน ของแม่ แม่ยังจำภาพนั้นได้ติดตา จึงรักและผูกพันกับข้าพเจ้ามาก ซึ่งข้าพเจ้าทราบอยู่แก่ใจ วันที่คลอดพ่อกับแม่ดีใจมาก แม่จำได้ว่าพ่อถามแม่ว่าลูกลืมตาแล้วหรือยัง และบอกแม่ให้นับนิ้วมือนิ้วเท้าว่ามีครบหรือเปล่า ด้วยความที่พ่อรู้สึกว่าลูกยังไม่ถึงกำหนดคลอดตามปกติ หลังจากที่พูดถึงเรื่องนี้แม่จะซ้ำทุกครั้ง เพราะพ่อคงไปจำเอาพวกลูกสุนัขและลูกแมวที่เวลาเกิดใหม่จะยังไม่ลืมตา ข้าพเจ้าเป็นลูกที่เลี้ยงยากกว่าเด็กธรรมดาในระยะแรก หากไม่ได้รับความรักและทะนุถนอมอย่างที่สุดของแม่ก็คงไม่รอด เพราะในขณะนั้นเป็นภาวะสงคราม ยาและอาหารสำหรับเด็กอ่อนไม่สามารถหาได้ แม่จะรักและเป็นห่วงข้าพเจ้าอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าข้าพเจ้าจะโตจนเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยแล้ว ตลอดเวลา 5 ปีที่ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนายร้อย ในตอนเช้าแม่กับพ่อจะเอารถมาจอดคอยดูข้าพเจ้าเดินแถวออกจากประตูโรงเรียนนายร้อยด้านถนนราชดำเนินนอกแทบทุกเช้า ข้าพเจ้าจะเห็นท่านมองลูกด้วยแววตาชื่นชมและมีความสุขมาก

แม่เล่าว่าแม่เป็นลูกคุณยายกระจำง บ้านอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี แม่กำพร้าพ่อตั้งแต่ยังเป็นทารก และเมื่อโตขึ้นพอจำความได้คุณยายกระจำงก็เสียชีวิตลงอีก แม่จึงเป็นลูกกำพร้าอย่างแท้จริง แม่ได้คุณยายทิพย์ญาติผู้ใหญ่ของแม่ที่มาแต่งงานมีสามี

เป็นนายทหาร ชื่อหลวงวิจารณ์ภูมิเขตต์ อยู่ที่บ้านในซอยเจริญพร ถนนประดิพัทธ์ ย่านสะพานควาย บางชื่อ เลี้ยงดูและให้การศึกษาเล่าเรียนอย่างดีเสมือนลูก จนแม่เรียนสำเร็จจากโรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา และได้มีโอกาสพบและแต่งงานกับพ่อจนมีพวกเราทั้ง 5 คน แม่ได้เล่าถึงพระคุณของคุณยายทิพย์และคุณตาหลวงวิจารณ์ภูมิเขตต์ให้ข้าพเจ้าฟังอยู่เสมอ

หลังแต่งงานแม่อยู่กับพ่อมาตลอดชีวิตและย้ายตามพ่อซึ่งรับราชการเป็นนายตำรวจไปทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสงขลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช ลำปาง และหนองคาย แต่แม่จะกลับไปกราบเยี่ยมเยียนคุณยายทิพย์ทุกครั้งที่ได้กลับมากองเทพฯ และแม่มีโอกาสได้ดูแลคุณยายทิพย์ในวัยชรา จนกระทั่งคุณยายทิพย์เสียชีวิตลง หลังจากนั้นแม่ยังได้ตามไปเยี่ยมเยียนคุณตาหลวงวิจารณ์ภูมิเขตต์เป็นครั้งคราวจนท่านได้เสียชีวิตลงเช่นเดียวกัน แม่ดูแลลูกทั้ง 5 คน พ่อ คุณปู่ คุณย่าที่อยู่บ้านเดียวกับพวกเรามาโดยตลอด จนคุณปู่และคุณย่าเสียชีวิตลงใกล้เคียงกัน ในช่วงปี พ.ศ. 2512 ถึง พ.ศ. 2513 โดยที่แม่ได้ดูแลคุณปู่คุณย่าอย่างใกล้ชิดที่สุดก็ว่าได้ แม่มีโอกาสได้บวชลูกชายของแม่ทั้ง 2 คนพร้อมกัน ในปี พ.ศ. 2511 ที่วัดโพธิ์ (วัดพระเชตุพนฯ) ซึ่งครั้งนั้นคุณปู่คุณย่า พ่อ และแม่ก็ได้ทำพิธีตัดผมให้กับข้าพเจ้าและน้องชายในวันบวชด้วย

ข้าพเจ้าสำเร็จเป็นร้อยตรี ออกรับราชการครั้งแรกที่กองพันทหารราบที่ 3 กรมผสมที่ 5 ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2511 ต้องปฏิบัติหน้าที่ปราบปราม ผกค. ในพื้นที่ป่าและภูเขาเขตรอยต่อจังหวัดพัทลุง และจังหวัดตรัง อยู่เกือบตลอดเวลา 2 ปี จำได้ว่าเมื่อมีสถานการณ์คับขัน หรือมีการปะทะเกิดขึ้นทุกครั้ง ข้าพเจ้าจะนึกถึงแม่ แม้เวลาป่วยเป็นไข้อยู่ในป่าเขามีไข้สูงและหนาวสั่นจะนึกถึงแม่และไปหาหน้าที่เปี่ยมไปด้วยความรักความห่วงใยของแม่เสมอ แม่จึงเป็นสิ่งที่กำลังใจที่คุ้มครองและดลบันดาลให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจสามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จและรอดตายมาได้ แม่เป็นที่รักของทุกคนเพราะแม่มีแต่ให้ ใครๆ ที่ได้พบและสัมผัสกับแม่แม่เพียงเล็กน้อย จะรู้สึกถึงกระแสแห่งความเมตตาที่เป็นธรรมชาติของแม่ เมื่อวันที่ย้ายข้าพเจ้าได้รับพระราชทานยศนายพล จากองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในตอนเช้าของวันนั้น ข้าพเจ้าได้ไปกราบพ่อและแม่ให้ท่านติดอินทรรูขี้ผึ้งประดับยศนายพลที่บำให้แก่ข้าพเจ้า ท่านละซ่าง วันนั้นพ่อกับแม่มีความสุขและมีความสุขอย่างที่สุดวันหนึ่งในชีวิต ที่เห็นลูกได้เป็นถึงนายพล

แม่เป็นคนขยันและหาหนทางหาเงินช่วยเหลือครอบครัวของเราที่เป็นครอบครัวข้าราชการตลอดมาตั้งแต่สมัยคุณปู่ แม่เล่าว่าคุณปู่มีแต่เงินเดือนจริงๆ ใครให้สินบนก็ไม่เอา มีแต่ความซื่อสัตย์สุจริต แม้ว่าคุณปู่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงการคลัง มีราชทินนามเป็นถึงคุณพระวรกิจโกศาทร แต่เมื่อคุณปู่ออกจากราชการ ก็มีเพียงเงินบำนาญที่พอจะเลี้ยงครอบครัวได้เท่านั้น คุณปู่ไม่มีเงินเก็บไม่มีที่ดินแม่แต่แปลงเดียว แต่ท่านได้ส่งเสียลูกทุกคนให้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีที่สุดจนมีความสำเร็จในชีวิตทุกคน ครอบครัวของเราเริ่มมีฐานะขึ้น หลังจากที่คุณพ่อได้ลาออกจากราชการ และทำธุรกิจส่วนตัว มีแม่เป็นเพื่อนคู่คิดและร่วมกันสร้างฐานะด้วยความอดทน อดออมขยันหมั่นเพียร ทั้งยังเลี้ยงดูสั่งสอนลูกทั้ง 5 คนให้เป็นคนดี ส่งเสียลูกทุกคนให้มีการศึกษาอย่างดีที่สุด ลูกของแม่ทุกคนจึงมีความสำเร็จในชีวิต และเป็นคนดีให้แม่ได้ชื่นใจ ที่ข้าพเจ้ากล่าวว่าแม่หาหนทางในการหาเงินช่วยเหลือครอบครัวตลอดมามิใช่คำกล่าวเกินความเป็นจริง ครั้งหนึ่งเมื่อข้าพเจ้าเริ่มจำความได้ แม่อุ้มข้าพเจ้านั่งรถไฟจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปซื้อของจากเมืองพระตะบอง ซึ่งในตอนนั้นเป็นของไทย มาขายที่กรุงเทพฯ หลายครั้ง เวลานั้นรถไฟ แม่จะซื้อขนมปังปอนด์ยาวให้ข้าพเจ้ากิน ยังจำได้ว่าข้าพเจ้ากินขนมปังโดยเจาะกินแต่ส่วนที่นุ่มๆ ข้างใน จากข้างหนึ่งไปทะลุอีกข้างหนึ่งเป็นประจำ แม่เล่าว่า มีครั้งหนึ่งแม่ไม่ได้พาข้าพเจ้าไปด้วยขณะนั้นแม่กำลังท้องน้องอ้อด (น้องชายต่อจากข้าพเจ้า) แม่ได้นั่งรถไฟไปซื้อของที่เมืองพระตะบอง มาขายที่กรุงเทพฯ ตามปกติ ในเที่ยวขากลับรถไฟที่แม่นั่งมาแล่นกลับเข้ากรุงเทพฯ ไม่ได้ เพราะเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรได้มาทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟหัวลำโพง รถไฟต้องหยุดคอยอยู่ที่สถานีลาดกระบังเป็นเวลานานมาก กวารถไฟจะแล่นเข้ามาถึงสถานีมักกะสันได้ก็ดึกมากแล้ว และแม่ยังต้องเดินทางจากสถานีมักกะสัน มาลงเรือจ้างข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่ท่าวัดเลียบ (วัดราชบูรณะ) เพื่อข้ามมายังฝั่งธนบุรี (ในขณะนั้นสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ ถูกระเบิดใช้การไม่ได้) เมื่อแม่ข้ามฟากมาถึงฝั่งธนบุรี ไม่มีรถสามล้อให้แม่เรียกกลับบ้านเลย แม่คอยอยู่นานมาก ดึกมากขึ้นทุกที แม่เล่าว่าคิดถึงเป็นห่วงว่าลูกชายที่บ้านด้วย จึงเพิ่มทุกข์มากเวลานั้น ในที่สุดก็มีทหารคนหนึ่งนั่งรถสามล้อผ่านมาเห็นแม่ยืนอยู่คนเดียว และความที่เห็นว่าเป็นเวลาดึกมากและเป็นผู้หญิงท้อง จึงหยุดถามแม่ว่าจะไปทางไหน แม่บอกว่าจะกลับบ้าน ที่วงเวียนใหญ่ ทหารคนนั้นบอกว่าเขาจะกลับบ้านที่ตลาดพลู ซึ่งผ่านวงเวียนใหญ่ด้วย สิบโทผู้นั้นบอกแม่ว่าขึ้นรถผมมาเถิด ดึกมากแล้ว คงหารถยากเสียแล้ว แล้วทหารผู้นั้นก็ขยับให้ที่แม่นั่งอย่างสบาย ด้วยความมีน้ำใจและมารยาทดียังยิ่ง ทหารผู้นั้นส่งแม่ที่บ้าน

วงเวียนใหญ่ ก่อนที่จะแยกจากกัน แม่ได้ขอบคุณในความกรุณาและขอทราบชื่อทหารผู้นั้น ซึ่งทหารผู้มีพระคุณนั้นก็ชื่อ สิบโท สวง ทรัพย์สำรวย หรือป้าล้อยดอก ศิลปินแห่งชาติที่คนไทยรู้จักกันดีนั่นเอง เวลาผ่านไปกว่า 50 ปี เมื่อปลายปี 2542 ขณะที่แม่ป่วย และอ่อนแอมากแล้ว (ขณะนั้นข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ 11 อยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา) และอ่านหนังสือพิมพ์ทราบว่ป้าล้อยดอกป่วยหนัก เพราะเป็นโรคถุงลมโป่งพองในปอด จึงให้ข้าพเจ้าสืบหาบ้านของป้าล้อยดอก และจัดหาของไปเยี่ยมป้าล้อยดอกที่บ้าน ซึ่งเป็นสวนผลไม้ อยู่ใกล้วัดสามร่ม เขตอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อพบกันข้าพเจ้าได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่แม่เล่าให้ฟังครั้งนั้น และบอกว่าขณะนี้แม่ป่วยไม่สามารถมาเยี่ยมด้วยตนเองได้ ซึ่งป้าล้อยดอกยังจำเหตุการณ์นั้นได้ดี และได้ฝากความระลึกถึงมายังแม่ด้วย

แม่สอนลูกให้ทำสิ่งที่ถูกต้องได้ทุกอย่าง มีช่วงหนึ่งข้าพเจ้าอายุประมาณ 14 ปี แม่ได้ไควด้าสลากกินแบ่งรัฐบาล จำนวนหนึ่งแต่แม่แบ่งขายไม่หมด บังเอิญเป็นช่วงที่โรงเรียนปิดเทอม แม่ให้ข้าพเจ้าและน้องชายเอาสลากกินแบ่งที่เหลือไปวิ่งเร่ขายที่ตลาดสำหรับ วัดสำหรับ วัดกระจับพินิจ ไปออกตลาดพลู และจากวัดสุทธาวาส ไปออกถนนเจริญนครที่บริเวณวัดเศวตฉัตรฯ และวิ่งขายตามห้องแถวริมถนน ตั้งแต่ถนนสมเด็จพะเจ้าตากสินมหาราชไปทางดาวคะนอง จนถึงถนนสุขสวัสดิ์ และเลยไปจนถึงเขตอำเภอรามบุรีระยะ ใช้เวลาตั้งแต่เช้าจรดเย็น เป็นเวลาหลายวัน จนสถานการณ์ของสลากกินแบ่งรัฐบาลที่แม่รับมาแบ่งช่วงขายดีขึ้นแม่จึงให้ลูกเลิกขาย เป็นวิธีที่แม่สอนลูกของแม่ให้เป็นคนติดดินไม่อายเมื่อทำงานสุจริต และหนักเอาเบาสู้ รวมทั้งให้รู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีตั้งแต่เด็ก

แม่เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างที่สุด แม่ชอบทำบุญให้ทาน ชอบไปวัดไปฟังพระเทศน์ เวลามองเห็นวัดเห็นพระสงฆ์แม่จะยกมือไหว้ทุกครั้ง ทำให้ลูกๆ ทำตามแม่จนเป็นนิสัย แม่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงฝ่ายฆราวาสพัฒนาวัดร้างข้างบ้านชื่อวัดโคกขี้แร้งให้เป็นวัดสันติธรรมารามมาจนทุกวันนี้ และยังได้ทำบุญสร้างโบสถ์ สร้างและปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปอีกมากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม่ได้เดินทางไปกราบบุญขาระลึกถึงองค์พระพุทธเจ้าที่สังเวชนียสถานทุกแห่งในประเทศอินเดียหลายครั้ง ซึ่งแม่จะกลับมาอย่างอัมเอบและมีความสุขทุกครั้ง เมื่อต้นปี พ.ศ. 2543 แม่ก็อยากจะไปอีกเป็นครั้งสุดท้าย แต่สังขารของแม่ไม่อำนวย

แม่เป็นพุทธมามกะอย่างแท้จริง แม่เริ่มไปวัดทุกวันพระมานานมากตั้งแต่แม่วังสาว ๆ ประมาณปี พ.ศ. 2498 แม่ไปวัดสันติธรรมาราม มีท่านเจ้าอาวาสองค์แรกคือ หลวงพ่อ หลวงพิชิตชโลทร ได้สอนธรรมะให้กับแม่จนกระทั่งท่านมรณภาพลง ในประมาณปี พ.ศ. 2505 แม่จึงเริ่มไปฟังพระเทศน์ที่วัดโพธิ์ (วัดพระเชตุพนฯ) ทุกวันพระ แม่เริ่มจัดดอกไม้ บูชาพระในโบสถ์วัดโพธิ์ และฟังพระเทศน์ทุกวันพระตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 ถึงต้นปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นช่วงที่แม่เริ่มไปวัดไม่ไหว พ่อกับลูกของแม่ได้สืบทอดการจัดดอกไม้ บูชาพระในโบสถ์วัดโพธิ์ของแม่ต่อไปและจะทำเช่นนี้ต่อไปตราบชั่วลูกหลาน...เหลน...ของแม่

ตับของแม่เริ่มเสื่อมและมีอาการตับแข็งจากเชื้อไวรัสลงตับ ประมาณ 10 ปี มาแล้ว ซึ่งแพทย์ก็ได้ให้การรักษาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด แต่แม่ก็เริ่มอ่อนแอลงทีละน้อย จนกระทั่งแม่เริ่มมีอาการเหนื่อยง่าย และอ่อนเพลียมากขึ้น ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2543 แพทย์ได้ตรวจพบเนื้องอกในตับของแม่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 เซนติเมตร และเริ่มมีน้ำในช่องท้องมากขึ้น แม่ไม่มีอาการเจ็บปวด มีแต่อาการแน่นอึดอัดในท้องและอ่อนเพลียมากขึ้นตามลำดับ ข้าพเจ้าได้ปรึกษากันแล้วเห็นว่าแม่ควรทราบอาการของตนเอง เพราะรู้ว่าแม่ทำใจยอมรับสภาพของสังขารได้เสมอ จึงได้บอกแม่ให้ทราบ แม่ไม่ตกใจบอก แต่เพียงว่า “แม่ไม่กลัวความตายหรือลูก มาถึงเมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น แม่อยากเห็นหลานจบปริญญาเอก อยากอยู่ดูแลพ่อ อยากเห็นความก้าวหน้าของลูกหลานต่อไป” หลังจากนั้น แม่ก็กินได้นอนหลับและกินยาตามที่แพทย์สั่งทุกอย่าง ไม่มีอาการหวั่นไหวหวาดกลัวแต่อย่างใด แต่ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าอยู่กับแม่ แม่จะพูดฝากพ่อ ฝากน้อง และบอกให้พวกเรารักกัน

แม่ต้องเข้าโรงพยาบาลอีกหลายครั้ง เพื่อเจาะน้ำออกจากช่องท้อง จนครั้งสุดท้าย แม่เข้าโรงพยาบาลศิริราช ในเช้าวันที่ 19 มิถุนายน 2543 ด้วยอาการอ่อนเพลียมาก แม่อยู่ในหออภิบาลศัลยศาสตร์ที่เป็นห้องแยกเฉพาะ มีพ่อและลูกทุกคนมาคอยเฝ้าดูแม่ ตลอดทั้งวัน เว้นเวลากลางคืนที่พยาบาลพิเศษเฝ้าแม่ จนถึงกลางคืนวันที่ 20 มิถุนายน 2543 เวลาประมาณเกือบ 4 ทุ่ม เส้นเลือดขดที่โป่งพองในท่อทางเดินอาหารของแม่แตก ทำให้แม่เสียเลือดมาก คณะแพทย์ได้ใช้เครื่องมือช่วยห้ามเลือดไว้ได้ชั่วคราว แล้วให้ยา ทำให้แม่หลับ ข้าพเจ้าได้บอกพ่อและน้องมาดูแลแม่ครบทุกคน ในขณะที่คณะแพทย์ทำการช่วยชีวิต หลังจากนั้นครอบครัวของเราและคณะแพทย์ปรึกษากันแล้วเห็นว่าแม่หมดโอกาสในการรักษาแล้ว รุ่งขึ้นแม่จากพวกเราไปอย่างสงบ วันที่ 21 มิถุนายน 2543 เวลา

ประมาณสิบโมงเช้า ซึ่งขณะนั้นพ่อและลูกๆ ของแม่ทุกคนคอยส่งแม่ไปสู่สรวงสวรรค์ อยู่พร้อมหน้ากัน ข้าพเจ้าได้กราบที่เท้าของแม่เป็นครั้งสุดท้าย และบอกแม่ว่า “หนูจะดูแล พ่อ รักน้อง สอนและอบรมลูกให้เป็นคนดี เหมือนกับที่แม่สอนหนู และหนูจะไปเกิดเป็น ลูกของแม่เป็นลูกบุญแฉ่ที่แม่รักและห่วงใยอยู่ตลอดทุกชาติไป”

ด้วยความรักและเคารพอย่างยิ่ง

ลูกแป๊ะ

คุณแม่ผู้อยู่ในหัวใจของพวกเราเสมอ

คุณแม่ของเรามีลูกห้าคน สองคนแรกเป็นผู้ชาย สามคนต่อมาเป็นผู้หญิงหมด ลูกอ๊อด เป็นลูกคนที่สอง และเป็นลูกชายคนสุดท้าย ซึ่งคุณปู่คุณย่าจะบอกใครๆ เสมอว่า ลูกชายคนสุดท้ายกับลูกสาวคนสุดท้ายของคุณแม่เหมือนแม่มาทั้งหน้าตา และผิวพรรณ ทุกคนก็มีความเห็นด้วย

คุณแม่เคยเล่าให้ฟังว่า คุณแม่มีเชื้อสายมอญราชบุรี แต่มาเติบโตที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นบ้านของคุณตา...ท่านได้รับการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ได้รับการศึกษาจนจบโรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา เมื่อคุณแม่แต่งงานกับคุณพ่อแล้วก็ติดตามคุณพ่อไปทุกแห่งหน แม้เมื่อมีลูกแล้วซึ่งลูกแต่ละคนก็จะเกิดต่างที่กัน เช่น ลูกชายคนโตเกิดโรงพยาบาลศิริราช ลูกอ๊อดเกิดโรงพยาบาลจุฬา ลูกอี๊ดเกิดโรงพยาบาลวชิระ ลูกแอ๊ดเกิดคลินิกคุณหมอมจามรี สงขลา ลูกแอ๋วเกิดโรงพยาบาลโคกเคียน นครราชสีมา คุณแม่ห่วงใยดูแลลูกทุกคนอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอ และมักจะเล่าเรื่องราวตอนลูกแต่ละคนเกิดให้ฟังบ่อยๆ เช่น ตอนคลอดลูกอ๊อดนั้นอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ในห้องคลอดพยาบาลใช้ผ้าสีน้ำเงินทึบเป็นม่าน หน้าต่างห้องคลอด มีแสงสลัว แต่คุณแม่เล่าว่าท่านตั้งใจจะต้องดูว่าลูกเป็นชายหรือหญิง และมีลักษณะพิเศษอะไร เพื่อจำไว้ว่าลูกคือเด็กคนไหนเพราะเด็กอ่อนจะหน้าตาไม่ต่างกันมาก คุณแม่ก็ตั้งใจที่จะทำเช่นนั้นท่ามกลางความเคลื่อนไหวรอบตัวในห้องคลอดในช่วงสงครามที่มีการทิ้งระเบิดบ่อยๆ คุณแม่ก็ตั้งใจของท่านในหน้าที่ และความรักของแม่ต่อลูกที่กำลังจะออกมาเป็นลูกคนที่สองของท่าน พอลูกออกมาคุณแม่ได้เห็นแวบเดียว ก็มีเสียงหวอสัญญาณแจ้งภัยทางอากาศ โรงพยาบาลต้องพรางไฟมืดไปหมด พยาบาลต้องนำเด็กไปรวมกันไว้ที่ห้องพยาบาล เมื่อเหตุการณ์ปกติกลับมาอีกครั้งได้เวลาเด็กต้องกินนม พยาบาลก็นำเด็กมาในห่อผ้ามาให้คุณแม่ให้นม มาได้พักใหญ่เด็กก็ไม่ยอมกินนม และไม่นานก็ฉี่ออกมาเปียกให้แม่ต้องเปลี่ยนผ้าอ้อม ตอนนั้นถึงได้รู้ว่าไม่ใช่ลูกของคุณแม่ เพราะเป็นเด็กหญิง คุณแม่รีบบอกพยาบาลว่าเด็กที่อุ้มมาให้แม่นั้นไม่ใช่ลูกของคุณแม่ เพราะจำได้ว่าลูกเป็นผู้ชาย และมีดิ่งที่หูด้วย พยาบาลขอโทษ และนำเด็กออกไป เมื่อหาอยู่พักใหญ่จึงพบแล้วนำเด็กคนใหม่มาให้คุณแม่ แถมยังเล่าให้ฟังว่าพบลูกกำลังกินนมผู้หญิงแขกที่อยู่ห้องถัดไป และตอนที่อุ้มมานั้นลูกคงอึมนมมาแล้วมองเห็นปากเป็นมันมาเลย

นี่แสดงว่าคุณแม่มีความจำและช่างสังเกตเป็นเลิศ ไม่เช่นนั้นลูกอ๊อดคงต้องตกไปเป็นลูกแขกจริงๆ แล้วก็ได้ เรื่องตึงนี้มีเกร็ดเล่าขยายความต่อเป็นความรู้ดีกว่า ตึงหูของลูกอ๊อดมีขนาดคงที่ไม่ขยายโตตามตัวเหมือนของคนอื่น เนื่องจากคุณแม่ได้ใช้แหวนครอบตึงหูไว้ตั้งแต่เล็ก เป็นเคล็ด ต่อมาตอนนำลูกอ๊อดกลับบ้านจากโรงพยาบาลจุฬา ระหว่างนั้นเป็นหน้าฝน ฝนก็ตกหนักมาก สะพานพุทธยอดฟ้าก็ชำรุดเพราะถูกระเบิด จำต้องข้ามเรือเพื่อไม่ให้ลูกโดนฝนจนเป็นหวัด คุณแม่ต้องเอาลูกไว้ในเสื้อแล้วกอดไว้ตลอดทางจนถึงบ้าน เอาลูกออกมาเช็ดเนื้อเช็ดตัว แล้ววางไว้บนโต๊ะ ลูกอ๊อดจามพืดๆ เท่านั้นไม่ปรากฏว่าเป็นหวัดแต่อย่างใด

คุณแม่กับคุณพ่อได้มอบของขวัญที่ดีที่สุดให้กับลูกทุกคน โดยลูกทุกคนเกิดมามีสุขภาพดีร่างกายสมบูรณ์ ส่วนลูกอ๊อดสมบูรณ์กว่าคนอื่นที่มีหูตึงเป็นพิเศษ และความรักของแม่ที่มีให้กับลูกทุกคนเสมอมา ซึ่งเป็นพระคุณอันยิ่งใหญ่ที่คุณแม่มีให้กับลูกตลอดเวลา แม้กระทั่งนาที่สุดท้ายของคุณแม่เองนับเวลาแล้วมากกว่าห้าสิบปี แม้ขณะนี้คุณแม่จะเสียชีวิตไปเกือบครบหนึ่งปีแล้ว ในใจของลูกก็ยังสัมผัสได้กับกระแสของความรัก ความอบอุ่นที่คุณแม่มีให้กับลูกได้ตลอดเวลาเสมือนคุณแม่ยังคงอยู่กับลูกเช่นเคย เพียงไม่มีตัวตนของคุณแม่ให้กราบและกอดเท่านั้น

คุณแม่เป็นคนที่มีความเข้มแข็งอดทน ขยันขันแข็ง และมีจิตใจเป็นบุญ เป็นกุศล ปกติคุณแม่จะตื่นแต่เช้าใส่บาตร สวดมนต์ ทำวัตรเช้า เย็นทุกวัน ไปวัดทุกวันพระไม่ขาด จัดดอกไม้หน้าพระประธานในโบสถ์ แล้วฟังพระธรรมเทศนาเป็นประจำ คุณแม่ได้นำธรรมมาเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทุกครั้งที่ลูกมากราบคุณแม่จะได้รับความร่มเย็นและความสุขสงบจากคุณแม่เสมอ ในช่วงที่คุณแม่ป่วย ลูกๆ ทุกคนรู้ว่าคุณแม่ต้องเจ็บปวดตามอาการของโรคที่มี มีหน้าซำจะไปไหน หรือทำอะไรก็ไม่ได้อย่างที่เคยได้ทำ แต่คุณแม่ไม่เคยบ่น หรือแสดงอาการเจ็บปวดไม่สบายให้ลูกเห็นแต่อย่างใด

ลูกไม่เคยสงสัย หรือไม่แน่ใจในความรัก ความห่วงใยที่คุณแม่มีต่อลูกเลยถึงแม้ว่าคุณแม่จะไม่เคยปรากฏให้เห็นในฝันแม้เพียงครั้งเดียวก็ตาม หลวงเตี้ยเคยบอกว่าเวลาในสวรรค์หนึ่งวันเท่ากับเวลาในโลกหนึ่งร้อยปี คุณแม่เพิ่งจากเราไปไม่ถึงปีซึ่งเท่ากับแปดสิบเจ็ดบนสวรรค์เท่านั้นเอง ลูกก็เลยแน่ใจว่าป้านี้ คุณแม่ไปอยู่บนสวรรค์เรียบร้อยแล้ว

ความรักของคุณแม่ที่มีต่อลูกทุกคนเห็นได้ตลอดเวลา แม้กระทั่งตอนที่ลูกทำผิด จะต้องถูกทำโทษ คุณแม่ก็จะว่ากล่าวสั่งสอนจนลูกเข้าใจ และรู้สึกสำนึกผิดแล้ว เพื่อให้ลูกจดจำไม่กล้าทำผิดซ้ำอีก คุณแม่ก็จะดี และทุกครั้งหลังจากตีลูกแล้วคุณแม่จะร้องไห้สงสารลูก (ลูกเองก็แน่ใจว่าเป็นคนที่ดีได้ก็เพราะกลัวถูกคุณแม่ตีนั่นเอง) ความรักลูกของคุณแม่ช่างยิ่งใหญ่เหลือเกิน

เมื่อตอนยังเป็นเด็ก คุณแม่รู้ว่าลูกชอบเล่นชน บางครั้งเล่นจนเป็นอันตรายกับตัวเอง คุณแม่ก็จะมีวิธีทำให้ลูกเลิกชน และมาอยู่ในสายตาของคุณแม่ หลายวิธีแต่ที่ได้ผลมากที่สุดเห็นจะเป็นวิธีเรียกให้มานวดขาคุณแม่ เพราะพอเริ่มนวดขาไปได้เดี๋ยวเดียว ก็จะมีอาการง่วงหาวนอนแล้วก็นอนหลับอยู่ข้างๆ คุณแม่นั่นเอง

คุณแม่ปกติจะมีความสุขง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก และไม่ฟุ่มเฟือย เช่น คุณแม่จะชอบไปวัดฟังธรรม ทำบุญให้ทาน การแต่งกายก็เรียบง่าย สะอาด และเหมาะสม แต่จะเลือกเครื่องประดับติดตัวไม่มากชิ้น เวลาคุณแม่เป็นไข้ไม่สบาย หรือปวดศีรษะก็มักจะเอาเครื่องประดับมาทำความสะอาดเท่านั้นก็จะเพลิน และสบายใจ ส่วนอาหารการรับประทานก็ง่าย ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นพวกผัก น้ำพริก และผลไม้ไทย ๆ เช่น ชมพู ฝรั่ง สลัด ข้าวโพดปิ้ง ลูกจะรู้ และมักนำมาให้คุณแม่เป็นประจำ ซึ่งคุณแม่จะรับประทาน และยิ้มอย่างมีความสุข ทำให้ลูกปลื้มใจ เป็นผลบุญที่ได้รับตอบแทนทุกครั้ง ใครนะว่าบาปบุญไม่มีจริง? คุณแม่เป็นเนื่อนาบุญสำหรับลูกโดยแท้

คุณแม่เป็นคนพูดไฟเราะนุ่มนวลไม่ชอบตำหนิว่ากล่าวใครรุนแรง คุณแม่จะสอนลูกเสมอว่า “ถ้าจะพูดก็ให้พูดแต่ดีนะลูก เพราะสิ่งที่เราพูดนั้นออกมาจากที่อยู่ในใจของเรา ว่าจากที่ออกมาถ้าดี ก็ย่อมมาจากใจที่ดี” คำสอนนี้ลูกจดจำ และปฏิบัติตามอย่างสนิทใจ เพราะคุณแม่เป็นตัวอย่างที่ดี ใคร ๆ ก็รัก ชอบ เคารพคุณแม่ตรงที่ใจของคุณแม่นั่นเอง

เนื่องจากคุณแม่เป็นพระพรหมของลูก เป็นเนื่อนาบุญที่ลูกสุดรัก สุดบูชา พลอยทำให้มีความรัก และบูชาผู้เป็นแม่ของคนอื่นๆ ไปด้วย พอเห็นคุณแม่ของใครมีอายุยืนมากๆ ก็รู้สึกว่าคุณแม่มีความรัก และห่วงลูกหลานมาก จึงพยายามอยู่ดูแลลูกหลานนานๆ เช่นเดียวกับคุณแม่ของลูกที่พยายามรักษาตัวเองด้วยยาที่คิดว่าดี หรือที่ลูกนำมาให้ ถึงแม้จะมีรสชาติเผ็ด ร้อน ขึ้น ขม ปานใด ก็ตั้งใจรับประทานโดยดี และบอกลูกว่าอยากอยู่

กับลูกนานๆ ความรู้สึกว่าคุณแม่เป็นสิ่งที่ควรเทิดทูนนี้เอง เป็นหลักใจการคบค้าสมาคมของลูกด้วย คนไหนรักเทิดทูนคุณแม่ของตนนับว่าเป็นคนดีนาคบ คนไม่รักพ่อแม่ ต่ำว่าบุพการี เป็นคนใช้ไม่ได้ไม่นาคบเลย

ลูกอ๊อดมีโชคดีกว่าคนอื่น และภาคภูมิใจว่ามีโอกาสได้อยู่ปรนนิบัติคุณพ่อคุณแม่มากกว่าคนอื่น และยังได้อุปสมบท และบรรพชาให้ถึง 2 ครั้งคุณแม่แต่งตั้งให้เป็นหมอนวดชาอันต์บหนึ่งที่บ้าน และการนวดชาคุณแม่ได้ตั้งต้นตั้งแต่ลูกยังเด็ก จนถึงวันสุดท้ายของคุณแม่ ต่อไปนี้ไม่มีคุณแม่ให้ลูกนวดชาให้สุขกายสบายใจอีกแล้ว

คุณแม่มีความรักแน่นแฟ้น และมั่นคงไม่เสื่อมคลาย คุณแม่รักคุณพ่อคนเดียวเรียกได้ว่า คุณแม่มีคุณพ่อเป็นสรณะจริงๆ แม้ในวาระสุดท้ายของชีวิตคุณแม่รักลูกทุกคน ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ร่างคุณแม่จะจากลูกไปแล้ว ความรักของคุณแม่ยังตราตรึงอยู่ในใจของลูกเสมอตราบชั่วชีวิตของลูก

ลูกอ๊อด

อาลัยรัก + คิดถึงแม่

ตอนอิตเล็ก ๆ อิต จำได้ว่า อายุประมาณ 5-6 ขวบ มีช่วงสั้น ๆ ที่อิตห่างจากคุณแม่มาเรียนที่กรุงเทพฯ เพราะแม่ยังต้องอยู่ที่หนองคายกับคุณพ่อและน้องสาวเล็กๆ ของอิตอีก 2 คน และพี่ชาย 2 คนของอิต อยู่กับคุณปู่ คุณย่าที่บ้านสำหรับ แม่ฝากฝังอิตไว้กับเพื่อนคุณแม่คนหนึ่งชื่อ อาอู๊ด เธอมีอาชีพตัดเสื้อ เธอเป็นช่างฝีมือค่อนข้างดีอยู่แถวๆ หลานหลวง อิตก็เลยได้อยู่กับลูกสาวของอาอู๊ดที่มีอายุใกล้เคียงกับอิต คุณแม่ตัดเสื้อกับเธอเป็นประจำ นานๆ ประมาณเดือนละครั้งคุณแม่จะได้มาเยี่ยมสักที คุณแม่เล่าว่า คุณพ่อเป็นตำรวจดีมีฝีมือ เวลาจังหวัดไหนไม่ปกติสุขหรือมีปัญหาชายแดน คุณพ่อจะต้องถูกส่งไปแก้ไขปัญหา นั่น เช่น ขบวนการโจรก่อการร้ายบ้างได้ หรือโจรจีนฮ่อ เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่าคุณพ่อถูกส่งไปประจำแถวจังหวัดนครราชสีมา สงขลา นราธิวาส หรือหนองคาย ซึ่งคุณแม่เป็นแม่บ้านก็ต้องติดตามสามีไปด้วย จึงให้ลูกคนโต 3 คน คือ พี่แป๊ะ (พล.ต. เฉลิมศักดิ์ วรกิจโกศาทร) พี่ออด (พล.ต. สันติสุข วรกิจโกศาทร) อิต เรียนอยู่กรุงเทพฯ เพื่อการเรียนจะได้ต่อเนื่อง ไม่ต้องเปลี่ยนโรงเรียนบ่อยๆ เนื่องจากคุณพ่อต้องย้ายบ่อยๆ ซึ่งเรื่องนี้ลูกๆ ทั้ง 3 คนก็เพิ่งมาเข้าใจตอนโตขึ้นว่าทำไมช่วงหนึ่งจึงต้องอยู่แยกกับคุณพ่อและคุณแม่ ส่วนน้องแอ๊ด (พิศพิไล เทสตา์รต์) เกิดที่จังหวัดสงขลา และน้องแอ๋ว (ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร) เกิดที่จังหวัดนราธิวาสนั้น ก็ติดสอยห้อยตามไปด้วย ก็เลยไม่ได้อยู่กรุงเทพฯ

อาอู๊ดก็เลี้ยงอิตมาดีพอสมควร แต่อิตไม่ค่อยมีความสุขนักเพราะขาดแม่ คิดถึงแม่ มากๆ แต่คุณแม่ยังคงฝากฝังและเงินทองไว้ให้เขาอย่างสม่ำเสมอ เวลาคุณแม่มาเยี่ยม ก็ดีใจมาก พอแม่กลับอิตจะร้องไห้ อาลัยอาวรณ์มาก เพราะอยู่ที่นั่นเหงามาก รู้สึกแม่รัก และห่วงอิตอย่างมาก แต่ก็ต้องกลับไปทำตามหน้าที่ของแม่ต่อพ่อ และน้องอีก 2 คนที่ต่างจังหวัด พอปิดเทอมอิตก็มีโอกาสไปเยี่ยมคุณพ่อคุณแม่ ที่จำได้มีอยู่ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกที่ลำปาง ปรากฏว่าเป็นคางทูม คุณแม่พาไปวาดรูปเสื้อที่แก้ม มันรู้สึกเย็นๆ แต่ไม่ช้ำคางทูมก็หาย ก็แปลกดี อีกครั้งหนึ่งคุณแม่ให้เพื่อนคุณแม่ชื่อป้าใหญ่ (คุณยุพิน วิสูตรโยธาภิบาล) มารับไปเยี่ยมคุณแม่ที่หนองคาย เธอเป็นภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายในขณะนั้น และคุณพ่อเป็นผู้กำกับการตำรวจอยู่ที่นั่น รู้สึกดีใจมากทุกครั้งที่ได้มา

หาแม่ที่ต่างจังหวัด ที่จังหวัดหนองคายนี้อัดได้เจาะหูเป็นครั้งแรก กลัวแทบตาย ไปเจาะที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด จำได้ว่าคุณป้าคำปุยเป็นคนพาไปเจาะ เขาใช้เข็มฉีดยาเจาะ ร้องเสียงลั่นโรงพยาบาลเลย เพราะเห็นน้อง 2 คนใส่ตุ้มหูห่วงทอง เลยอยากใส่จัง เลยได้เจาะหูที่หนองคายนั่นเอง

ชีวิตของแม่ตอนไปประจำอยู่ตามต่างจังหวัดนั้น ก็คงเหมือนแม่บ้านตามต่างจังหวัดทั่วไปคือ ต้องทำอาหารแปลกๆ ขนมเค้กและขนมต่างๆ ทานเอง เพราะคงไม่มีใครทำขาย อัดจำได้ว่าตอนนั้นเรามีอุปกรณ์ทำขนมต่างๆ อยู่เต็มตู้ และคุณแม่ยังมีกิจกรรมสังคมต่างๆ อีกมากมาย คุณแม่จัดว่าเป็นคนสวยคนหนึ่งในจังหวัด และคุณแม่ยังเคยได้เหรียญชิงชนะเลิศด้วย คุณแม่เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม ทุกคนที่รู้จักคุณแม่จะรักแม่กันทุกคน เพราะคุณแม่จะช่วยเขาได้ ในด้านต่างๆ ได้เสมอ มีการโอภาปราศรัยด้วยถ้อยคำไพเราะ คุณแม่เป็นคนด่าคนไม่เป็น คุณแม่บอกว่ามันกระดากปากเวลาพูดคำหยาบคนไหนถูกคุณแม่ตำหนิ แปลว่าต้องไม่ดีมากๆ เลยทีเดียว คุณแม่นับว่าเป็นคน Popular ที่เดียวในจังหวัดที่คุณแม่ไปอยู่ คือ ทำงานกับใครๆ ได้ดีเสมอ หายากคนที่จะไม่รักไม่ชอบคุณแม่

อัดอยู่กับอาอู๊ดนานเท่าไรก็จำไม่ได้ แต่คงไม่นานนัก เพราะเมื่อภายหลังเมื่อคุณพ่อคุณแม่ย้ายเข้ามากรุงเทพฯ แล้ว เราก็ได้มาอยู่พร้อมหน้ากันที่บ้านคุณปู่และคุณย่า อัดจำได้ว่าได้เข้าโรงเรียนอนุบาลตรงข้ามบ้านอีกที (แล้วมาเรียนที่โรงเรียนสตรีจุลนาคอยู่ประมาณ 1 ปี โดยมีอาตม บุรณเขตต์ เป็นคนรับส่ง) และต่อมาสอบเข้าโรงเรียนราชินี โดยมีคุณครูสมศรี และคุณครูอำไพ แนะนำให้และมาเข้าชั้นป.1 อีกที และจบมัธยมที่โรงเรียนนี้

ตอนนั้นเรามีฐานะปานกลาง เรามีคนรับใช้บ้าง ไม่มีบ้าง บางช่วงเราไม่มีคนรับใช้ในบ้านเลย พวกเราก็แบ่งหน้าที่กันเอง โดยมีพ่อแม่เป็นผู้จัดให้ ลูกผู้ชาย 2 คนก็ช่วยกัน ลูกผู้หญิง 3 คนก็ช่วยกัน โดยที่อัดในฐานะพี่สาวคนโต เป็นคนดูแลจัดงานให้น้อง 2 คนทำ ตอนนั้นน้องสาว 2 คนสนิทกันมาก เพราะห่างกันเพียงปีเดียว เรียกว่า เจ้าตัว จ้อง-แจ้ง สองคนนี้ชอบสวมหัวรวมกันแผลงฤทธิ์กับอัดมาก เราทะเลาะและรักกันไปมาสลับกันตลอด แต่จะอย่างไรเราก็มีแม่เป็นกรรมการตัดสินตลอดมา ภู่นั่งคุกเข่าพนมมืออยู่เรื่อยเวลาทะเลาะกัน อัดจะดูแลน้องทำความสะอาดบ้าน ทำกับข้าว จ่ายกับข้าว ซักรีดเสื้อผ้า ดัดเย็บเสื้อผ้า (เสื้อนักเรียน ชุดนอน แม้แต่ชุดใส่เล่น) ซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ขาด พวกเราจัดเป็นเด็ก

ที่เก่งพอตัวทีเดียว เพราะแม่ของเราสอนเรื่องนี้ให้พวกเรามาโดยตลอด ทำให้เราซึมซับไปได้โดยไม่รู้ตัว ตอนนั้นเราไม่มีรถ คุณแม่ให้คุณฉลาดที่อยู่ปากซอยบ้านเราขับรถไปส่งที่โรงเรียน โดยรถออสตินเก่าๆ มานานหลายปี แต่ตอนเย็นพวกเรากลับบ้านเอง โดยพี่แป๊ะไปรับอ๊อตที่โรงเรียนราชินีกลับบ้าน เพราะพี่แป๊ะเรียนอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบใกล้ๆ กัน จำได้ว่าเรา 2 คนพี่น้องเดินตบตู่เป่มาจากโรงเรียน อ๊อตลอดได้สะพานพุทธเพื่อมาขึ้นรถเมล์ที่ตอนนี้เป็นสะพานพระปกเกล้าไปแล้วทุกวัน บางวันที่พี่ไปเล่นบอลเฟลนลิมน้องไว้ที่โรงเรียน อ๊อตก็ร้องไห้ หลังๆ มาเลยหัดกลับบ้านเอง ก็นับว่าเราเก่งนำดูตอนนั้นอายุประมาณ 10 ขวบ พอกลับมาบ้านก็ดูแลเรื่องอาหารการกิน เพราะอ๊อตเป็นพี่สาวใหญ่จะสั่งคนโน้นคนนี้ช่วยกันจัดการเรื่องกินพอพ่อแม่กลับมาจากงานก็จะซื้อของกินมาบ้าง ผลไม้บ้าง ขนมจันอับบ้าง มาแบ่งกันกิน ภายในบ้านในเรื่องสุขภาพของลูกๆ ทั้ง 5 คน คุณแม่พยายามหาอาหารเสริมต่างๆ มา เช่น น้ำมันตับปลา มาป้อนลูกทั้ง 5 คน โดยพวกเราต้องเรียงแถวกันกินจากช้อนที่พ่อจะป้อนให้ทุกคนกิน เราทุกคนไม่ชอบยานี้เลย เพราะมันเป็นยาน้ำที่รสชาติแสนจะน่าชงลูกชนพองมาก แต่พวกเรา ก็กินกันมาหลายปี อันนิสงส์ของการกินน้ำมันตับปลาคือ พวกเราตัวโตและสูงใหญ่ตามๆ กัน อาหารเสริมอีกอย่าง que กลืนยากเข้ากระตูดจำมากทุกคนก็คือ ไขลวก พวกเราทั้งกลืนยากทั้งกลืนไขลวกมากทั้งๆ ที่รู้ว่ามันดีต่อสุขภาพของเราเองและคุณแม่ก็บังคับให้เรากินจนได้ตั้งหลายปี

ตอนนั้นคุณปู่และคุณย่ายังอยู่กับเรา คุณแม่จะมีของกินเล็กๆ น้อยๆ มาฝากคุณปู่คุณย่าทุกวัน มีอะไรอร่อยก็จะให้ท่านทั้งสองก่อน ท่านทำให้พวกเราดูเป็นตัวอย่างของการแสดงความกตัญญูต่เวทีต่อคุณพ่อและคุณแม่ของท่าน และผู้มีพระคุณของท่าน ซึ่งเราทั้ง 5 คน แน่ใจว่า เรามีคุณสมบัติเหล่านี้จากการได้ดูตัวอย่างนี้จากท่านทุกคน

พออ๊อตโตเข้ามหาวิทยาลัยและจบปริญญาตรี ก็มีโอกาสดูไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแม้ว่าคุณพ่อคุณแม่จะไม่ราบรีนเรื่องการเงินนัก คุณแม่ก็บอกว่า เมื่อมีโอกาสไปได้ก็รีบตักตวงเสีย เวลาไม่รอใคร จะมารอให้เงินมีมากมาย พอ แล้วถึงไปอาจหมตโอกาสได้ ในเมื่อโรงเรียนทางสหรัฐอเมริการับเราแล้วก็ควรไปให้เร็วที่สุด เมื่ออ๊อตมาเรียนสัก 1 ปี ได้ M.T. (ASCP) แล้วอ๊อตสามารถทำงานได้ อ๊อตก็ได้เรียนคุณแม่มาว่า ไม่ต้องส่งเงินมาแล้ว เพราะสามารถทำงานหาเงินพออยู่ได้เอง และประกอบกับอ๊อตได้กลับมาเมืองไทยและแต่งงานกับคุณตั้ง (ดร. ชมภูศักดิ์ พูลเกษ) และคุณตั้งได้รับทุน WHO ต่อปริญญาเอกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเหมือนกัน เราจึงมีเงินพออยู่กันได้ เพราะคุณตั้ง

จะได้รับทุนที่เขาจ่ายให้เป็นรายเดือนด้วยบวกกับเงินที่อึดทำงานที่โรงพยาบาลได้บ้างก็อยู่กันได้อีก 2 คนสบายๆ ในระหว่างนี้อึดก็เรียนต่อปริญญาโทไปพร้อมๆ กับเป็นแม่บ้านไปในตัว จนจนจะคลอดลูกชายคนแรก (น้องป๊อง-ทวีพร พูลเกษ) ในเดือนธันวาคม 2519 อึดก็ได้ปริญญาโทมา 2 ใบ (2 สาขา) จนได้ แต่จากนั้นมาก็ดูแลลูก และคุณตังกำลังเร่งทำปริญญาเอกอยู่ การเรียนต่อปริญญาเอกของอึดก็เป็นการันรับไว้ก่อนโดยปริยาย เพราะมีภาระสำคัญอื่นมาแทน ทำให้คุณพ่อคุณแม่ของอึดผิดหวังอยู่ไม่น้อย ความคิดของอึดเองก็เสียใจมากที่ไม่สามารถทำให้คุณพ่อคุณแม่สมหวังตรงนี้อยู่ เพราะท่านทั้งสองหวังให้เราเรียนจนจบชั้นสูงสุดมาก

เมื่อคุณตังเรียนจบปริญญาเอกแล้ว เราก็กลับเมืองไทยพร้อมลูกชายเกือบ 2 ขวบ ประมาณปี 2521 พักอยู่กับท่านที่บ้านสำเหร่ในช่วงแรก จนสร้างบ้านของเราเองเสร็จที่บางจาก สุขุมวิท 101 และย้ายมาอยู่ที่บ้านใหม่ในปี 2522 ในปีนั้นเองอึดก็ได้ลูกสาวที่น่ารักเพิ่มขึ้นอีก 1 คน (น้องปลื้ม-วิภาพร พูลเกษ) ซึ่งคุณแม่ได้ช่วยดูแลตั้งแต่น้องป๊องจนมามีน้องปลื้มอีกคนมาตลอด แรกๆ น้องป๊องจะเดินตามคุณแม่อึด และเรียกหมาหมีอย่างที่เคยเรียกที่อเมริกาอยู่เรื่อยๆ คุณพ่อคุณแม่ก็บอก (ติดตลกว่า) แม่อึดเค้าเกิดปีหมู เรียกเค้าว่า หมาหมีไม่ได้ ต้องเรียก หมาหมู ตั้งแต่นั้นมาลูกป๊องก็เรียกหมาหมูมาตลอดจนลูกปลื้ม ก็เรียกตามมา ขณะนี้ในบ้านลูกของอึดเรียกแต่หมาหมูทุกคน ไม่ว่าลูกๆ หรือญาติที่สนิทมากๆ จะรู้ว่าหมาหมูคือหมายถึงใคร คุณแม่เป็นคนที่รักลูกๆ และหลานๆ มาก โดยเฉพาะที่อึดย้ายไปใหม่ คุณแม่บอกมาให้ทั้งลูกปลื้มไว้กับแม่ แม่จะดูแลให้ เพราะกลัวลูกอึดจะลำบาก เพราะบ้านยังไม่เข้าที่เข้าทาง เสาร์หรืออาทิตย์ค่อยมารับไปหาคุณปู่คุณย่าที่ปากน้ำเสียทีหนึ่ง แล้วก็นำกลับมาส่งเวลาอึดไปทำงานที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า คุณยายและลูกปลื้มรักและสนิทกันมากกว่าใคร เขาจะนอนอยู่ระหว่างกลางคุณตาคุณยายทุกคืน คุณยายสอนลูกปลื้มร้องเพลงต่างๆ เช่น เพลงปลุกใจ เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งลูกปลื้มจำมาจนโตหลายเพลง เช่น เพลงนกขมิ้นเหลืองอ่อน เพลงงูตัวนิต เพลงรักเมืองไทย เพลงต้นตระกูลไทย เป็นต้น บางวันตอนเล็กๆ ลูกปลื้มจะร้องให้ตั้งแต่หกโมงเย็นจนถึง 5 ทุ่มครึ่ง สองยาม จนอึดเกือบเสียสติ อึดไม่ไหวแล้ว คุณแม่ก็ช่วยเหลือและกรอกยาเพื่อให้หลับ และพยายามหาหิงค์ จนลูกปลื้มสงบลงได้ คุณแม่จะมีอะไรที่เรียกว่า Magic Touch อยู่เสมอ แทบทุกเรื่อง เมื่อลูกปลื้มโตขึ้นก็มาเรียนที่โรงเรียนราชินี (ที่เดียวกับอึด) คุณยายคุณตาก็ยังช่วยรับส่งอีกหลายปี

จนต่อมาอี๊ดมีลูกชายอีก 1 คน (ลูกปรก-ศุภพร พูลเกษ) เมื่อคุณแม่ไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า คุณแม่ทักว่า ลูกปรกหน้าเหมือนพระที่บ้านแม่อยู่องค์หนึ่ง พออี๊ดกลับมาพักอยู่ที่บ้าน คุณพ่อคุณแม่ก็อุ้มพระบุษของอี๊ดนั้นมาให้รับขวัญลูกปรก บอกว่า ชื่อพระชนมดัม

นอกจากนี้คุณแม่ยังเป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมอันดีงามมาตลอด เรา 5 คนยังจำได้ว่า พวกเราต้องลุกมานั่งสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็นกันทุกวัน ตอนนั้นอี๊ดยังเด็กยังไม่ค่อยซาบซึ้งเรื่องนี้เท่าไรว่าทำไปแล้วจะได้อะไรแต่ก็ทำตามถึงแม้จะอึดอัดบ้าง จนติดเป็นนิสัยโดยไม่รู้ตัวให้สวดมนต์เป็นประจำ เมื่อพวกเรา มีลูกของตนเอง ขณะนี้ลูกๆ ทั้ง 3 คนของอี๊ด สวดมนต์เก่ง และสามารถสวดพาหุง มหาภา และชินบัญชรได้กันทั้ง 3 คน ซึ่งเราเชื่อมั่นว่าเขาต้องได้อะไรดีๆ จากการสวดมนต์ที่สม่ำเสมอ อย่างน้อยเขาก็รู้ผิด รู้ชอบ แยกดี แยกชั่วได้ ผีกลสมาธิ และบุญกุศลจะช่วยในยามที่คับขันให้ผ่อนหนักเป็นเบาได้บ้าง ซึ่งเรื่องนี้เองอี๊ดเองก็รู้และเข้าใจว่า ที่อี๊ดได้ดีมีครอบครัวที่ดี มีลูกที่น่ารักได้ถึงขนาดนี้ ก็คงมาจากความเป็นลูกของพ่อแม่ การฝึกสมาธิและสวดมนต์สม่ำเสมอและได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางตัวอย่างที่คุณพ่อคุณแม่บอกและทำให้เราดูอยู่มากทีเดียว

กิจกรรมทางศาสนาอีกอันหนึ่งที่คุณแม่ทำเป็นประจำทุกวันพระคือ การไปวัดโพธิ์ (วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม) และจัดดอกไม้ด้วยกุหลาบสีชมพูสดในโบสถ์ ซึ่งคุณแม่ถือเป็นกิจวัตรประจำที่ต้องทำในวันพระ ถ้าวันไหนไม่สามารถไปได้ ก็ต้องมอบหมายให้คุณพ่อหรือลูกๆ ไปแทน เพราะจะต้องไปจ่ายค่าดอกไม้ที่จัด คุณแม่ทำเช่นนั้นมานับเป็นเวลาประมาณ 20 กว่าปีมาแล้วเรื่อยมา เมื่อสิ้นคุณแม่ไปแล้วคุณพ่อและลูกๆ ก็ยังปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีเพื่อนๆ คุณแม่ที่วัดโพธิ์ เมื่อทราบว่าคุณแม่เสียชีวิตแล้วต่างเสียใจและบอกพวกเราว่า คุณแม่ของเราคงเกิดเป็นเทพธิดานางฟ้าบนสวรรค์แล้ว เพราะได้ทำบุญมามาก และทำด้วยสิ่งสวยงาม เช่น การจัดดอกไม้ด้วยกุหลาบสีชมพูในโบสถ์

ในการทำบุญของแม่นั้น แม้จะทำบุญทุกครั้งที่มีโอกาส คุณแม่ได้พิจารณาไว้ที่สำนักสงฆ์โกมลาราม ที่ริมทะเลหาดแม่รำพึง จังหวัดระยองว่า จะมาทอดกฐินทุกปี ซึ่งทำได้ 2 ปี คุณแม่ก็เสียชีวิต ซึ่งลูกๆ ก็จะสืบเจตนารมณ์ของแม่ในเรื่องนี้ต่อไป

คุณแม่เป็นผู้รักการดนตรีมาก ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ทางด้านดนตรีสากล คุณแม่ให้คุณครูมาสอนเปียโนให้ลูกสาวทั้ง 3 คน แต่พวกเราเพลงฤทธิ์กับคุณครูจน

ภายหลังคุณครูเอือมระอาไม่ได้มาสอน จนแม่ต้องทำใจคิดว่าเรื่องพรรคนี้เจ้าตัวต้องชอบเล่นเอง ส่วนด้านดนตรีไทยนั้น คุณแม่ได้เชิญคุณครูเบญจรงค์ สามโกเศศ (ศิลปินแห่งชาติ ปี 2542) มาสอนพวกเรา 3 คนที่บ้าน อีตเองเล่นซอฮู้ แอ๊ดเล่นซอด้วง แอ้วเล่นซิม พวกเราเล่นดนตรีไทยจนเข้าวงกันได้ เล่นกันไปทะเลาะกันไป เพราะพวกสี่ซอกี่สี่เสียเร็ว จนคนตีซิมไม่ทัน หรือไม่ก็ตรงกันข้ามก็มี บางทีก็วงล้มกลางคัน เพราะจะยกซอขึ้นตีกัน แทนที่จะใช้สี่ คุณแม่ชอบฟังลูกๆ เล่นดนตรีไทยมาก บางทีคุณแม่ก็มาตีฉิ่งหรือร้องส่งให้ พวกเราก็ไม่ได้ฟังจังหวะฉิ่งมากนัก เลยเกิดเรื่องทะเลาะกันกลางวงตั้งได้กล่าวมา ต่อมาอีตเองก็ได้เล่นดนตรีไทยที่โรงเรียนราชินีด้วย โดยเป็นลูกศิษย์คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรณ (ศิลปินแห่งชาติ) จริงๆ แล้วพวกเราในครอบครัวชอบดนตรีกันทุกคน คุณพ่อท่านก็มีอัฉริยะทางด้านดนตรีอยู่มาก ท่านเล่นได้แทบทุกชนิด ไม่ว่าไทยหรือสากล ท่านจะเล่นแอ๊ดคอกเตียน ไวโอลิน ไวโอล่า สีซอด้วง ซอฮู้ ซอสามสายก็กำลังพยายามอยู่ และเป่าหีบเพลง ซึ่งเรื่องดนตรีอันนี้คุณพ่อจะพกไปไหนมาไหนด้วยตลอด พวกเราจึงมีหลายโอกาสที่คุณพ่อได้โชว์ความสามารถของคุณพ่อในหมู่เพื่อนฝูง (เครื่องดนตรีทุกอย่างที่พ่อเล่นได้ พ่อเรียนด้วยตัวเองทั้งสิ้น เปิดเทปแล้วพ่อก็เล่นตาม) คุณแม่นอกจากจะมาแจมกับเราตอนเด็กๆ แล้ว ตอนท้ายชีวิตของแม่เมื่ออายุ 70 ปี คุณแม่ยังหัดเรียนซิมอย่างเป็นเรื่องเป็นราวกับคุณครูเบญจรงค์ สามโกเศศอีกครั้ง ตอนหลังคุณแม่เล่นเข้าวงกับลูกๆ และคุณพ่อได้ ลูกสาวทั้ง 3 คนหลังจากจบการเรียนในเมืองไทยต่างคนต่างไปเรียนต่อต่างประเทศกันหลายปี พอกลับมาที่มาขัดเกลาศีมือก็สามารถเล่นเข้าวงกับคุณแม่และคุณพ่อ ได้สนุกกันอีกครั้งหนึ่ง ลูกชายคนโตของคุณแม่คือ พี่แป๊ะ ก็เล่นหีบเพลงปากเก่งคนหนึ่ง คงได้เชื้อสายจากพ่อแม่ไปทางดนตรีบ้าง ส่วนพี่อีตถึงแม้จะไม่ได้เล่นอะไร แต่ก็ชอบเป็นคนดูคนฟังน้องสาวเล่นกันไป ทะเลาะกันไปยังเล่นบทกรรมการอยู่หลายครั้ง นี่ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของแม่ ที่บ่งบอกว่า แม่เป็นคนรักการดนตรี รักความเป็นไทยๆ ของเรา พร้อมช่วยจรรโลงในทุกทางที่แม่จะทำได้

อีตเองก็ยอมรับว่า ดนตรีไทยได้ให้อะไรกับอีตมาก ทั้งเรายังได้เพื่อนที่ดีในการร่วมวงดนตรีไทยจากที่ทำงาน อีตพบกับพี่อีต (พันเอกหญิง ศิริธนา วณิชานนท์) ผู้ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของชมรมดนตรีไทยของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้ามาก่อน จนอีตได้มีโอกาสร่วมด้วยภายหลัง มีลูกศิษย์ลูกหาที่รักในสิ่งเดียวกัน คือ ดนตรีไทยที่เราสนิทและรักใคร่ฟังพากันได้หลายคน อาทิเช่น เรือเอก เอกลักษณ์ ธรรมสุนทร

ร้อยเอก สมหมาย เจษฎาเจริญ เรือโทจรูญพงษ์ พลฤกษ์พิจารณ์ และจากสถาบันอื่นๆ ที่พบกันในงานดนตรีต่างๆ นับว่าคุณแม่ได้ให้สิ่งที่ดีมากอีกอย่างหนึ่งกับอี๊ด

กิจกรรมเพื่อสังคมของแม่อีกชิ้นหนึ่งคือ การที่คุณแม่ได้รับตำแหน่งประธาน ลูกเสือชาวบ้าน ค่ายวัดโพธิ์ติดต่อกันมานานหลายปี จนมาตอนหลังคุณแม่เริ่มป่วย ก็เลยขอลาออกจากประธานมาเพียงร่วมกิจกรรมด้วยเท่านั้น คุณยรรยง คุณเกษมกิจ ประธานคนปัจจุบันก็ยังรักและให้ความเคารพคุณแม่ในฐานะลูกเสือชาวบ้านอาวุโส คุณแม่จะมาร่วมกิจกรรมแทบทุกครั้งถ้าพอจะมาไหว และก็มาต่อเนื่องจนใกล้สิ้นชีวิตเพราะสังขารไม่อำนวย คุณแม่บอกว่ากิจกรรมนี้มีเจตนาดีต่อบ้านเมือง บ้านเมืองไม่ใช่ของใครคนเดียว ทุกคนมีส่วนช่วยให้บ้านเมืองสงบสุขกันทุกคน และกิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัยทุกฐานะสามารถมีส่วนช่วยได้หลายโอกาส

ในการดำเนินชีวิตของคุณแม่นั้น ท่านเป็นคนมัธยัสถ์ แต่ก็จ่ายตามเหตุและผล เช่น การส่งเสียลูกๆ ในการศึกษาเล่าเรียน ท่านบอกว่าต้องการให้ลูกทุกคนเรียนให้สูงที่สุดตามความสามารถของลูกแต่ละคน คุณพ่อยังยอมรับในเรื่องที่คุณแม่เป็นผู้ผลักดันในการประกอบอาชีพของท่าน หลังจากคุณพ่อลาออกจากราชการตำรวจนั้น เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2496 ท่านก็มาทำกิจการส่วนตัวกับเพื่อนๆ เช่น ตั้งโรงเรียนอาชีวะเทคนิคสอนช่างไฟฟ้าและวิชาช่างต่างๆ ต่อมาก็ตั้งบริษัทบูรพาโฆษณา จนกิจการดีมีฐานะมั่นคงได้ช่วงหนึ่ง ก็มามีอันเป็นให้ต้องเลิกกิจการไปเพราะความเห็นแก่ได้ของบุคคลบางคน ซึ่งความเป็นเพื่อนรักกันมาก่อนก็ช่วยอะไรไม่ได้ ทำให้ท่านทั้งสองเสียหายไปมาก ทั้งเสียเพื่อนด้วย ก็มีคุณแม่อีกนั่นแหละที่ช่วยปลอบใจคุณพ่อไม่ให้คิดมาก และหันมาทำอย่างอื่น เช่น คุณแม่มีที่อยู่ทีเอกมัย บริเวณซอยเจริญใจ (เจริญมิตร) ก็ปลูกบ้านและขายไปได้ราคาดี จึงเป็นกำลังใจในการทำกิจการเรื่องที่ดินต่อมาในภายหลัง จนฐานะของท่านดีขึ้นเรื่อยๆ และสามารถพูดได้ว่า ฐานะของเราตอนนี้นั่นคงจนถึงลูกหลานได้สบาย

ในช่วงท้ายของชีวิตคุณแม่ 10 ปีหลังมานี้ คุณแม่เริ่มมีอาการของโรคตับ แต่คุณแม่ก็ได้รับการดูแลจากคุณหมอเต็มชัย ตลอดมาตั้งแต่ปี 2533 ตอนนั้นก็ทราบว่าคุณแม่เป็นตับแข็งอยู่ แต่ท่านก็รักษาตัวเองตามที่คุณหมอแนะนำ คุณหมอบอกว่าทั้งที่คุณแม่ไม่มีเรื่องดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ แต่คุณแม่เป็นเหมือนตับอักเสบจนกลายมาเป็นตับแข็ง (Cirrhosis) ในที่สุดภายหลังคุณหมอเต็มชัยมีอาการก็มากขึ้น ต้องออกต่างจังหวัด คุณแม่

จึงย้ายมารักษาต่อที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อปี 2537 โดยรักษากับคุณหมออนุชิต จุฑะพุทธิ คุณหมออนุชิตก็ดูแลคุณแม่อย่างดี คุณหมออนุชิตให้ความรักและเอาใจใส่คุณแม่มากบางครั้งท่านยังมาดูอาการของคุณแม่ถึงที่บ้านนับว่าเป็นความกรุณาอย่างยิ่งของคุณหมออนุชิต คุณแม่ได้รับการดูแลตรวจร่างกายและตรวจเลือดอย่างสม่ำเสมอ 2-3 เดือนต่อครั้ง ตลอดมาในช่วง 3-4 ปีให้หลัง และอาการตับแข็งของคุณแม่ก็ดำเนินต่อมาเรื่อยๆ จนถึงปี 2543 (เดือนกุมภาพันธ์) ตรวจ CT และ MRI พบว่ามีก้อนที่ตับข้างขวา คุณหมอทาง X-Ray (นพ. นพพร และ พญ. บุษปง) และคุณหมออนุชิต คุณหมอนรา และ คุณหมอสาโรจน์ (เพื่อนสนิทของครอบครัว) ทุกท่านลงความเห็นว่าเป็นก้อนมะเร็งในตับ

ตอนแรกพวกเรา 5 คน ได้พยายามให้คุณหมออีกหลายท่านยืนยันฟิล์มทั้งหมดอีกครั้ง จนแน่ใจว่าใช่ เราก็ตริยามปรึกษาหาวิธีรักษาคุณแม่ว่าจะมีวิธีไหนที่ดีที่สุดและทรมานน้อยที่สุดสำหรับคุณแม่ ปรึกษาทางแพทย์ที่รามาธิบดีและศิริราช คุณหมออนุชิต บอกว่าคุณแม่จะมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน 1 ปี สรุปว่าโรคมะเร็งตับของคุณแม่มาถึงขั้นที่ไม่สามารถรักษาด้วยวิธีใดได้แล้ว เพราะมันเสี่ยงเกินไปคงจะเพียงประทั่งอาการไปเท่านั้น ซึ่งพวกเราก็ต้องทำใจ ตอนนั้นสงสารคุณแม่มาก แต่คุณแม่พอมองคิดตลอดมาว่าคุณแม่จะต้องหายสักวันหนึ่ง 2-3 เดือนก่อนคุณแม่เสีย คุณแม่มีอาการเหนื่อยเพลียมากขึ้น อึดอัดท้องมาก พวกเราผลัดกันมาดูแลคุณแม่กันทุกคน และมีพยาบาลพิเศษมาช่วยด้วย คุณแม่เข้าออกโรงพยาบาลศิริราชหลายครั้ง เพราะมีลูกสะใภ้คนโต (พญ. คุณหญิงพจมานพรณี วรกิจโกคาทร) อยู่ที่นี่ เจาะน้ำออกจากท้องบ้าง ให้เลือดบ้าง ปรับร่างกายบ้าง เปลี่ยนยาบ้าง แต่แม่ก็เหนื่อยมากขึ้นทุกวัน แม้กระทั่งวันสุดท้ายของแม่ พวกเราใจเสียกันอย่างหนักที่สุดในชีวิต แต่ลูกหลานทุกคนรู้สึกเหมือนกับว่าอยากมาอยู่ใกล้ๆ คุณแม่ให้ท่านเห็นมาพร้อมหน้าพร้อมตา พวกลูกๆ หวานๆ ใหม่ๆ มาให้ท่าน อาบน้ำ แต่งตัวให้ท่าน ชวนท่านคุยเรื่องต่างๆ นอกจากนี้มีคนมาแนะนำยาหม้อหรือยาเสริมต่างๆ พวกเราก็นำมาให้แม่ทาน หวังว่าจะประทั่งอาการของแม่บ้าง ตั้งแต่ทราบว่าคุณแม่เป็นมะเร็งตับ ความจริงพวกเราไม่ได้บอกแม่ แต่ตอนหลังแม่บอกพวกเราเองว่า แม่รู้ตั้งแต่แรกแล้ว เพราะพวกเรา 5 คน มีสีหน้าแววตาตลอดไปมากกว่าที่แม่เคยรู้จักตามปกติ และยังคงกันที่บ้านบ่อยครั้ง เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ตัดสินใจด้วยตัวเองคงไม่ได้ เรื่องของคุณแม่เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของเรา พวกเราจึงต้องรวมหัวคิดเรื่องนี้มาก จนแม่ผิตสั่น และทราบว่าคงเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของแม่เอง

ทั้งๆ ที่แม่รู้ว่าแม่เป็นโรคที่ร้ายแรงนี้ แม่ของเรายังมีกำลังใจเข้มแข็งต่อสู้ แม่บอกว่าต้องสู้กับมัน แม่อยากอยู่กับลูกนานๆ ถึงยาหม้อจะเผื่อน ชื่นเพียงใด บรรพิตจะขมสุดทนเท่าไหน แม่ก็ดื่มก็เคี้ยว บอกว่ารับได้ พร้อมกับย้ำว่าแม่จะสู้เพราะอยากอยู่ดูลูกหลานอีกนานๆ พวกเราเห็นแม่กินยาขมพวกนี้ก็อดร้องไห้ไม่ได้ แม่ยังรักและห่วงพวกเราจนสุดท้ายของชีวิตแม่ เรารู้ว่าแม่รู้ตัวดีว่า โรคนี้แม่จะอยู่ได้ไม่นานแน่ๆ เพราะแม่อ่านหนังสือเกี่ยวกับพวกนี้มามากมาย เพราะแม่ช่างอ่าน แต่แม่ก็เข้มแข็งไม่เคยแสดงความอ่อนแอออกมาเลย แม่ใจแข็งจริงๆ

อึดยังจำวันก่อนจะเสียชีวิตได้ดี วันนั้นเป็นเช้าวันจันทร์ที่ 19 มิถุนายน 2543 คุณแม่มีอาการเบลอๆ กระสับกระส่าย และแม่อึดก็ติดอยู่นั่งรับประทานอาหารเช้าได้ก็ตามพออึดมาแหวะหาแม่ก่อนไปทำงาน เห็นอาการแม่ไม่ค่อยดีเลยรีบพาไปโรงพยาบาลศิริราช ก่อนออกจากบ้านพบลูกเขย มิเชล เทสตาร์ด มาบอกว่าได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศสประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม่ยังแสดงความยินดีกับเขาด้วย อึดขับรถพาแม่มาโรงพยาบาล คุณแม่ก็เข้าห้องเรียบร้อย ตกลงทั้งวันอึดเลยไม่ได้ไปทำงาน เพราะดูอาการแม่ไม่ค่อยดี วันรุ่งขึ้นเป็นวันอังคาร คุณแม่ดูอาการดีขึ้น ยังจำพวกเราได้พูดได้ตลอดทั้งวัน มองหน้าพ่อ และลูกแต่ไม่ได้พูดอะไร เราพยายามอยู่ใกล้แม่มากที่สุด คำนึงกว่าพวกเราจะกลับจากโรงพยาบาลก็ประมาณทุ่มกว่า ถึงบ้านก็อาบน้ำนอนประมาณ 22.00 น. โรงพยาบาลก็โทร.มาบอกให้มาโรงพยาบาลด่วน พวกเราก็รีบมากัน อึดไม่กล้าขับรถ ต้องให้สามีขับให้ เพราะใจคอไม่ค่อยดี พอถึงพบว่าพี่สะใภ้อยู่ในห้องกับแม่แล้ว และทราบว่แม่ช็อกไปแล้ว แม่มีความดันโลหิตต่ำมาก พบว่าเกิดจากเส้นเลือดในกระเพาะอาหารแตก จากโรคตับแข็งของแม่ ทำให้ความดันเลือดตกฮวบและแม่อึดอยู่ในภาวะ Coma ไปแล้ว คุณหมอมที่ดูแลบอกว่า คงทำอะไรไม่ได้แล้ว เขาพยายามให้เลือดทดแทน แต่ก็ไม่เป็นผลดี พวกเราก็ดูคุณแม่จนสัญญาณชีวิตทุกอย่างสิ้นสุดในเวลา 9 โมงกว่าของวันที่ 21 มิถุนายน 2543

ทุกอย่างมันสิ้นสุดลงอย่างรวดเร็ว ในคืนเดียวนั้น และถึงแม้เราจะรู้ว่าแม่จะอยู่ไม่นาน แต่ก็ไม่นึกว่าจะรวดเร็วอย่างนี้ พวกเราและพ่อคงขาดเพื่อนรักที่สุด คนที่รักพ่อที่สุด แม่เปรียบเสมือนจุดรวมความรัก กำลังใจ และเปรียบเหมือนทุกอย่างทุกอย่างของพวกเรา ชีวิตของเราในขณะที่มีแม่นั้นก็จบลงไปด้วยต่อไปชีวิตยังมีแต่ความรู้สึกไม่เหมือนเดิมอีกแล้ว

สำหรับอีดแม่เป็นทั้งเพื่อนและแม่ ยามอีดมีเรื่องไม่สบายใจ ไม่ว่าจะเรื่องอะไร จะมาคุยให้แม่ฟังเสมอ แม่ก็จะแนะนำให้ปฏิบัติตัวทุกครั้ง ต่อจากนี้ไปอีดขาดแม่ไป เหมือนอีดขาดสิ่งสำคัญไปเลย ความรู้สึกอ้างว้าง ว่าเหว่ ขาดที่พึ่งมันเกิดขึ้นมาในใจ ใจหายทุกครั้ง ที่นึก อีดเองยังไม่อยากเชื่อเลยว่า ตอนนี้อีดไม่มีแม่แล้ว แม่ไม่อยู่กับเราแล้ว อีดบางครั้ง ต้องอ่านไบเบิ้ลบทแม่ เพื่อให้แน่ใจว่า แม่ได้จากไปแล้วจริงๆ จากโลกนี้ ถึงแม้อีดจะมีครอบครัวที่ดี สามีมี่ดี เป็นที่พึ่งได้เสมอ ลูกที่ดีและน่ารักทั้ง 3 คน ซึ่งไม่เคยนำปัญหา มาให้เลย อย่างไรก็ตาม เมื่อขาดแม่ ลูกอีดขาดสิ่งสำคัญของชีวิตไปมากมายหลายอย่าง ที่เดิมอย่างไรด้วยอะไรก็ยากจะเติมใจให้เต็มได้ มันเป็นสิ่งที่ยากที่จะพยายามทำใจจริงๆ

ลูกอีดและลูกตี่ง (สามี่) (คุณแม่เคยบอกว่าเป็นเหมือนลูกชายของแม่จริงๆ) หลานป๋อง หลานปลื้ม หลานปรก คงขาดที่พึ่งทางใจไป อย่างไรก็ตามเราเชื่อมั่นว่า บุญกุศลที่คุณแม่สั่งสมมาทั้งชาติก่อนชาตินี้และต่อๆ ไป คงต้องเป็นแรงหนุนส่งให้คุณแม่ ทรงฉลวยของลูกๆ และหลานๆ ได้พบความสุขในภพหน้าตลอดไปอย่างแน่นอน

คุณแม่จะอยู่ในดวงใจลูกและหลานตลอดไป

จากลูกอีด

23 มีนาคม 2544 เวลา 16.35 น.

สัญญาณแห่งชีวิต

กลไกการรับรู้และการตอบสนองของมนุษย์จัดได้ว่าเป็นขบวนการที่ละเอียดอ่อน พร้อมกับมีความสลับซับซ้อนที่ลึกซึ้งบางครั้ง และไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ อาจจะมองภาพของความรู้สึก และการตอบสนองเป็นแรงที่กระทำ ณ จุดใดจุดหนึ่ง และมีแรงที่ตอบโต้ออกมาเป็นผลลัพธ์ ขณะเดียวกันทางการแพทย์มักจะมองไปในลักษณะของสิ่งที่กระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึก หรือการรับรู้ของมนุษย์ สัญญาณการตอบโต้แห่งชีวิตที่คุณแม่ได้แสดงไว้ให้รับรู้ มีหลายครั้งในชีวิต แต่ที่พยายามเล่าให้ฟัง และถ่ายทอดมายังผมเพื่อให้เกิดรับรู้นั้นก็ มีหลายครั้ง ที่สำคัญคือ การต่อสู้เพื่อให้ครอบครัวได้มีความสุขและการมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อให้ ครอบครัวได้มีระดับฐานะที่อยู่ได้อย่างสบายในสังคมไทย สัญญาณที่นำไปสู่ความสุขของ รุ่นลูกทั้งห้าและหลานทั้งเจ็ด ได้ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน อย่างมีจังหวะ ถ้าประเมินจาก แนวปฏิบัติที่คุณแม่ได้ถ่ายทอดมาให้ทั้งสองรุ่นจะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่คล้ายกันและเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นถึงความรัก และความอบอุ่นแห่งชีวิตอย่างแท้จริง

สัญญาณที่เป็นตัวกำหนดว่าจะต้องทำ และจะต้องมีมานะมุ่งมั่นเพื่อรุ่นต่อไป ได้เกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นฐานของอสังหาริมทรัพย์ที่ทำให้เกิดความมั่นคงและเสริมแต่งให้ครอบครัวมีฐานะ คุณแม่ทรงเฉลยเคยเล่าให้ฟังหลายครั้ง ถึงเรื่องความไม่ประมาท และความรู้สึกตัวเองว่าสัญญาณแห่งชีวิตที่จะต้องทำ พร้อมกับ เดินหน้าต่อไป และสัญญาณที่เกิดขึ้นนี้ก็ได้รับการตอบสนองไปสู่ชนิดที่ดี ถึงแม้ในบางครั้ง ครอบครัวได้มีวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่สัญญาณนั้นก็ช่วยทำให้คุณแม่

ได้ประทับประครองครอบครัวยุติพัณภัยได้ เวลามีสัญญาณตึ๊ง คุณแม่ก็จะรีบมาบอกลูกๆ ว่า ทำนัธิ ทำอย่างนั้นธิ จะได้มีกิน ท่านพยายามบ่งชี้ช่องทางให้เสมอ เพราะเกรงว่าลูกๆ ที่รับราชการจะมีรายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว นอกจากท่านจะเป็นคุณแม่ที่มีสัญญาณแห่งธรรมะ สัญญาณแห่งความรักครอบครัว สัญญาณแห่งความมีมานะต่อสู้แล้ว ท่านยังเป็นคุณแม่ที่มีสัญญาณแห่งการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาเข้าสู่เส้นทางธุรกิจที่ก้าวหน้า

วันสงกรานต์ของปี 2543 ช่วงเวลาบ่าย ตระกูลพุลเกษ ได้เข้าไปรดน้ำอวยพร คุณพ่อคุณแม่เหมือนกับที่ปฏิบัติมาทุกๆ ปี ต่างอยู่ตรงที่ว่าปีนี้พวกเราได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่คาดคิดไว้ล่วงหน้า เวลาที่เรารดน้ำ เราก็ขอพรพระให้คุ้มครองท่าน ในขณะที่เดียวกันคุณแม่ก็พยายามที่จะพูดในสิ่งที่ทำให้พวกเรามีกำลังใจและมีความมุ่งมั่นต่อไป ในการสร้างฐานะให้ครอบครัว สัญญาณที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสัญญาณที่ทำให้พวกเราต้องเกิดความเศร้าใจ เพราะขณะที่คุณแม่พูด คุณแม่ร้องไห้ นี่เป็นสัญญาณที่ย้ำเตือนให้พวกเราได้รับรู้ แต่บางทีเราไม่สามารถที่จะทำใจได้ สัญญาณครั้งที่ 2 เกิดขึ้นอีก 9 อาทิตย์ต่อมา วันนั้นเป็นวันอังคาร เวลา 17.00 น. ที่ลูกไปเยี่ยมคุณแม่ ในช่วงเวลานั้นคุณแม่รู้สึกตัวดีขึ้นจากภาวะของโรคโลหิตเป็นพิษ เพราะได้รับการบำบัดทางเคมีให้อยู่ในระดับรับรู้ได้ คุณแม่พูดคุยกับลูกทุกคน ขณะที่คุณพ่อหันมาถามผมว่า วันนี้ลูกตังจะมีอะไรมาคุยให้คุณแม่ฟังบ้าง ผมก็บอกว่างานที่มอบหมายให้ไป ดูแลให้เรียบร้อยแล้ว คุณแม่ก็หันมายิ้มพร้อมกับถามว่า วันนี้วันอะไร ผมก็ตอบว่าวันนี้วันอังคาร ขณะที่พูดจบก็ได้สังเกตว่ามีน้ำตาไหลคลออยู่ที่เบ้าตาของคุณแม่ ผมเรียกพยาบาลให้หยิบสำลีมา และผมได้ซับน้ำตาที่อยู่รอบเบ้าตาให้คุณแม่ ณ เวลานั้นมีความรู้สึกว้า เหมือนกับสัญญาณที่เกิดขึ้นตอนวันสงกรานต์ซึ่งเป็นสัญญาณที่คุณแม่กำลังจะบอกเราว่า แม่จะต้องไปแล้วทั้งๆ ที่คุณแม่คงยังไม่อยากจะไปเพราะยังรักและเป็นห่วงพวกเรา สัญญาณที่เกิดขึ้นนี้เป็นสัญญาณแห่งชีวิตที่จะนำไปสู่ความสงบ ราบรื่นในชีวิต และน่าจะเป็นสัญญาณที่คุ้มครองและอยู่ติดกับรุ่นลูกและหลานสืบเนื่องต่อไป

ด้วยความเคารพรักเสมอ

ชมภูศักดิ์ พุลเกษ

คุณแม่ในความทรงจำของหนู

คุณแม่ทรงฉลุย วรจิโกภาทร มีลูก 5 คน ผู้ชาย 2 ผู้หญิง 3 หนูเป็นคนที่ 4 เป็นลูกสาวคนที่ 2 ตั้งแต่จำความได้คุณแม่เป็นผู้หญิงที่อดทน ขยันทำงาน เป็นคนมีจิตเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนรอบข้าง มีจิตเป็นกุศล ชอบทำบุญ ช่วยเหลือสังคมและเสียสละทั้งเวลาและทรัพย์สินเงินทองให้สังคม และผู้ด้อยโอกาส ใครๆ ที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดคุณแม่จะบอกเป็นเสียงเดียวว่า หนูโชคดีมีบุญได้เกิดมาเป็นลูกของคุณแม่

กว่า 50 ปีที่เราเป็นแม่ลูกกันหนูได้รับความรัก ความเมตตา ความรู้ผิดชอบชั่วดี ความเข้าใจและเห็นใจ คุณธรรม ศีลธรรม บางครั้งหนูทำตัวไม่น่ารักแม่อีกยังรักหนู หนูไม่รักตัวเองทำผิดพลาดแม่อีกเตือนหนู หนูเห็นแก่ตัว ทำให้คุณแม่เป็นทุกข์เป็นห่วงแม่อีกให้อภัย เตือนสติหนู หนูน้อยใจหาเรื่องแม่ แม่อีกปลอบใจหนู ในโอกาสที่หนูดีใจกับความสำเร็จแม่อีกพลอยดีใจมีความสุขไปกับหนูด้วย แถมให้รางวัลหนูอีกต่างหาก หนูมีความทุกข์แม่จะคอยเป็นกำลังใจช่วยเหลือปลอบใจหนูตลอด และทุกๆ อย่างนี้คุณแม่ก็ได้หยิบยื่นแบ่งปันมาถึงสามหนู มิเชลและลูกหนูเอมิลีและพอใจ 4 ปีก่อนที่คุณแม่จะสิ้นชีวิตจากหนูไป เป็นช่วงชีวิตที่หนูได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดและเป็นช่วงเวลาที่หนูได้พูดคุยกับคุณแม่มากที่สุด ขณะนั้นหนูมีปัญหาเรื่องการทำงานค่อนข้างมาก คุณแม่ได้ช่วยเหลือรับฟังเรื่องต่างๆ ของหนูและเป็นที่กำลังใจให้คำแนะนำ ชี้แนะช่องทางเพื่อผ่อนปรนแบ่งเบาความทุกข์ และความกังวลของหนูให้น้อยลง ช่วยเหลือผ่อนความหนักใจของหนูก็หลายครั้ง และบางครั้งได้พาหนูไปไหว้พระหรือนำนํ้ามนต์จากวัดที่แม่นับถือมาฝาก แล้วบอกหนูว่าอย่าท้อถอยและให้รักษาความดีอย่างนี้ตลอดไป

ในคำไว้อาลัยของหนูที่จะเขียนเรื่องความทรงจำของคุณแม่กับหนู แม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่หนูสามารถจะเขียนได้เป็นคำพูดเรื่องความทรงจำของคุณแม่กับหนู ซึ่งเป็นเฉพาะบางส่วนน้อยนิดที่หนูสามารถจะเขียนเป็นคำพูดได้ เพราะตลอดเวลาที่เราเป็นแม่ลูกกันมาได้มีเหตุการณ์อะไรต่อมิอะไรที่หนูไม่สามารถบรรยายเพราะเหตุการณ์เหล่านั้นได้ซึมซับ ตรึงตราในจิตวิญญาณของหนูเสียแล้ว

ตั้งแต่หนูเริ่มจำความได้คุณแม่เป็นผู้หญิงที่ต้องทำงานหนักมาก เพื่อช่วยสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แทบไม่มีเวลาเป็นตัวของแม่เองเลย แต่สำหรับคนที่

คุณแม่รักคือคุณพ่อและพวกเราลูก 5 คน คุณแม่จะดูแลเตรียมการไว้ให้เรียบร้อย ตอนหนูเป็นเด็กเล็กคุณพ่อรับราชการเป็นตำรวจอยู่ต่างจังหวัด พี่แป๊ะ พี่อ๊อด พี่อ๊อต เข้าโรงเรียนอยู่ที่กรุงเทพฯ หนูและน้องแอ๋วเป็นลูกเล็กจะอยู่กับคุณแม่ และย้ายตามคุณพ่อตลอด จนกระทั่งคุณพ่อย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ พวกเรา 7 ชีวิตจึงได้อยู่พร้อมหน้ากันที่บ้านสำหรับ คุณแม่เป็นคนให้ความสำคัญเรื่องการศึกษามาก หนูจำได้ว่าพวกเราต้องตื่นตั้งแต่ตีห้า บางคนช่วยเตรียมอาหารในบ้าน บางคนไปใส่บาตรพระหน้าบ้าน แล้วจึงเตรียมตัวไปโรงเรียน ออกจากบ้านในรถคันเดียวกัน ส่งลูกไปโรงเรียน และขณะนั่งในรถด้วยกันคุณแม่จะมีเรื่องพูดคุยสั่งสอนตลอดทาง คุณแม่เป็นคนเข้มงวดเรื่องการบ้าน การเรียน กิริยามารยาทและสุขภาพกับพวกเรามาก ลูกแม่ทุกคนเวลาจะพูดต้องมีหางเสียงไปต้องลามาดึงไหว เวลาไปไหนกับคุณพ่อคุณแม่ พวกเราต้องคอยดูหางตาคุณแม่เสมอว่า กำลังจะตำหนิเรื่องการพูดจา มารยาทหรือเปล่า งานในบ้านบางอย่างเราแต่ละคนจะมีหน้าที่ต่างกันทำและรับผิดชอบ เวลาพวกเราทำผิด หนู (บางที) จะมีหน้าที่ไปตัดไม้เรียวจากต้นพุทธรัง แต่บางทีก็หนีกลัวเจ็บจะไปเก็บก้านมะยมแทน พอคุณแม่เห็นไม้เรียวของหนูจะสั่งให้ไปเก็บมาใหม่และบอกว่าคิดดูให้เหมาะสมกับความผิดด้วย แล้วเรา 5 คนจะมานั่งเรียงแถวหน้าห้อง ฟังคุณแม่พูดถึงความผิดและเหตุผลที่พวกเรา กำลังจะถูกตีเป็นเวลาอย่างน้อย 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง และบ่อยครั้งที่พวกเราไม่ถูกตีด้วยซ้ำไป คุณแม่จะมีวิธีทำโทษอย่างอื่นแทน โดยสั่งให้พวกเรานั่งคุกเข่าพนมมืออยู่คนละมุมห้อง 1-2 ชั่วโมง และให้นั่งคิดสำรวจความประพฤติดองตนเอง ว่าทำผิดจริงหรือเปล่าและผิดอย่างไร คุณแม่พูดเสมอกับหนูว่าคนเราเกิดมานั้นความสามารถ สติปัญญาไหวพริบไม่เสมอและไม่เท่าเทียมกัน แต่ว่าคนเราแต่ละคนสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีของโลกได้ถ้ามีความตั้งใจจริงจัง มานะอดทน อยู่ในศีลธรรม ไม่มีอะไรในโลกที่เราแต่ละคนจะทำได้ คุณแม่บอกด้วยว่าการศึกษา ศีลธรรม ความดีเป็นสมบัติที่คุณแม่สามารถให้แก่ลูกได้และสมบัตินี้สามารถเอามาใช้ได้ตลอดชีวิต และยังสามารถมอบต่อไปให้กับลูกหลานหลายชั่วอายุคน หนูเป็นลูกคนแรกที่คุณแม่เสียสละทุนทรัพย์ส่งไปเรียนที่อังกฤษ ขณะนั้นหนูอายุ 15 ปี การส่งลูกสาวไปเรียนหนังสือเมืองนอกในสมัยนั้นเป็นเรื่องใหญ่ เพราะการเตรียมการติดต่อทางคมนาคมและไปรษณีย์ไม่สะดวก ใช้เวลานาน โรงเรียนประจำที่คุณแม่ส่งหนูไปเรียนเป็นโรงเรียนที่แพง โดยเฉพาะขณะนั้น พี่น้องทุกๆ คนก็อยู่ในวัยเรียนหนังสือ ธุรกิจของคุณพ่อและคุณแม่ก็เริ่มมีปัญหาโดนรังแกจากผู้มีอำนาจในบ้านเมืองมากขึ้นๆ เรื่อยๆ แต่คุณแม่ก็เสียสละเงินเป็นจำนวนมาก

ให้หนูได้อยู่เรียนในโรงเรียนที่ดี จบจากอังกฤษหนูได้ไปเรียนต่อที่ฝรั่งเศส โดยคุณแม่ คุณพ่อเป็นผู้ส่งเสียทั้งหมด คุณแม่บอกหนูว่าในช่วงชีวิตของแต่ละคนความต้องการ และจังหวะของแต่ละคนมาไม่พร้อมกัน ฉะนั้นถึงแม้คุณแม่จะขัดสนทุนทรัพย์ตอนนั้น แต่หนูจะต้องไม่เสียโอกาสในชีวิต และเป็นเรื่องที่จะคอยให้เศรษฐกิจครอบครัวยืนไม่ไหว

เมื่อจบการศึกษาหนูกลับมาหางานทำที่เมืองไทย และได้เรียนให้คุณแม่ได้ทราบว่า หนูมีคนรักเป็นคนฝรั่งเศส ชื่อมิเชล และคิดอยากจะทำแต่งงาน คุณแม่ได้สอนหนูว่าการ จะเลือกคู่ครองต้องดูดี ๆ ดูกันนาน ๆ ชีวิตครอบครัวที่ดีเป็นสิ่งสำคัญของชีวิต และต้องมี องค์ประกอบหลายอย่าง คือ ความรัก ความจริงใจ ความเกรงใจซึ่งกันและกัน สงสารและ เห็นใจ มีความเข้าใจที่ดี หนักนิตเบาหน้อยให้อภัยซึ่งกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซื่อสัตย์ หนูทำให้คุณแม่มีความกังวลใจไม่น้อย เนื่องจากที่มิเชลเป็นคนต่างชาติต่างศาสนา มาจากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่างจากเรา แต่ด้วยความที่คุณแม่รักและเห็นใจหนู สงสารหนู และได้พบมิเชลซึ่งได้ตามมาทำงานที่เมืองไทยและไปมาหาสู่ ได้พบปะพูดคุย กับคุณแม่เป็นบางครั้งเป็นเวลาประมาณ 2 ปี คุณแม่จึงได้ขอมอบอนุญาตให้มิเชลและหนู แต่งงานกัน และได้ไปอยู่กินด้วยกันที่ฝรั่งเศส ภายหลังหนูและครอบครัวได้ย้ายกลับมาอยู่ เมืองไทยเมื่อ 17 ปีที่แล้ว ตลอดเวลาคุณแม่ได้ให้ความรัก ความเมตตาต่อหนูและ ครอบครัว เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของหลานลูกครึ่งของคุณแม่ทั้ง 2 คน คุณแม่สอนและอบรม เอมิลีและพ่อโจ อธิบายขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและเป็นผู้สืบทอดความเข้าใจที่ดี ความรู้สึกดี ๆ ระหว่างลูกหลานคนอื่น ๆ คุณสมบัติพิเศษของคุณแม่อันนี้ได้สามารถสร้างความผูกพันความรักความเป็นไทยและสร้างความภูมิใจให้กับลูกของหนูที่ส่วนหนึ่งใน ตัวเขาทั้งสองคนมีสายเลือดเรา

คุณแม่เจ็บป่วยด้วยโรคของตับต้องเข้าออกโรงพยาบาลหลายครั้ง ตอนระยะหลัง ก่อนที่คุณแม่จะสิ้นชีวิต คุณแม่บ่นอยากกลับบ้านเราเสมอเพราะคุณแม่จะมีความสุข ที่ได้อยู่ในสถานที่ที่คุณแม่คุ้นเคย ได้ยินเสียงระฆังวัดสันติดอนพระลงโบสถ์ ได้ยินเสียงนก เสียงการอบบ้าน และได้ยินเสียงพวงกลูก ๆ เข้า ๆ ออก ๆ ที่บ้าน พวกเราทำเสียงดังต่าง ๆ ใน บ้านจนคุณแม่คุ้นเคย วันสุดท้ายก่อนที่คุณแม่จะเสียชีวิตที่โรงพยาบาลเป็นตอนเย็นหนูไป อยู่กับแม่ในห้องไอ ซี ยู คุณแม่วันนั้นดูแจ่มใสร่างแข็งแรงมีสติสงบไม่กระสับกระส่าย หนูเข้าไป กราบลาคุณแม่กลับบ้านพร้อมมิเชลกอดและหอมคุณแม่ที่แขน หนูถามคุณแม่ว่าจำหนูได้ไหม คุณแม่ยิ้มพยักหน้า หนูถามต่อไปว่าลูกแม่คนไหนชื่ออะไร คุณแม่บอกว่าหนูชื่อพิศพิไลแต่ต้อง

พิศนนานๆ นะ แม่จำของแม่ได้ ชื่อแม่เป็นคนตั้งให้เองถึงแม่หลับตาแม่ก็จำหนูได้ เพราะหนูตัวร้อนกว่าใครๆ ทั้งหมด แม่หลับตาจำลูกของแม่ได้ทุกคนเลยนะ

การจากไปของคุณแม่ถึงแม่หนู และพวกเราทุกคนได้มีเวลาทำใจเพราะทราบดีว่าโรคมะเร็งที่ตับผู้ป่วยจะเสียชีวิตเร็ว พี่อ๊อดและหนูได้ไปบวชพราหมณ์ ให้คุณแม่ขอให้คุณแม่ไม่เจ็บปวด ไม่ทรมาน พยายามเรียนรู้ที่จะเข้าใจว่านี่คือสัจธรรม แต่พอคุณแม่จากหนูไปจริงๆ หนูรู้สึกหว่าว ว่างเปล่า ตามมาด้วยความโศกเศร้า เสียใจ และทุกครั้งที่คิดถึงคุณแม่ ความรู้สึกเหล่านี้ก็ยังเวียนวนอยู่ในหัวใจของหนู หนูคิดถึงคุณแม่มากจนบอกไม่ถูก หนูและครอบครัวกราบขอพระคุณคุณแม่ที่ให้ชีวิตที่ดีงามกับหนู ให้ความรักเมตตาเอื้ออาทรสอนศีลธรรมปลูกสร้างความคิดดีชีวิตและจิตใจแก่พวกเรา และสุดท้ายนี้ ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก คุณงามความดีทั้งหลายที่คุณแม่ได้ทำบำเพ็ญสร้างสมไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ รวมทั้งบุญกุศลที่ครอบครัวญาติพี่น้องลูกหลานได้บำเพ็ญให้ จงเป็นผลดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันประเสริฐของคุณแม่สถิตในทิพย์วิมาน ประสพสันติสุขในสัมปรายภพช่วงกาลนิรันดร์

Thank you for being at the very heart of the family, holding us together, keeping our concern and affection for one another alive and strong, reminding us of birthdays, tipping us off to one another's needs.

Never interfering—but always being there for everyone of us.

หนูแอ๊ด-มิเชล-เอมิลี-โจ

28-3-2001

แม่แสนงาม

แม่จำ เหยี่ยวไม่เคยรู้ว่าชีวิตที่ไม่มีแม่เป็นอย่างไร แม่ตอนนี้แม่จากไปเกือบปีแล้ว เหยี่ยวบอกตัวเองไม่ถูกว่าชีวิตที่มีความเศร้าลึกๆ จับใจนี้จะคงเป็นอย่างนี้ไปอีกนานไหม ความรู้สึกหนักๆ ตื้อๆ แต่ทว่า ว่างเปล่า เหนงอย่างบอกไม่ถูกจะอยู่ไปอีกนานๆ หรือไม่ แม่จำชีวิตที่เปลี่ยนไปแต่ละวันดูไม่น่าเป็นห่วงกังวลอะไรเลยถ้ามีแม่เพราะชีวิตที่ผ่านมากับแม่ เหยี่ยวก็รู้สึกสบาย อบอุ่น มีจุดรวมใจที่น่าเย็นเสมอ แต่ชีวิตที่ไม่มีแม่ ทุกๆ อย่าง ดูเหมือนเป็นความไม่แน่ใจ ความกลัว คลุมเครือ ไปหมด เหยี่ยวคอยว่าวันหนึ่ง ความรู้สึกหนักๆ ตื้อในใจ โหวงเหวในใจจะเบาขึ้นมาบ้างหรือไม่ แต่ยังไม่มีการตอบ และจนถึงวันนี้ เหยี่ยวตอบได้แล้วว่าคงไม่มีวันนั้นที่ความรู้สึกต่อชีวิต และต่ออะไรๆ ก็ตามที่มีสมดุลดีพอควร จะกลับมาใหม่ในรูปเดิมอีกแล้ว เพราะส่วนที่ที่แม่อยู่ ที่ทำให้รู้สึกว่าทุกอย่างดูว่า คลี่คลายลงตัวได้ ชัดเจนในระดับหนึ่งได้ขาดหายไป ตอนนี้เหยียวยังขาดหลักใจ ขาดแรงบันดาลใจ ขาดจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือกำลังใจว่า ชีวิตจะมีสิ่งดีๆ รอคอยอยู่ ขาดชีวิตชีวา และที่ดูแย่มากๆ คือขาดความรู้สึกดีๆ ต่อชีวิตแต่ละวัน

เหยี่ยวรู้ว่าตัวเองโชคดีมากที่เป็นลูกสุดท้องของแม่ แม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกคนโตๆ ของแม่มา 4 คนแล้ว เมื่อมีเหยี่ยว แม่มีความมั่นคงในบทบาทของแม่มาก แม่ทำให้เหยี่ยวมีความมั่นคงแน่วแน่ด้วย แม่บอกว่าเหยี่ยวเป็นเด็กเลี้ยงง่ายไม่โยเย ออดอ้อน แม่หย่านมเหยี่ยวได้ง่ายเพียงวันเดียวก็หย่านมได้ ไม่ต้องมีขั้นตอนมาก ในความรู้สึกแม่เป็นผู้ที่รักเหยี่ยวมาก แม่บอกว่าเหยี่ยวเป็นลูกคนสุดท้อง และซีโรคด้วย จึงน่าสงสารที่สุด แม่มีความคิดที่น่ารักๆ ให้กับเหยี่ยวมาก เช่น แทนที่แม่จะเรียกว่าแ้ว ตามชื่อเล่น แม่เรียกเหยี่ยวแทน แม่ว่าเหมือนเสียงลูกเสือร้อง และไม่ใช้เหยี่ยว เพราะแม่ว่านั้นเป็นเสียงลูกแมว แม่คิดว่าเหยี่ยวดูเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยวกว่าลูกแมวเยะ แม่ให้กับเหยี่ยวมาก มากอย่างบอกไม่ได้ด้วยคำพูด แม่ให้ในสิ่งที่ดีค่าเป็นเงินไม่ได้ แม่อยู่ทุกหนทุกแห่ง ทั้งหลับและทั้งตื่น ทำงาน แม่อยู่เต็มในชีวิตทุกเรื่องทุกเวลา กำลังใจในชีวิตและรสชาติจึงหายไปมากจริงๆ เมื่อแม่จากไป

แม่ช่วยให้เหยี่ยวเป็นคนอย่างวันนี้ หวังว่าแม่คงไม่ผิดหวังมากนัก ใครเห็นเราด้วยกันจะบอกกันที่ว่าเหยี่ยวเหมือนแม่ เมื่อรู้จักนิสัยดีขึ้นก็จะบอกว่าเหยียวยังเหมือนแม่อีก

ความที่เราเป็นแม่ลูกกันจึงมีความหมายมากขึ้นไปอีก ตรงที่ว่าเหี่ยวรู้ว่าในตัวคุณแม่มีสิ่งที่ดีๆ มีคุณค่าหายาก ทำให้เกิด หรือฝึกมีขึ้นได้ยากอยู่มากมายหลายอย่าง ยิ่งเหี่ยวอายุมากขึ้นเรื่อยๆ ก็จะได้รู้ว่าโชคดียี่มีแม่แสนวิเศษเช่นนี้อยู่ดูแลทางกาย มาตอนหลังก็มาดูแลทางใจด้วยอยู่นานถึงเกือบ 50 ปี เมื่อแม่จากไปสู่ที่ใหม่ ที่แม่จะสบายไม่ว่าในเวลาหรือรียาบถใด และจะไม่มีอะไรใดได้อีกไปทำให้แม่ห่วง หรือทุกข์ในรูปแบบใด เหี่ยวก็เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าแม่เป็นผู้ที่สมควรที่สุดที่จะได้อยู่ในสภาวะเช่นนั้น

แม่สอนเรื่องคิดดี พูดดี ทำดีมาจริงจัง และแม่ก็ช่วยให้เราทำสิ่งเหล่านั้นที่ดีๆ ได้โดยไม่ลำบาก ถ้าใครมาเป็นลูกแม่จะรู้ว่าที่ใครว่า “ทำดี มันหายาก” ไม่ได้จริงเสมอไป แม่มีหนทางช่วยให้เราคิดดี พูดดี ทำดีได้ง่ายขึ้นอีกนิด เช่น แม่เป็นตัวอย่างของคนคิดดี คิดละเอียดลออ ใจแม่จึงเข้าใจเห็นใจคน อยากช่วยคนอยู่ตลอด อยากป้องกันปัญหาได้ อยู่ตลอดทุกเวลา แม่คิดดีอยู่แล้ว แม่จึงพูดดี แม่กรองความคิดมากรองเป็นคำพูดอีกที แม่ฟัง คิด พูด เสมอ และมีจังหวะที่เหมาะสม คำพูดของแม่จึงรื่นหู เป็นกำลังใจ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์สำหรับทุกคน

การที่แม่มีชีวิตอย่างคนมีสติ ระวัง ไม่ประมาทอยู่เป็นนิจ แม่จึงเป็นผู้ที่ทำดีอยู่ตลอด ไม่มีการตั้งใจหรือไปทำร้ายใคร เหี่ยวเห็นแม่เป็นอย่างนี้มานานเหลือเกิน จนมีชีวิตที่มีจิตใจเบิกบาน มั่นคง มีความสุข ไม่ว่าชีวิตในวันหนึ่งๆ จะเป็นอย่างไร ใครว่าอย่างไร ปัญหามีมากน้อยอย่างไร ใจก็เป็นสุขลึกๆ เหมือนจิตใจที่มีน้ำชุ่มชื้นจะร้อนรุ่มลุกเป็นไฟให้เป็นทุกข์ทั้งตัวเองและคนอื่นคงยาก ขาดแม่แล้วเหี่ยวคงต้องหัดทำจิตใจมากที่เดียว

เมื่อมาคิดถึงชีวิตปกติของคนก็มีโอกาสที่ต้องรับรู้ด้วยประสาททั้ง 5 อยู่มาตลอดเวลาในเรื่องมากมายหลายระดับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยตรงปัจจัยร่วมและปัจจัยเสริม คนจึงย่อมต้องมีความหวั่นไหวในจิตใจบ่อยๆ ทุกข์บ้างเป็นธรรมดา แต่การที่เหี่ยวมีแม่ดีที่รักลูกมากๆ ที่อยู่ใกล้ ที่อายุยืนมาจนลูกโตจนเข้าวัยผู้ใหญ่ วัยกลางคน เหี่ยวถือว่าเหี่ยวโชคดีมากๆ ที่มีชีวิตที่มีความสุขอึดเต็มอยู่ในใจมานาน ไม่ต้องกังวลเรื่องที่จะคิดสร้างปัญหาต่อๆ ไปให้ใครๆ เรียกว่าลดโอกาสสร้างกรรมไปได้โขทีเดียว และจะดีมากต่อไปตรงที่ว่าหากพิจารณาดีๆ เวลาอันเนิ่นนานนั้นอาจทำให้มีโอกาสให้นิสัยของผู้คิดดี พูดดี ทำดีของแม่ ค่อยๆ กลายเป็นนิสัยของเหี่ยวเองได้บ้างเหมือนกัน ก็ต้องขอขอบคุณแม่มาอีกครั้ง เพราะชีวิตคงมีความสุขอย่างนั้นได้ในวันหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปได้รับการจิตใจที่ยังคิดถึงแต่แม่อยู่อย่างทุกวันนี้

แม่มีความดีงามหลายระดับ ตั้งแต่ภายในที่แม่มีจิตใจดี เมตตา กรุณา ใจสูง นิ่งสงบ แม่ชอบ และใฝ่ในสิ่งที่มีความหมายกับชีวิต เช่น แม่ไปวัด ทำบุญ ในส่วนตัว แม่เป็นคนขยัน ชอบทำงานที่สร้างประโยชน์ แม่ใฝ่เรียนรู้ ศึกษา อ่าน ฟัง แม่มีจิตใจเผื่อแผ่ ชอบสอนให้ ลูกหลาน มีความรู้ สารพันมาประดับตัวด้วย แม่มีความสำนึกเรื่องความงามที่ลึกซึ้ง แม่ไม่ชอบความงามฉาบฉวย ดึงดูดสายตา แม่เห็นว่างามเรียบสงบ สบายใจ สบายตา ดีกว่าปรุงแต่งใดๆ แม่จึงไม่ตามแฟชั่น แต่ใครๆ ที่ได้พบเห็นแม่จะทราบว่าแม่เป็นคนสวย สง่างามแค่ไหน ซึ่งบรรยายเป็นคำพูดได้ไม่ถนัดนัก

แม่จากไป เหยี่ยวจึงเข้าใจคำว่า “ใจหาย” จริงๆ เป็นอย่างไร ใจหายนี้ไม่ได้เป็นแค่ ชั่วขณะจิตที่พอตระหนักความจริงได้ก็ค่อยปรับใจทำให้คลายได้ “ใจหาย” ที่แม่จากไป เป็นมากกว่านั้นมากนัก เพราะหากเราคิดว่าชีวิตมีค่าอยู่ตรงที่ว่าเป็นโอกาสให้มีความรู้สึก ในใจอย่าง รับรู้ เรื่องอะไรที่สำคัญ เหยี่ยวมานึกดูว่าชีวิตกำลังขาดสิ่งสำคัญไปมากอย่างที่สุด เพราะแม่เคยให้ในสิ่งสำคัญต่อใจต่อไปนี้คือ

1. ความภูมิใจ ตรงที่ว่าแม่เป็นคนเก่ง คนสวย คนดี และแม่รักเหยี่ยว
2. แรงจูงใจ แม่มีมาตรฐานเรื่องการศึกษาของลูกสูงทำให้เหยี่ยว เรียนจนสำเร็จอย่างที่แม่จะพอใจ และเป็นประโยชน์กับ ชีวิตของเหยี่ยวเอง แม่ให้จนเหยี่ยวพยายามทำสิ่งยากๆ ให้ได้ ให้ผ่าน ให้มีประสบการณ์ที่ดีมากๆ ทำให้มีความมั่นใจเกิดขึ้นต่อมา
3. กำลังใจ แม่เป็นตัวอย่างที่ทุกครั้งที่ล้มก็ต้องลุกได้ทุกที แม่ หนักแน่น มั่นคง ไม่ซ้ำเติม หรือกังวล แม่มีความเชื่อใจ ในความเป็นนักสู้ของลูก แม่มีศีลธรรมดี
4. ความมั่นใจ แม่ให้ทิศทางชีวิต แม่ให้ความรักที่มั่นคง
5. เชื่อมใจกับใจ แม่รักสงบ เห็นคุณค่าพิเศษของทุกคน มีเมตตา
6. ความสุนทรีย์ในใจ แม่มีรสนิยมในหลายๆ ด้านของส่วนประกอบของชีวิต
7. ความสุขใจอันบริสุทธิ์ แม่ถึงซึ่งความเข้าใจในธรรมะ แม่พร้อมด้วยความไม่ ประมาท

เหี่ยวร้างรัก “แม่” จะรู้คุณค่าของ “แม่” และตระหนักถึงบทบาทที่หนักหนาของ “แม่” มาเสมอ ยิ่งขณะนี้ที่แม่ไม่ได้อยู่ใกล้อีกแล้ว เหี่ยวร้างรักแม่ และใจหาย เพราะคิดถึง สิ่งสำคัญเหลือเกินที่หายไปอย่างถาวร

เหี่ยวเคยชอบมองดู และเห็นในสายตาของแม่บ่อยๆ เพราะตาของแม่บอกความรู้สึกชัดเจนมากๆ แม่มีสายตาอ่อนโยนให้เหี่ยวเสมอ ด้วยดวงตาที่มองเหี่ยวแม่บอกว่า แม่รักเหี่ยว หวังดี และให้กำลังใจเหี่ยวบ่อยๆ เสมอๆ เหี่ยวดีใจที่ได้เคยทำอะไรให้แม่ พอใจบ้างเหมือนกัน แต่ถ้าเทียบกับที่แม่ทำให้กับชีวิตและจิตใจของเหี่ยวมันเทียบกันไม่ได้เลยจริงๆ นะแม่

ในชาติหน้าหากเหี่ยวได้โชคดีอีกที่ได้เกิดมาพบแม่ เหี่ยวขอเป็นอะไรก็ได้ที่แม่ เคยปรารถนาทั้งเวลาทุกข์ และสุข ที่เหี่ยวจะเป็นประโยชน์กับแม่ในทุกๆ อย่าง ให้แม่ อบอุ่น ปลอดภัย สบายกาย สบายใจ ให้แม่ได้ทำสิ่งสนุกๆ ที่แม่อยากทำและชอบทำให้ เต็มที่ ให้แม่มีความสุขในทุกที่ ทุกเวลา ไม่ให้แม่ต้องเหนื่อย กังวลกับสิ่งใดอีกต่อไปเลย

รักแม่

จาก...เหี่ยว...ลูกแม่

ระลึกถึง...คุณแม่

คุณแม่... เป็นผู้ที่ตัวเรียกได้เต็มปากว่า “คุณแม่” นอกเหนือจากคุณแม่ผู้ให้กำเนิดของตัว คุณแม่...เป็นแม่ของ “แอ่ว” ดร. สายฤดี ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของตัว เราคบกันมาตั้งแต่สมัยอยู่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เมื่อตัวกับแอ่วเป็นเพื่อนสนิทกัน ครอบครัวของตัวก็เลยสนิทกับครอบครัวของแอ่วด้วย เวลามีกงานสำคัญต่างๆ ตัวและคุณพ่อของตัว (นท. ดร. สว่าง เจริญผล) ก็มักมีส่วนร่วมด้วยเสมอ ตัวจะไปๆ มาๆ บ้านแอ่ว จนคุณพ่อคุณแม่ของแอ่วเคยชินเสียแล้ว พี่ๆ ของแอ่วทุกคนก็เห็นตัวมาตั้งแต่ยังเด็ก ตลอดเวลาที่ตัวได้มีโอกาสรู้จักคุณแม่ ตัวรู้สึกได้ดีถึงความรัก ความเอ็นดู ที่คุณแม่มีให้แก่ตัวเสมอมา แวตอันอ่อนโยนของคุณแม่ที่มองตัว วาจา คำพูด การแสดงออกของคุณแม่ ทำให้ตัวทราบได้ดีถึงความเมตตากรุณาที่คุณแม่มีให้ตัวอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่ากาลเวลาจะผ่านไปจนตัวและแอ่วจบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแยกย้ายกันไปต่างประเทศ ตัวและแอ่วก็ยังเป็นเพื่อนสนิทกันอยู่ วันที่ตัวเดินทางไปเรียนต่อ คุณพ่อคุณแม่ก็ยังกรุณาไปส่งตัวที่สนามบิน และยังอวยพรให้ตัวประสบความสำเร็จในการเรียน จนปัจจุบันตัวมีครอบครัวของตัวเองแล้ว คุณแม่ก็ยังมีความรักและเมตตาตัวเหมือนเดิม

แอ่วมักจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเป็นไปของตัวให้คุณแม่ได้รับทราบ และทุกครั้งที่ได้มีโอกาสโทรศัพท์ไปหรือแวะไปเยี่ยม คุณแม่ก็มักจะสนใจถามไถ่ทุกข์สุขของตัวและครอบครัวอยู่เสมอ หากคุณแม่ทราบว่าตัวมีปัญหาอะไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานของตัวหรืออะไรก็ตาม ถ้าคุณแม่ทราบจากแอ่ว คุณแม่จะให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ด้วยความห่วงใยและหวังดีอย่างแท้จริง เมื่อให้คำแนะนำสั่งสอนแล้ว คุณแม่ก็มักจะย่ำว่า “แม่รักตัวนะลูก” คุณแม่เพิ่งพูดบอกตัวเมื่อไม่นานมานี้เอง คุณแม่คงเห็นว่าคุณแม่แท้ๆ ของตัวก็ได้จากตัวไปนานแล้ว เวลานี้ตัวเหลือแต่คุณพ่อคนเดียว คุณแม่ได้แผ่แผ่ความรักความห่วงใยที่มีต่อแอ่วลูกของคุณแม่ มายังตัวด้วยเช่นกัน

คุณแม่แอ่วและคุณพ่อตัวอายุเท่ากัน และเกิดปีเดียวกัน คือ “ปีจอ” แต่คุณแม่แอ่วแก่เดือนกว่า เวลาคุณแม่มีงานเลี้ยงฉลองครบ 6 รอบแล้ว หลังจากนั้นอีกไม่นานคุณพ่อตัวก็มีงานเลี้ยงครบ 6 รอบ เช่นเดียวกัน ฉะนั้นงานเลี้ยงฉลองครบ 80 ปีที่จะถึงในปี 2545 คุณพ่อตัวเลยชวนคุณแม่ ให้ทำบุญและฉลองวันเกิดครบ 80 ปีพร้อมกันในวัน

เดียวกันเลย คุณแม่ก็ตกลง แต่เมื่อคุณแม่มาจากไปก่อนเช่นนี้ ก็ทำให้คุณพ่อตัวอดใจหาย และเสียใจไม่ได้ที่จะไม่ได้ฉลองครบ 80 ปี พร้อมกันอย่างที่ได้นัดกันไว้

ระยะหลังๆ สุขภาพคุณแม่เริ่มอ่อนแอลง คุณแม่เข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาลบ่อยๆ และคืนวันหนึ่ง แอ้วได้โทร.มาคุยกับตัว และเล่าให้ตัวฟังว่า คุณแม่คงอยู่ได้อีกไม่นาน และต่อไปนี้แอ้วก็คงจะไม่มีคุณแม่อีกแล้ว ตัวจำได้ว่าเราต่างร้องไห้ลอบใจกันทางโทรศัพท์ ตัวอยากให้แอ้วเข้มแข็งและทำใจให้ได้ว่า นี่คือความจริงของชีวิต ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก เกิด แล้วดับไป เราทุกคนก็ต้องจบลงเช่นเดียวกัน เมื่อเวลามาถึง

หลังจากนั้นตัวได้แวะไปเยี่ยมคุณแม่ที่บ้านอีก 2-3 ครั้ง คุณแม่ยังเหมือนเดิมทุกอย่าง เพียงแต่ตัวเห็นแววตาคุณแม่เศร้าลง และมีความกังวลอยู่บ้าง ตัวเองก็ไม่อยากให้เวลานั้นมาถึงเร็วนัก ซึ่งตัวคิดว่าลูกๆ คุณแม่ทุกคนรวมทั้งแอ้วก็คงไม่อยากให้เวลานั้นมาถึงเร็วเช่นเดียวกัน ครั้งสุดท้ายที่ตัวแวะไปเยี่ยมคุณแม่ที่บ้านสำหรับ จำได้ว่าคุณแม่ตัวอ่อนๆ และมีไข้ต่ำๆ ตัวไม่ได้คิดว่าการไปเยี่ยมและได้กราบลาคุณแม่ในครั้งนั้น จะเป็นครั้งสุดท้ายที่จะได้พบคุณแม่

คุณแม่เป็นพระในบ้านจริงๆ เป็นพรหมของลูกทุกๆ คนในโลก ไม่เว้นแม้กระทั่งตัว สำหรับตัวแล้วคุณแม่เป็นผู้ให้อย่างแท้จริง นอกจากคุณแม่จะให้แก่แอ้วแล้ว คุณแม่ยังพร้อมที่จะเป็นผู้ให้ที่ดีแก่ตัวด้วย ดังเช่น

1. คุณแม่ให้ความรัก ความปรารถนาดี และมุ่งหวังที่จะเห็นตัวมีความสุข
2. คุณแม่ให้ความเมตตา กรุณา สงสาร ห่วงใย มีน้ำใจเอาใจใส่และพร้อมที่จะช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่างๆ ให้ ถ้าทราบว่าตัวมีความสุขทุกข
3. คุณแม่คอยให้กำลังใจ และมีความรู้สึกยินดี ถ้าทราบว่าคุณแม่ประสบความสำเร็จในชีวิต
4. คุณแม่พร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษา ถ้าตัวต้องการด้วยความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ

ตัวอยากจะเรียนให้คุณแม่ทราบว่า ตัวรู้ว่าคุณแม่รักและห่วงใยแอ้วมากเพียงใด ตัวจึงอยากให้คุณแม่สบายใจได้ว่า ตัวจะเป็นเพื่อนที่ดีของแอ้ว จะไม่ทอดทิ้งแอ้วให้คุณแม่เป็นห่วง จะดูแลไม่ให้แอ้วเหงา จะช่วยเหลือและเป็นที่กำลังใจให้แอ้ว จะพยายามเป็นผู้ให้แก่

แอมให้มากที่สุดเท่าที่ตัวจะสามารถทำได้ และมีเวลาอยู่ที่จะทำให้แอมด้วยความเต็มใจ
ทุกประการในฐานะที่ลูกคนหนึ่งของคุณแม่จะสามารถทำได้ เช่นเดียวกับที่คุณแม่ได้ให้
สิ่งที่ดีๆ แก่ตัวเช่นกัน

ถึงแม้ว่าเวลานี้จะไม่มีคุณแม่ให้ตัวได้พบได้เห็นอีกแล้วก็ตาม แต่คุณแม่ก็ไม่ได้จาก
ตัวไปไหน คุณแม่อังอยู่ในใจของตัวอยู่เสมอตลอดไป และด้วยกรรมดีทั้งปวงที่คุณแม่
ได้ยึดมั่นปฏิบัติตลอดมาชั่วชีวิต ตัวมั่นใจเหลือเกินว่า ดวงวิญญาณของคุณแม่ได้ไปสถิตอยู่
ณ ภพภูมิที่มีความสุขสงบ ปราศจากความห่วง ทุกข์ กังวลใดๆ ตลอดไป

ด้วยความเคารพรักและอาลัยอย่างที่สุด

ตัว

(รุ่งนภา จักรพันธุ์ ณ อยุธยา)

และครอบครัว ม.ล. ยุกแก้ว-พริมา-กันติชา จักรพันธุ์

หนึ่งในดวงใจ

พี่นี่มีน้องหนึ่งในดวงใจเท่านั้น
หญิงอื่นหมิ่นพัน จะมาเทียบกันที่ไหน
แต่รักของพี่ซ่อนอยู่กลางใจ ข้างใน
หนึ่งในดวงใจคือเธอคนเดียว แท้เทียว

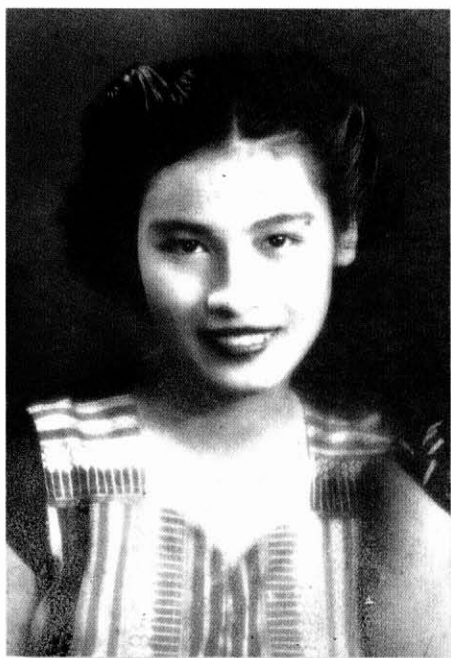
หากน้องได้รู้ว่า พี่รักน้องหนักหนา
ขอได้เมตตาแก้ดวงวิญญาณ โศดเดียว
ผิดบ้างพลั้งบ้างก็ไม่จืดจางขาดเกลียว
น้องเป็นคนเดียวหนึ่งในดวงใจ

หากอาทิตย์ลับโลกโศกสลด
จะมีดหมดทุกชีวิตยังทนได้
แต่ขาดน้องที่พี่ปองหนึ่งในดวงใจ
ทนไม่ได้จะต้องตายลงไปพลัน

พี่นี่มีน้องหนึ่งในดวงใจเสมอ
รักแต่เพียงเธอยิ่งกว่าชีวิตฉัน
พี่ปองรักเจ้าเฝ้าแต่ผูกพันแจ่มจันทร์
มีเธอเท่านั้นที่เป็นที่หนึ่งครองใจ

(เพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์)

แม่เมื่ออายุ 19 ปี

๗๕ ๗๖

แม่เมื่ออายุ 17 ปี

แม่เมื่ออายุ 25 ปี

หลังแต่งงาน อายุ 22 ปี

กับพ่อเมื่ออายุ 25 ปี

แม่ไปงานรัฐธรรมนุญ ปี 2496 ที่จังหวัดหนองคาย

แม่เล่นกีฬากับครอบครัวข้าราชการ

ข้าราชการมารับพ่อเมื่อมาประจำการที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพถ่ายครอบครัว แม่อายุ 30 ปี

แม่กับครอบครัวที่บ้านสำเหร่ แม่อายุ 33 ปี

แม่กับพ่อ แม่อายุ 71 ปี

อยู่กันมานานถึง 50 ปี

ภาพถ่ายครอบครัว แม่อายุ 71 ปี

คำไว้อาลัยคุณย่า

ถ้ามีใครถามข้าพเจ้าว่า สิ่งแรกที่ระลึกได้ในวัยเด็กคืออะไร สิ่งที่ข้าพเจ้าจำได้ดีคือ อ้อมกอดและตักอุ่นๆ ของคุณย่าที่ข้าพเจ้าหนุนนอน และนมไม้โลผสมน้ำผึ้งสูตรประจำตัว ซึ่งคุณย่าเท่านั้นที่ทราบดีที่สุด ทุกๆ ครั้งที่ข้าพเจ้าเสียใจ น้อยใจ โดนรังแก หรือถูกตี คุณย่าจะเป็นบุคคลแรกที่ข้าพเจ้าจะวิ่งไปหา เด็กที่เกลียดการไปโรงเรียนเป็นชีวิตจิตใจ พยายามหาทุกวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยง หลบซ่อนตามที่ต่างๆ ของบ้าน แถมยังให้เหตุผลตามประสาเด็กอีกว่าที่ไม่อยากไปโรงเรียน เพราะอยากอยู่กับคุณย่าจะได้คอยนั่งรอไปเป็นเพื่อนคุณปู่ คุณย่า ตอนไปทำธุระ พร้อมทั้งบอกอีกว่าตัวเองยอม “โง่” ไม่เรียนหนังสือก็ได้ ตอนนี้เด็กผู้ชายข้างพุดคนนั้นกำลังเรียนปริญญาเอกปีที่สองในมหาวิทยาลัย ที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของยุโรป

หากปราศจากความรักความเอาใจใส่ ความห่วงใยของคุณย่า คงจะไม่มีผู้ชายคนไหนในวันนี้อ่างแอ่นนอน คุณย่าผู้มีแต่ให้... พร่ำพร่ำด้วยความเมตตากรุณา แม้กระทั่งแม่ค้าขายของตามข้างทางเข้าวัดโพธิ์ ก็ตระหนักดีว่า ผู้หญิงคนนี้มีเมตตาเพียงใด บ่อยครั้งจะเห็นได้ว่าคุณย่าซื้อเพราะสงสาร ปราบปรามเพียงอยากจะช่วยให้เขาขายของหมดเร็วๆ จะได้กลับบ้านไม่ต้องมานั่งร้อนกลางแสงแดดของกรุงเทพฯ อย่างนี้ ข้าพเจ้าจะเห็นคุณย่ายิ้มอย่างมีความสุขเวลาเห็นหลานคนไหนทานอาหารจานโปรดที่คุณย่าปรุงไว้ให้อย่างเอร็ดอร่อย พร้อมทั้งคอยพร่ำสอนหลักการดำเนินชีวิตไปในขณะเดียวกัน หลังจากเสร็จการรับประทานอาหารร่วมกันแล้วข้าพเจ้าจะตรงไปที่ Piano และเล่นเพลงเก่าๆ ที่คุณย่าโปรดปรานไม่ว่าจะเป็นเพลงซ้องจิต สายทิพย์ หรือเพลงเรือนแพ บางครั้งคุณปู่ก็จะหยิบ Mouth Organ มาร่วมบรรเลงไปกับข้าพเจ้าด้วย เวลา ณ ตรงนั้น เป็นเวลาที่มีความสุขที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้าก็ว่าได้ ไม่ว่าข้างนอกจะมีปัญหาใหญ่ๆ น้อยๆ ถึงโถมเข้ามาเพียงใด แต่ภายในรั้วบ้านสำหรับ ข้าพเจ้าจะรู้สึกได้ถึงแต่ความรักความอบอุ่นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด สายใยความรักที่เรามีให้กันสามคน ปู่-ย่า-หลาน ชัดเจนและงดงามจนทุกคนรอบข้างสัมผัสได้ดี

แม้กระทั่งบัดนี้ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าหลับตา ภาพทั้งงดงามเหล่านั้นก็ยังชัดเจน เด็กผู้ชายตัวเล็กๆ ที่นอนหนุนตักคุณย่า ภายใต้หลังคาพระอุโบสถวัดโพธิ์ ฟังเทศน์รู้เรื่องบ้าง ไม่รู้เรื่องบ้าง เติบโตมาจนบัดนี้ ก็เพราะความรัก ความเมตตาของคุณย่า

ข้าพเจ้าจะอธิษฐานหลังจากการทำวิปัสสนาทุกครั้งว่า “ไม่ว่าภพใดชาติใด ขอให้เกิดมาอยู่ภายใต้ร่มโพธิ์ ร่มไทร ของคุณย่าอีก ปาลจะเป็นคนดีของสังคม ทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง ให้สมกับที่คุณย่าตั้งใจไว้ และให้สมกับที่คุณย่าเรียกปาลทุกครั้งว่า “พ่อปาลคนดีของย่า” กลับให้สบายนะครับคุณย่า แล้วเราจะได้พบกันอีก

ปาลรักคุณย่านะครับ

หลานปาล

คำไว้อาลัยคุณย่า

ในช่วงเวลาบ่ายของวันหนึ่งในเดือนมกราคมปีที่แล้ว (2543) ในวันนั้นพี่ปาลเดินทางจากกลาสโกว์ (Glasgow) ลงมาเยี่ยมเปรมที่เดอแรม (Durham) เราเลยไปทานข้าวที่เมืองนิวคาสเซิล (Newcastle) ที่อยู่ใกล้ๆ ในขณะที่กำลังทานข้าวกันอยู่ คุณพ่อคุณแม่โทร.มาหา เมื่อรับขึ้นมารู้สึกดีใจที่คุณพ่อคุณแม่โทร.มาหาตอนอยู่กับพี่ปาลพอดี จะได้คุยกันพร้อมกันแต่เมื่อฟังจากน้ำเสียงในโทรศัพท์ของคุณพ่อ รู้สึกได้ทันทีว่า จะต้องมียะไรบางอย่างเกิดขึ้นแน่ๆ แล้วก็เป็นที่ไปตามที่คิดไว้ คุณพ่อบอกว่าหมดตรวจพบก้อนเนื้อในตับของคุณย่า และให้การสันนิษฐานว่าจะเป็นก้อนมะเร็ง

เมื่อได้ทราบรู้สึกพูดไม่ออก ทำอะไรไม่ถูก เลยส่งโทรศัพท์ให้พี่ปาลคุยแทน หลังจากที่เรทั้งคู่ได้รับฟังข่าวร้าย สิ่งรีบด่วนที่ต้องทำในตอนนั้น คือการเข้าไปคุยกับคณะและขออนุญาตอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำเรื่องขอลี้ภัยกลับบ้านก่อนปิดภาคเรียน หลังจากคุยกับทางโรงเรียน ช่วงเวลาเร็วที่สุดที่สามารถจะกลับไปบ้านได้ คือ ต้นเดือนมีนาคม

วันที่เดินทางถึงดอนเมือง คุณพ่อมารอรับและพาไปหาคุณย่าที่บ้านสำหรับ แต่เมื่อเดินทางไปถึง กลับไม่พบคุณย่า เพราะคุณย่า ADMIT เข้าโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในวันนั้น คุณพ่อเลยพาไปหาคุณย่าที่โรงพยาบาล

ภาพแรกที่เราเห็นเมื่อก้าวเข้าไปในห้องผู้ป่วยพิเศษที่โรงพยาบาล คือ คุณย่านอนอยู่บนเตียง ดูอิดโรย และเหนื่อยอ่อนมาก ความรู้สึกอยากร้องไห้เกิดขึ้นในทันที แต่รู้ว่าต้องกลั้นใจไว้ เมื่อเดินเข้าไปสวัสดี และกอดคุณย่า ความรู้สึกที่ได้รับคือความรัก ความอบอุ่นของคุณย่าที่ไม่ได้น้อยลงไปตามเรี่ยวแรงกายของคุณย่าที่ลดน้อยลงไปเลย

ตลอดระยะเวลา 5 อาทิตย์ที่อยู่กรุงเทพฯ ในตอนนั้น เป็นช่วงเวลาที่สะท้อนใจมาก ทุกครั้งที่ไปหาคุณย่า ทั้งที่บ้านและโรงพยาบาล รู้สึกไม่สบายใจและหวาดกลัว ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นเกิดจากความกลัวว่าจะสูญเสียคุณย่า คนที่เปรมรักมากที่สุดคนหนึ่งในชีวิตไป

ระยะเวลาอันมีค่าได้มีโอกาสรับใช้ใกล้ชิดดูแลคุณย่า ผ่านไปรวดเร็ว อย่างน่าใจหายจนกระทั่งถึงวันที่ 3 เมษายน 2543 ซึ่งเป็นวันที่จะต้องเดินทางกลับไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ วันนั้นเป็นวันที่ได้เห็นคุณย่าเป็นครั้งสุดท้าย คุณย่านอนอยู่ในห้อง

ข้างล่างของบ้านสำหรับ เปรมเข้าไปกราบลาคุณย่าใกล้ๆ ที่อก คุณย่าร้องไห้ ประโยคสุดท้ายที่คุณย่าพูดกับเปรมคือ “ตั้งใจเรียนนะลูก ลูกเปรมคนดีของย่า”

คำพูดประโยคนั้นของคุณย่ายังคงประทับเตือนอยู่ในความทรงจำ トラบจนทุกวันนี้ และเป็นดังกำลังใจให้ดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จ เป็นคนดีที่มีคุณภาพ “คุณย่าขา เปรมอยากบอกคุณย่าว่า เปรมจะตั้งใจเรียน ไม่ทำให้คุณย่าผิดหวัง และจะเป็น “คนดี” ของคุณย่าตลอดไปค่ะ

เปรม

ถึงคุณยายที่เคารพอย่างยิ่งของหลานป๋อง

ป๋องรู้สึกมาเสมอๆ ว่าป๋องผูกพันกับคุณตา และคุณยายมากๆ มานานแล้วจริงๆ แล้วตอนเด็กๆ อาจจะกลัวคุณตาอยู่บ้างนิดหน่อย เพราะกลัวท่านดุว่า ป๋องทำอะไรไม่ค่อยเหมาะนัก คุณยายใจดีเสมอมา ยิ้มได้ตลอดตั้งแต่ป๋องเล็กจนโต ครอบครัวของเราสุขภาพกาย และจิตใจแข็งแรงกันตลอด ป๋องว่าน่าจะเป็นเพราะผู้ใหญ่น่ารักๆ ทั้ง 2 ท่านอยู่เคียงเรือยมา พอโตๆ ขึ้นมา คุณตา คุณยายก็น่ารักเหมือนเดิม อยู่ด้วยก็อบอุ่นตลอดเลยหลังๆ ป๋องเองก็ชอบมาหาคุณตา คุณยายเอง แม้ว่าหมาหมีจะไม่ว่างก็ตาม ยิ่งก่อนที่จะเดินทางไปเรียนเมืองนอก ยิ่งอยากมาบ่อยๆ ท่านทั้งสองบอกให้มาซาร์จแบตเตอร์รี่ให้เต็ม เอาคําอบรมไปเยอะๆ ก่อนจะได้ไม่ได้เจอกันอีกนาน

หลังจากนั้นป๋องก็จากบ้านเราเมืองเรามาเรียนที่เมืองนอก แรกๆ ก็ไม่คิดว่านานนักจริงๆ แล้วก็นานพอสมควรที่จะทำให้คิดถึงญาติๆ ผู้ใหญ่ และครอบครัวที่เมืองไทยไปเรียนได้ประมาณ 7-8 เดือน ได้ข่าวจากทางบ้านว่าคุณยายป่วยเข้าโรงพยาบาล หมาหมีแนะนำว่าน่าจะกลับมาเยี่ยมมะคราวนี้ เพราะอาการไม่สู้ดีนัก ป๋องก็เป็นกังวลมาก สอบเสร็จก็รีบกลับเมืองไทย อยู่กับคุณยายได้เพียง 3 สัปดาห์ ก็ต้องกลับไปเรียนต่ออีก ช่วงก่อนกลับไปเมืองนอกคราวนั้น ป๋องรู้สึกเศร้าอย่างประหลาด เหมือนกับกลัวว่าจะไม่ได้เจอคุณยายอีก และแล้วก็จริง คุณยายจากไปประมาณ 2 เดือน หลังจากที่ป๋องกลับไปเรียนจริงๆ ก็ทำใจไว้บ้างแล้วว่าอะไรก็จะต้องเกิด ป๋องยังคงคิดเข้าข้างตัวเองเสมอว่าคุณยายคงอยู่ใกล้ๆ นี่แหละ ดูแลป๋องอยู่ไม่ห่าง บทสวดมนต์ทั้งหลายที่คุณตา และคุณยายให้ไว้ สวดที่ไรก็คิดถึงทุกครั้ง ทำให้ชอบนึกเสมอๆ ว่า ท่านอยู่ใกล้ๆ เรานี้แหละ เราต้องทำตัวให้ดี ไม่ให้ท่านผิดหวัง เสียใจได้ เพราะตอนนี้ท่านอาจจะเห็นเราชัดมากยิ่งขึ้นกว่าตอนท่านมีชีวิตอยู่ด้วยซ้ำ ป๋องจะพยายามไม่ให้คุณยายผิดหวังนะครับ ยังมีความรู้สึกอีกมากมายที่ไม่อาจบรรยายออกมาได้ ตกลงเป็นว่าป๋องกับคุณยายเรารู้กัน 2 คนนะครับ ขอพระบันดาลให้คุณยายมีความสุขตลอดไป

คิดถึงจัง

หลานป๋อง

อาลัยรัก - คิดถึงคุณยายที่รัก

ตั้งแต่จำความได้ คุณยายเปรียบเสมือนแม่ที่คอยดูแล ห่วงใย เลี้ยงดูปลื้มมาตั้งแต่ยังเด็ก แม้ว่าคุณยายยังมีคุณแม่หมุ่ (พันเอกหญิง จตุพร พูลเกษ) และคุณพ่อ (ดร. ชมภูศักดิ์ พูลเกษ) ที่คอยดูแล กระนั้นปลื้มก็ยังมีความรู้สึกว่า คุณยายเป็นบุคคลสำคัญที่ปลื้มเคารพและรักมากที่สุด จำได้ว่าเมื่อเอารูปตอนเด็กๆ มาดูเกือบไม่มีรูปใดที่ปลื้มจะถ่ายรูปเดี่ยว คุณยายมักเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวปลื้มคอยดูแลอยู่ใกล้ชิดเสมอ

แม้ว่าตอนเด็กๆ ปลื้มจะถือ โยเย ออกฤทธิ์ (ทราบมาจากคุณแม่) มากแค่ไหน มีเพียงคุณยายที่มักจะรู้วิธีและสามารถให้อยู่หมัด ไม่ใช่ว่าคุณยายตีหรือดุว่ากล่าวแต่อย่างใด เพียงแต่คุณยายมองด้วยสายตาห้ามปรามแบบเตือนๆ ปลื้มก็จะหยุดออกฤทธิ์โดยปริยาย เพราะกลัวคุณยายโกรธ หรือคุณยายเสียใจ

ความรู้สึกของคุณยายเป็นสิ่งที่ปลื้มค่อนข้างแค้นมาก คิดแต่ว่า ทำอย่างไรให้คุณยายดีใจไม่ผิดหวังในตัวปลื้ม ปลื้มก็พร้อมที่จะทำทุกอย่าง ความรักและความผูกพันระหว่างปลื้มและคุณตาคุณยาย มีความใกล้ชิดกันค่อนข้างมาก นอน ทานข้าว ใช้เวลาคลุกคลีอยู่ด้วยกันเสมอ เนื่องจากคุณพ่อและคุณแม่มีภารกิจที่ต้องทำงานที่โรงพยาบาล อีกทั้งโรงเรียนที่ปลื้มศึกษาอยู่ค่อนข้างไกล คุณแม่มารับไม่สะดวก คุณตาคุณยายเลยต้องมารับส่งปลื้มเวลาเลิกเรียนที่โรงเรียนราชินี (ถนนมหาราช) ประจำ ทุกวันปลื้มจำได้ว่าไม่มีวันไหนที่ปลื้มจะต้องมาขึ้นคอยรถมารับ คุณตาคุณยายมักนั่งรถมารับปลื้มพร้อมกันทั้ง 2 คน คอยปลื้มที่หน้าโรงเรียนเป็นประจำ พร้อมด้วยขนมของขบเคี้ยวเรียกง่าย ๆ ว่า เสบียงเต็มคันรถ ดังนั้นกิจกรรมหลังเลิกเรียนของปลื้มก็คือการรับประทานเสบียงที่มีอยู่ให้หมด เมนูประจำวันที่ขาดไม่ได้คือ ข้าวเหนียว เนื้อทอด กล้วยปิ้งที่คุณยายบิออกเป็นชิ้นเล็กๆ ให้หายร้อน ปลื้มทานทุกวันจนกระทั่งคุณพ่อคุณแม่และญาติๆ ต่างล้อว่า อ้วนเป็นหมู พี่ป๋อง (ทวีพร พูลเกษ) และน้องปรก (ศุภพร พูลเกษ) ชอบตั้งสมญานามล้อเลียนอยู่ตลอด แต่ตอนนั้นก็ไม่เคยใส่ใจ เพราะคุณตาคุณยายบอกว่าเป็นเด็กกำลังเรียน กำลังโต ต้องกินเยอะๆ เต็มที่สูงขึ้นไปเอง

นอกจากนี้ กิจกรรมอื่นๆ ที่ปลื้มชอบทำภายในรถขณะกลับบ้านคุณตาคุณยาย คือ การร้องเพลงเก่าๆ ประสานเสียงกัน เช่น เพลงรักเมืองไทย มดตัวน้อย ผู้ใหญ่ลีบ่าง

ห่านกับแขก เมื่อเราร้องเพลงกันสักพัก คุณตาคุณยายและปลื้มก็เริ่มสวดมนต์คาถาชินบัญชร สวดไปจนกว่าจะถึงบ้าน ปลื้มเคยสงสัยว่าทำไมต้องสวด คุณยายบอกว่าเพราะคาถานี้เป็นคาถาป้องกันภัยอันตรายทั้งปวง ทำให้เรามีสมาธิและจิตใจสงบ ยิ่งสวดมนต์มากก็จะทำให้เรามีความสุข จิตใจดี เอาชนะอุปสรรคทั้งปวงได้

คุณตาคุณยายรับภาระดูแลปลื้มในช่วงหลังเลิกเรียนทุกวัน ตั้งแต่อนุบาล จนถึงมัธยมต้น ช่วงเย็นๆ เมื่อกลับมาถึงบ้านคุณยาย ปลื้มก็จะใช้เวลาอยู่คุยเล่นกับคุณยาย ทำการบ้าน อาบน้ำ ทานข้าว ถึงเวลา 3 ทุ่มกว่าๆ คุณแม่ก็จะมารับกลับบ้านไป ในความรู้สึกช่วงนั้น บ้านที่สุขุมวิทเปรียบเหมือนบ้านที่ 2 รองจากบ้านคุณยาย ความทรงจำในอดีตของปลื้มจึงเต็มไปด้วยความผูกพันที่มีต่อคุณตาคุณยายเป็นส่วนใหญ่

ในบางวัน คุณพ่อ คุณแม่ มีธุระยุ่งมากไม่สามารถมารับปลื้มกลับบ้านได้ ปลื้มเลยได้ค้างอยู่กับคุณยาย ก่อนนอนเราจะสวดมนต์บทใหญ่ 1 จบ แล้วเข้านอนคุณยายมักจะชอบกล่อมเพลงให้ปลื้มจนหลับเสมอ เพลงที่คุณยายชอบร้องก็คือ นกขมิ้น เป็นช่วงที่ปลื้มมีความสุขมากช่วงหนึ่งในชีวิต

คุณยายเปรียบเสมือนพระในใจของหลานๆ ไม่ใช่แต่เฉพาะกับปลื้ม คุณยายรักหลานทุกคนและจะหมั่นสอนให้หลานๆ รู้จักทำความดี ละเว้นความชั่ว พุดจาให้ไพเราะ เป็นกุลสตรีที่ดี มีมารยาท และสอนให้รู้จักกาลเทศะ และที่สำคัญจะต้องมีความกตัญญู รู้คุณคนเสมอ ใครๆ ที่รู้จักคุณยายต่างรักคุณยาย เพราะคุณยายเป็นบุคคลที่น่าอยู่ใกล้คุยด้วยแล้วสบายใจ น่ารักกับทุกคนและชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

ปี 2543 เดือนมกราคม เป็นช่วงที่ปลื้มได้รับทุนไปฝึกงานที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ ใจจริงไม่ค่อยอยากไปเพราะเป็นห่วงคุณยายที่กำลังสุขภาพไม่ดี เป็นโรคตับอักเสบ ช่วงนั้นปลื้มไปนอนค้างคอยปรนนิบัติคุณยาย คุณยายบอกว่า “ไปเถอะ เพื่ออนาคตของปลื้มเอง แล้วรีบกลับมา ยายจะรอหลานนะ” ปลื้มไม่เคยคิดว่า นั่นจะเป็นครั้งสุดท้ายที่ได้เห็นหน้าคุณยาย หลังจากนั้นปลื้มก็ไปฝึกงาน ไทรมหาคุณยายเป็นระยะๆ และก็ถามอาการจากคุณแม่ประจำ คุณแม่บอกว่า อาการไม่ค่อยดีเท่าไร แต่เมื่อถามกับคุณยาย ท่านบอกเสมอว่าไม่เป็นไร สบายดี รีบๆ กลับมา

วันที่ 21 มิถุนายน 2543 อีก 2 อาทิตย์ก่อนปลื้มกลับมารับพระราชทานปริญญาที่เมืองไทย คุณยายสิ้นใจที่โรงพยาบาล ตอนนั้นปลื้มยังไม่ทราบข่าวเพราะอยู่ใน

ระหว่างเดินทางไปยุโรป สันหรณีใจและนีกมาได้ว่ามีธุระต้องคุยกับคุณพ่อในวันนั้น เลยโทรศัพท์ไปหาคุณพ่อที่มีมือถือ เมื่อตอนที่คุณพ่อรับสายมีน้ำเสียงแปร่งๆ ถามมาก่อนว่า อ้าวปลื้มทราบเรื่องแล้วหรือลูก ตอนนั้นไม่เข้าใจความหมายที่พ่อพูด คุณพ่อเลยบอกว่า คุณยายเสียแล้วปลื้มเมื่อคืนนี้ ตอนนั้นพ่อกำลังรดน้ำศพอยู่ ปลื้มหุ้อ๊อ หัวตื้อไปหมดหลังจากที่พ่อพูด จำไม่ได้ว่าพูดอะไรกับพ่อ เพราะช็อกมาก ทำอะไรไม่ถูก พอวางหูน้ำตากก็เริ่มไหล

เมื่อกลับมาถึงเมืองไทย ปลื้มไปเคารพศพคุณยายที่วัดโพธิ์ ตอนนั้นเป็นครั้งแรก ที่เห็น สะเทือนใจมาก และยอมรับว่า ยังทำใจไม่ได้ คิดอยู่เสมอว่าคุณยายยังอยู่แต่กลับไปเฉยๆ ใช้เวลานานกว่าที่จะทำใจให้สงบ

จนถึงวันนี้ ถึงแม้คุณยายไม่อยู่ ปลื้มก็คิดอยู่เสมอว่า คุณยายจะยังคงอยู่ในใจปลื้มตลอดไป ส่วนปลื้มก็จะยังเข้มแข็งเดินทางต่อไป และจะยังคงเป็นเด็กดีให้คุณตา คุณยาย ภูมิใจในตัวหลานคนนี้ตลอดไปค่ะ

คุณยายจะยังอยู่ในดวงใจของหลานตลอดไป

หลานปลื้ม

โธ่! คุณยาย

“ทรงฉลวย”	คำนี้	มีความหมาย
มีพระคุณ	มากมาย	หลายสถาน
ท่านเป็นได้	หลายสิ่ง	หลายประการ
หลานต้องการ	เป็นที่พึ่ง	เป็นร่มไทร
โธ่คุณยาย	พระคุณท่าน	แผ่ปกเกล้า
โธ่คุณยาย	ผู้เฝ้า	เข้าเกื้อหนุน
โธ่คุณยาย	ผู้ค้าจุน	ไม่ห่างไกล
ดวงใจท่าน	สะอาดแท้	กว่าทุกสิ่ง
ดวงใจท่าน	สะอาดยิ่ง	กว่าสิ่งไหน
ดวงใจท่าน	สะอาดเกิน	กว่าสิ่งใด
ดวงใจท่าน	คำคำนี้	โธ่คุณยาย

ความรักที่ปรกมีให้แก่คุณยายนั้น ปรกพูดออกมาได้เลยว่า ไม่สามารถจะกลั่นกรองเป็นภาษาเขียนได้ ทุกวันนี้ปรกไปบ้านคุณยายนั้น ปรกก็ได้แต่ระลึกถึงท่านเป็นคนแรกไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ไหนในขณะนี้ ปรกพูดได้เต็มปาก เต็มคำเลยว่า

“ปรกรัก คุณยาย” ตลอดไป...

หลานปรก

Chère Khun Yaï

Quand tu es partie, un frémissement m’a traversée et j’ai pleuré. Maintenant nous pleurons moins et nos coeurs se sont apaisés. Khun Yaï quand tu es partie, tu as emporté tant de choses, elles ont maintenant irrémédiablement disparu. Subsiste le sang qui coule dans nos veines, qui est le tien. Y’aurait-il eu autant de liens sans toi?

Notre grand-mère thaïe, notre Khun Yaï était une femme extraordinaire. Elle a su, en incarnant tant de vertus, nous transmettre des valeurs éternelles.

Je me souviens surtout d’elle assise dans le grand canapé en cuir. Elle me racontait les enseignements de Bouddha et des histoires traditionnelles. C’est elle qui la première fois me lut l’épopée “Bod Lakhon Pra Maléthéthai”. La découverte de ce texte fut pour moi le début d’une grande aventure à la quelle sa contribution fut fondamentale. C’est pour cela que j’ai dédié à ma Khun Yaï mon mémoire de DEA et ma thèse. Sans elle, peut être que rien de tout cela n’aurait été. Khun Yaï, tu peux partir en paix car tes enfants et tes petits-enfants sont maintenant grands et peuvent voler seuls.

Ta petite fille

Emilie Dousadi Testard

Khun Yaï Chère

La maison de Sam Ré n'est plus la même depuis que to n'y est plus. Certes les arbres sont toujours là, la maison des esprits est toujours fleurie mais il manque toi...

Tu étais ce qui donnait sens à tout cela et si cela subsiste, c'est parce que tu nous l'a enseigné. Mais cela n'a plus la même signification...

Dieu démiurge de la demeure, tu donnais sens au rite, comme si s'était toi qui l'avait créé. Tu avais créé ce monde pour que tradition et modernité cohabitent en harmonie à Sam Ré...

Il y avait toujours à manger et à boire quand nous te rendions visite et tu m'appelais quand il y avait du Durian, fruit banni à la maison. Ta maison était un lieu de recueil et de réflexion. Chaque visite était un enrichissement car tu savais comment transmettre ta sagesse. Quelque fois je venais pour te masser et tu m'encourageais toujours et me félicitais quand j'avais fait des progrès.

Khun Yaï, tu a été le centre de la maison de Sam Ré et même après ta mort, tu reste le ferment de notre famille.

Jojo de Khun Yaï

Johanny Montri Testard

กับพ่อ เข้าที่ไปเดินที่สวนลุมพินี

กับพ่อทุกวันพระที่โบสถ์วัดโพธิ์

แม่รับรางวัลเป็นแม่ดีเด่นแห่งชาติ

ไปงานรับรางวัลพ่อดีเด่นแห่งชาติของพ่อ

ไปงานรับรางวัลเมขลาของลูก

แม่ไปเที่ยวต่างประเทศกับพ่อ

ไปเที่ยวฮาวาย

ไปเยี่ยมลูกที่ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศส

ไปงานรับปริญญาเอกของลูกสาวที่อเมริกา

ไปเที่ยวทางเรือกับลูกหลาน

วันเกิดครบ 72 ปี

แม่กับพ่อและลูกทั้งห้าต้นปี 2543

แม่อายุ 77 ปี

แม่กับพ่อและลูกชายคนโตและลูกสะใภ้ใหญ่

แม่กับพ่อและลูกชายคนเล็กและลูกสะใภ้เล็ก

แม่กับพ่อและครอบครัวลูกสาวคนโตและลูกเขยใหญ่

แม่กับพ่อและครอบครัวลูกสาวคนกลางและลูกเขยมิเชล

แม่กับพ่อและเหี่ยวลูกสาวคนเล็ก

แม่กับพ่อและหลาน ป้อง ปลื้ม ปรก เปรม

แม่ผู้เป็นที่รัก

แม่ผู้งดงาม

กับลูกเหี่ยว

กับพ่อและลูกชายคนใหญ่

กับพ่อและลูกอ๊อด

กับลูกอ๊อด

กับลูกแอ๊ด

แม่กับครอบครัวที่บ้านสำหรับ

แม่กับครอบครัวที่บ้านระยอง

แม่กับปาล

แม่กับเปรม

พ่อแม่กับเอมิลี

พ่อแม่กับป๋อง

พ่อแม่กับปลื้ม

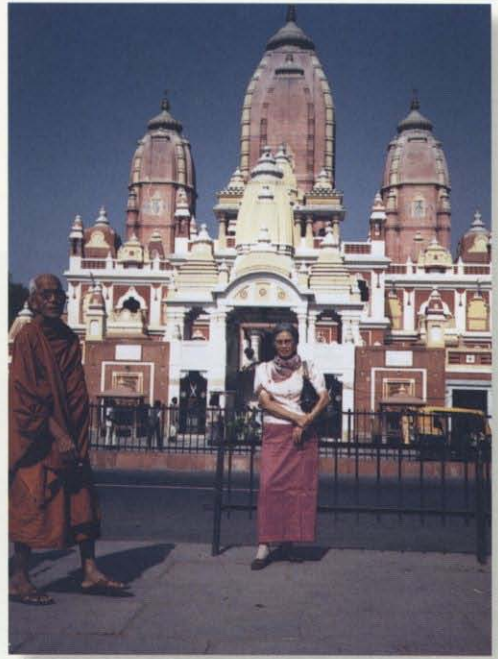
แอ๊ด แม่กับโจ

แม่กับปรก

แม่ไปไหว้พระที่อินเดียและศรีลังกา

คำพูดของคุณแม่ในโอกาสฉลองแต่งงานครบ 50 ปี โรงแรมริเจนท์ กรุงเทพฯ 22 มกราคม 2536

วันนี้เป็นวันมงคลอีกวันหนึ่งของพ่อและแม่ เราใช้ชีวิตร่วมกันมา 50 ปี เข้าแล้วซินะ พ่อกับแม่รู้สึกเหมือนผ่านมาเพียงไม่กี่ปี เพราะความจริงพ่อแป๊ะ พ่ออ๊อด หนูอืด หนูแอ๊ด หนูแอ้ว ก็เป็นผู้ใหญ่กันทุกคนแล้ว และพ่อแม่ยังมี พ่อปาล แม่เปรม พ่อป๋อง แม่ปลื้ม พ่อปรก แม่ตุษฏี และพ่อมนตรี เป็นหลานอีก 7 คน

ปีๆ ผ่านไปบนความสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ตามธรรมชาติ ความเป็นจริงที่ทุกๆ คนที่มีชีวิต ครอบครัวต้องผ่านกันแทบทั้งนั้น แม่และพ่อถือว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องธรรมดา แต่มีสิ่งหนึ่งที่เป็นความสำเร็จ และเป็นความภาคภูมิใจในชีวิตแต่งงาน ก็คือการมีลูกทั้ง 5 คน และแม่พ่อและแม่จะไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินในทุกเรื่องของเราแต่แม่จำได้ และเรียกได้ว่าเป็นชีวิตที่มีความสุขมากกว่าทุกข์ หลายเท่าเลย พ่อและแม่รู้ดีว่าการมีชีวิตคู่มีครอบครัวนี้ทำให้บางครั้งจิตใจรุ่มร้อน ไม่สงบมีโกรธ มีหลง มีโลภ มีความเห็นแก่ตัว ซึ่งก็คงเนื่องมาจากการที่เราผูกพันกัน รู้สึกว่าต้องรับผิดชอบต่อกัน และปรารถนาดีต่อกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

มาถึงตอนนี้ พ.อ (พิเศษ) เฉลิมศักดิ์, พ.อ (พิเศษ) สันติสุข, พ.อ. (หญิง) จตุพร คุณพิศพิไล และ ดร. สายฤดี ลูกเป็นผู้ใหญ่ที่ดีกับทุกคน นอกจากความสามารถ ความก้าวหน้าในการทำงานที่เขาก็มักกันพอดัวทุกคนแล้ว ลูกก็ยังมักดีด้วย มีศีลธรรม ตั้งตัว อยู่ในที่ที่ควร มีความยุติธรรม เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มีความขยันขันแข็งเด็ดเดี่ยว รับผิดชอบ และที่สำคัญที่สุดคือลูกทุกคนมีจิตใจที่ดี โอบอ้อมอารี มีเมตตา ให้อภัย ให้ความช่วยเหลือ ต่อผู้อื่นอยู่เสมอ ทั้งหมดนี้พ่อแม่รับเป็นความชื่นใจ และมั่นใจว่าการเป็นพ่อแม่ที่สร้างให้คน มีลักษณะดีที่เป็นประโยชน์ เช่นนี้ก็เป็นการสร้างบุญ กุศล แก่โลกได้อย่างหนึ่ง เพราะลูก จะเป็นผู้ที่สืบทอดความปรารถนาสูงสุดของพ่อแม่คือการตั้งอยู่ในความดี และความเป็น ผู้ให้กับผู้อื่นต่อไป ตามกำลังของเรา ความหวังของพ่อแม่ที่อยากให้สิ่งที่เป็นความดีของพ่อ และแม่ได้มีการสืบทอดไปในอนาคต และไม่ได้หยุดอยู่แต่เฉพาะช่วงชีวิตของพ่อและแม่ เท่านั้น ดุมีเค้าโครงมั่นคงขึ้นมากในเวลานี้

ขอบอกลูกให้ทราบว่าสิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ดีที่ลูกได้รับจากการที่เราเป็นพ่อแม่ลูกกัน มานานปีเหลือเกินนี้ ขอให้ลูกช่วยๆ กันปลูกฝังต่อๆ ไปในลูกหลานของเราให้เขาได้สืบทอด ความดีงามที่ผู้ใหญ่ของเขายึดถืออย่างเหนียวแน่น พ่อกับแม่จะถือว่าเป็นการให้ของขวัญ ที่มีค่าอย่างที่สุดแก่พ่อและแม่ที่ร่วมทุกข์กันมาจนวาระนี้ ขอขอบคุณทุกคน

รูปที่คุณชัย ราชวัตร กรณาวาดให้เป็นของขวัญ

พอกับแม่หน้ารูปที่ท่านชอบ

รูปที่คุ้นชู้ตักดี วิษณุคำรณ กรณาวาดให้

แม่รักพ่อเสมอมา

แม่กับช่อกาลิควนในสวน

แม่กับพ่อและต้นช่อมาลีออกดอกเต็มต้นในวันปีใหม่

แม่กับพ่อและต้นวาสนาที่ออกดอกหอมฟุ้ง

พ่อกับแม่ ต้นปี 2543

แม่รู้ว่าลูกรักแม่

คุณแม่เป็นภรรยานายตำรวจเก่ง เด็ดขาด และซื่อตรงมากๆ จนเมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ ไม่สุจริต มีการใช้อิทธิพลในท้องที่ใด ชายแดนไกลเท่าใดของประเทศไทยจะมีการมอบหมายให้คุณพ่อไปประจำ หรือไปควบคุมดูแล แก้ไขปัญหาในท้องที่นั้นๆ อยู่หลายครั้ง

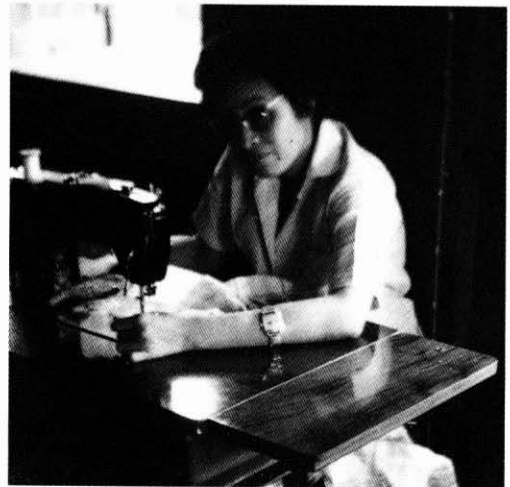

คุณแม่ตั้งแต่มีลูกคนที่ 1 ถึงคนที่ 5 คุณพ่อเดินทางไปรับตำแหน่งใหม่อยู่เรื่อยๆ บางตำแหน่งก็ไม่ไกลนักแต่บางตำแหน่งก็ไกลไกลมากถึงนครศรีธรรมราช สงขลา นราธิวาส ลำปาง หนองคาย และสมัยนั้นผู้กำกับคนหนึ่งต้องดูแลหลายพื้นที่เสียด้วย พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นป่า ไม่มีถนน ไม่มีสะพาน การเดินทางลำบากอย่างยิ่ง คุณแม่รับภาระหนักดำเนินการเรื่องการย้ายบ้านของครอบครัวพร้อมลูกๆ เริ่มตั้งแต่ 3 คนจากกรุงเทพฯ มาเป็น 4 คนหลังจากจังหวัดสงขลา มาเป็น 5 คนหลังจาก

จังหวัดนราธิวาส เมื่อหลังสุดคุณพ่อประจำเป็นผู้กำกับตำรวจนครภูธรจังหวัดหนองคาย ลูกทั้ง 5 คนอยู่หนองคายระยะหนึ่ง จนเมื่อลูกคนเล็กผ่านอนุบาลต้องเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา คุณแม่ก็ตกลงใจว่าพวกลูกๆ ควรมาอยู่พร้อมกันหมดที่บ้านสำเหร่ ในกรุงเทพฯ อยู่กับคุณปู่คุณย่า เลิกสัญจรตามพ่อแม่เสียที่ ส่วนคุณพ่อคุณแม่ยังอยู่ต่อไปที่หนองคาย และเดินทางมาเยี่ยมลูกด้วยรถไฟเป็นครั้งคราวปีละ 3-4 ครั้ง ลูกทุกคนคิดถึงแม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าลูกคนเล็กที่ชื่อโรคกว่าเพื่อนติดแม่มากชนิด “ออกนอกหน้า” เลย แต่แม่บอกว่าให้ใจแข็งไว้ ไม่ให้ร้องไห้โยเยเพราะจะพาพี่ร้องให้ไปด้วยหมดทั้ง 5 คน คุณย่าจะลำบากใจกับพวกเรา สุดท้ายลูก 5 คนของแม่ไม่ร้องไห้โยเย เมื่อแม่จากเราไปหรือเมื่อเยี่ยมเราที่บ้านสำเหร่ เมื่อมาเยี่ยมแม่ซื้อขนมมาให้ลูก มานอนกับเรา 2-3 วันแล้วแม่ก็กลับหนองคายไปอยู่ห่างลูกๆ ที่แม่บอกว่าคิดถึง แสนคิดถึงลูกทุกวันทุกคืน บางคืนคุณพ่อไปตรวจราชการชายแดนต้องเดินป่า ไข้มา หายไปหลายๆ วันพื้นที่ก็น่าจะกลัวอันตราย คุณแม่ภรรยาผู้กำกับตำรวจต้องเข้มแข็งอยู่บ้านพักผู้กำกับลำพัง คุณแม่บอกว่าว่าเหวใจเป็นห่วงไปหมดทั้งสามและลูกๆ มองไปรอบๆ ตัวแม่รู้ว่าแม่อยู่คนเดียวจริงๆ ชีวิตและจิตใจของแม่เป็นอย่างไรตอนนั้น ลูกๆ ของแม่ยังเด็กไม่ทราบได้เพราะคุณแม่ไม่เคยบ่นถึงความลำบากกาย และใจอย่างใดเลย

จนลูกของแม่โตขึ้นรู้จักชีวิตผู้ใหญ่หลายๆ คน รู้จักจิตใจของคนมากขึ้นในเวลาต่างๆ ที่มีความเหนื่อย ท้อแท้ กำลังใจร่อยหรอ มองหาความรัก รอคอย ผิดหวัง พลัดพรากจากสิ่งที่รัก ก็พอเมื่อลูกมีครอบครัวของตัวเอง และลูกรู้จักคิดถึงเข้าใจจิตใจของผู้เป็นแม่ที่ต้องทำหน้าที่รับภาระกายและภาระใจของตนเอง และลูกๆ และรู้ว่าเมื่อมีหน้าที่ของพ่อแม่ก็ทำไป แต่ก็นึกหวังว่าใครจะเห็นความเหน็ดเหนื่อย เสียสละนี้บ้างเหมือนกัน พ่อแม่น่าอาจจะเคยนึกถามคำถามนี้ แต่เท่าที่จำความได้แม่เคยแต่ถามพวกเราว่า “รู้ไหมว่าคุณพ่อเหนื่อยแค่ไหนเสียสละแค่ไหนให้กับลูกๆ” จำไม่ได้ว่าพวกเราตอบว่าอย่างไร แต่คุณแม่ไม่เคยถามลูกแม่แต่ครั้งเดียวว่า “รู้ไหมว่าแม่เหนื่อย แม่อดทน เสียสละให้พวกหนูๆ แค่นี้” คุณแม่

ไม่เคยถามไม่ว่าแบบนี้หรือแบบไหน เมื่อเราโตแล้วจึงรู้ว่าในครอบครัวอย่างเรา แม่เหนื่อยและอดทน และเสียสละมากมายนับครั้งไม่ได้ เราโตแล้วนี้แหละเราถึงรู้สึกซึ่งดีว่าแม่รับหน้าที่ในความเป็นภรรยาและแม่ให้พวกเราเต็มๆ เลย

จนสักสิบปีที่ผ่านมา ลูกสาวคนเล็กของแม่อายุก็เกือบ 40 แล้ว วันหนึ่งลูกนั่งคุยกับแม่ในบ่ายสงวันหนึ่ง เราคุยกันสองคน ลูกในโอกาสหนึ่งถามคุณแม่ว่า เมื่อคุณแม่อยู่

หนองคาย ห่างจากลูกๆ ที่ละนานๆ แม่เหงาบ้างไหม คุณแม่นึกท้อแท้ ตั้งคำถามกับตัวเองบ้างไหมว่า ที่แม่ต้องมีชีวิตลำบาก เหนื่อยอยู่อย่างนี้อดทนอย่างนี้ ลูกๆ เขาจะรักแม่บ้างไหม คิดถึงแม่บ้างไหม คุณแม่ฟังลูกถามแล้วคิดอยู่นิดหนึ่งแล้วตอบด้วยน้ำเสียงเรียบค่อยๆ ของคุณแม่ว่า “เออ จริงแม่เคยนึกถามแบบนี้ และแม่ก็ตอบได้ว่า ลูกรักแม่ คิดถึงแม่ทุกคน อย่างหนูนี้ แม่ก็รู้ว่า หนูรักแม่ หนูติดแม่ เพราะคุณย่าบอกแม่ว่าหนูนี้แหละ ‘เอาเสื้อของแม่มากอดนอนทุกคืน ตั้งแต่สมัยแม่อยู่หนองคาย’ ” ว่าแล้วแม่ก็ยิ้ม ลูกฟังจบก็อึ้งไป อึ้งไปเพราะลูกเองก็ลืมไปแล้วว่าเคยทำเช่นนั้นเพราะมันนานมามากแล้ว และไม่คิดว่าคุณแม่จะย้อนหลังไปจำเรื่องของลูกตั้งแต่ยังเป็นเด็ก 3-4 ขวบในเรื่องนั้นพอดี แต่เมื่อฟังแม่พูดก็เริ่มจำได้ลงๆ ว่าเป็นเด็กคนเดียวในลูกของคุณแม่ 5 คนที่เป็นคนที่ต้องมีอะไรนุ่มๆ กอดนอนก็คงจะเป็นเสื้อของแม่ และแม่เมื่อได้เรียนอยู่จุฬาฯ ก็ยังมีตุ๊กตาหิ้วใช้เป็นผ้าตัวใหญ่กอดนอน ตุ๊กตานี้ใช้เศษเสื้อผ้าของคุณแม่มาดัด ปะติดปะต่อกัน สีขาว สีฟ้า สีน้ำเงิน ตุ๊กตาตัวนี้ยังจำได้ติดตา

สำหรับลูก กลิ่นหอมของแม่คงทำให้นอนหลับฝันดีเสื้อแม่แทนความอบอุ่นความรักอย่างมากของแม่ทำให้ลูกอุ่นใจ สบายใจได้เสมอ แต่สำหรับแม่ แม่ถือว่าการที่ลูกกอดเสื้อของแม่นอนเป็นการที่ลูกรับทราบความรักของแม่ และลูกก็รักแม่ ต้องการได้อยู่ใกล้แม่เหลือเกินตอนนั้นและยาวนานถึงตอนนี้ แม่คงทราบอย่างดีใหญ่เลยตอนนี้ด้วยดวงจิตบริสุทธิ์ของแม่ว่า ลูกก็ยังรักแม่คิดถึงความอบอุ่นอ่อนโยนของแม่อย่างเหลือเกินไม่เสื่อมคลาย

แม่กับเพลง

มีไม่กี่คนที่รู้ว่าแม่ร้องเพลงเพราะจับใจ ทั้งนี้เพราะโดยปกติ แม่ไม่ใช่คนชอบร้องเพลง หรือร้องเพลงได้ตลอดเวลาได้บ่อยๆ เหมือนคนที่อยู่ใกล้แม่ พ่อร้องเพลงผิวปาก ฮัมเพลงได้ทั้งวัน ทุกเวลา แม้เวลาโกรธไม่ถูกใจพอพูดว่าเสร็จ ก็ผิวปากได้แทบทันทีเหมือนกัน ส่วนลูกๆ แม่ก็ชอบร้องเพลง ยิ่งลูกสาวคนโตของแม่ชอบร้องเพลงโฆษณา ร้องตามไปได้ทุกครั้งที่เห็นโฆษณา ลูกสาวแม่คนอื่นก็ร้องเพลงเก่ง ร้องจนได้รางวัลของโรงเรียนตั้งแต่เด็กๆ ก็มี

แต่แม่ไม่เป็นอย่างนั้น แม่จะเรียบๆ เจียบๆ เย็นๆ ของแม่ แต่เมื่อเป็นโอกาสที่ต้องเป็นแม่ที่ต้องร้องเพลง แม่ก็ร้องเพลงได้ทันที โดยไม่ต้องซ้อม หรืออุ่นเครื่อง ความจริงแล้วแม่ร้องเพลงมานานหลายสิบปีในชีวิตความเป็นแม่ของลูก 5 คน และหลานที่แม่เลี้ยงมากับมือ แม่ร้องเพลงกล่อมลูกไฟเพราะยิ่งนัก ร้องได้หลายเพลง ร้องเสียงใสเต็มเสียง ตั้งใจให้ลูกหลานฟังรู้ว่า แม่ ย่า ยายรักเหลือเกิน และมีท่านอยู่ใกล้ๆ ให้อุ่นใจสบายใจจะได้หลับลูก 5 คน และหลานของแม่ได้ฟังน้ำเสียงที่สวงามของแม่กันทุกคน แม่ร้องเพลง นกกาเหว่า แม่เนื้ออุ่น เจ้าเนื้อเย็น เจ้าเนื้อละเอียด วัดโบสถ์ นาลิเกตันเดียว เจ้านกกระจาบ พ่อขุนทะเล ได้เพราะจับใจยิ่งนัก

เวลากล่อมลูกหลานนอนแม่ไม่ได้ร้องเพลงอย่างเดียว บางครั้งแม่ก็พัดให้เย็นสบาย ด้วย ลูบหลังให้ลูก เพลิดเพลินหลับไปด้วย บางครั้งท่านก็นั่งร้อง บางครั้งลูกติดให้นอนนก แม่ก็นอนร้องกล่อมให้ แม่ร้องเพลงกล่อมลูกนานหลายเพลงกว่าลูกหลานจะหลับ แม่ตั้งใจอดทนเสียสละอย่างดีพวกเรานับเป็นคนโชคดีของสมัยนี้ทีเดียว

เมื่อมหาวิทยาลัยมหิดลมีโครงการประกวดร้องเพลงกล่อมเด็กในปี 2537 ด้วยเหตุว่าลูกสาวของแม่อยู่ในคณะจัดงานมหิดลวันแม่ด้วยแม่จึงเข้าประกวดร้องเพลงกล่อมลูกด้วยไม่ได้ แต่ศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล เป็นประธานการประกวดท่านเลยขอผ่านลูกสาวของแม่ให้คุณแม่ได้ไปบันทึกเสียงเพลงกล่อมลูกภาคกลางที่คุณแม่รู้จักเพื่อเก็บรักษาไว้เป็นตัวอย่างในห้องสมุดดนตรี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ศาลายา แม่ตั้งใจร้องเพลงบันทึกเสียงอยู่ถึง 9 เพลง ได้เทปมา 1 ม้วนพอดี แม่ก็ยินดีที่ได้รับเชิญ แม่ร้องสุดฝีมือในเทป สมกับที่ท่านอาจารย์พูนพิศ ให้ท่านร้องบันทึกเทปเก็บไว้เป็นครู เมื่ออาจารย์พูนพิศได้ฟังแล้วชมเชยว่าน้ำเสียงไพเราะจับใจมาก และขอขอบพระคุณแม่มาด้วย คุณแม่ตั้งใจที่สิ่งที่ท่านทำได้เป็นประโยชน์ทางความรู้ และกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหิดล

เพลงอื่นๆ แม่ก็ร้องได้บ้างเหมือนกันที่เป็นเพลงร่วมสมัยของคุณแม่ที่ชอบก็มี เพลงลาวดวงเดือน ลาวเจริญศรี บัวขาว และที่ชอบมาก และเมื่อถูกขอร้องให้ร้องเพลงโอกาสใด แม่จะร้องเพลง “ศาสนารัก” ที่มีเนื้อร้องตรงกับจิตใจ และความรู้สึกของแม่ต่อพ่อ คุณพ่อชอบฟังคุณแม่ร้องเพลงนี้เป็นพิเศษ

เพลงสมัยใหม่ที่แม่ชอบมีอยู่สองเพลง สองเพลงจริงๆ คือเพลงของ ชงไชย แมคอินไตย์ ชื่อเพลงสบายๆ และเพลงด้วยรักและผูกพัน แม่ชอบมากถึงขนาดบอกหลาน ชื่อเทปมาให้เปิดฟังประจำบ้านสำหรับ แม่บอกว่าเหมือนจิตใจของท่านที่ต้องการให้ตนเองเป็นประโยชน์เป็นเพื่อนใจของคนที่ต้องการแรงใจ ต้องการเพื่อน

ที่บอกมาทั้งหมดในเรื่องแม่กับเพลง บอกลักษณะของแม่ชัดเจนว่า แม่คิดว่าเพลงเป็นสื่อจากใจ ท่านใช้เพลงสร้างประโยชน์เอื้อให้แก่ผู้อื่น ท่านใช้เพลงสื่อความรักปรารถนาดี เมตตา ผูกพัน ท่านต้องการที่จะให้เพลงนั้นเป็นแรงเสริมจิตใจว่าคนทุกคนมีค่าสำหรับแม่เสมอ และแม่พร้อมและยินดีจะเป็นผู้ให้สิ่งที่ตั้งงามแก่ชีวิตของเขาเหล่านั้นทุกคน

1. เพลงนกกาเหว่า

เจ้านกกาเหว่าเอ๋ย ไซ้ให้เจ้าแม่กาฟัก
แม่เอ๋ยกาทั้งหลายก็คิดว่าลูกในอุทร
คาบเอาข้าวมาเผื่อ คาบเอาเหยื่อมาป้อน
ถนอมเจ้าไว้ในรังนอนเอ๋ย ช้อนเหยื่อมาให้เจ้ากิน

ปีกเอ๋ย ของเจ้ายังอ่อนครอแครงเอ๋ย วอนแม่ให้สอน...บิน
แม่เอ๋ย กาก็พาลูกไปหากิน ที่ยังน้ำแม่คงคา
ตื่นเหยียบ สาหร่าย...เอ๋ยปากก็ใช้หาปลา
กิน...กั๊ก...กินกั๊ก...เอ๋ย...จับต้นหว้าทำโพธิ์ทอง
ตาพรานเขวแลเห็น...เอ๋ย เจ้าด้อมด้อมมองมอง
ยกปืนขึ้นส่อง...เอ๋ย จดจ้องแม่กาดำ
ยิงถูกที่หัวอก...เอ๋ย แม่กาก็ตกลงน้ำ
พรานหนึ่งว่าจะตัม ตาพรานหนึ่งว่ายำ
กินนังแม่กาดำ กรรมแล้วนาแม่...คุณ

2. เพลงวัดโบสถ์

วัดเอ๋ยวัดโบสถ์ มีต้นโตนดอยู่เจ็ดต้น
พ่อขุนทองท่านไปปล้นป่านะนี้ยังไม่เห็นกลับมา
กดข้าวใส่ห่อต่อเรือไปตามหา
เขาก็ส่งลือมาว่าเจ้าขุนทอง ดายเสียแล้ว
เหลือแต่ลูกแก้ว...เอ๋ย...เมียรักจะไปปลง
ท่านขุนศรีถือฉัตร...เอ๋ย...ท่านยกกระบัตร์ถือธง
ถือท้ายเรือหงษ์ไปปลงศพที่หน้าวัง
มีทั้งโขน มีทั้งหนัง...เอ๋ย...ทั้งระบำเทพทอง

3. เพลงนาลิเก

เฮ...เอ๋ย นาลิเกตันดก ปลุกไว้ว่าจะแถมพกเอ๋ยหนุ่มน้อย
เจ้าจะมีเมีย แค้นใจ ให้กระรอกมากัดดอกมะพร้าวเสีย
หนุ่มน้อยชวดมีเมียเอ๋ย ว่าจะกินยาตาย
กินแต่ข้าวเหนียวหนึ่ง...เอ๋ย...กินน้ำผึ้งกับนมควาย
ว่าจะกินเสียให้ตายเอ๋ย ด้วยเสียตายนวลนางนะพ่อคุณ

4. เพลงแม่เนื้ออ่อน

แม่เนื้ออ่อนเอ๋ย เนื้อเจ้าละมุนดังสำลี
แม่...เอ๋ย...ไม่ให้ใครมาต้อง...เอ๋ย กลัวเจ้าจะหมองศรี
คนดีของแม่คนเดียวเอ๋ย

5. เพลงเจ้าเนื้อเย็น

เจ้าเนื้อเย็นเอ๋ย หนีไปเล่นที่หาดทราย
น้ำมามันจะพาเจ้าลอยหาย...เอ๋ย
อย่าไปเล่นที่หาดทรายเลยหนาแม่คุณ...

6. เพลงนาลิเกตันเดียว

เฮ...เอ๋ย นาลิเกตันเดียว ปลุก...เอ๋ย...ไว้จนใบเขียว...เอ๋ย
แม่กา แม่เหี่ยว ก็เหี่ยวกันจะทำรัง
แม่...เอ๋ย...กาเค้าบินมาก่อน...เอ๋ย แม่เหี่ยวก็ร่อนมาทีหลัง...
ใครจะเป็นเจ้าของรังเอ๋ย...พ่อร้อยซังของแม่เอ๋ย

7. เพลงเจ้าเนื้อละเอียด

เจ้าเนื้อละเอียด...เอ๋ย...ข้างน้อยเข้าพะเนียดแม่ไม่ให้เจ้าไปดู
ข้างมันร้าย ดกน้ำมันเป็นบ้าอยู่...เอ๋ย เจ้าบุญชูพ่อ...คุณ

8. เพลงเจ้านกกระจาบ

เจ้านกกระจาบหัวเหลือง...เอ๋ย คาบข้าวนาเมืองย้อยยับ
คาบข้าวของคนจนไม่มีคนเขาคอยขับ...เอ๋ย...ยับแล้ว นามแม่คุณ

9. เพลงพ่อขุนทะเล

ไอ้ละเห่...เอ๋ย พ่อขุนทะเล ระลอกเอ๋ย คลื่นซัด เหมือน
จอกเอ๋ย...ระลอกก็ซัดเหมือนแห่น พลัดพ่อหลงแม่...เอ๋ย
เลี้ยงเจ้าไว้จะเอาบุญ เมื่อเดิบหน้ากล้าแข็ง...เอ๋ย...มีเรียวแรง
ได้แทนคุณ เลี้ยงเจ้าไว้เอาบุญ...เอ๋ย พ่อขุนทะเลระลอกเอ๋ย

ปราณ ไช่ลวก และน้ำมันดับปลาของแม่กับสุขภาพของลูก

แม่มีลูกเป็นหอบหืดอยู่ 2 คน และก็เป็ลลูกคนโตกับลูกคนสุดท้องด้วย แม่จึงสงสารลูกมาก พี่คนโตเป็นหืด คุณแม่วิเคราะห์ได้ว่าเป็นเพราะอะไรแต่คนเขียนจำไม่ได้ แต่ของตัวเองจำได้ว่าคุณแม่วิเคราะห์ถึงสาเหตุการเป็นหืดว่า เป็นเพราะกลิ่นไอดินที่เป็นฟองปุดๆ ขึ้นเมื่อก่อนน้ำท่วมที่นาราชวาสปีที่ลูกเกิด เมื่อไรที่น้ำจะท่วมได้ณบ้านเช่าครั้ง เย็นครั้งเป็นเวลา 2 เดือนเต็มๆ เจ้าตัวเล็กนี้จะเริ่มเป็นหืด หายใจฮึด ฮึด ขึ้นมาทันที อาการหืดหอบของลูกชายคนโตค่อยๆ หายไปเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น 13-14 ขวบ ตอนนั้นหอบหืดของเจ้าตัวเล็ก 6-7 ขวบยังมีอยู่เรื่อยๆ เพราะมีภาวะภูมิแพ้หลายอย่างเช่น กลิ่น สี ฝุ่น ละอองเกสรดอกไม้ ขนแมว ร้อน หนาว แม้แต่หัวเราะหายใจติดจังหวะ เมื่อไรได้เรื่องทุกทีหอบหืดนี้แยตรงที่ทำให้ร่างกายอ่อนแอ ลูกคนเล็กผอมกว่าเพื่อนทั้งที่ชอบบริโภคเป็นที่สุด แต่ก็ชนไม่เบา ทั้งๆ ที่ไข้โรค เดียวๆ ก็ป่วย ตั้งแต่ไข้หวัดใหญ่ ไข้เลือดออก ท้องอืด ไข้สูงจนชักก็เคยมีที่บ่อยๆ เวลาเป็นหืดหอบจะรุนแรง หอบจนซี่โครงขึ้นเป็นลูกกระนวด หอบจนตัวโยน เมื่อเป็นเช่นนี้เมื่อไร เจ้าตัวเล็กต้องย้ายที่นอนไปนอนห้องเดียวกับพ่อแม่ แต่หัวคำ เมื่อตึกเข้านอนก็ยังไม่หลับ อาการชักไม่ตีแม่ต้องตื่นมาดู เมื่อหนักหนามาก

ก็จะต้องมีการต้องปลูกพี่ชายคนโต เพื่อให้น้องสี่คือพี่เดินตะคุ่มๆ กันไป 3 คนไปข้ามถนน เข้าโรงพยาบาลทหารเรือที่อยู่ตรงข้ามซอยบ้านทุกครั้งไป หมอที่ดูแลลูกคนนี่ตอนหลังสนิทกับแม่มาก ชื่อคุณหมอสมุสสมัย จันทรางศุ ท่านเป็นคนสวย และใจดีทั้งกับเด็กป่วย และคุณแม่ ขอขอบพระคุณคุณหมอมามา ณ ที่นี้ด้วย คุณแม่รักหมอสมุสสมัยมาก

เมื่อกลับจากโรงพยาบาลกลางดึกอยู่บ่อยๆ เข้า ก็กลายเป็นสิ่งที่ทำประจำกับลูก ซึ่งก็ยังนอนไม่หลับ คือแม่จะนอนจับมือลูก แม่บอกว่า “แม่จะปล่อยปละให้ลูกหลับ” แม่บอกว่าให้หลับตา หายใจลึกๆ พยายามอย่าไอ เมื่อลูกเป็นเด็ก ก็เคยนึกสงสัยว่าเมื่อไรแม่จะ “ปล่อยปละ” อย่างที่ว่า ตอนนั้นรู้สึกเพียงแต่ว่าแม่จับมืออยู่เบาๆ เฉยๆ แล้วเราก็กหลับตาด้วย กลางคืนก็มืดไม่เห็นอะไรได้ยินแต่เสียงของแม่พิมพ์ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ หายใจเข้า โทหายใจออก ไม่นานลูกก็หลับไป ตื่นเช้ารู้สึกดีขึ้นจริงๆ นึกสงสัยว่าปละหน้าตาเป็นอย่างไร ตอนเด็กไม่รู้ และไม่เคยเห็น ต่อเมื่อโตแล้วจึงเข้าใจว่าแม่ปล่อย กระแส ความสงบ ใช้เทคนิคของความเป็น “คนไปวัด” ของแม่มาช่วยเรา ได้ผลดีเสียด้วยทุกครั้งไป การ “ปล่อยปละ” ของแม่ เป็นวิธีการรักษาที่วิเศษจริงๆ ถึงตอนหนึ่งลูกก็เคยนำมาใช้กับคุณแม่บ้าง เมื่อคุณแม่ป่วย และลูกนอนเฝ้าอยู่ใกล้ๆ คุณแม่ ก็จับมือคุณแม่ไว้ใจนึกถึงพุทโธ คุณแม่ก็ดูหลับสบายดีก่อนลูกจะหลับไปเองด้วยอีกคน ลูกอยากคิดว่าเป็นเพราะปละของลูกก็สามารถช่วยแม่ได้ในบางครั้ง

เมื่อลูกๆ มีความป่วยไข้บ่อยๆ คุณแม่นึกจะไม่ยอมแพ้มัน คุณแม่บอกว่าลูกคงร่างกายไม่แข็งแรงจึงจำเป็นต้องบำรุงร่างกายของลูกทุกคน ลูกคนที่ไม่มีไข้โรคนี้ก็ต้องแข็งแรงป้องกันไว้ก่อนด้วย ตกลงลูกทุกคนต้องมีหน้าที่กินไข่ลวกทุกวันคนละ 1 ถึง 2 ฟอง จำได้ว่าพี่ๆ ไม่มีใครชอบไข่ลวกเลย เพราะน้ำร้อนมันไม่เป็นใจอยู่บ่อยๆ บางวันมันก็ร้อนไปไข่ขาวก็แข็ง ไข่แดงยังนุ่ม ทำให้กินยากต้องตักกินหลายคำ ยิ่งมีกลิ่นไข่พวกเรายังไม่ชอบ บางวันน้ำก็อุ่น ไข่ขาว และไข่แดงก็ไม่สุกมีส่วนใสๆ เป็นเมือกวันละๆ ยิ่งไม่เข้าท่าก็ลำบากกว่าจะทำให้มันไหลลงคอไปได้ บางวันก็เข้าที่ดี ไข่ลวกเป็นไข่ลวกจริงๆ เราก็ประเคนเกลือพริกไทย ตีๆ คนๆ ตีหมหนึ่งอีก ตามด้วยน้ำก็หมดเคราะห์ไป เมื่อใดที่ไข่ลวกไม่สมบูรณ์คุณแม่ก็ยังต้องดูเราให้จัดการให้เรียบร้อย ลูกๆ 5 คนมองหน้าคุณแม่ แล้วก็นำกินไข่ลวกไปด้วยความลำบาก พี่บางคนถึงกับบอกว่า “ถ้าไม่รักและเกรงใจคุณแม่ละก็หนูไม่กินไข่ลวกนี่แน่ๆ” เรา 5 คนจนทุกวันนี้ไม่มีใครโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ชอบไข่ลวกเลย แต่เราแข็งแรงดีทุกคน

จากไขลวกสูตรบำรุงร่างกายแล้วยังมีน้ำมันตับปลาอีกขนานหนึ่งที่คุณแม่บอกว่า ดีนัก สั่งซื้อจากโรงพยาบาลศิริราช ทีละหลายโหล เวลาซื้อมาทีหนึ่งลูกๆ ก็มองหน้า กันด้วยสีหน้าเศร้าสร้อย ไม่มีใครยิ้มดีใจสักคน เวลารับประทานน้ำมันตับปลา คือ หลังอาหารเช้า ทุกคนตั้งแต่พี่คนโตถึงคนเล็กเข้าแถวตามลำดับ คุณแม่ถือช้อนโต๊ะ คันใหญ่รินน้ำมันตับปลานิดน้ำที่มี 2 แบบ รสจืดที่กลืนแรงมากๆ และรสหวานที่มีทั้ง กลิ่น และรสสุทธานทนสำหรับเด็กชอบลูกกวาดอย่างเรารับไม่ค่อยได้ คุณแม่จะค่อยๆ ริน น้ำมันตับปลาชั้นเหนียวใส่ช้อนคันโต พี่ชายใหญ่ก็อ้าปากคุณแม่ก็รินเข้าปากไป 1 คน ต่อมาก็คคนที่สอง 1 ช้อน ที่สาม 1 ช้อน ที่สี่ 1 ช้อน คนเขียนเป็นคนสุดท้าย คุณแม่รินยา เข้าปาก 1 ช้อน แล้วส่งช้อนคันโตนั้นให้ด้วยให้จัดการกินยาที่ติดช้อนให้หมด คุณแม่ว่า น้ำมันตับปลานอกจากจะทำให้สุขภาพดีแล้ว และยังบำรุงกระดูกทำให้สูง และแข็งแรงด้วย ไม่น่าสงสัยเลยว่าลูกสุดท้ายที่เป็นผู้หญิงจะมีโครงสร้างกระดูกใหญ่ และแข็งแรงกว่าพี่สาว ทั้ง 2 คนอย่างเห็นได้ชัดเพราะได้น้ำมันตับปลามากกว่าใครที่ติดอยู่รอบช้อนนั้นไงทุกเช้า เป็นปีๆ น้ำมันตับปลาหลายโหลที่พวกเราได้รับไป เพราะคุณแม่เลือกให้เราในสมัยนั้น ช่วยบำรุงเสริมสร้างให้พวกเรามีความสุขร่างกายแข็งแรงจริงๆ พวกเรา 5 คนไม่ค่อย เจ็บป่วยบ่อยเหมือนเด็กๆ ทั่วไป แม้เมื่อเจ็บป่วยต้องได้รับยาที่กลืน รส จะแหย่เพียงใด พวกเรา “กินง่าย” กันทุกคน เพราะแม่ฝึกมาไว้ดีแล้ว

เมื่อคุณแม่ป่วยลูกต้องอุ้มพยุงให้ลุก ให้นั่งอยู่ข้างนั้น คุณแม่อ่อนเพลีย แรงน้อย เมื่อลูกอุ้มขยับ ท่านก็ยังเคยออกปากว่า “โอ ลูกแข็งแรงดีจริงๆ” ทุกครั้ง ลูกก็ทวนนึกถึง เมื่อหลายสิบปีก่อนนั้นก็ที่คุณแม่นั้นแหละที่เอาชนะความอ่อนแอป่วยไข้ของลูกได้สำเร็จ สวยงามจริงๆ

แม่กับการเดินทางไปไหว้พระที่อินเดีย และศรีลังกา

แม่กับพ่อเดินทางไปต่างประเทศหลายครั้ง ใน 20 ปี หลังจากลูกสาวคนสุดท้องเรียนจบ พ่อแม่เป็นอิสระที่ได้ในสิ่งที่อยากทำมานานเสียที แต่ในที่ที่พ่อแม่ไปที่ชอบที่สุดคือไปอินเดีย สิ่งที่ชอบและจำเป็นต้องไปทำเพราะในหลายครั้งนั้นคือไปกราบนมัสการพระพุทธเจ้าในสังเวชนียสถานในประเทศอินเดีย แม่ชอบเดินทางกับคณะของคุณอาธัมมาอารีราษฎร์ ท่านเป็นเพื่อนแม่และพ่อนับถือ และเลื่อมใสในความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพุทธศาสนา แม่บอกว่าไปอินเดียต้องไปกับคุณธัมมา ไปกับคนอื่นก็ไม่ได้รับมาสู่จิตใจเท่าไปกับคุณธัมมา ซึ่งคุณอาท่านก็ทราบดี เมื่อไรจะจัดไปอินเดียท่านจะแจ้งให้คุณแม่ทราบทุกครั้ง สรุปจนถึงวาระสุดท้ายของคุณแม่ ท่านได้ไปอินเดียไหว้พระเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตท่านได้ถึง 8 ครั้ง เพราะท่านเชื่อว่าเมื่อไปได้ครบ 7 ครั้ง จึงจะถือว่าครบ และสามารถไปเฝ้าพระพุทธเจ้าในสวรรค์ได้ เมื่อชีวิตหาไม่แล้ว

แม่ถ่ายรูปไว้พอสมควรเมื่อไปอินเดีย ทำให้ทราบว่าแม่ไปมาทั่วในที่ๆ คนพุทธไปกัน และไปแห่งละหลายๆ ครั้ง แม่และพ่อได้กราบนมัสการ พระสงฆ์ที่จำพรรษา

ที่อินเดียหลายวัด และได้ทำบุญต่อเนื่องมาอีกหลายโอกาส ทั้งที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ ที่นาลันทา ลุมพินี พุทธคยา สารนาถและกุสินารา นิสัยของการเป็นคนเข้าวัดจนมาถึงความที่แม่ชอบไปอินเดียกับพ่อ เริ่มตั้งแต่แม่ยังสาว แม่เข้าถึงพุทธศาสนาจริงๆ นานแล้วเมื่อแม่อายุไม่ถึง 30 ปี ตั้งแต่พ่อยังอยู่ในราชการตำรวจต้องเดินทางไปราชการในที่อันตรายเป็นอาทิตย์ เป็นเดือน ไม่ติดต่อมาเพราะเป็นราชการลับ แม่เข้าวัด ทำบุญสวดมนต์ให้พระคุ้มครองพ่อ ศึกษาพระธรรมอย่างจริงจัง แม่ได้คิดเรื่องของชีวิต และจุดประสงค์ที่แท้จริงของการมีชีวิตอย่างมาก ท่านต้องการหาคำตอบ ต้องการตัดกิเลส ต้องการหลุดพ้น ต้องการมีชีวิตที่มีคุณค่า ที่ทำให้เกิดสิ่งที่ดีต่อศาสนา และบุคคลในครอบครัวด้วย ดังนั้นการตัดสินใจเริ่มการเดินทางไปอินเดียของแม่ก็คือ เพื่อการจาริกแสวงบุญ และศึกษาพุทธศาสนา โดยมีคุณธัมมาเป็นผู้นำและผู้สอน แม่มีความสุขใจมากๆ ทุกครั้งที่ไปอินเดีย แม่ขอบคุณอาธัมมาทุกครั้งที่ให้โอกาสแก่แม่และพ่อ

ทุกแห่งที่แม่ไปอินเดียถ้าสถานที่อำนวยให้ แม่จะเวียนเทียนรอบเจดีย์ โบสถ์ อาคาร หรือสิ่งใดที่มีเป็นเครื่องเตือนใจให้รำลึกถึงพระพุทธเจ้าได้แก่พระพุทธรูป พระธาตุ หรือแม้แต่ต้นโพธิ์สำคัญที่พุทธคยา แม่ไปลอดถ้ำองค์คุลีมาลด้วย พร้อมกับการอธิษฐานขอสิ่งที่ดีที่งามแก่ครอบครัว ถ้าไม่ได้เวียนเทียนแม่ก็จะทำใจให้สบาย และสวดมนต์เงิบๆ ในใจในหลายๆ สถานที่ เช่น วัดเชนในกัลกัตตา ถ้ำอาจันตา อลอร่า เมืองออรังบาด เซตวัน และอื่นๆ อีก

แม่เดินขึ้นเขาคิซฌฌฎหลายครั้ง ทุกครั้งเมื่อถึงข้างบนที่เป็นลานกว้างคณะผู้เดินทางจะสวดมนต์ ครั้งหนึ่งผู้เขียนได้ไปด้วยและวันนั้นฝนตกด้วย แต่ทุกคนเดินขึ้นไปจนถึงที่ลานที่พระพุทธเจ้าเคยประทับ และทรงเทศนากับผู้มาเฝ้า 2500 กว่าปีมาแล้ว คุณธัมมาบอกให้พวกเราหลับตาสวดมนต์ และว่าฝนก็จะหยุดไปเอง จริงด้วยดังปากว่า เพราะเมื่อสวดไปได้ยังไม่จบติ ฝนก็หยุด แดดออกสว่างตา ทุกคนน้ำตาไหลด้วยความซาบซึ้งใจ รู้สึกเหมือนได้มาเฝ้ากราบสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงๆ แม่บอกว่า เมื่อน้ำตาไหลอย่างนี้ทุกครั้งที่มาที่เขาคิซฌฌฎ แม้ว่ามีความปิติ เป็นสุขอย่างที่สุดทุกครั้งที่มาที่นี่ ปานนี้แม่คงไปที่เขาคิซฌฌฎเองแล้วด้วยความโปรงเบาของจิตใจที่บริสุทธิ์งดงามของแม่

การไปอินเดียมีอะไรหลายอย่างที่แม่ชอบด้วยถูกกับนิสัย คือการมีความเป็นมงคลอยู่มาก เช่น ได้ฟังธรรมะจากผู้ที่มีคุณธรรมสูง และพระสงฆ์ที่เดินทางในคณะได้ร่วมแสดงธรรมด้วย เช่น การพูดในรถถึงเรื่องธรรมะเชิงวิเคราะหฺ์ ยกตัวอย่างยกประเด็นอธิบาย

อภิปราย ยกขาดก มาเล่าในเรื่องที่เฉพาะกับท้องถิ่นๆ ที่เดินทางไปถึง หรือผ่านไปมีข้อ
ธรรมะมากมาย เป็นบทเรียนให้เข้าใจพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในใจของพวกเรามานาน ให้ชัดเจน
ลึกซึ้งขึ้นด้วยการมาพบเห็นหลักฐานพยานต่างๆ การเกิด/มี/และเป็นของพุทธศาสนา
แม่ได้สวดมนต์อยู่บ่อยครั้งในวันหนึ่ง เริ่มด้วยการทำวัดเช้าที่บทรถ เมื่อเริ่มเดินทางไป
แต่ละวัน และเมื่อถึงสถานที่ต่างๆ ที่สมควรแก่การสงบก็จะสวดมนต์อีก ในตอนเย็นก็มีการ
ทำวัดค่ำ และถวายน้ำปานะแก่พระสงฆ์ มีการทำบุญทอดผ้าป่าในทุกวัดที่คณะเดินทางไป
ผ่านไป ทั้งวันก็มีการสนทนาธรรมะ ที่ทำให้ได้รับความรู้ และความสงบสุข ใจปลอดโปร่ง
สบายทั้งวันตลอด 14-15 วันที่ไปอินเดีย แม่ชอบความรู้สึกเช่นนั้นมากๆ และทุกคนก็ได้รับ
กระแสความสงบเช่นนั้นตลอดเวลาเช่นกัน เพราะการมาอินเดียเป็นการมาประกอบกิจ
อันเป็นกุศลอย่างยิ่ง

แม่กับพ่อไปศรีลังกาด้วยหลายครั้งเช่นเดียวกัน แม่ชอบที่คนศรีลังกาแต่งสีขาว
ในการไปวัด ทุกคนเป็นชาวพุทธอย่างแท้จริง แม่ไปนมัสการพระเขี้ยวแก้วที่เมืองแคนดี้ด้วย
และได้เข้านมัสการพระบรมสารีริกธาตุอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นโอกาสพิเศษมีไม่มากครั้งนัก
แม่รู้สึกว่าเป็นบุญกุศลเป็นมงคลกับชีวิตของแม่และพ่อมาก ที่บ้านเรามีเรื่องต้องมหัศจรรย์
เกี่ยวกับองค์พระธาตุอยู่เนืองๆ เนื่องจากมีองค์พระธาตุเสด็จมาประทับอยู่ในภาชนะที่บน
โต๊ะหมู่บูชาเป็นร้อยองค์ ตอนที่พระธาตุเสด็จมา พ่อ แม่ได้เห็นในเวลากลางดึกคืนหนึ่งว่า
เป็นความสว่างเข้ามาในห้องพระ ต่อมาภายหลังเปิดผอบดูพระธาตุ จึงได้พบว่าจากเดิม
ที่มี 50 องค์มีเพิ่มเป็น 105 องค์ซึ่งแม่ได้นิมนต์ไปถวายให้ท่านเจ้าคุณธรรมราชานุวัตร
ที่วัดพระเชตุพนจำนวนหนึ่งด้วย เมื่อวันเกิดครั้งสุดท้ายของแม่เมื่อ 18 กันยายน ปี 2542

แม่ขา หนูหวังเป็นอย่างยิ่งว่าด้วยบุญกุศลที่แม่ตั้งใจกับการเดินทางไปอินเดีย
และศรีลังกาของแม่ด้วยความถึงพร้อมซึ่งความสำรวมไม่ประมาท แจ่มใสของแม่ แม่ได้
ไปเฝ้าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม่ได้ไปอยู่ในสถานที่ที่แม่มีจิตใจใฝ่ที่จะไป ที่จะไปอยู่
ด้วยความสุข สบาย ได้รู้สึกถึงสิ่งที่ดีงาม เหมาะสมกับการเป็นชาวพุทธที่ดีอย่างแม่ตลอด
ชีวิตทุกประการ

แม่กับการจัดดอกไม้วันพระ และมงคลของชีวิต

แม่ทำสิ่งที่เป็นมงคลทุกวัน แม่ตื่นเช้าตลอดชีวิตไม่เคยตื่นสาย ทั้งวันที่สบายดีและวันที่ป่วย แม่ยึดหลักว่าการเมื่อได้ตื่นเช้าก็จะได้ล้างหน้า ล้างปาก หวีผมให้เรียบร้อย ให้สะอาดพร้อมรับสิ่งที่ดีของชีวิตแต่ละวันก่อนใครๆ แม่บอกว่า คนที่ตื่นสายจักได้รับแต่สิ่งที่ไม่ดี แม่จะผัดหน้าอย่างตั้งใจ ปากท่องคาถาให้มีวันนี้ที่ดี มีโชคมีความสำเร็จ ได้พบคนชักชวนทำสิ่งที่ดีให้สำเร็จ สร้างประโยชน์ร่วมกับผู้อื่นต่อไป จากนั้นแม่จะเริ่มกิจวัตรประจำวันของแม่ คือออกไปใส่บาตร ซึ่งทำมาเป็นประจำตั้งแต่ลูกจำได้ว่าเราเป็นแม่ลูกกัน

แม่ใส่บาตรทุกวัน วันละ 2 รูป แม่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นวันด้วยการทำบุญเป็นทุนไว้ก่อน เพราะทำได้เร็วไม่ยุ่งยากไม่ใช้เวลาไปจากหน้าที่ภาระของภรรยาและแม่ไม่มากเกินไป แม่หยิบถาดใส่อาหาร เดินไปหน้าปากซอยของบ้าน ซึ่งมีพระผ่านอยู่ตลอด กลับมาแม่จะกรวดน้ำ อุทิศส่วนบุญแล้วดูต้นไม้เก็บดอกมะลิถวายพระ ดูความเรียบร้อยของบ้านของโต๊ะอาหารเข้า ปลูกปลูก ปลูกพ้อ กว้าพ้อ ลูกจะตื่นพร้อมรับประทานอาหารเช้า แม่ก็ได้ทำสิ่งดีๆ สำเร็จไปกับชีวิตของแม่หลายอย่างแล้ว แม่จึงมีหน้าตาแจ่มใสทุกเราได้ทุกเช้า

แม่จะดูแลให้ลูกตั้งแต่เด็กจนโต และจนแก่ให้รับประทานอาหารเข้าให้มากๆ บอกว่ามีเช้าสำคัญที่สุดของวัน แม่ดูแลควบคุมให้คุณพ่อได้รับอาหารในจำนวนที่พอดี ให้พ่อมีสภาพแข็งแรง แม่คอยดูไม่ให้พ่อ “เจริญอาหาร” มากเกินไป ดูควบคุมชนิดอาหาร ประเภทไขมัน ไข่ เครื่องในสัตว์ให้มีสัดส่วนให้ได้รับพอควร ให้คุณพ่อได้รับผัก ปลา ผลไม้มากมายจนคุณพ่อแข็งแรงดี อย่างที่คุณแม่พอใจ และภูมิใจอยู่ตลอดชีวิตของท่าน แม่ไม่อยู่แล้ววันนี้พวกเราพยายามดูแลพ่อ และตัวเองตามวิธีของแม่เสมอ อาหารเข้าบ้านสำหรับมีอาหารที่ปรุงง่าย ๆ ทั้งนั้นอยู่หลากหลายจาน ไม่มีอาหารแพง อาหารหรู อาหารพิเศษ อาหารหายาก ทำยาก ที่ต้องเสาะหาอย่างใดเลย เป็นอาหารเรียบง่ายที่สุด ยิ่งวันไหนที่แม่ลงมือเองอาหารง่าย ๆ จะอร่อยสุดใจ แม้เป็นเพียงไข่เจียว ไข่ต้ม ไข่ตุ๋น หรือแกงจืดตำลึงหมูสับก็ตาม

พ่อและแม่รับประทานอาหารเช้ากับลูกทุกวัน แม่ได้ทำหน้าที่ภรรยาและแม่จนถึงวันสุดท้ายของชีวิตของแม่ที่บ้าน เมื่อป่วยแม่ไม่หิว แม่อ่อนโรยแรง แม่ยังพยายามตั้งใจมานั่งโต๊ะอาหารเช้าเป็นเพื่อนพ่อ กับลูก แม่ยกช้อนไม่ไหวก็พยายามก้มหน้ามาก ๆ ไปหาช้อน แม่บอกว่า “ยังไหว เกือบหายแล้วดีแล้ว” แม่ป่วยหนักมากวันนั้นแม่ต้องเข้าโรงพยาบาลอีกครั้ง และคืนวันรุ่งขึ้นก็เกิดเรื่องใหญ่ แม่โคมา และเสียชีวิตตอนเช้าวันรุ่งขึ้น พ่อนึกถึงวันนั้นมีความประทับใจแม่มาก จนถึงทุกวันนี้พ่อยังชมเชยในความเข้มแข็งเสียสละของแม่ พ่อยังพูดขอบคุณแม่อยู่เสมอ

ที่โต๊ะอาหารขณะรับประทานอาหารเช้า เราจะดูโทรทัศน์ไปด้วย บางทีก็เป็นข่าวที่ทำให้เราเกิดอารมณ์ร่วมรุนแรง คุณพ่อก็อวเสริมไปด้วย พ่อพูดจาฟังชักดูแรงหน่อย แม่จะทักว่า “พี่เล็กน่า ยังเข้าอยู่พูดที่เป็นมงคลไว้ก่อนเถอะนะพี่” ลูกแม่เข้าใจเรื่องมงคลชีวิตอยู่เหมือนกัน แต่ไม่เคยนำมาใส่ใจในระบบความคิด การกระทำได้ดีนัก แม่จะมีสมาธิใจเย็นนั่งสงบอยู่เสมอ ท่านระวังกาย ระวังใจของท่าน คิดพูด แต่เรื่องเป็นกุศล เป็นมงคลตลอด ไม่ใช่เพื่อชีวิตของท่านเท่านั้น แต่คิดทำเพื่อให้พวกเราแต่ละคนอยู่ตลอดทีเดียว

หลังอาหารเช้าลูกลาแม่ไปทำงาน ยกมือไหว้สวัสดิ แม่ซึ่งไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ก็ตามเป็นต้องลุกขึ้นเดินมาส่งที่บันไดบ้านส่งลูกขึ้นรถ และพูดจนเป็นคำพูดเก่งของแม่ได้ทุกวันว่า “อ้อ วันนี้ วันจันทร์ชัยศรี สวัสดิ์มงคล นะลูก” ถ้าเป็นวันอังคาร แม่ก็จะว่า “วันอังคารชัยศรี สวัสดิ์มงคล นะลูก” และแม่เป็นวันพุธ แม่ก็ว่า “วันพุธชัยศรี สวัสดิ์มงคลนะลูก” แม่พูดแล้วแม่ก็ยิ้มของแม่ทุกวัน ลูกก็ยิ้มรับ และพูดพร้อมไปกับคำอวยพรของแม่ทุกวันว่าไม่ว่าวันไหนแม่พูดให้เป็นชัยศรีหมดเลย เราหัวเราะกันบ่อยตอนเช้า ๆ ทุกวันของสัปดาห์

กับเหตุการณ์อย่างนี้ จนเดี๋ยวนี้ทุกวันไม่มีคำพูดน่ารักที่มีแต่เมตตาอย่างนี้อีกแล้ว ลูกในบางครั้งจะพูดเองอวยพรตัวเองแบบนั้นให้รู้สึกมีวันดีๆ บ้าง อย่างไรก็ตามก็อดร้องไห้ถึงแม่ไม่ได้สักที

ใครที่มารู้จักแม่ได้คุยกับแม่ล้วนได้รับกระแสความเมตตา กรุณา ความอบอุ่น สงบ เย็นของแม่ไปเสมอ ใครๆ ก็อยากมาอยู่ใกล้แม่ เล่าอะไรๆ ให้แม่ฟัง คอยฟัง ดูว่าแม่จะมีความเห็นอย่างไร จะเสริมว่าอย่างไร บางทีก็เล่าเรื่องปัญหาหรือร้อนใจ มาปรึกษา ดีโพธิ์พายให้ฟังก็บ่อยๆ แม่ฟังแล้วพูดบอกไม่ก็คำคนเล่าก็สบายใจ หายกลุ้มไปเลย แม่บอกว่าการพูดเรื่องเป็นมงคล เปลี่ยนอารมณ์ที่ขุ่นมัวมาสู่เรื่องที่เป็นทางออก คำที่เป็นมงคลพูดให้คนฟังแล้วมักจะได้ดี คิดทบทวนใหม่ จะหาหนทางทำใจทำการใหม่ได้เอง ถ้าไม่เปลี่ยนอารมณ์ ให้หันมาหาวิธีคิดใหม่แล้วคนมักจะคิดวนเวียนไปจนปัญหาซับซ้อนขึ้น คิดไปก็เหนื่อยหมดกำลังกาย กำลังใจไม่ได้การไปเลย แม้ว่าเราไม่ควรให้เวลาเสียเวลา เสียกำลังใจไปกับเรื่องที่ไม่เป็นมงคลนานนักไม่มีผลดีอะไร

แม่ไปวัดโพธิ์ทุกวันพระเป็นเวลาหลายสิบปี แม่มีภาระกับบุญกุศลต้องทำจนจะเว้นไม่ไปบ้างก็ไม่ได้เลยอยู่หลายประการ แม่รับเป็นภาระของแม่ที่จะต้องจัดดอกไม้ให้โต๊ะหมู่บูชาหน้าพระประธานในโบสถ์ของวัดโพธิ์ แม่ตั้งใจ เต็มใจที่ได้รับหน้าที่นี้มาให้แม่และครอบครัวของแม่ทำ ก่อนวันพระ แม่จะเตือนตน เตือนใคร ว่าวันรุ่งขึ้นแม่จะไปวัดใครจะไปบ้าง แม่จะไปวัดไม่เว้น และแม่มีความจำเป็นมากๆ ไปวัดไม่ได้ แม่ก็จะมอบหมายให้ลูกไปแทนเสมอ มิให้ขาดเว้นเลย ทุกวันนี้ลูกและพ่อยังทำหน้าที่ไปวัดทุกวันพระสืบต่อจากแม่ ทุกคนที่รู้จักพวกเรา มองเราด้วยความเข้าใจ ด้วยความคิดถึง และเสียดายแม่หลวงพ่อบุญในโบสถ์ ท่านก็เมตตาเราท่านเห็นใจเรา ท่านว่าแม่พ้นทุกข์ไปเป็นสุขแล้วทุกวันพระแม่จะเลือกผ้านุ่งใหม่ตัวสวยหาเสื้อตัวที่เข้ากัน ผมเตรียมทำไว้เพื่อไปวัดแม่จะระวังกายละเอียดทุกอย่างในวันพระของแม่ ที่วัดแม่จัดดอกไม้ใส่แจกันแก้วเจียรไนของเก่าประจำโบสถ์รวม 10 คู่แม่จำได้ว่าคู่ไหนอยู่โต๊ะไหน ระดับไหน แจกันคู่ไหนต้องจัดให้ดูข้างเดียว คู่ไหนให้ดูได้รอบทิศ แม่ชอบจัดดอกกุหลาบชมพูที่มีกลิ่นหอมชื่อไอเฟล เทาวเวอร์ พันธุ์นี้ดีที่สวย หอม ก้านแข็ง หนามน้อย และหนามไม่แข็งมาก ลูกช่วยแม่จัดดอกไม้ในโบสถ์อยู่เสมอถ้าพอดีเป็นวันหยุดตรงกับเสาร์ และอาทิตย์ แต่ถ้าเป็นวันธรรมดาแม่กับพ่อจะไปวัดกัน 2 คน สมัยก่อนแม่จัดด้วย และแม่วางด้วยตอนหลังพ่อก็ได้ช่วยแม่จัดดอกไม้บ้าง ทั้งนี้เพราะการจราจรติดขัดเราไปถึงวัดช้ามีเวลาน้อยที่จะจัดวางพร้อมก่อนพระ

เริ่มสวดมนต์ในโบสถ์ก็ต้องรีบเร่งกันมากขึ้น แต่แม่อีกก็ต้องจัดวางขึ้นสูงบนโต๊ะหมู่บูชาชุดสูงใหญ่ นั้น เพราะแม่จำได้ว่าอันไหนอยู่ที่ใดอยู่คนเดียว ในภายหลังมานี้มีสหายวัดของแม่ท่านหนึ่งช่วยจัดดอกไม้ให้ และจัดวางขึ้นโต๊ะให้บ้างแม่อีกเบาใจขึ้น แต่ก็ยังขอเป็นผู้จ่ายเงินค่าดอกไม้ในวันพระตลอดมา จนปัจจุบันนี้ พ่อและลูกก็ยังทำอย่างที่แม่อยากให้เราทำอยู่

เวลาแม่จัดดอกไม้แม่จะดูสวยมาก แม่อารมณ์ดีอมยิ้มมีความสุข ทั้งนี้เพราะด้วยบรรยากาศอันงดงามเหลือเกินในโบสถ์นั้น กลิ่นหอมของดอกไม้ แจกันที่เป็นของสวยประณีต โบสถ์ที่สูงโปร่ง สวยงาม ภาพเขียนวิจิตร เรียงรายรอบทั่วไปหมด องค์พระประธานงาม และพระบริวารก็เป็นสีเหลืองทองสุกปลั่งน่าเลื่อมใส พระสงฆ์ทยอยกันเข้ามาในโบสถ์ด้วยความสงบ ขยับขึ้นนั่งบนอาสนะตามลำดับเป็นระเบียบ สวยงาม ครอบครัวยุคของเราเคยได้ทำบุญมาก่อนจึงทำให้เราได้มาอยู่ในสิ่งดีเหล่านี้ ในสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อจิตใจที่สงบสุขเช่นนี้ เป็นโอกาสที่ทำให้เกิดขึ้นได้ยาก ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวเราได้ทุกอาทิตย์เป็นประจำ ก็เพราะแม่โดยแท้เชียว ลูกอดคิดต่อไปอีกไม่ได้ว่าการที่แม่เอากายและใจของแม่ให้ได้สัมผัสกับความงดงาม สงบ และเป็นมงคลเช่นนี้ ไม่ว่าแม่จะเกิดใหม่ในชาติไหนๆ แม่จะเป็นคนสวย คนดี คนใจสูง เยือกเย็น เป็นสุขตลอดไป

เมื่อแจกันขึ้นทั้งหมด โต๊ะหมู่จะดูสวยสมบูรณ์โบสถ์จะดูโดยรวมสวยงามอย่างที่สุด เสียงพระสวดจะดำเนินไปจนจบ จากนั้นฆราวาสก็จะเริ่มสวดมนต์ทำวัตรเช้าเสียงก้องกังวาลไปทั่ว แม่สวดมนต์ออกเสียง แม้ว่าเป็นการ “ถวายเป็นการ” แก่พระ แม่บอกว่าเราได้ยินเสียงที่ดี คำที่ดีจากตัวเราเอง ทำใจ จิตใจสงบไม่ฟุ้งซ่าน ชัดสาย ลูกที่เคยสวดมนต์พิมพ์ปากขมุบขมิบก็ค่อยเปลี่ยนเป็นออกเสียง “ถวายเป็นการ” บ้าง จนทุกวันนี้ลูกหลานของแม่ทุกคนสวดมนต์กันคล่อง รวมไปถึงหลานชายคนเล็กสุดด้วยเมื่อครั้งนั้นอายุน้อยพูดยังไม่ชัดดีเลยด้วยซ้ำ ซึ่งแม่ปลื้มใจเป็นอย่างมาก

สวดมนต์เสร็จก็มีรับศีล เพื่อฟังเทศน์ แม่ถือเป็นการทำสิ่งที่เป็นมงคลแห่งชีวิตอีกอย่างที่อยู่ท่ามกลางกิจกรรมของศาสนา ฟังพระเทศน์ แม่ฟังและติดตาม ทบทวนเชื่อมโยงได้ดีกว่าใครๆ ทุกครั้ง เพราะแม่ฟังจริงๆ อย่างคนที่เป็นชาวพุทธโดยแท้ถึงจะเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันพระ เพราะแม่จะพยายามทำครบหมด แม่แต่ศีลอุโบสถหรือศีลแปด แม่ก็เคยรับปฏิบัติอยู่เป็นประจำมานาน จนเมื่อมีอาการป่วยไข้เมื่อ 10 ปีก่อนจึงจะไปรับแคศีล 5 ซึ่งแม่จะระวังรักษาไว้ตลอดทั้ง 1 วัน 1 คืนทุกสัปดาห์ ตลอดชีวิตของแม่ และเมื่อกลับจากวัดถึงบ้าน แม่บอกทุกคนว่า แม่เอาบุญมาเพื่อให้ทุกๆ คนรับไป

แม่มีใจเป็นกุศลอยู่เสมอ จิตที่เป็นบุญอยู่พร้อมในตัวของแม่ตลอดทุกเวลา เมื่อมีข่าวเรียกทำบุญมาไม่ว่าลักษณะใด เมื่อแม่รับทราบและเห็นควรเป็นเหตุผลของการทำบุญ แม่ทำบุญเสมอ และชักชวนลูกทำด้วย หรือใครได้ทำบุญ ได้ทำดีมาจากที่ใด แม่จะนึกอนุโมทนาตามด้วย แม่ยกมือไหว้ปากพูด “เจ้าประคุณเป็นบุญโดยแท้จริง” ทุกครั้งไป แรกๆ ลูกๆ ก็ไม่คิดว่ามีอะไรพิเศษนักกับการต้องแสดงการยอมรับ เห็นด้วยอย่างมาก เช่นนั้น ต่อมาจึงทราบว่าเป็นมงคลของชีวิตอย่างหนึ่งที่ต้องอนุโมทนากับการทำดี ทำกุศลของผู้อื่นด้วย เพื่อผลที่ดีมีสืบเนื่องต่อไป

ในวันพระนั้นตลอดวันแม่ดำรงความไม่ประมาททั้งกาย วาจา ใจ แม่จะละจากเรื่องที่ทำให้ร้อนกาย ร้อนใจ แม่เลือกพูด เลือกฟัง เลือกรับรู้อย่างมีสติ แม่จะดูสงบเยือกเย็น อิ่มเอิบ อย่างเห็นได้ชัดเจนในวันพระ ทั้งๆ ที่ธรรมดาแม่ก็เป็นคนอ่อนโยน สงบ อยู่ในที่ อยู่แล้ว ลักษณะท่าทีระวัง สำรวมกาย วาจา ใจนี้ เป็นลักษณะพิเศษประจำตัวแม่ที่ลูกๆ พยายามทำให้เป็นของตัวเองอยู่บ้าง แม้ยังไม่ได้เข้ารูป เข้าร่างเต็มที่ก็ตาม ลูกกำลังพยายามทำอยู่นะแม่

แม่เป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่ลูกหลานแม่ทุกคนในการไม่รับประทานอาหารสัตว์ หรือปลาที่ต้องซื้อมาเป็นๆ หรือให้คนขายฆ่า และปรุงให้รับประทานเลย แม่กลัวเห็น การซื้อปลาช่อนที่สุด เมื่อไปตลาดสด แม่ไม่ซื้อปลาเป็นไม่ว่าปลาอะไร จะเห็นว่าซื้อปลา ตายแล้วเสมอ แม่ไม่อยากจะเห็นปลาโดนทุบหัวตี้นแฉ่วๆ เลย ลูกๆ ทุกคนของแม่ไม่มีใคร มีจิตใจฝักใฝ่กินสัตว์ที่ต้องปรุงจากสัตว์เป็นๆ เลย เราทุกวันนี้ก็ขอบพระคุณแม่ที่ทำให้เรา ไม่ต้องทำบาปเพิ่มเติมจากที่เราอาจได้เคยทำสะสมไว้ก่อนอยู่เป็นทุนเดิมแล้ว และให้เรา มุ่งเดินไปในทางบุญโดยควบคุมตัวเองจากการทำบาป ทำดีให้มาก และมีจิตใจเบิกบาน ตามสมควรของชีวิตที่ไม่ประมาท

ในชีวิตของแม่ แม่ทำบุญทั้งใหญ่ และเล็กมากมายนับครั้งไม่ได้เลยจริงๆ ยกตัวอย่างเช่น ทำบุญซ่อมวัด สร้างโบสถ์เขาทอง หล่อพระ ฝังลูกนิมิต ซื้อถังน้ำ ช่อมเมรุ ทำห้องน้ำให้วัด ทำกุฏิพระ ซื้อที่ให้วัด ซื้อระฆังถวายวัด บวชพระ บวชสามเณร ถวายเงินค่าผ่าตัดตาแก่แม่ชี ถวายเงินเพื่อการบำรุงศาสนา สร้างโรงพยาบาล บริจาค เครื่องมือแพทย์ให้โรงพยาบาล ซื้อลิฟท์ให้โรงพยาบาลมากมายหลายแห่งหลายครั้ง ยังไม่รวมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ถวายสังฆทาน ทำบุญเลี้ยงพระ ตักบาตร อีกมากมาย และยังที่

แม่ช่วยคนธรรมดาให้พ้นทุกข์อีกก็หลายครั้ง ทั้งคนที่แม่รู้จัก คู่ันเคย และไม่รู้จัก ทั้งคนที่ดี กับแม่ และไม่ค่อยดี (นัก) กับแม่ แม่ก็ช่วยเหลือสงเคราะห์ให้หมด ด้วยนึกเอาความเมตตาเป็นที่ตั้งที่ใครว่าทำอะไรที่สบายใจก็ถือว่าเป็นบุญ แม่ทำทุกอย่างที่เป็นบุญ เพราะแม่ระวังใจทุกอริยาบถ กิน นั่ง นอน ยืน ไม่ว่าไปที่ใด ในบ้าน ในรถ ในวัด ในร้านอาหาร ในทุกๆ แห่งที่แม่ไปอยู่ไปรับรู้สัมผัสด้วยสัมผัสอันละเอียด คมไวของแม่ แม่ระวังได้อยู่เสมอเรื่องบาป และบุญที่เด่นชัดอีกอย่างเกี่ยวกับแม่คือ แม่ไม่ว่าร้ายใครเลย ไม่ถือโกรธใครจนต้องอาฆาต หรือเคียดแค้นไปนานๆ แม่ไม่พูดเยาะเย้ย กระแทกกระแทก แม่ไม่ค่อยแหยใคร แม้จะทำให้ตลก แม่จึงเป็นคนพูดซ้ำเนิบนาบ แต่ชัดเจน แม่คิดก่อนพูดเสมอ และเมื่อแม่คิดพร้อมๆ กับเมตตา และเข้าใจ แม่จึงไม่เคยทำให้ใครเข้าใจ ที่คนอ่อนหวานจริงๆ จากใจที่ลูกรู้จัก ก็คือแม่ของลูกนี่เอง แม่ตั้งใจจะทำ คิด พูด แต่เรื่องมงคลเท่านั้น

ลูกของแม่ทุกคนมองดูชีวิต และการดำเนินชีวิตทุกวันของแม่ด้วยความอยาก จะเข้าใจว่าแม่คิดอย่างไร มีเหตุผลประกอบอะไรกับการพูด การคิดการทำของแม่ตลอดมา เราเห็นว่าแม่มีใจสูง มีความเป็นธรรม มีความเมตตา มีสติอยู่ตลอด แม่ตั้งใจให้ชีวิตของแม่ และของสามีและลูกของแม่มีแต่โอกาสที่จะประกอบบุญ กุศล ทำและพบสิ่งที่เป็นมงคล ปลอดภัย ห่างไกลจากสิ่งชั่วร้าย สิ่งที่น่าความเสื่อม ความทุกข์มาให้แต่จนวันนี้เรายังเข้าใจ ไม่หมดในสิ่งที่แม่ตระหนักรู้ และทำ แต่เราก็แน่ใจว่าแม่พยายามอย่างมากที่สุด ดีที่สุด และดวงจิตของแม่ได้ไปอยู่ในที่ๆ สงบ ที่เป็นสุขที่สบายที่เหมาะสมกับสิ่งที่แม่ได้ประกอบ เป็นสิ่งที่ เป็นมงคลอย่างสูงแก่ชีวิตมาตลอดอายุขัยของแม่

แม่กับพ่อและอาหญิงวันทำบุญที่บ้านสำหรับ

วันบวชพระอืดลูกชายคนเล็ก

แม่กับพ่อและน้องแดงกับลูกและครอบครัว
ที่สุโขทัย

ทำบุญวันเกิด 77 ปี ที่วัดโพธิ์

แม่ไปร่วมอบรมลูกเสือชาวบ้าน ปี 2526

แม่ไปแจกของให้ทหารชายแดน

แม่ไปชุมนุมลูกเสือชาวบ้าน

แม่เลือกตั้ง สว. 4 มี.ค. 2543

รับพระราชทานเข็มที่ระลึกผู้บำเพ็ญประโยชน์ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รับพระราชทานของที่ระลึก จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

แม่กับความจำ และนิทานห่านกับแขก

แม่เคยเป็นครู แม่จึงมีทักษะการสอนและสนใจคนได้ดีกับการพูดอธิบาย ยกตัวอย่าง ทำให้ดู ชมบ้าง ชูบ้าง ปลอบโยน ให้กำลังใจไป โดยสรุปแม่จะมีศิลปะอย่างสูงในการพูด จูงใจคน ยิ่งให้คิดดี ทำดี การพูดของแม่จะมีประสิทธิภาพมาก

แม่เล่าเรื่องต่างๆ น่าสนใจมาก เพราะชัดเจนและเป็นเรื่องเป็นราวดี ทุกคนตั้งแต่ คุณปู่ไปถึงใครๆ บอกว่าแม่เล่าอะไรได้เก่งเพราะแม่มีความจำเป็นเลิศ แม่จำรายละเอียดต่างๆ ได้ แม่พบใคร ชื่ออะไร นามสกุลอะไร หน้าตาอย่างไร มีครอบครัวอย่างไร ใส่เสื้อสีอะไร คุยเรื่องอะไร สามียี่ห้อภรรยาชื่ออะไร หรือแม่ไปที่ไหนมาแม่จะจำได้ว่า แม่พบเห็นอะไรมาบ้าง แม่จำได้แม้แต่เสียง กลิ่น รส สัมผัส ครบถ้วน เวลาแม่คุยถึงสิ่งต่างๆ จึงเป็น สีสันขึ้นมาทันที

แม่เล่าเรื่องต่างๆ ได้มาก ตั้งแต่ขุนช้างขุนแผน ท่องเป็นบทกลอนได้เลยหลายตอน สังข์ทองก็หลายตอน รามเกียรติ์ แม่เล่าได้สนุกมาก ตั้งแต่กำเนิดหนุมาน พาลีและสุกริพ ทรพากับทรี หนุมานจองถนน และอื่นๆ อีก พวกเราโชคดีที่มีแม่ที่มีความไวของประสาท รับรู้มากๆ ถือเป็นพรสวรรค์เฉพาะตัวของแม่

มีนิทานเรื่องหนึ่งที่เป็นกลอนที่แม่จ๋ามาท่องให้ลูกๆ ฟังเสมอ จำได้ว่าลูกๆ ได้สนุกได้หัวเราะมากมาย ทุกครั้ง ยิ่งลูกเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็ยิ่งทราบว่านิทานเป็นกลอนที่แม่เล่านั้นมีคุณค่ามากเท่าใด ทั้งเรื่องสนุก ภาษางามมีแง่ที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ และสัตว์ มีวัฒนธรรม และที่สำคัญ คือมีเสียง และการใส่อารมณ์ของแม่ที่น่ารักมากๆ จึงขอยกมาบันทึกไว้ แม่แม่ไม่ได้เป็นผู้แต่ง แต่แม่รักนิทานที่เป็นกลอนเรื่องนี้มากๆ จึงแบ่งปันความเป็นแม่ของผู้เขียนให้กับผู้อ่านบ้าง พร้อมมีภาพประกอบโดย คุณชัย ราชวัตร ผู้เป็นมิตรอันวิเศษของครอบครัวเรา ผู้ซึ่งมีความชื่นชมเคารพรักคุณแม่ของพวกเรามาก ได้กรุณาเขียนการ์ตูนประกอบวิดีโอที่ผลิตขึ้นเพื่อให้ใช้ในงานฉลองวันเกิดคุณแม่ 72 ปี เมื่อ 5 ปีก่อน คุณแม่รู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของคุณชัย ราชวัตร เสมอมา

นิทานห่านกับแขก

ขอสาทกยกนิทานเรื่องห่านกับแขก
เมื่อหะแรกเริ่มเหตุมีเศรษฐี
เชื้ออับังหลังสมัยพระนابی
อยู่แถวที่เมืองนาปรังมังกาย

เมื่อต้นตรุษหยุดงานจับห่านย่าง
ให้ลูกจ้างนำไปให้สหาย
ฝ่ายลูกจ้างจัดแจงตกแต่งกาย
สะลามนายน่าน่านจากบ้านจร

เจ้าห่านย่างหอมยั่วกลั้วจุมุก
เอานิ้วถูกลองลิ้มชิมดูก่อน
แสนอยากปากท้องร้องอุทธร
จึงแวะเข้าหย่อนความอยากเสียปากมัน

เฝ้าชิมดูรัฐรหมดขาหนึ่ง
เฝ้าคะเน็งนี้กะเนเร่ผ่อนผัน
เดินต่อไปไม่ช้านานถึงบ้านพลัน
น้อมก้านัลแล้วสะลามลงตามเคย

ท่านเศรษฐีซักถามความกระจ่าง
เห็นห่านย่างโกรธาร้องว่าเหว่ย
ขาข้างหนึ่งมึงเอาไปข้างไหนเว่ย
“ผมเปล่าเลย” “ทำไมวะ” “เหลือขาเดียว”

ก็ผมเห็นฝูงห่านทุกฐานถิ่น
ขาเดียวลันทั้งนั้นพอหันเหลือว
พบฝูงห่านหลับอยู่ไม่กรูเกรียว
ยืนขาเดียวพลางชี้ “ฮือ ดูซิครับ”

ท่านเศรษฐีโกรธาแล้วว่าโธ
ไอ้หน้าโง่ซี้พยานท่านนอนหลับ
จึงตบมือกึกก้องร้องสำทับ
ท่านขยับสวดังผวาสองขาขึ้น

เจ้าแขกแกล้งร้องว่าข้าโง่เขลา
ที่ไม่เอามือตบให้ครบขา
ถ้าทีหลังนายสั่งให้ผมมา
ท่านคงครบสองขา ขอลาเอ๋ย

ลูกหลานแม่โชคตินักที่มีแม่ที่มีความสามารถในหลายๆ ด้าน มีความจำดีและมีความตั้งใจจะให้ลูกหลานได้รับรู้สิ่งที่เป็นคุณค่า งดงามของชีวิต ท่านใช้ความคิด ใช้เวลาเล่า บอก แนะนำ เสริมช่วยอยู่ให้เติบโตด้วยสิ่งที่ดีตลอดเวลา ท่านอยากให้ชีวิตของท่านเป็นประโยชน์แก่ชีวิตของพวกเรา จริงแท้ที่แม่พูดว่า “แม่รักลูกจริงๆ ความรักของแม่ต่อลูกมีมากกว่า และจริงแท้กว่าที่ใครๆ จะมาบอกว่ารักลูก และไม่ว่าลูกจะเป็นอย่างไร ลูกของแม่ก็น่ารักสำหรับแม่เสมอ” แม่ขา...ลูกของแม่ในวันนี้ และวันไหนๆ มีความจำดีสู้แม่ไม่ได้ แต่ที่แม่บอกวันนั้นว่ารักลูกๆ ของแม่มากเท่าใดลูกแม่จำได้ดี ดีได้กว่าคำใดๆ ทั้งหมดเลยนะแม่

อารมณ์ขันของแม่

แม่เป็นคนอ่อนโยนมีความเรียบร้อย มีความระมัดระวังทั้งคำพูด การกระทำ การคิดอยู่เสมอจนเป็นนิสัย ภาพของแม่คือ ผู้ตักเตือน ผู้สอน ผู้เล่า ผู้ไม่ประมาท ไม่หลงใหล อ่อนโยน หัวดีอยู่เสมอ จนดูเหมือนกับเป็นคนที่พูดตลก และพูดเล่น เหลวไหลไม่ได้ แม่บอกว่า การพูดเล่นมากๆ บางครั้งอาจเผลอ และพลาดจนสร้างปัญหาได้ เพราะคนมีอารมณ์ต่างๆ กัน และจะเข้าใจผิดได้

ดังนั้นมีโอกาสน้อยครั้งที่คุณแม่พูดเล่น แต่ในโอกาสเหล่านี้คุณแม่แสดงให้เห็นอีกภาพหนึ่งของท่านที่ท่านก็ยังน่ารักอีกแบบหนึ่ง ที่มีความสนุกสนาน มีอารมณ์ขันกับชีวิต และที่พิเศษคือแม่เข้าใจการกระทำของตัวเอง และแม่รู้จักตัวเองมากๆ เลย แม่เคยเป็นเด็กทำอะไรที่แม่ก็ยังหาเหตุผลไม่เจอ แม่เคยเล่าว่าเมื่อแม่เป็นเด็ก แม่อยู่บ้านไทยที่มีไต้ฝุ่น ไม้กระดานก็ไม่ชิดกัน บางครั้งท่านผู้ใหญ่ก็ทำของตกลงตกลอดช่องลงไปไต้ฝุ่น ท่านก็ให้เด็กเล็กอย่างผมมุดไปหาของให้ท่าน แม่จึงทราบว่าได้ภูนี้เป็นกรูสมบัติของเด็กที่เดียว เพราะในบางครั้งก็มีเศษสตางค์ กระดุมสวยๆ เล็กๆ ไม้แคะหูเงินตกหล่นลงมาเช่นกัน

แล้วก็มารวมกันอยู่ในบริเวณนั้น แม่จึงชอบเข้าไปไต่ถุนบ่อยๆ เพื่อหา “สมบัติ” แต่ความที่ไต่ถุนเต็มไม้ไต้งอยู่เป็นระยะตามแนวพื้นไม้บางครั้งแม็กก็เผลอไปเอาหัวกระแทกไม้ไต้งหนาใหญ่ดังโป๊ก เจ็บอยู่ แม็กก็เจ็บและเตือนตัวเองทุกที พอครั้งต่อมาแม็กก็เผลอหา “สมบัติ” เพลินไปอีก หัวกระแทกไม้ไต้งอีกโป๊กหนึ่งคราวนี้แม่ทั้งโกรธ ทั้งเจ็บ โกรธตัวเองที่ไม่ระวัง ไม่คอยเตือนตัวเองเตือนใจ แม่อยากให้ใส่ใจความโกรธของแม่ แม่บอกว่าแม่บันดาลโทษเลยเอาหัวกระแทกไม้ไต้งอีกหนหนึ่ง ลงโทษที่ตัวเองเดินเล่อ แต่แม็กก็เจ็บหัวไปด้วย แม่เล่าไปก็เข้าไปความคิดของตนเองเมื่อยังเล็กเหมือนกัน

อีกเรื่องหนึ่งที่แม่เล่าแล้วจำจนเดี๋ยวนี้ แต่สมัยนั้นแม่บอกขำไม่ออก เรื่องมีอยู่ว่า แม่เป็นเด็กใหม่เข้าโรงเรียนมีแต่คนที่เขามีเพื่อนอยู่แล้วทั้งห้อง แม่กลัวทั้งที่เป็นเด็กใหม่ ทั้งที่กลัวโรงเรียนในกรุงเทพฯ แม่จำได้ว่ามีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งอายุมากกว่าใคร ตัวสูง ลำตัวยาว ซึ่งคนนี้มีท่าทางเลอะอยู่มากมักจะมาทวงเอาเงินจากแม่ พุดง่าย ๆ ว่า “เอาเงินมาให้ฉันนะ ไม่งั้นฉันฟ้องครู” แม่ไม่ได้ทำผิดอะไร แต่ไม่ชอบโดนฟ้องครู ซึ่งก็ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องอะไรเหมือนกัน แต่แม่กลัวหาสาเหตุไม่ได้ แม่ให้เงินสมัยนั้นเป็นเหรียญกับแม่บุญชู ทุกเช้า เวลาผ่านไปเป็นสัปดาห์ แม่เริ่มเรียกความกล้ามาได้หน่อย เข้าวันหนึ่งแม่จึงคิดว่าวันนี้จะไม่ให้เงินแม่บุญชู และจะพุดให้รู้เรื่องไปเลย แม่เห็นแม่บุญชูมาจะเข้าห้องเรียน แต่แม็กก็รีบหลบไปได้โต๊ะ แม่บุญชูเข้าในห้องพุดเสียงดังว่า “เอ๊ะวันนี้หลวยยังไม่มาอีกหรือ” พุดได้เพียงเท่านั้น ทันทีแม็กก็รีบออกจากที่ซ่อนยื่นเงินให้แม่บุญชูพร้อมบอกว่า “มาแล้วจะนี่จะ” แม่เล่าเรื่องนี้ด้วยความขำขันในตัวเอง ว่าเมื่อเป็นเด็ก แม่เป็นคนเชื่อฟัง และกลัวที่จะไม่เชื่อฟัง จนบางครั้งก็มีเรื่องแปลกๆ จนน่าขำ

คุณแม่มิเรื่องตลกกับลูกๆ อยู่เสมอในความเป็นแม่ลูกกัน กับลูกคนหนึ่งที่ชอบกลัวยบดขี่เป็นชีวิตจิตใจ แม่ตักกลัวยให้ 3 ช้อน ก็ขอ 5 ช้อน แม่ว่ากินหมดก่อนตักใหม่ก็ได้ ความที่ลูกมีพี่น้องทะเลาะหลายคน จึงยืนยันจะขอ 5 ช้อนให้ได้ แม่บอกว่ากินไม่หมดจะละเลงหัวนะ ลูกก็รับคำ เขากินไม่หมดจริงๆ แม็กสงบๆ อย่างแม่อ้อยละเลงหัวลงโทษลูกให้จำ แต่ลูกตกใจมากๆ ร้องเรียกให้เทวดาอารักษ์ให้มาช่วยดูแลแม่ให้มีเมตตา กับลูกในครั้งนั้น แม่ขำที่ลูกขอพระมาช่วยเลยลงโทษไม่ถนัดใจในครั้งนั้น แม่เล่าเรื่องนี้ให้ลูกฟังที่ไร แม่หัวเราะจนน้ำตาไหล

กับลูกๆ ที่บางครั้งทำผิดกฎจรรยาบรรณตักเตือนแล้วก็ยังขอโทษซ้ำๆ จะเขียนใบสั่งแม่อยากช่วยลูกจึงไปพุดกับตำรวจบอกว่า ลูกได้รับการตักเตือนแล้ว และแม่จะตักเตือนให้

อีกไม่ต้องเอาใบขับขีของลูกไป ว่าแล้วแม่อีกฉวยเอาใบขับขีจากมือตำรวจมา ขอบใจตำรวจ และกล่าวลา ที่แม่ทำแบบนี้ 2 ครั้งในชีวิตแม่ แม่ยังซ้ำที่แม่กล้าทำ แม่บอกว่าอาจเป็น เพราะมีสามีตำรวจ แม่ก็คิดว่าเราครอบครัวตำรวจพูดกันได้ ไม่ต้องกลัวจนอธิบายไม่ได้ พูดไม่ออก แต่แม่นึกเห็นใจตำรวจคนนั้นที่ต้องยอมแพ้ความเป็นแม่ของแม่

กับตำรวจแม่อีกมีเรื่องซ้ำอีกเรื่องหนึ่งคือ ครั้งหนึ่งแม่ไปรับ “เจ้าแมทริว” แมวสีเทา อายุ 5 ขวบของลูกที่ส่งมากับเพื่อนที่ตอนเมืองจากอเมริกา คืนหนึ่งหลายปีมาแล้ว เมื่อได้ แมวมาแล้ว แม่วางกรงแมทริวบนที่นั่งในรถ ไม่นานต่อมาสักครู่ รถคันหนึ่งมาชนท้ายรถ ของแม่โครมใหญ่ กรงของเจ้าแมทริวตกลงไปที่พื้น เจ้าแมทริวร้องแป้วลั่นรถ แม่เล่าไปก็ทำ เสียงแมวดกใจไปด้วย คนขับรถชนท้ายก็ขับรถหนีไปไกล เข้าซอยแล้วเข้าบ้านไปจอดนิ่ง อยู่เฉยๆ แม่กับคนขับรถก็ตามไปถึงที่แล้วกดออกเรียกคนมาเปิดประตู มีคนออกจากบ้าน มาบอกว่ารถคันนี้ไม่ได้ไปไหนมาจอดอยู่ทั้งวัน แม่แน่ใจจึงออกไปตามตำรวจที่ป้อมยาม ที่ไม่ไกลออกไป ตำรวจกำลังจะออกเวรไม่ยอมมาด้วย ขอผลัดเวรก่อน แม่บอกว่าไหน เขาว่าในเพลงตำรวจไทย “เรา (ตำรวจ) อยู่ไหนประสาอันใจทั่วกันยังงี้ ทำไมไม่มาช่วยให้ อันใจตามเพลง” ตำรวจได้คิด ยิ้มออก เปลี่ยนใจรีบกระวีกระวาดโดดขึ้นจักรยานยนต์ตาม แม่มาถึงบ้านคนที่ชนรถเรา ก็ได้เข้าไปดูที่รถหน้ากระโปรงยังร้อนอยู่ และมีรอยบุบ มีสีรถ เราติดอยู่ด้วยตรงกันหมดทุกอย่าง เรื่องก็จบลงด้วยความเรียบร้อย แม่เล่าเรื่องนี้ก็ยังซ้ำว่า แม่ยังอุตส่าห์นึกถึงเพลงตำรวจไทยได้ในเวลากลางดึกของคืนวันที่ยังๆ คืนนั้นได้

แม่เป็นคนเฉลียวฉลาด มีแง่คิดที่น่าสนใจ และตลกดีด้วยโดยไม่ได้ตั้งใจ วันหนึ่ง ลูกสาวแม่ซึ่งเพิ่งจบมาจากต่างประเทศอยากเล่าเรื่องอวดความเก่งของตนเองให้แม่ฟัง เรื่องความเก๋ของการเป็นนักเรียนนอก ลูกถามแม่ว่า แม่ทราบไหม ฝรั่งเศสเรียกชมพู่ว่าอะไร แม่ตอบว่าไม่รู้ ลูกตอบว่า “เขาเรียกชมพูว่า rose apple นะคะแม่” พูดแล้วก็ถามต่อว่า “แม่ทราบไหมฝรั่งเศสเรียกโลหะที่เป็นนาคว่าอะไรคะ” แม่ตอบว่าไม่รู้อีก ลูกแสดงภูมิต่อไปว่า “เขาเรียกว่า rosegold นะคะแม่” แม่นั่งนึกอยู่นิดแล้วแม่ถามลูกว่า “แล้วฝรั่งเศสเรียกชมพูนาค ว่าอะไร หนูรู้ไหม” ลูกฟังแม่อีกหยุดนิ่งสีหน้าค่อๆ เปลี่ยนไปพอนึกออกเงยหน้ามองแม่ เห็นแม่อิ้มชอบใจ เลยรู้ว่าแม่ถามแหย่เล่น ลูกที่กำลังอวดฉลาด ลูกก็ได้คิดแปลออกมาในใจ ฟังแล้วมันพิลึกพอควร เพราะน่าจะเป็น rosegold roseapple ฟังดูเป็นภาษาที่เกะกะ น่าเกลียดเราซ้ำกันสองคนแม่ลูกวันนั้น เป็นเพราะแม่ช่างคิดเล่นตลกที่ฉลาดทันเกมกับของ ลูกนั่นเอง

แม่มีเรื่องซ้ำๆ กับตัวเอง กับพ่อ กับลูก กับหลานทุกคน และเพื่อนๆ แม่ถือว่าเป็นรสชาติหอมหวานของชีวิตของแม่ แม่ทราบดีว่าชีวิตคนที่ทุกข์กับสุขสลับกันตลอดเวลา บางครั้งเมื่อยอมรับให้ทุกข์ก็จะไม่ทุกข์มากจนหมดใจ สุขก็จะไม่สุขจนประมาท แม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเดินสายกลาง แต่แม่ก็ทราบว่า การที่มีจิตใจที่นึกถึงความสุข ความดีอยู่เสมอๆ จิตใจจะเบา จะพร้อมกับการทำกุศลมากกว่าใจที่หนักอึ้งไปด้วยทุกข์ แม่จึงเลือกเห็น เลือกจำสิ่งทั้งดงาม ให้คิดถึงแต่สิ่งที่ดีเพื่อการถึงพร้อมซึ่งการทำดี ละความชั่ว แล้วมีจิตใจเบิกบาน แจ่มใสจนบัดนี้ ดวงจิตของแม่คงไปสู่ที่เป็นสุคติแล้ว ด้วยแรงความพยายามรักษาจิตใจให้เบิกบานได้กับชีวิต และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ดำเนินมาสัมผัสกับแม่ แม่จะเปลี่ยนปรับให้มันเป็นความรู้สึกที่ดี ประทับอยู่ในดวงใจของแม่ไปตลอดอายุขัยของแม่

แม่กับความฝัน

แม่ไม่ได้เป็นนักทำนายฝัน แต่แม่ทำนายฝันเก่ง และเป็นผลดีเสมอ เมื่อเรา
รับประทานอาหารเช้าด้วยกัน ทั้งพ่อ แม่ และลูกผลัดกันเล่าความฝันที่มีคืนก่อนให้ฟังกัน
บ่อยๆ ลูกๆ ของแม่ก็ฝันบ่อยๆ หลายครั้งฝันก็จะรีบวิ่งมาเล่าให้แม่ฟังทันทีที่โต๊ะ
อาหารเช้า แต่หากเรายังรับประทานอาหารเช้าอยู่มีข้าวอยู่บนโต๊ะ แม่จะปรามให้หยุดเล่า
แม่จะให้ลูกจากโต๊ะอาหารไปเล่าที่โซฟา แม่บอกว่า เล่าฝันหน้าข้าวไม่ดี ความเชื่อนี้แม่ถือ
เป็นเรื่องสำคัญ แม่เป็นคนที่มีธรรมเนียมอยู่ตลอด แม้แต่เรื่องเล่าความฝัน ซึ่งก็น่าสนใจดี
ลูกเคยฝันเห็นอะไรต่ออะไร แม่ก็ช่วยทำนายฝันให้ แมื่อยึดถือว่าทำนายฝันที่ดูเหมือนจะร้าย
ให้เป็นดีคือเป็นโอกาสที่จะต้องทำบุญ เพื่อทำจิตใจที่ตื่นตระหนกกังวลใจให้กลับมามีสติ มี
กำลังใจใหม่อยู่เสมอ ไม่ว่าใครจะฝันร้ายอย่างไร แม่ก็จะทำนายว่าเป็นโอกาสดีที่ต้องทำบุญ
แม้ว่าการทำบุญอาจจะทำให้ฝันร้ายกลายเป็นดี ผ่อนหนักกลายเป็นเบา ที่ดีแน่ๆ คือ
ติดต่อจิตใจให้หายจากความตระหนก กลัว แม้ว่าการคิดการกระทำใดๆ ที่ตั้งอยู่บนเจตนา
ที่ดีอยู่เสมอ แม่เชื่อว่าพระเจ้าจะคุ้มครอง และเมตตาผู้ไม่ประมาทนั้นๆ เสมอไป การทำนายฝัน

ของแม่ไม่เคยเป็นเรื่องเหลวไหล เช่น ทำนายฝันแล้วให้ไปซื้อล็อตตารี หรือตามเลขหวย ไตๆ แม่ว่าเป็นเรื่องมกมาย เรื่องทำนายฝันของแม่จะเป็นเรื่องการช่วยทางจิตใจโดยแท้

ความฝันมีอยู่หลายเรื่อง แต่บางเรื่องเป็นเรื่องเด่นชัดจนน่าจะบันทึกเล่าไว้ ฝันครั้งหนึ่งแม่เล่าให้พ่อฟังว่า แม่ฝันว่าพ่อป่วยเป็นไข้สูง และหมดสติไป แม่อุ้มพ่อไปโรงพยาบาล แม่จำได้ว่าพ่อตัวหนักมาก แต่แม่ก็พยายามอุ้มพ่อวิ่งไปหาหมอจากห้องโน้น ไปห้องนี้ ในฝันแม่จำได้ว่าแม่ละล้าละลังมาก แม่ร้อนใจ เหงื่อหยอหอบ เป็นห่วงกังวลว่าพ่อ ไม่สบายต้องมีหมอดูพ่อด่วน แม่อุ้มพ่อวิ่งวนอยู่นานหมอกก็ไม่ว่าง บ้างก็ไม่อยู่ในห้อง แม่วิ่งไปก็ลงมองพ่อไป พ่อฟังแม่พูดเรื่องฝันอยู่พักหนึ่งก็พูดต่อว่า “พอมแม่ก็ลงมองดูพ่อ อีกครั้งพ่อก็ตายไม่หายใจแล้ว” แม่สงสัยว่าทำไมพ่อเล่าต่อได้แบบนั้น แม่ถามพ่อว่า “ทำไมละ” พ่อยิ้มตอบแม่ว่า “พ่อเจามือแม่ตาย” แม่ขำตลกของพ่อ และเมื่อแม่เล่าเรื่องฝัน ครั้งนั้นให้ลูกๆ ฟัง ทั้งเดิมที่พ่อเล่าต่อฝันครั้งนั้นมีความน่ารัก ความมีอารมณ์ขันของพ่อ ที่ไม่ได้เกิดมีบ่อยครั้ง เพราะพ่อเป็นคนจริงจัง ขรึม ไม่ค่อยเล่นกับใครง่ายๆ ยกเว้นกับแม่

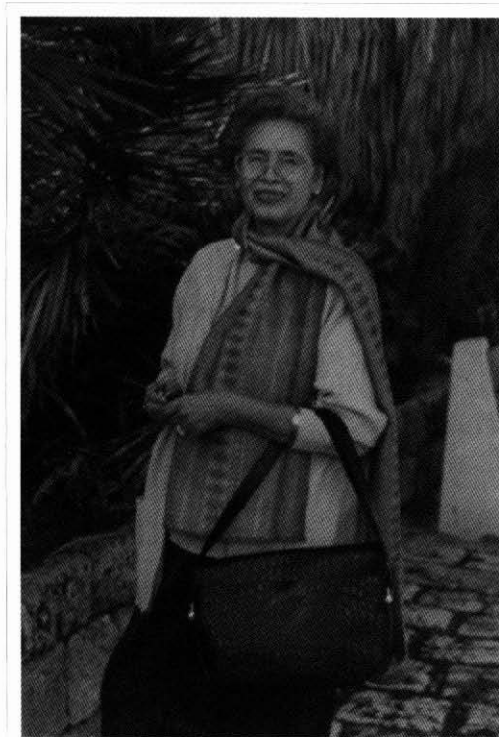
เมื่อครั้งที่ลูกซื้ออาคารชุดริมน้ำ และจะทำบุญขึ้นบ้านใหม่ในวันรุ่งขึ้น คืนนั้น ลูกฝันเห็นคนใส่เสื้อขาวสะอาดดี มาขอทานที่หน้าประตู และบอกว่าได้ขออนุญาตจาก เจ้าของอาคารชุดแล้วว่ามาขอทานได้ที่นี้ แม่ฟังลูกเล่าความฝันแล้วคิด แม่ทำนายฝันว่า ผู้ชายในฝันนั้นคงเป็นวิญญาณมาขอให้ส่งบุญไปให้เพราะทราบว่าลูกกำลังจะทำบุญวันรุ่งขึ้น เมื่อลูกทำบุญแล้วต้องไม่ลืมอุทิศส่งบุญไปให้ด้วย ลูกทำบุญขึ้นบ้านใหม่วันนั้นด้วยความ ตั้งใจให้ได้บุญมากที่สุด เพื่อส่งให้วิญญาณที่มาขอ ถือเป็นการทำนายฝันที่ดี เป็นสติให้ กับลูกไปอีกหลายโอกาส ว่าการทำบุญทำแล้วต้องอุทิศเผื่อแผ่ให้ผู้อื่นในภพนี้ และภพ อื่นๆ ด้วยจึงจะดีพร้อม

ระยะหลายปีมานี้แม่ฝันที่เป็นเรื่องของการเดินทางบ่อยๆ แม่มักจะฝันเรื่องจะ เดินทางโดยรถบัส รถไฟบั้ง เรือบั้ง เครื่องบินบั้ง ในความฝันแม่มักจะรีบเร่งสับสน อยู่ตลอดด้วยมีเรื่องคิดถึงว่าลืมตัวเดินทางไว้ที่ไหนสักแห่ง แต่แม่ก็มักจะหาพบจนหาที่ สุดท้ายบ่อยๆ ซึ่งทำให้แม่ได้เดินทาง หรือในที่สุดแม่ก็พร้อมจะเดินทาง เมื่อแม่เล่าฝัน แบบนี้ให้พ่อลูกฟัง เราต้องบอกแม่ว่า แม่อย่าเพิ่งเดินทางไปเลย ไม่ว่าใครมาชวน แม่ไป ไหนในฝันขอให้แม่มีสติที่จะปฏิเสธทุกครั้ง เราขอให้แม่สัญญาว่าแม่จะไม่ไปไหน แม่ในฝัน แม่เคยเล่าให้ฟังว่าเรื่องความฝันในลักษณะเช่นนี้ ให้พระที่แม่เคารพฟัง พระท่านพูดว่า

แม่จะเดินทางเมื่อไร ไปไหนๆ ก็ได้ทั้งนั้น เพราะแม่มีตัวเดินทางพร้อมอยู่แล้วตลอดเวลา อยู่ที่ว่าแม่เลือกจะไปหรือไม่ หรือไปเมื่อไร และแม่จะไปแต่ที่ที่ดีทั้งนั้น

ก่อนแม่เสียไม่กี่วัน แม่ก็ฝัน และแม่เล่าว่าแม่ไปยืนอยู่ที่ไหนก็ไม่ทราบ มีหมอก มีลม อยู่รอบตัว แม่ตกใจ ไม่เห็นใครเลย จนแม่มาเห็นพ่อผ่านมาในฝัน แม่ดีใจมาก แม่บอกว่าเป็นห่วงพ่อว่าป่านนี้ พ่อคงตามหาแม่แยะไปแล้วในความฝัน แม่ไม่ได้ห่วงตัวเอง แต่ห่วงคนที่แม่รักกลัวเขาจะตกใจ เสียขวัญ วัวเหว แม่คงทราบถึงใจของพวกเราดีทุกคนว่า เราจะเป็นอย่างไรเมื่อขาดแม่ไป เมื่อวันนั้นมาถึงและแม่จากไปจริงๆ เราตกใจ เสียใจ ขวัญหาย กำลังใจตกมากๆ เหมือนที่แม่คาดเดาไว้ไม่ผิดเลย พวกเราหวังว่าจะได้ฝันถึง แม่บ้าง อยากฝันเห็นว่าแม่สบายดี ไม่เจ็บไข้ มีความสุข หน้าตาแจ่มใสเบิกบาน ยิ้มแย้ม สบายใจ แต่เมื่อคิดถึงความเป็นแม่ การใช้ชีวิตของแม่ จิตใจของแม่ และบุญกุศลที่แม่คิดทำ และเป็นมาตลอด เรารู้ว่าแม่ใช้บุญมากมายเหล่านั้นเป็นตัวเดินทางไปในที่สูงมีความสุข สงบ เบา สบาย อย่างที่แม่ชอบแล้วตลอดไป

แม่กับรางวัลแม่ดีเด่น

ในปี 2538 แม่ได้รับเลือกจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นแม่ดีเด่น ฝ่ายแม่ผู้มีความขยันหมั่นเพียร เข้ารับพระราชทานโล่ประกาศเกียรติคุณ ที่สวนอัมพร แม่ดีใจ และแม่สำรวม ระวัง สงบของแม่ตั้งแต่เข้าพ่อและลูกของแม่ไปในงานนี้กันครบ เราพูดกันทั้งวันว่า เรายกแม่ให้เป็นแม่ดีเด่นของพวกเราตั้งนานมาแล้วแหละ ดูแม่ยิ้มพอใจอยู่ แม่รู้ใจของลูกแม่ดีทุกคน

ในประวัติของแม่ในด้านความเป็นแม่ที่สภาสังคมสงเคราะห์ พิจารณานั้นกล่าวคือ ความเป็นตัวอย่างที่ดีในหลายๆ อย่างของแม่ให้แก่ลูก และการเลี้ยงลูกของแม่ทั้ง 5 คน

แม่เลี้ยงลูกของแม่ทั้ง 5 คนด้วยน้ำนมของแม่เอง แม่เลี้ยงลูกมากับมือจริงๆ มือของแม่ก็อัสจรรย์ที่ว่าแม่มือบาง มือเล็ก มือนุ่ม แต่แม่เลี้ยงดูลูกทั้ง 5 คนที่แสนจะปรี๊ดปรี๊ด แตกต่างกันไป 5 แบบ ได้อย่างที่เรียกว่า “เอาไว้อยู่” แม้ว่าน้ำนมของแม่มีเพียงพอให้ลูกเติบโตดี มีความสุข อบอุ่น มีความสัมพันธ์กับแม่ดีมาก แม่พี่ชายซึ่งตัวเล็ก

มากเมื่อเกิด และเกิดก่อนกำหนดเมื่ออายุ 7 เดือน ก็เติบโตดีเลี้ยงง่าย ลูกของแม่ตอนเด็ก ๆ เป็นเด็กอารมณ์ดี มีความสุขกันทุกคน เพราะน่านมแม่ดีไม่ขาดอะไร พอดีทุกอย่าง

แม่มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ดีมากทั้งภาษาเขียน อ่าน พูด แม่พูดไพเราะ คำไทยที่เหมาะสม แม่เลือกคำประณีตมาใช้ได้ตรงกับความหมายอย่างน่าชมเชย ลูกของแม่ทุกคนเมื่อยังเด็ก ๆ พูดจาไพเราะ จนเป็นที่กล่าวขานกันในกลุ่มภรรยาข้าราชการของจังหวัดหนองคายว่า ลูกท่านผู้กำกับ พูดเพราะน่ารัก แม่พูดชัดเจนไม่รวนล้น คำควบกล้ำ แม่สอน บอกลูก และเป็นตัวอย่างที่ดีเยี่ยม ในบ้านของเราขณะที่เราเป็นเด็ก ๆ อยู่ คำภาษาไทยหลายคำที่แม่เห็นว่าเป็นคำที่ต้องระวังเป็นพิเศษ สำหรับทั้งผู้ชาย และผู้หญิง คำเหล่านี้ แม้ว่าเราควรหลีกเลี่ยง และเลือกใช้คำอื่นถ้าทำได้อยู่ตลอด แม้ว่าคำพื้น ๆ พวกนี้ ใคร ๆ พูดกันโดยไม่รู้สึกอะไร แต่ลูกแม่ต้องไม่ใช่ แม่ให้เสียงไปใช้คำอื่นที่ฟังดูดีกว่าแทน พวกลูก ๆ ของแม่ทราบดี และเราก็กังพยายามระวังอยู่เสมอ เพราะนึกถึงที่แม่สอนคำที่แม่สอนให้พูดกับผู้ใหญ่อย่างไร ก็มีมาก เช่น รับ ทราบ มิได้ แม่สอนภาษาไทยให้พวกเราด้วยความใกล้ชิด ด้วยคำที่น่ารัก นุ่มนวล พวกเราจำคำเหล่านี้ และใช้ได้ถูก เพราะวิธีสอนของแม่แท้ที่เดียว พวกลูกแม่จึงหุ้ไเวลาฟังคนอื่น ๆ พูดคำที่แม่ว่าไม่งดงามหลายคำโดยไม่รู้ตัว เราก็กได้แต่เสียดายที่เราไม่ได้มีใครแนะเขาให้ละเอียดกว่านี้ แม่มีความสนักัดทางภาษามาก ๆ แม่จึงได้เป็นผู้ตั้งชื่อให้ลูกหลานโดยเฉพาะชื่อเล่น เป๊ะ อ้อด อี้ด แอ็ด แอ้ว มารุ่นหลาน ปาล เปรม ป้อง ปลื้ม ปรก ดุษฎี มนตรี แม่ยังตั้งชื่อดี ๆ ให้กับครอบครัวของพี่ที่แม่รักด้วยทุกคน แม่ตั้งชื่อบ้านพ่เก่าให้ลูก ตั้งชื่อชอยพุ่มพฤษ์ ตั้งชื่อชอยจตุพร รวมทั้งตั้งชื่อสัตว์เลี้ยงของเราในบ้านทุกชีวิตมาตลอด

แม่สอนเรื่องการรับประทานอาหาร ชนิดอาหาร จำนวนอาหาร การปรุงอาหาร เวลารับประทานอาหาร ท่าทีของการรับประทานอาหาร วิธีใช้เครื่องมือต่าง ๆ บนโต๊ะกับอาหาร ชนิดต่าง ๆ อย่างงดงาม เรียบร้อย “มีมารยาท” แม่เองไม่เคยสอนให้เราารู้สึกว่าถ้าทำดีแล้วจะเด่น หรือเก่กว่าใคร ๆ แต่แม่สอนว่าทำดีถูกต้องที่ไหน ๆ แล้วจะได้ไม่เป็นที่น่ารำคาญของใครและทำให้ใคร ๆ นั้น ๆ รู้สึกดีเป็นสุขกับการอยู่ในแวดวงของเรา ซึ่งตรงนี้ลูกทราบว่ นั่นคือสุดยอดของมารยาทที่กรองออกมาจากใจมิใช่เพียงอยู่ภายนอกที่เพียงให้ “ดูดี” ตามที่หนังสือบอกเท่านั้น เรื่องอาหารแม่ก็ทำเองเสียเป็นส่วนใหญ่ แม่ทำอาหารง่าย ๆ ไม่ยุ่งยาก แม่มีลูก 5 คน ภารกิจในบ้านในหน้าที่ของแม่มีมาก แม่ก็ปรับได้ดี อาหารของแม่เป็นอาหารพื้น ๆ ธรรมดาทำใหม่ ๆ อร่อย ถูกลิ้น ถูกใจทั้งพ่อ และลูก ลูก ๆ ของแม่ก็ได้

มรดกการทำอาหารของแม่มาด้วย เมื่อลูกเรียนมัธยมมีอาหารบางอย่างที่แม่ยกให้ลูกทำไปเลย แล้วบอกว่า “ทำเก่งมากๆ” เช่น ผัด แกงจืด ตำน้าพริกกะปิ ถือเป็นฐานะพิเศษ น่าภูมิใจของลูก แม่สอนลูกด้วยวิธีที่ชาญฉลาดดีแท้ แม่สอนเรารับประทานอาหารได้หลายชนิดด้วย แม้ว่าตีนักมีประโยชน์ ไม่มีสารพิษมาก เรานึกขอบคุณเพราะหากให้เราเลือกแบบเด็กอย่างเราบนพื้นฐานของความอร่อยแล้วเราคงไม่เลือกรับประทาน และไม่ได้รับประโยชน์จากอาหารนั้นตลอดชีวิตของเรา เช่น มะระ มะแว้ง ดอกแค มะเขือเปราะ ฟักทอง มะเขือพวง กระเจี๊ยบ มะรุม หัวปลี ใบยอ ฟักข้าว น้ำเต้า แดงไทย ใบย่านาง ฯลฯ เพราะนอกจากได้คุณค่าอาหารแล้ว ลูกแม่อังกลายมาเป็นคนกินง่าย อยู่ง่าย ทำให้ไปอยู่ที่ไหน อย่างไร มีปัญหาน้อยปรับตัวได้ง่าย เพราะเรามีความสุขกับเรื่องเรียบง่าย ง่ายๆ นี้เองก็จากแม่อีก

แม่เป็นตัวอย่างของผู้ตั้งอยู่บนความเรียบง่าย ประหยัดโดยแท้ แม่ตัดเสื้อให้ลูกใส่เองมาตลอด เสื้อผ้าของแม่หลายชิ้นแม่อัดเย็บเองทั้งๆ ที่แม่ไม่เคยเรียนมา แม่ดูแล้วมาสอนตัวเอง เสื้อผ้าของพวกเรา มีไม่มาก เพราะแม่มีลูกถึง 5 คน แม่จะต้องดูแลบ้านทุกอย่าง แม่ไม่เคยอยู่นิ่งๆ ขยันอยู่ตลอด แม่ตัดผมให้พวกเราเองด้วย แม่ใช้ปัตตาเลี่ยนตัวเดิมตัดผมให้ลูกชาย 2 คน จนทื่อแล้วทื่ออีก ตัดไปก็หนีบตั้งผมไป ลูกชาย 2 คนของแม่อีกอดทนกับเครื่องมือของแม่ทั้งๆ ที่เจ็บอยู่มากกว่าสนุก จนมีวันหนึ่งลูกชายเสนอว่าจะไปตัดผมแบบเสียเงินได้ไหมตัดกับแม่มันเจ็บจริงๆ แม่บอกว่าแม่จ้างให้ลูกตัดผมกับแม่ดีกว่า เพราะแม่อยากตัดผมให้ลูกเอง หลายครั้งต่อมาทุกครั้งแม่ตัดผมให้ลูกชาย แม่ให้เงินด้วยคนละ 2-3 บาท ลูกชายคนเล็กของแม่ช่างเจรจาหน่อยๆ บางวันวิ่งมาหาแม่บอกว่าอยากตัดผม เจ็บก็ทน เพราะอยากได้เงินไปซื้อขนมสัก 2 บาทนะแม่ แม่ขำจนน้ำตาไหล และพูดเล่าตลกให้ใครๆ ฟังต่อไปอีกหลายปี

เสื้อผ้าของแม่และลูกเป็นแบบเรียบง่าย ใช้ได้นาน ไม่มีแบบมากดูแลซักรีดง่าย เสื้อนักเรียนของลูกมีคนละ 3 ชุด 2 ชุด ไว้ใช้ประจำ อีก 1 ชุดไว้สำรอง หรือในโอกาสสำคัญชุดไปเที่ยวตัดให้ลูกคนละ 1 ชุด ใน 1 ปี ลูกสาว 3 คนมีเสื้อไปเที่ยวเป็นสัปดาห์ตัวทุกปี พี่สาวคนโตสี่เหลียง คนที่สองสี่ฟ้า คนที่สามสี่ชมพู แบบเรียบง่าย เป็นคอบัว แขนพองถึงข้อศอก รูดที่เอว มีกระเป๋าสองใบที่กระโปรงยาวเหนือเข่า 1 นิ้ว รองเท้าไปเที่ยวของเด็กหญิง แม้ว่าไม่จำเป็นเราจึงไปเที่ยวด้วยรองเท้านักเรียนสีดำมีสายคาดบนเท้ากันอยู่

หลายปี จนขึ้นชั้นมัธยมจึงเริ่มมีเปลี่ยนบ้างเป็น 2-3 ชุด แต่รองเท้าก็คงรูปแบบเดิม ลูกๆ แต่งตัวคล้ายกันก็มีความสุขดี

การประหยัดของแม่นี้เป็นยอดนอกจากตัดเสื้อผ้าเองแล้ว แม่ยังสอนลูกด้วย ลูกสาวแม่หลายคนตอนเด็กๆ ตัดเสื้อผ้าใส่เองได้ไม่สวยงามนัก แต่ภูมิใจจริงๆ แม่ซ่อมแซมเครื่องใช้ในบ้านเองหลายอย่าง กระตุ่มขาด ถักรังดุม เลาะผ้า สอยผ้า ดันถอยหลัง ตะเข็บเข้าถ้ำ ปักตัวหนังสือ ปักเสื้อ จับจีบ ทำไส้ไก่ กู้ริมผ้า ลูกแม่ทำกันคล่องดี

การประหยัดนี้ทำให้บ้านเราอยู่กันได้สบายด้วยรายได้หลักขณะนั้น คือเงินเดือนข้าราชการตำรวจของพ่อและการทำงานพิเศษของแม่เล็กน้อย แม่ไม่เคยบอกพวกเรานะว่า บ้านเราจน แม่บอกว่า “เราพอกินพออยู่” ลูกๆ ไม่เคยบอกร่อยากได้ของแพง อยากเล่นตุ๊กตา กระดาษกาวตัวเอง ทำเอง ตัดเอง ระบายสีเอง อยากเล่นอะไรก็คอยโอกาสไม่เล่นของแพง หรือต้องสร้างภาพลักษณ์ของ “ลูกคนมีสตางค์” ให้ตัวเอง จำได้ว่าเมื่อเป็นเด็ก ลูกของแม่ไม่เป็น “เด็กมีปัญหา” กันเลย ไม่ว่าจะน้อยหรือมาก

แม่เก็บหอมรอมริบอยู่เสมอ แม่เคยซื้อกระปุกออมสินให้ทุกคน บางปีดีขึ้นหน่อยเป็นหมีพลาสติกละเอียดๆ สีเหลือง ฟา ชมพู ให้ลูกหยอดเงิน เมื่อไรเต็ม แม่จะเพิ่มให้จากที่สะสมไว้เป็น 2 เท่า พวกเราดีใจ กระปุกนี้ตั้งเรียงอยู่ที่โต๊ะในห้องนอนพ่อแม่ แม่เก็บเงินที่ละเล็กละน้อยไว้เสมอ หลายปี จนที่บ้านใครๆ เขามีโทรทัศน์กันมานานแล้ว เราก็ถึงค่อยมีโทรทัศน์จนใครๆ เขามีรถยนต์ใช้กันนานแล้ว บ้านเราก็ค่อยซื้อรถยนต์สองมาใช้ ก็เก๋อย่างเราไปตีเหมือนกัน

แม่เก็บเงินจากการทำงานหลายสิบปี ซื้อที่ดินที่บางกะปิตั้งแต่สมัยที่มีถนนลาดยางไปสุดแค่ซอยอโศก แม่ไปซื้อได้ที่ใกล้มากๆ แม่เกรงคุณพ่อจะไม่เห็นด้วย แม่เลยชวนคุณปู่ไปดูที่นี่ คุณปู่เป็นขุนนางเก่ารุ่นที่คนไทยสมัยนั้นนิยมที่จะมีบ้านบริเวณฝั่งธนบุรีเพราะเป็นสวนเย็นสบาย คุณปู่เห็นที่นาปลายถนนสุขุมวิท ซอย 71 ก่อนข้ามสะพานพระโขนงในวันนั้นแล้ว ก็บอกแม่ว่า “ให้เปล่าๆ แถมเงินพ่อก็ไม่เอา” แม่ก็ไม่ว่าอะไรแต่ก็แอบซื้อไว้ 3 ไร่ ในซอยนวนล้อยนั้น ที่ขึ้นนี้ต่อมาอีกหลายปีเหมือนกัน แม่กับพ่อขายไปได้ราคาดีมากพอเป็นกำลังให้ครอบครัวเราได้ซื้อที่ที่ดีๆ อีกหลายชิ้น ที่อำเภอมีนบุรีขึ้นหนึ่งกลายมาเป็นตลาดมีนบุรีเป็นซอยจตุพรในปัจจุบัน และมีมากพอบริจาคยกให้กรุงเทพมหานคร

ใช้เป็นทางเข้าตลาดจตุจักร 2 เป็นสาธารณประโยชน์จนทุกวันนี้ ต้องบอกว่าที่เราอยู่เป็นครอบครัวอยู่สุขสบายในวันนี้ เป็นเพราะความประหยัด และความมุ่งมั่น คิดดี ทำดีของแม่

แม่ให้ลูกเรียนหนังสือมากๆ สาวๆ แม่ไม่เคยชมลูกสาวทั้ง 3 ว่าสวย หรือแม่จะมีใครมาชมว่าพวกเราสวยบ้าง แม่ก็ว่าความสวยไม่สำคัญเก่งจะดีกว่า พวกเราตั้งใจแต่เรียนกันทุกคน แม่ส่งเสริมลูกสาวมาก พยายามให้เรียนดี เรียนสูงมากที่สุด ลูกสาวแม่ 3 คนไปเรียนต่อต่างประเทศทุกคน และสำเร็จกันมาดี พี่ชาย 2 คนเข้าเรียนตามที่ชอบและถนัด และเข้ารับราชการเป็นทหารตามที่ชอบ และมีความสุข และความก้าวหน้าแม่พอภาคภูมิใจมาก

แม่เป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพดีกับทุกคน แม่จะเห็นใจคนที่ลำบากคนที่มีความทุกข์ คนที่มาขอความช่วยเหลือแม่จะช่วยทุกครั้ง เท่าที่ขณะนั้นสามารถมีให้ได้ แม่ช่วยแม่คนที่แม่ไม่รู้จัก การที่แม่ช่วยใครๆ โดยไม่นึกถึงการได้รับตอบแทนภายหลัง หรือช่วยไปแม้ตนเองจะต้องเสียสละ และต้องกระเบียดกระเสียยต่อไปอีกสักหนึ่ง แม่ก็ว่าไม่เป็นไร เมื่อทำบุญแล้วชีวิตของเราจะดี เราจะมีทางหาใหม่ได้ เราจะไม่ขัดสน แม่เชื่อเช่นนั้น เหตุการณ์ก็กลายเป็นไปดังที่แม่คาดไว้จริง ครอบครัวของเราเจริญดี มีโชค มีลาภ มีความสมหวัง มีความสำเร็จอยู่เสมอๆ ไม่มีเหตุการณ์ร้าย หรือปัญหารุนแรงในบ้านของเรา

แม่ใจดีกับใครๆ จนเป็นที่รู้ ครั้งหนึ่งลูกแม่กำลังจะไปเมืองนอก แต่ระยะนั้นมีคนรู้จักคนหนึ่งกำลังมีปัญหาการเงิน และปัญหาส่วนตัวประดังเข้ามามาก จึงติดต่อมาปรับทุกข์อยู่แทบทุกวัน บางครั้งดึกตื่นก่อนคืน กลุ้มใจไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไป ลูกก็เล่าให้แม่ฟัง 2-3 ครั้งว่าห่วงคนนี้เพราะเขามีทุกข์เข้ามาหลายด้านจริงๆ จะช่วยเขาก็ลำบากที่เราที่ไม่มีเงินมาก ต้องช่วยเขาได้ก็คงไม่ได้เรื่องเท่าไร ลูกกลุ้มใจจนแม่จะต้องไปทำงานต่างประเทศชั่วคราวก็กังวลกลัวคนนี้จะตัดสินใจทำร้ายตัวเอง เพราะคนที่เคยระบายได้ก็จะหายไปต่างประเทศสักระยะหนึ่ง เขาคงแคว้งคว้างมากๆ ที่เดียว แม่เข้าใจว่าลูกจะไปทำงานต่างประเทศ ลูกก็จะมีความกังวลใจเพิ่มขึ้นไปอีกเพราะสงสารเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง แม่จึงบอกว่าแม่จะช่วยเขาเพื่อเท่ากับเป็นการช่วยลูกไปด้วย ลูกยังทักท้วงว่าเราจะช่วยเขานานเท่าไร และเพื่อนอาจจะไม่มีเงินมาใช้คืน แม่ก็บอกว่าเราช่วยไปก่อนก็แล้วกัน เมื่อเขาไม่มีตืนก็ถือว่าเป็นให้ ไม่ต้องเอามาใช้ก็ได้ คราวนั้นแม่จึงได้ช่วยคนคนหนึ่งที่น่าสงสารที่แม่ไม่ได้เคยมาพบแม่ก็ได้รับความเมตตาจากแม่ โชคดีบันดาลว่าแม่ได้ช่วยเขาเพียง

1 เดือน เพราะหลังจากนั้นเขาก็พ้นทุกข์หมด หันหน้าเข้าวัด เงินมาใช้แม่ และจากนั้นมา เขาก็ส่งข่าวคราวบอกว่า เขาค่อยๆ ทำจิต ทำใจ หันหน้าเข้าวัด ยึดศาสนาเป็นที่พึ่ง และทุกวันนี้เขาเป็นสุขมีงานอาชีพ มีความก้าวหน้า มีความหวัง แจ่มใส มีจิตใจมั่นคง สงบเยือกเย็นดีมากทีเดียว

แม่ทำดีในครั้งนั้นลูกเห็นชัดเจนว่า แม่เป็นคนโชคดี โชคดีตรงที่ว่าแม่ได้โอกาสทำบุญกับคนที่ต้องการ คนที่หมดทางสู้ชีวิตจริงๆ แม่ได้รับทราบทันทั่วทั้ง และแม่ขณะนั้นสามารถช่วยเหลือได้ ช่วยได้สำเร็จทันทีที่ได้รับรู้ ลูกเคยตอบคำถามยากๆ ของเพื่อนผู้ใหญ่ ที่ถามกันในวงสนทนาว่าใครอยากเป็นอะไรในอนาคต ลูกตอบใครๆ ว่าลูกอยากเป็นเหมือนแม่ อยากได้รับรู้ถึงความทุกข์ของคนในขณะที่มีความพร้อมจะช่วยได้ทันที จะช่วยอย่างได้ผลให้คนพ้นทุกข์ได้จริงๆ นั่นคือความสุข

แม่เป็นตัวอย่างทั้งงดงามของการเป็นภรรยา และเป็นแม่ไปพร้อมๆ กัน แม่ภูมิใจว่าแม่รักษาพ่อไว้ให้พวกเราได้อย่างดี แม่รักษาทั้งใจพ่อให้พ่อมีความสุข เป็นเพื่อนใจให้พ่อ เป็นที่พึ่งทางอารมณ์ ทางความคิด ช่วยทำการงานของพ่อ ยืนหยัดคู่กันเสมอ ไม่ว่าจะทำอะไร ไปที่ไหน อยู่อย่างไร แม่รับเรื่องของพ่อได้ทุกเรื่อง ตั้งแต่เล็กถึงใหญ่ รู้ทุกอย่างทุกขณะ นึก และทำเสมอในทุกเรื่องที่แม่คิดว่าจะช่วยพ่อได้ แม่ถือว่านั้นคือการเป็นแม่ที่ดี ที่จะรักษาให้พ่อเป็นพ่อที่รักครอบครัว และรักลูก ครอบครัวของเราจะอบอุ่น มันคงแม่ทำได้สำเร็จ สวยงาม พ่อพูดเสมอว่า “ตั้งแต่พ่อเกิดมาพ่อยังไม่เคยเจอผู้หญิงคนไหนที่ดีเท่าแม่ ที่ดีกับพ่อเหมือนแม่ ที่ช่วยพ่อก่อนแม่ ที่รักพ่อก่อนแม่ แม่เป็นคนดีมาก ดีมากกว่าพ่อเสียอีก”

แม่ชักจูงพวกเราให้มีหลักยึดในใจ ด้านศีลธรรม คุณงาม ความดี ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ยุติธรรม มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตา ขยัน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ที่สำคัญคือแม่ฝึกให้เราฝึกฝนในพุทธศาสนา แม่สวดมนต์ทุกวัน วันละ 2 ครั้ง สวดหลายบท ใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 30 นาที พ่อ แม่ ลูก ตั้งแต่ลูกยังเด็กๆ นั่งสวดมนต์ทุกเช้า และก่อนนอนทุกวัน แม่พาลูกไปวัดรู้จักขนบธรรมเนียมของการเข้าวัด พิธีทางศาสนาต่างๆ พวกเราเข้าวัดกันจนเป็นเรื่องธรรมดาของบ้านเรา ลูกสาวแม่แต่งผ้าขึ้นใหม่เหมือนที่แม่บอกว่าเป็นวิธีที่แม่แต่งตัวเตรียมไปเฝ้าพระพุทธเจ้า โดยการไปวัด แม่เป็นตัวอย่างที่พวกเราทำตามโดย

ไม่เคยคิดขัดแย้งสงสัย และเราก็สบายใจกับการคิดการทำของเรา คงเป็นเพราะเราชอบอะไรๆ ที่แม่เป็น และแม่สอน

ลูกแม่ทั้ง 5 คนจะยังคงทำสิ่งดีๆ ที่แม่แนะนำ และทำให้ดูมาแล้ว ต่อไปเราจะทำให้น้อยกว่านั้นบ้างก็คงไม่ได้ เพราะอะไรหรือ เพราะเรามีแม่พิเศษเป็นแม่ดีเด่นของประเทศไทย ปี 2538 เราจะทำน้อยกว่านั้น หรือย่อหย่อนกว่านั้นคงจะยาก

แม่กับการเกิดของลูกทั้งห้า

ในวันที่ 18 กันยายน 2537 พวกลูกๆ จัดงานฉลองอายุครบ 6 รอบให้คุณแม่ และมีการตระเตรียมทำวิดีโอชีวิตของแม่มาฉายในงานด้วย และเนื่องจากแม่คิดว่าสิ่งที่แม่ภูมิใจที่สุดในชีวิต คือ การมีลูกทั้งห้าคนของแม่ แม่จึงได้เขียนเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของแม่ทั้งห้าครั้ง คือการให้กำเนิดลูกทั้งห้าคนขึ้นมามีด้วยลายมือของแม่เอง ในการจัดทำหนังสือระลึกถึงแม่ครั้งนี้ ลูกๆ จึงขอให้นำเอาสิ่งที่แม่เขียนมารวมไว้ในที่นี้ด้วย เพื่อแสดงถึงความรักแท้จริงของแม่ และความตั้งใจของแม่ที่มีต่อลูกแต่ละคนของแม่ แม้เวลาผ่านไปนานเกือบ 50 ปี ตั้งแต่ลูกคนสุดท้ายของแม่เกิดมา แม่ยังจำได้ว่าลูกแต่ละคนเริ่มต้นชีวิตกับแม่ในสภาพไหน อย่างไร เพื่อพวกเราจะได้ระลึกถึงค่าของชีวิตของเราที่แม่มอบให้ และแม่หวังให้ชีวิตของเราแต่ละคนมีความสุข ความเจริญ สร้างความหมายความดีงาม ต่อเนื่องสืบต่อไป

พ่อแป๊ะ

ลูกแป๊ะเป็นลูกคนโต แม่เป็นไข้มาลาเรีย ในตอนที่ลูกอยู่ในท้องได้ 7 เดือนเศษ ตอนนั้นไม่มี ยาอะไรดีไปกว่าควินิน แม่ได้ฝากท้องกับคุณหมอ ชัชวาลย์ โอสถานนท์ แม่ไปตรวจครั้งหลังๆ ก็ได้ เรียนกับหมอมามีไข้บ้างเว้นไปบ้าง คุณหมอมองจะ เห็นว่าเด็กคงจะปลอดภัยแล้วกระมัง จึงให้แม่รับ ประทานยาควินินน้ำ หลังจากได้ยานั้นมารับทาน 2 - 3 วัน คื่นหนึ่งก็รู้สึกปวดท้อง จึงนึกว่าเป็นอะไร อีกรักก็ไม่ว่า เป็นห่วงลูก กลัวจะมีอันตรายเกิดขึ้นกับลูก พอเข้าตุลาก็รีบไปโรงพยาบาล ตลอดทางที่ไปพบ พระออกมาบิณฑบาต แม่ให้พระไปก็ขออาราธนา คุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ให้มาปกป้อง ค้ำครอง ขอให้ตลอดปลอดภัย ให้ได้ลูกชายที่ แข็งแรงครบอายุ 32 เพื่อจะได้บวชในพุทธศาสนา

แม่ได้เห็นพระองค์ไหนก็ไหว้และน้อมกราบทุกที

แม่ไปถึงศิริราชพบหมอแล้ว หมอให้นั่งรถเข็นไปตึกจุฑาธุช ในระหว่างทางที่นั่งรถ เข็นไปก็ต้องหยุดลงมายืนเฝ้าพรชชาติ ตอนลูกเกิดก็ยังไม่ 9 นาฬิกาเลย ถ้าแม่รู้ว่าจะต้อง คลอดลูกเร็วอย่างนี้ แม่คงไม่กล้าลงมายืนเฝ้าพรชชาติแน่ๆ

ฝ่ายคุณพ่อก็มาส่งแม่ที่โรงพยาบาลอยู่ด้วยสักพักหนึ่งก็รีบไปทำงานที่สันติบาล ไม่ได้ทราบว่าลูกจะคลอดเร็ว แต่พอลูกเกิดแล้วคุณย่าแก่ไปโทรบอกให้คุณพ่อทราบ กลับมาคุณย่าแก่เล่าให้แม่ฟังว่า พ่อเสริฐถามว่าลูกลืมตาหรือยัง คุณย่าจึงบอกว่านี่ลูกคน ไม่ใช่ลูกแมวจะได้ยังไม่ลืมตา คุณพ่อมานั่งตอนเย็นที่มาเยี่ยมว่าอวดคนโน้นคนนี้ใหญ่ จนท่านผู้การมงคล จีระเศรษฐี ล้อว่าพ่อเห่ลูก พ่อแป๊ะต้องเข้าอบอยู่ไม่กี่วันก็เลี้ยงตามปกติ

ได้ และลูกก็เติบโตแข็งแรงด้วยนมแพะ และนมแม่
จน 1 ขวบกว่าๆ จึงทานอาหารอย่างอื่น และนม
แพะจน 2 - 3 ขวบ ลูกแข็งแรงและเติบโตจน
คุณพ่อย้ายไปอยู่ตำรวจจราชจึงไม่ได้กินนมแพะ

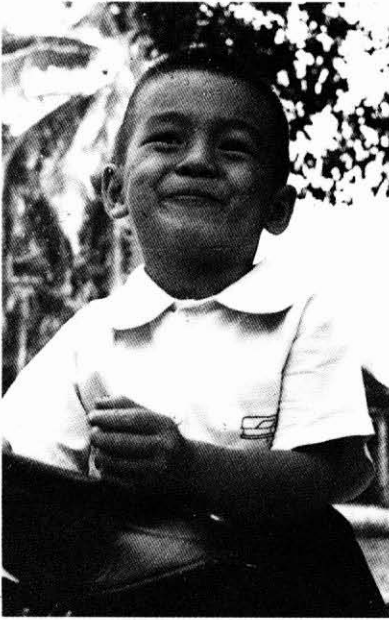

ลูกแป๊ะเริ่มไปโรงเรียนแรกที่พิทยะศึกษาอยู่
สี่กั๊กพระยาศรี คุณพ่อจึงไปโรงเรียนโดยตำรวจ
ขับรถของคุณพ่อตามไป ลูกเป็นเด็กชนแต่ว่าง่าย
ไม่ดื้อ พูดว่าอะไรก็ไม่เคยเถียงมาตั้งแต่เล็กๆ แล้ว
ไม่เคยทำให้พ่อแม่ผิดหวังในความประพฤติ และ
ความเป็นอยู่เลย แม่ขอขอบใจลูกแป๊ะมากๆ เลยจะ

18 กันยายน 2538

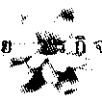

พ่ออ้ออด

ลูกชายคนเล็ก เกิดมาในขณะสงครามญี่ปุ่นขึ้น แม่ต้องฝากท้องกับหมอหลวงพรหมทัตที่จุฬาลงกรณ์ เพราะศิริราชโดนลูกระเบิดต้องย้ายไปไกล บ้านเราอยู่ฝั่งธนสะพานพุทธก็โดนระเบิดใช้ไม่ได้ จึงมีเรือจ้างมาคอยรับจ้างอยู่มากลำ ท้องลูกอ้ออดนี้แม่มีทำการค้าขายของที่สั่งมาจากพระตะบอง จึงต้องไปคอยดูของที่ส่งมาทุกวันที่บ้านหันส่วน อยู่สี่แยกมหานาค เข้าก็ออกจากบ้านพร้อมคุณพ่อเดินจากบ้านมาขึ้นรถที่วงเวียนใหญ่บ้าง ถ้ามีสามล้อก็นั่งสามล้อไปลงสะพานพุทธ ข้ามเรือจ้างมาขึ้นรถสามล้อของเพื่อนเขาส่งมาคอยอยู่ เป็นอย่างนี้อยู่จนเกือบถึงกำหนดจึงไปอยู่จุฬาฯ ก่อนวันครบกำหนด 1 วัน

พ่ออ้ออดเกิดวันรุ่งขึ้นตอนกลางคืน แม่จำได้พระจันทร์สว่าง สมัยนั้นเครื่องบินจะเข้ามาทิ้งระเบิดบ่อยๆ กลางวันบ้าง กลางคืนบ้าง แม่เข้าไปห้องคลอด ตอนเกิดลูกอ้ออดออกมาแล้วรอกยังไม่ออกทันที จึงต้องรอครู่หนึ่ง แม่ขอดูลูกชายหมอก็ให้พยาบาลอุ้มมาให้ดู แม่เห็นลูกแม่มีเนื้อดิ่งที่บนใบหู แม่ก็จำติดตาเลย พอดีสัญญาณภัยทางอากาศดังขึ้น หมอและพยาบาลก็เอาม่านพรางแสงลง และใช้แสงแต่เท่าที่จำเป็น แม่ออกมานอนที่ห้องพักเมื่อหมดสัญญาณภัยทางอากาศ ในขณะที่มีภัยทางอากาศ รถยนต์ของญี่ปุ่นจะมาจอดใต้เงาไม้รอบโรงพยาบาล ซึ่งทำให้หมอและพยาบาลกลัวว่าเครื่องบินจะทิ้งระเบิดลงมาเข้ารุ่งขึ้นพยาบาลนำเด็กมาให้กินนม แม่ให้ลูกดูนม ลูกก็หันหน้าไปมาอยู่ และก็ปัสสาวะออกมา แม่จึงแก้ห่อเด็กออกมาเพื่อจะได้เปลี่ยนผ้าให้ ที่ไหนได้กลายเป็นเด็กผู้หญิงไป แม่จึงรีบแจ้งให้พยาบาลทราบและบอกว่าของแม่เป็นลูกชายที่หุมีดิ่งด้วย เขาก็ไปเอาคืนมาจากผู้หญิงแขกตามที่เขาบอก แม่รีบเปิดดูรู้ตัวว่าแม่เองตื่นเต้นตกใจมากๆ พ่ออ้ออดมีอาการปกติดีพร้อมกับทำท่าจะดูนมอีก ปากก็มันมาแล้วด้วยนมแขก แม่ให้ดูนมก็ดูต่อไปเป็นปกติไม่ได้รู้สึกผิดรสผิดชาติอะไรเลย

วันออกจากโรงพยาบาลคุณพ่อมารับเย็นมาก
พอถึงสะพานพุทธ ขึ้นเรือจ้างฝนก็ตกใหญ่ลมก็แรง
เรือก็หลังคารั่ว แม่เกรงว่าลูกจะเป็นหวัดไม่สบาย
เพราะเพิ่งเกิดได้ 6 - 7 วัน เท่านั้นเอง แม่เปิดเสื้อ
เอาลูกแนบไว้กับอกจะได้ไออนุ่นจากแม่พร้อมกับหัน
หลังไว้ น้ำจะได้ไหลไปตามหลังแม่ พ่ออึดกับแม่
และพ่อก็ผจญภัยกันมาตั้งแต่เกิดเลยเชียวนะ พอถึง
บ้านวางพ่ออึดไว้บนโต๊ะ พ่ออึดก็จามเสียหลาย
ครั้งแต่ก็ไม่เป็นอะไรเลย

ลูกเป็นคนช่างพูดและพูดดีมีเหตุผล เดี่ยวนี้
ลูกโตแล้วบางทีแม่ไม่สบายใจคุยกับลูกอึดก็คลายใจไปได้ ลูกมีความรักและกตัญญูต่อพ่อแม่
เมื่อคุณพ่อป่วยมากแม่บนพระว่าจะบวชลูกให้ได้พรรษา ลูกอึดก็รับเป็นผู้บวชให้ สิ่งใดที่
พ่อแม่ต้องการลูกอึดจะทำให้ได้เรียบร้อย แม่จึงขอบอกกับลูกว่าแม่ชอบใจและมีลูกอยู่ใน
หัวใจแม่เสมอ

18 กันยายน 2538

ลูกอึด

ลูกอึดเป็นลูกผู้หญิงคนแรกของเรา คุณพ่อเตรียมของใช้ไว้ให้ลูกขณะที่แม่และลูกยังอยู่โรงพยาบาลวชิระ การที่จะเกิดลูกที่วชิระก็เพราะมีญาติสนิททำงานอยู่ที่นั่น คุณแดงซึ่งเป็นอาสะใภ้ของแม่รับดูแลให้ปลอดภัย สะดวกสบายทุกอย่าง ขอขอบคุณคุณแดงด้วย แม่เวลาจะล่องลอยมานานแล้ว ลูกอึดตัวโตมากคลอดยากจนแม่เจ็บจนแม่รู้สึกว่าหมดความรู้สึกไปชั่วขณะ เมื่อลูกอึดเกิดมาเรียบร้อยแล้ว กระเป๋าน้ำร้อนที่พยาบาลมาวางไว้ให้ปิดฝาจากไม่สนิท น้ำร้อนจากกระเป๋ายดไปร้อนที่หลังของแม่ แม่ยังไม่มีปัญญابอกพยาบาลเลย กว่าจะแจ้งให้ใครทราบก็ร้อนซุ่มเปียกไปมากแล้ว ลูกตัวอ้วนขาว ผิวตึง เป็นเด็กน่ารักมาก ใครมา

เยี่ยมในวันรุ่งขึ้นพากันทักว่ายังกับเป็นเด็ก 2 - 3 เดือน แม่ลืมนเล่าไปว่าเวลาของลูกหลังเที่ยงคืนในราวตี 1 เศษๆ ลูกอึดเป็นลูกเลี้ยงง่ายและมีความรู้สึกว่าจะมีความอดทนพยายามตั้งแต่เล็กๆ แม้แต่เวลาที่นมแม่เวลานมไหลออกมามากลูกก็พยายามกลืนอย่างรวดเร็วเสียงดังอืดๆ ดังไปทั้งห้องเลย แล้วไม่กี่เดือนคุณพ่อก็ย้ายไปอยู่สงขลา เป็นผู้กำกับการตำรวจที่สงขลา แต่ทางรถไฟขาดต้องขนของย้ายจากขบวนรถไฟที่ไปจากกรุงเทพฯ ลงเรือข้ามที่พุนพินเพื่อขึ้นรถไฟอีกขบวนเดินทางต่อไปสงขลา ผู้ช่วยของแม่แทนที่จะดูแลข้าวของหรือมาช่วยอุ้มลูกไว้ก็คงจะดี นี่แกมัวแต่ล้างหน้าแต่งตัวเพราะเป็นเวลาเช้าตรู่ คนขนของที่มารับจ้างก็แบกของไปคนละลังสองลัง เราก็ระวังของกลัวจะสูญหาย คุณพ่อคนเดียวก็ดูได้ไม่ทั่ว แม่ก็อุ้มลูกด้วยลำบาก ร้อนใจ แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ก็เรียบร้อยไม่มีอะไรเสียหาย จนขนไปขึ้นรถไฟที่อีกฝั่งครบถ้วน นึกแล้วยังตื่นเต้นอยู่ ลูกอึดถูกแม่อุ้ม

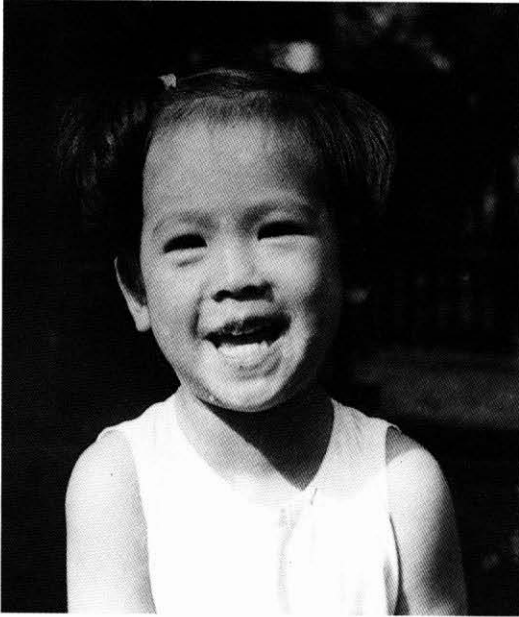
เดินตามหาของทุลักทุเลแต่ลูกไม่ร้องกวนเลย พอไปถึงสงขลาคุณพ่อก็ไม่ค่อยได้อยู่บ้าน เพราะออกท้องที่บ่อยๆ หลายๆ วันเราก็อยู่กันแม่ๆ ลูกๆ บ้านพักก็อยู่ไกลจากบ้านผู้คน ไปอยู่โดดเดี่ยวอยู่ริมทะเลหาดสมิหรา เชิงเขาน้อย เขาตั้งกวนกลางคืนมีกวางมาร้องอยู่ที่ริมหน้าต่างบ้าน แม่จึงตักน้ำใส่ถังไว้ให้พวกกวางกินเมื่อลงมาจากเขา ซึ่งยังมีอยู่หลายตัวทีเดียว แม่รีบให้ลูกแป๊ะ ลูกอ๊อดอาบน้ำ ทานข้าวแต่เช้า รดสามล้อที่ว่าไว้เขาจะมา

รับไปส่งโรงเรียน แม่ก็นั่งคุมไปด้วยเพื่อเลยไปตลาดจ่ายกับข้าว กลับมาจึงอาบน้ำลูกอ๊อดป้อนอาหาร คุณพ่อก็จะไปทำงาน ถ้าคุณพ่อไม่อยู่ก็มีอาหารแห้งที่เตรียมไว้ไม่ต้องไปตลาด ลูกจึงอยู่กับแม่ทั้งวันทั้งคืนพอเป็นเพื่อนกัน กลางคืนถ้ารู้สึกไม่ปลอดภัยแม่เตรียมพร้อมระวังอยู่ บางที่ต้องยิงปืนไปสัก 1 - 2 นัด ทำให้ดูน่าเกรงขาม ลูกอ๊อดเป็นเด็กสุขภาพดี ไม่ค่อยเจ็บไข้ ตัวอ้วนขาวใครๆ มาเยี่ยมชอบดืงแก้ม พวกพี่เด็กๆ ลูกพลตำรวจจัดว่า กว้างโรหิตรัตน์ มาที่ไรต้องดืงแก้มน้องตัวอ้วนทุกที ลูกอ๊อดไม่ค่อยกลัวใครมาตั้งแต่เล็ก เคยกับผู้พบเห็นได้เรื่อย จึงเป็นที่รักของแม่ พ่อ พี่ และครอบครัวข้าราชการตำรวจที่สงขลา ลูกไม่สบายเมื่อนั่งรถไฟเที่ยวปีนัง อาเจียนเล็กน้อยประเดี๋ยวก็หาย สนุกไปเสียอีก โตขึ้นลูกก็ได้ประกอบอาชีพตามสายงานที่เรียนมาและก้าวหน้าแต่เด็ก นี่ทำให้ลูกมีความสามารถ ความอดทน ในการทำงานและส่วนตัวอยู่ในขั้นระดับสูง แม่มีความสุขที่ได้เห็นลูกมีความสุข ความเจริญ

18 กันยายน 2538

ลูกแอ๊ด

ลูกแอ๊ดเกิดที่สงขลาที่โรงพยาบาล คุณหมोजามรี แม่กลับมาจากตลาดรู้สึก ไม่สบายแข่งขาตึงไปหมด ค่อยทำธุระประจำ ชักเสื้อผ้าของลูก ทำอาหารไว้ คุณพ่อซึ่ง เคยมาทานข้าวกลางวันที่บ้านกลับมาเอา ตอนเย็นจึงต้องอยู่เป็นเพื่อนลูกคนโตที่บ้าน แม่หารถเข้าไปบ้านหมอ คุณหมोजามรี ตรวจแม่แล้วบอกว่าให้อยู่เลย แต่แม่ขอ กลับบ้านเตรียมเสื้อผ้าก่อนจึงกลับ

คุณพ่อขี่รถออกไปให้ตำรวจมาเฝ้าที่บ้าน 1 คน และเรียกสามล้อมาเตรียมไว้ที่บ้านด้วย แม่ดูแลให้ลูกๆ นอนกันแล้ว สัก

ประมาณ ตี 1 จึงออกไปหาคุณหมोजามรี คุณพ่อคุยอยู่กับคุณพีสวัสดิ์ สามีคุณหมोजามรี แม่กับคุณหมอดต้องขึ้นไปห้องคลอดแล้ว เจ็บท้องอยู่จนตี 5 เศษ จึงเห็นหน้าลูกแอ๊ด สมบูรณ์ดี ผิวคล้ำหน่อย หน้าตาดี จมูกแหลมเห็นก่อนเที่ยว

อยู่บ้านหมอได้ 7 วันก็กลับ ระหว่างที่อยู่ที่บ้านคุณหมอสะดวกสบายปลอดภัยทุกอย่าง เวลาคุณหมอออกไปทำธุระข้างนอก ขากลับยังอุตส่าห์มีขนมของฝากให้รับประทานด้วย ขอกราบขอบพระคุณพี่หมोजามรี และคุณสวัสดิ์มาในที่นี้ด้วย นึกถึงเมื่อไรก็รู้สึกอบอุ่นใจ และซาบซึ้งในความอารีของท่านคู่นี้ทุกครั้งไป

เดือนสิงหาคม กันยายน เป็นเดือนหน้าฝน ไม่มีแสงแดดตากผ้าของลูก เลยต้องตาก ที่สุมไถ่ใหม่ๆ ในสุมใส่เตาไฟได้เพื่อผ้าจะได้แห้งก็ลำบากกันพอควร โตขึ้นลูกแอ๊ดก็เป็นคน

ว่าง่าย และเป็นคนซื่อตรง เช่นให้ทำอะไรอยู่นานๆ
ก็ไม่เคยหลบเลี่ยงยังนั่งประจำทำอยู่จนบอกให้เลิกได้
ผลที่ลูกเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ลูกจึงได้มีความเจริญ
และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สิ่งที่แม่หวังในลูกก็คือ ลูกมี
ความสุข แม่ก็ชื่นใจแล้ว ที่ให้ได้รู้เรียนศึกษามานั้น
ก็เพื่อประโยชน์ของลูกเองเมื่อโตเท่านั้น ลูกตั้งตน
โดยชอบ มีอาชีพสุจริต เป็นมงคลในชีวิต แม่ชื่นใจ
ด้วยกับลูก พ่อและแม่รักลูกเสมอตลอดไป

18 กันยายน 2538

ลูกแหว่

ลูกหญิงคนนี้นึกหวังไว้ว่าคงจะเป็นผู้ชาย เกิดระหว่างคุณพ่อเป็นผู้กำกับการตำรวจนครราชสีมา คุณพ่อไปส่งแม่ไว้ที่โรงพยาบาลโลกเคียนของหมอโอภาส คอยอยู่จนเด็กหมอบอกว่าคงจะคลอดตอนบ่ายๆ ให้คุณพ่อกลับไปก่อน พอคุณพ่อไปหมอก็พาเข้าห้องคลอด แต่แม่ปวดท้องมากและหมดแรงไปก่อน หมอจึงให้แหว่ออกจากหน้าท้องเพราะหมอดังใจจะทำมันให้แม่อยู่แล้ว ตอนบ่ายคุณพ่อมาเยี่ยมแม่ยังไม่ปกติดี ตอนเย็นมาอีกทีก็พาลูกแป๊ะลูกออด

มาด้วย พ่อแป๊ะจะมาขอคุณ้อง ยื่นมือมาจับน้อง แม่ต้องบอกว่าคุณ้องเป็นผู้หญิงจับค่อยๆ พี่ชายเลยบ่นว่าเปื้อ เพราะเล่นกันได้กับน้องออดเท่านั้น นึกว่าคุณ้องคนนี้จะผู้ชายเสียจะได้เล่นกันสนุกดี พอรู้ว่าเป็นเด็กผู้หญิงจึงบ่นว่าเปื้อ

แม่อยู่โรงพยาบาล 7 - 8 วัน กลับบ้านก็ยังให้ลูกกินนมอยู่ พอลูกแหว่เกิดได้เดือนกว่าแม่ก็ป่วยเป็นรูมาติซั่ม จึงไม่ให้ลูกกินนมแม่กลัวลูกจะไม่สบาย เปลี่ยนให้ลูกแหว่กินนมขวด แม่คิดว่าพอหายป่วยจะให้ลูกกลับมากินนมแม่อีก พอจริงเข้าแม่แหว่ไม่เอาเสียแล้ว เขาติดนมวัว แม่แหว่เป็นคนปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ ได้ไว เขาคงรู้ว่าเขาต้องการอะไร ไม่ต้องการอะไรกระมัง และพอถึงเวลาให้เขาหย่านมเขาก็หย่านมได้ไวเพียง 2 วัน ให้เขากินน้ำในขวดนมเขาก็โยนขวดนมทิ้งผลุง แล้วไม่กลับไปกินนมขวดอีกเลย

เมื่อย้ายไปนครศรีธรรมราช ส่งลูกชาย 2 คน และลูกอืดเข้าโรงเรียนในกรุงเทพฯ จึงเลี้ยงลูกแต่เพียงน้องแอ๊ดน้องแหว่ ถู่นั้นเป็นหน้าฝนฝนตกมาก ลูก 2 คน เป็นไอกรนจับไข้ตัวร้อนไอบาก หมอของตำรวจมารักษาต้องฉีดยาด้วย ลูกพอเห็นหมอหิ้วกระเป๋เข้าบ้านมาก็เตรียมร้องแล้ว คนหนึ่งหันมาเห็นก็ร้องขึ้น อีกคนหันมาดูเห็นหมอก็ร้องด้วย ร้องทั้งสองคนเสียด้วยสนุกจริง แต่หมอของตำรวจก็รักษาลูกทั้งสองคนจนหายดี ชนได้

ตามปกติ ลูกแ้วพูดชั้ก่อนลูกแอ้ด ทั้งๆ ที่ลูกแอ้ดพูดได้นานแล้วแต่พูดไม่ชั้ด นังแ้วจึงพูดได้ชั้ดก่อนเพราะพอพูดก็พูดชั้ดเลย

ใน พ.ศ. 2494 คุณพ่อต้องย้ายไปปราบปรามการค้าฝิ่นชนฝิ่นที่ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดภาคเหนือเพราะเป็นผู้กำกับเขต ชนลูกไปหมดเพราะบ้านเมืองเขาเรียบร้อยและมีโรงเรียนสำหรับเด็กดี ลูกแอ้ด ลูกแ้ว เริ่มหัดเรียนที่ลำปางเป็นโรงเรียนสอนเด็กๆ ของคุณอำพร ภรรยาหมอลักขมี อยู่ได้ไม่เท่าไรก็ย้ายไปหนองคาย เข้าโรงเรียนอนุบาลที่หนองคายนั่นเอง

แม่แ้วมีสติไม่ตกใจง่าย เขามีเหตุการณ์เลือดตกยางออกเป็นอุบัติเหตุบ่อยๆ ตั้งแต่คางเงาะที่หนองคาย อายุ 2 ขวบกว่าเขาก็ร้องไห้ไม่นานทั้งแผลโดนเย็บสดๆ ยังมา 6 ขวบปากเงาะเล่นน้ำฝนอีก อยู่บ้านคนเดียวไม่มีผู้ใหญ่ด้วยเขาก็ยืนร้องเพลงได้เพราะกลัวโดนดุ หากทำเป็นเจ็บมาก แ้วยังคางเงาะซ้ำอีกเมื่อ 8 ขวบ คราวนี้ไม่ร้องไห้เลยแผลหายเอง ลูกแ้วมีดวงตาเป็นแววเสมอ สมองไว ช่างคิด ช่างจำ ลึกซึ้ง ใจคอหนักแน่นมีเหตุผล คุณย่าเล่าว่าเมื่อพาเขาเข้ากรุงเทพฯ ให้อยู่โรงเรียน ขณะที่พ่อแม่อยู่ต่างจังหวัด เขาไม่ร้องไห้ถึงพ่อแม่มากนัก แต่ทุกคืนเขาจะเอาเสื้อแม่ไปกอดนอนทุกวันจนโต เมื่อถามเขาเรื่องนี้เขาตอบว่ากลิ่นของแม่หอม และทำให้อุ่นใจคลายกลัวได้ แม่ฟังแล้วนึกชื่นใจว่าลูกเขาก็มั้วิธีแสดงว่าเขารักแม่ได้ดี

ตั้งแต่เด็กจนโตลูกแ้วชอบทำเรื่องยากๆ เรื่องธรรมดาๆ เขาไม่สนใจ เมื่อเข้าจุฬาย ในวิชาภาษาไทยเขาทำแบบฝึกหัด ทำบัตรอวยพรปีใหม่ ให้พ่อแม่ เขาเขียนไปว่าเขาอยากเรียนจบจุฬาย ได้เกียรตินิยมให้เป็นของขวัญให้พ่อแม่ อาจารย์ของเขาเห็นว่าเข้าทำ และยังเอาไปอ่านให้เพื่อนๆ ในชั้นฟังด้วย อีก 4 ปีเขาก็ได้เกียรตินิยมจริงๆ อาจารย์ยังจำได้จนปัจจุบันว่า ลูกแ้วเขาทำได้อย่างเขาเขียน อาจารย์ท่านนี้เป็นคนบดี คณะครุศาสตร์จุฬาย ในปัจจุบันชื่อ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และอีกครั้งเมื่อเขาได้ยินพ่อแม่พูดกันว่า ดีใจกับเพื่อนคนหนึ่งที่เขาม่้ลูกเขยเป็นดอกเตอร์ เขาก็บอกพ่อแม่ว่า “ม่้ลูกเป็นดอกเตอร์เองคงจะดีกว่า” เขาก็ตั้งใจเรียนไปเอาดอกเตอร์มาให้พ่อแม่ชื่นใจ ด้วยความตั้งใจทำนุบำรุงจิตใจพ่อแม่ที่ลูกเขาทำมานาน จนทุกวันนี้พ่อแม่ขอให้ลูกแ้วม่้ความเจริญม่้ความสุข

บทสวดมนต์และธรรมะของแม่

แม่มีนิสัยดีที่ปลูกฝังมานานอย่างหนึ่งที่อยู่กับแม่จนวันสุดท้ายคือ แม่ชอบสวดมนต์ แม้ว่าการสวดมนต์จะเป็นการตั้งใจที่ชัดสาย ไม่สงบให้กลับมาอยู่กับตัวเอง อยู่กับปัจจุบัน ซึ่งคำต่างๆ ในบทสวดมนต์ยังเป็นคำที่มีความหมายที่ดี เป็นคำที่ศักดิ์สิทธิ์ การทำให้ตนเองไปสู่การเปล่งวาจาที่ดี จึงมีแต่จะนำมาในสิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สามารถมีได้ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วย

แม่เมื่อไปไหนๆ กับพ่อส่วนใหญ่โดยรถยนต์ส่วนตัว แม่จะเริ่มตันออกเสียงสวดมนต์ ทำวัตรเช้า เย็น คาถาชินบัญชรและพาหุงมหากา และอื่นๆ อีก ยิ่งเวลารถติด และจิตใจเริ่มกระสับกระส่าย แม่ก็จะชวนพ่อสวดมนต์อีก หรือบางครั้งการพูดคุยในรถ เริ่มจะเข้มข้น เป็นเรื่องเครียดขึ้นเรื่อยๆ แม่ก็จะเริ่มสวดมนต์ออกเสียง และความเครียดก็จะค่อยๆ ลดลง มีความสงบมาแทนที่ แม่จึงสร้างความสงบให้กับเวลาต่างๆ ของชีวิต ทั้งของแม่และของพ่อและใครๆ ที่นั่งร่วมไปในรถด้วย สวดจบแล้วก็ต้องมีการอุทิศส่วนบุญไปถึงสรรพสิ่งต่างๆ ด้วยจึงครบวิธีการ ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างปกติของแม่

แม่สวดมนต์เป็นประจำที่บ้านวันละ 2 ครั้ง เข้ามืดกับก่อนนอน แม่กับพ่อและลูกๆ ใช้เวลาสวดมนต์ประมาณครั้งละ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวันในสัปดาห์ด้วย เพราะมีบทสวดที่ต้องสวดซ้ำตามจำนวนกำลังของวันต่างๆ ในสัปดาห์ด้วย ซึ่งก็น่าสนใจ

เหมือนกัน ในการสวดมนต์ของแม่ แม่ได้คัดบทสวดมนต์มาสวดหลายบท โดยเริ่มต้นด้วยบทนะโม 3 ครั้ง และตามด้วยบทสวดมนต์ ต่อไปนี้

1. ทำวัตรเช้า
2. ทำวัตรเย็น
3. ชุมนุมเทวดา
4. มงคลสูตร
5. กรณียเมตตตสูตร
6. โมรปริต
7. อังคลิมาลปริต
8. นัตถิเม
9. ชัยมงคลคาถา
10. พระคาถาชินบัญชร

แม่พึ่งเทคนิคก็เก่ง ไม่มีหลับ หรือจิตใจฟุ้งซ่านไปเรื่องอื่นๆ แม่จึงจำหลักธรรมที่พระท่านคิดสรรมากล่าวเทศน์ที่เป็นหัวใจๆ ได้มาก เมื่อแม่เสียไปแล้ว ผู้เขียนได้ไปพบกระต่ายที่มีลายมือแม่เขียนข้อความทางธรรมอยู่แผ่นหนึ่ง ที่แม่คิดไว้ให้นานแล้ว เป็นข้อคิดที่ลึกซึ้งดีจึงได้นำมาบรรจุไว้ในที่นี้เผื่อจะเป็นประโยชน์ได้อีกต่อๆ ไป

1. กระทบ บัง กระเทือน ปุบ ตระครุบ ปี๊บ วับ วับ แฉกเปลวแสงแห่งทุกข์
กระทบ เปรี้ยง สติ ป้อง ปัญญา บัด ดัด ตัด กระแสทุกข์พลัดสูญ
เมื่อเกิดกระทบทุกครั้ง ตั้งสติไว้ก่อน ถอนอุปทานได้ทัน นั้นแหละ สุปฏิปันโน
2. กายนี้เป็นมายา จิตนี้ก็เป็นมายา นิमितต่างๆ ที่เกิดกับจิตก็เป็นมายา เพราะสิ่งที่
เกิดจากมายา ก็ย่อมเป็นมายาเสมอไป
3. เป็นที่ใจไม่ใช่ที่เขาบอก บางคนพูดว่าฉันเป็นคนบ้า
บางคนพูดว่าฉันเป็นนักบุญ บางคนพูดว่าฉันเป็นคนดี
บางคนพูดว่าฉันเป็นคนเลว และอีกเยอะแยะที่เขาเสกสรรให้ฉันเป็น
ขอเธอจงฟังนะ สิ่งที่เราเรียกว่าความเป็นนั้น

แท้จริงมันคือ “ความรู้สึก” ที่เกิดขึ้นในใจ
มันหาใช่เป็นที่ปากตามที่ผู้คนบอกให้เป็นไม่
ถ้าเราไม่มีความรู้สึกว่าเป็นอะไรเราก็ไม่ได้เป็นอะไร

4. จะพึงฟ้า ฝนก็มา ไม่ถูกต้อง จะพึงเพื่อน พึ่งพ้อง ก็ผันผาย
จะพึงผี พึ่งสาบ ก็แสนอาย ขอพึงสิ่ง สุดท้าย คือพระธรรม
5. เพียงผ้าเหลืองๆ มันยังไม่ใช่เรื่องของการตรัสรู้
แต่การตั้งสติเฝ้าดูที่ดวงใจ เห็นการเคลื่อนไหว
เห็นการเปลี่ยนแปลง ของกระแสความรู้สึกรู้สึกนึกคิด
นั่นแหละคือ ทิศทางของการตรัสรู้
6. ความเป็นอยู่ของฉัน ณ เรือนร่างอันโรยรา
ฉันอยู่กับจิตกลวงๆ ที่เกิดๆ ดับๆ
.....แต่เข้าใจจริง
ความโปร่งบาง จะแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมเยียนฉันอยู่ประจำ
.....วันทั้งวัน เมื่อฉันไม่ได้คิดถึงเรื่องจะมีจะเป็น
แต่เข้าใจจริง ฉันจะอยู่กับความโปร่งเบา
โปร่งเบา โปร่งเบา

ในที่นี้ขอยกบทสวดมนต์ที่แม่สวดประจำมารวมไว้ที่นี่ด้วย ดังนี้

1. ทำวัตรเช้า

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา	อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ
สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม	อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ	อิเมหิ สักกาเรหิ ตัง สังคัง อะภิปูชะยามิ

คำบูชาพระรัตนตรัย

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ สวากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม
 สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังขมํ
 อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปีเตหิ อะภิปูชะยามะ
 สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระประรินพฺพโตปิ ปัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา
 อิเม สักกาเร ทุกะตะปะณณากะระภูเต ปะฏิคคัณหาตุ
 อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ปพพภาคนมการ

(หันทะ มะยัง พุทฺธัสสะ ภาคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.)

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (3 ครั้ง)

พุทฺธาภิกุติ

(หันทะ มะยัง พุทฺธาภิกุติง กะโรมะ เส.)

โย โส ตะถาคะโต อระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ	วิชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู
อะนุตตะโร บุริสสะทัมมะสาระถิ	สัตถาเทวะมะนุสสานัง พุทฺโธ ภาคะวา
โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพรหะมะกัง	
สัสสะมะณะพราหมะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง	
สะยัง อะภิกุณฺเณสัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ	โย รัมมัง เทเสสิ อาทิกัลยาณัง
มัชฌะกัลยาณัง ปะริโยสานะกัลยาณัง	สาตถัง สะพัญฺชะนัง เกวะละปะริปุณฺณัง
ปะริสุทฺธัง พรหะมะจะริยัง ปะกาเสสิ	ตะมะหัง ภาคะวันตัง อะภิปุชฌามิ
ตะมะหัง ภาคะวันตัง สิริสะ นะมามิ	พุทฺโธ เม นาโถ.

ธัมมาภิกุติ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิกุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม	สันทิฏฺฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก
ปัจจุตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ	ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชฌามิ
ตะมะหัง ธัมมัง สิริสะ นะมามิ	ธัมโม เม นาโถ.

สังฆาภิกุติ

(หันทะ มะยัง สังฆาภิกุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ อชฺฐปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ
 ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามิฉิปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ
 ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา
 เอสะ ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ
 อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญชะลีกระณีโย

วิญญาณัง อะนิจจัง รูปัง อนัตตา เวทนา อนัตตา สัญญา อนัตตา
 สังขารอ อนัตตา วิญญาณัง อนัตตา สัพเพ สังขารอ อะนิจจา
 สัพเพ ฐัมมา อนัตตาติ.
 ตา มะยัง โอตินณามหะ ชาติยา ชะรามะระณณะ โสเกติ ปะริเทเวหิ
 ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา
 อัมเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา ปญญาเยถาติ
 จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภาคะวันตัง อุททิสสะ อะระหันตัง สัมมาสัมพุทฐัง
 สัทธา อะการัสมา อะนะการียัง ปัพพะชิตา ตัสมิถ ภาคะวะติ พรัหมะจะริยัง
 จะรามะ ภิกขุณัง สิกขาสาชีวะสะมาปันนา ตังโน พรัหมะจะริยัง อิมัสสะ
 เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.
 จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภาคะวันตัง สะระณัง คะตา ฐัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ ตัสสะ
 ภาคะวะโต สาสะนัง ยะถาสะติ ยะถาพะลัง มะนะสิกะ โรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ สา
 สาสาโน ปะฏิปัตติ อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.
 อะนิจจา ะตะ สังขารอ อุปาทะวะยะธัมมิโน
 อุปปัชชิตตวา นิรุชฌันติ เตสัง วุปะสะโม สุโข.

วันทาตอนเช้า

วันทามิ เจตียัง สัพพัง สัพพัญญูเน สุปะติฏฐิตัง สารีกะธาตุมหาโพธิง
 พุทธะรูปัง สะกะลลัง สะทา.

วันทาขอมาพระ

วันทามิ พุทฐัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะเถ เม ภันเต
 วันทามิ ฐัมมัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะเถ เม ภันเต
 วันทามิ สังฆัง สัพพะ เม โทสัง ขะมะเถ เม ภันเต
 วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจตียัง สัพพะ เมโทสัง ขะมะเถ ภันเต
 วันทามิ ครูอุปัชฌายะ อายะริยะคุณัง สัพพะ เมโทสัง ขะมะเถ ภันเต
 วันทามิ ภันเต ภาคะวา โลกะนาถัง อะตัตตัง เม โทสัง อะนาคะตัง เมโทสัง
 ปัจจุปันนัง เม โทสัง ขะมะเถ ภันเต
 สาธุ สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ.

กรวดน้ำตอนเช้า

สัพพัตติทานคาถา

(หันทะ มะยัง สัพพะปัตติทานะคาถาโย ภะณามะ เส.)

บุญญัสสิทานิกะตัสสะ ยานัญญานิ กะดานิ เม
เตสฺสึจะภาติโน โหนดุ สัตตานั้นตาปปะมาณะกา
เย ปิยา คุณะวันตา จะ มัยหัง มาตาปิตาทะโย
ทิจฺฐา เม จาปยะทิจฺฐา วา อัญญะ มัชฌัตตะเวรีโน
สัตตา ติจฺฐันติ โลกัสมิง เต ภูมมา จะตตุโยนิกา
ปัญฺเจะจะตุโวการา สังสะรันตา ภะวาภะเว
ญัตถัง เย ปัตติทานัมเม อะนุโมทันทุ เต สะยัง
เย จิมัง นปปะชานันติ เทวา เตสัง นิเวทะยุง
มะยา ทินนानะ ปุญฺญานัง อะนุโมทะนะเหตุนา
สัพเพ สัตตา สะทา โหนดุ อะเวรา สุขุขีวิโน
เขมปปะทัญจะ ปโปปนตุ เตสาสา สีฆะระตัง สุภา.

ปฏฐนฐปนคาถา

(หันทะ มะยัง ปฏฐะนะ ฐะปะนะ คาถาโย ภะณามะ เส.)

ยันทานิ เม กะตัง ปุญฺญัง เตนาเนนุททิสะนะ จะ
ชิปปัง สัจจิกะเรยาหัง รัมเม โลกุตตะเร นะวะ
สะเจ ดาเว อะภัพโพหัง สังสาเร ปะนะ สังสะรัง
นียะโต โพธิสัสสโตวะ สัมพุทเธนะ วียากะโต
นาฏฐาระสะปี อาภัพพะฐานานิ ปาปุณเยะหัง
ปัญฺเจะเวรานิ วัชเชยยัง ระเมยยัง สีละรักขะเน
ปัญฺเจะมาเม อะลัคโคหัง วัชเชยยัง กามะปังกะโต
พุทฺธิภูมียา นะ ยุชเชยยัง สังยุชเชยยัง สุทฺธิภูมียา
ปาเป มิตเต นะ เสเวยยัง เสเวยยัง ปันนิตะ สะทา
สัทธาสะติหิโรตตปปา ตาปิกขันตคุณากะโร
อัปปะสยโห วะ สัตตฺตฺติ เหยยัง อะมันทะทฺตฺตฺติโก

สัพพายาปายุปาเยสุ เจโก ชัมมัตตะโกวิโท
 ญฺเอยเย วัดตัตตะวสัชชัง เม ญฺานัง อะเขมะ มาลฺลูโต
 ยา กาจิ สฺสละลา มยาสา สฺสขะนะ สิชณะตัง สะทา
 เอวํ วุตตา คุณา สัพเพ โหนตุ มัยหัง ภาเว ภาเว
 ยะทา อุปปัชชติ โลเก สัมพุทฺโธ โมกขะเทสสะโก
 ตะทา มุตโต กุกัมเมหิ ลัทธโกโส ภาเวยยะหัง
 มะนุสสํตัตตัญจะลึงคัณจะ ปัพพัชชัญจะสัมปะกัง
 ละภิตวา เปสเสโล สีสึ ธาเรยยัง สัตถุสาสะนัง
 สุขาปะฏิปะโท ขิปปา ภิญญฺโณ สัจจิกะเรยยะหัง
 อะระหัตตปัสสะลัง อคคัง วิชชาทิกุณะลังกะตัง
 ยะทิ นุปปัชชติ พุทฺโธ กัมมัง ปะริปุรฺณจะ เม
 เอวํ สันเต ละเภยยาหัง ปัจเจกโพธิมุตตะมันติ.

ปัตติทานะคาถา

(หันทะ มะยัง ปัตติทานะคาถาโย ภาณามะ เส)

ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสินี,
 ญฺเอยะเร โพธิมะเร ตะหิง ตะหิง
 ตา ชัมมะทาเนนะ ภาวันตุ ปุชิตา,
 โสตถิง กะโรนเตระ วิหาระมณฺฑะเล
 เถรา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว,
 สาราเมกา ทานะปะตี อุปาสะกา
 คามา จะ เทสา นิคะมา จะ อิสสะรา,
 สัปปาณะภูตา สุขิตา ภาวันตุ เต
 ชะลาพุชา เยปิ จะ อณฺฑะสัมมะวา,
 สังเสทะชาตา อะตะโวปะปาติกา
 นิยานิกัง ชัมมะวะรัง ปะฏิจจะ เต,
 สัพเพปิ ทุกขัสสะ กะโรนตุ สังขะยัง
 จฺจาคู จิรัง สะตัง ชัมโม ชัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา

สังโฆ โหตุ สะมัคโค ะ อัดถายะ จะ หิตายะ จะ
 อัมเห รักขะตุ สัทธัมโม สัพเพปิ ฐัมมะจารีโน
 วุฑฺฒิงสัมปาปุณเณยยามะ ฐัมเม อะริยัปปะเวทิตะ
 ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ ปาณินโน พุทธะสาสะเน
 สัมมา ธารัง ปะเวจันโต กาเล เทโว ปะวัสสะตุ
 วุฑฺฒิภาวายะ สัตตานิสัง สะมิทัง เนตุ เมทะนิง
 มาตา ปิตา จะ อัดระชัง นิจจัง รักขันติ ปุตตะกัง
 เอวัง ฐัมเมนะ ราชาโน ปะชัง รักขันตุ สัพพะทา

2. ทำวัตรเย็น

พุทธานุสสติ

(หันหน้า มายัง พุทธานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)

ตั้ง ไช ปะนะ ภาคะวันตัง เอวัง กัลยาณ กิตติสัทโธ อัပ္ภุคคะโต,
 อิติปิโส ภาคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต
 โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภาคะวาติ

พุทธานุสสติ

(หันหน้า มายัง พุทธานุสสติติง กะโรมะ เส.)

พุทฺธวาระหันตะวะระดาทิกุณายุตโต
 สุตฺถาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต
 โพเธสิ โย สุชณะตัง กะมะลังวะ สุโร
 วันทามะหัง ตะมะระณัง สิริสะสา ชินนัง
 พุทฺโธ โย สัพพะปาณินัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง
 ปะฐะมานุสสะติฏฺฐานัง วันทามิ ตัง สิริเนหัง
 พุทฺธัสสาหัง ทาโส (ทาสี) ะ พุทฺโธ เม สามี กิสสะโร
 พุทฺโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะวิธาตา จะ หิตัสสะ เม
 พุทฺธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะริรัญชีวิตัญญิจัง

วันทันโตหัง (ดีหัง) จะริสสามิ พุทธสเสวะ สุโพธิตัง
 นัตถิ เม สระณัง อัญญัง, พุทฺโธ เม สระณัง วะรัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง สัตถุ สาสะเน
 พุทฺธัง เม วันทะมานะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิระ
 สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา
 กาเยนะ วาจาเยนะ เจตะสา วา,
 พุทฺเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
 พุทฺโธ ปะฏิคคัณ्हะตุ อัจจะ ยันตัง,
 กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทฺเธ.

ธัมมานุสสติ

สัรวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม
 สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก
 โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ ตี.

ธัมมาภิกีติ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิกีติง กะโรมะ เส.)

สัรวากขาตะตาหิคุณะโยคะวะเสนะ เสยโย
 โย มัคคะปาเกปะริยัตติวิโมกขะภะโท
 ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี
 วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง
 ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สระณัง เขมะมุตตะมัง
 ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง,
 ธัมมัสสาหัสมิ ทาโส (ทาสี) วะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร
 ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิชิตา จะ หิตัสสะ เม
 ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะวีริญฺชิวัตถุจิทัง
 วันทันโตหัง (ดีหัง) จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง
 นัตถิ เม สระณัง อัญญัง ธัมโม เม สระณัง วะรัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง สัตถุ สาสะเน

ธัมมัง เม วันทะมานะ (มานายะ) ยัง ปุณฺณัง
ปะสุตัง อิระ
สัพเพปี อันตะรายา เม มาhesง ดัสสะ เตชะสา.
กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา,
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคคัณฺหะตุ อัจจะ ยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม.

สังฆานุสสติ

(หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)
สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ยะทิทัง, จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะสา
เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
อาหุเนยโย
ปาหุเนยโย
ทักขิเนยโย
อัญชะลีกระณีโย
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสา ตี.

สังฆากิคฺติ

(หันทะ มะยัง สังฆากิคฺติง กะโรมะ เส.)
สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคฺคณาทียุตโต
โยภุสฺสัพพะปิโร อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏฺฐโ
สีลาภิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต

วันทามะหัง ตะมะรียานะ คะณัง สุขุทัง
 สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง
 ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง
 สังฆัสสาหัสมี ทาโส (ทาสี) ะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร
 สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม
 สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะริรัญชีวิตัญจิทัง
 วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ สังฆัสโสปะฏิปันนะตัง
 นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สังโฆ เม สะระณัง ะรัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเพยยัง สัตถุ สาสะเน
 สังฆัง เม วันทะมานะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง
 ปะสตุัง อีระ
 สัพเพปิ อนัตเตรายา เม มาเหสุตัสสะ เตชะสา.
 กาเยนะ วาจาเย ะ เจตะสา วา,
 สังเข กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
 สังโฆ ปะฏิคคัณ्हะตุ อัจจะ ยันตัง
 กาลันตะเร สังวะริตุง ะ สังเข.

วันทาทอนเย็น

วันทามิ พุทัง ะวะปะระติณณัง	ตีโลกะเกตุง ติพะเวกะนาถัง
โย โลกะเสฏโฐ สะกะลััง กิเลสัง	เจตวันะ โพเธสิ ชะนัง อะนันตัง
ยัง นัมมะทายะ นะทียา ปุลิเน จะ ตีเร	ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนาจะลัคเค
ยัง ตัตตะ โยนะกะปุเร มุณีโน จะ ปาทัง	ตัง ปาทะลัญชะนะมะหัง สีระสา นะมามิ
สุวัณณะมาลีเก สุวัณณะปัพพะเต สุมะนะกุญเ	โยนะกะปุเร นัมมะทายะ นะทียา
ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต	อิจเจวะมัจฉันตะนะมัสสะเนยยัง
นมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง	ปุญญาภิสันทัง วิปลัง อะลัตถัง
ตัสसानุภาเวนะ หะตันตะรายา	อามันตะยามิ โว ภิกขะเว
ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว	ชะยะวะยะธัมมา สังฆารธา
อัมปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ.	

อุทิสสนาธิฎฐานคาถา

(หันทะ มะยัง อุทิสสนาธิฎฐานะคาถาโย ภะณามะ เส.)

อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	อุปัชฌายา คุณุตตะรา
อาจะริยุปะการา จะ	มาตา ปิตา จะ ญาตะกา
สุริโย จันทิมา ราชา	คุณะวันตา เนราปี จะ
พรีห์มะมารา จะ อินทา จะ	โลกะปาลา จะ เทวะตา
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ	มัชฌัตตา เวริกาปี จะ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ	ปุญญาณี ปะกะตานิ เม
สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ	ชิปปัง ปาเปตะ โวมะตัง
อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	อิมิณา อุทิสเณะ จะ
ชิปปาหัง สุละเภ เจวะ	ตันहुปะทานะเจทะนัง
เย สันตานิ หินา รัมมา	ยาวะ นิพพานะโต มะมัง
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ	ยัตตะ ชาโต ภะเว ภะเว
อุชฺชิตตัง สะติปัญฺญา	สัลเลโข วิริยัมหิณา
มารา ละภันตุ โนกาสัง	กาตุญจะ วิริเยสุ เม
พุทฺธาภิปะวะโร นาโถ	รัมโม นาโถ ะรุตตะโม
นาโถ ปัจเจกะพุทฺโธ จะ	สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง
เตโสตตะมานุภาเวนะ	มาโรกาสัง ละภันตุ มา
ทะสะปุญฺญานุภาเวนะ	มาโรกาสัง ละภันตุ มา
เย เกจิ ขุททะกา ปาณา	มะหันตาปี มะยา หะตา
เย จาเนเก ปะมาเทนะ	กายะวาจามะเนหะวะ
ปุญฺญัง เม อะนุโมทันตุ	คัณ्हันตุ ะละมุตตะมัง
เวรา โน เจ ปะมุญฺจันตุ	สัพพะโทสัง ขะมันตุ เม
ยังฺกิญฺจิ กุสะลัง กัมมัง	กัตตัพพัง กิริยัง มะมะ
กาเยนะ วาจาเมนะสา	ติทะเส สุกะตัง กะตัง
เย สัตตา สัณฺณิโน อตฺถิ	เย จะ สัตตา อะสัณฺณิโน
กะตัง ปุญฺญะผะลัง มัยหัง	สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต
เย ตัง กะตัง สุวิทัง	ทินนัง ปุญฺญะผะลัง มะยา

เย จะ ตัดทะ นะ ชานันติ	เทวา คันต์วา นิเวทะยง
สัพเพ โลกัมहि เย สัตตา	ชีวันตาหาระเหตุกา
มะนุญญัง โภชะนัง สัพเพ	ละภันตุ มะมะ เจตะสาติ

3. ชุมนุมเทวดา

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง	ปะริตตานุภาโว สะทา รัทชะดูติ
พระริตวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันทา	อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ
สะมันตา จักกะวาเพสุ อัตถาคัจฉันตุ เทวะตา	
สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ สุนันตุ สัคคะ โมกขะทัง	

สัคเคกาเม จะรูปเป คิริสิขะระตะเต จันตะ ลิกเข วิมาเน ที่เป รัฏฐะ จะ คาเม ตะรุวะนะ
 คะหะเน เก หะวัตถุมहि เขตเต ภูมมา จายันตุ เทวา ชะละทะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา
 ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนีวะระวะจะนัง สาระโว เม สุนันตุ ฐัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภาทันทา

4. มงคลสูตร

(หันทะ มะยัง มังคะละสุตตะคาถาโย ภาณามะ เส.)

เอวัมเม สุตัง เอกัง สะมะยัง	ภะกะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เขตตะวะเน
อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม	อะถะ ไช อัญญะตะรา เทวะตา
อะภิกกันตายะ รัตติยา, อะภิกกันตะวัณณา	
เกวะละกัปปัง เขตตะวะนัง โอภาเสตฺวา	เยนะ ภะกะวา เตนุปะสังกะมิ
อุปะสังกะมิตฺวา ภะคะวันตัง อะภิวาเทตฺวา	เอกะมันตัง อัญญาสิ
เอกะมันตัง จูตา ไช สา เทวะตา,	ภะคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ
พะหุ เทวา มะนุสสาจะ	
มังคะลานิ อะจินตะยง, อากังขะมานา โสตถานัง	
พฺรึหิ มังคะละมุตตะมัง.	
อะเสวะนา จะ พาลานัง ปิณฑิตานัญจะ เสวะนา	
ปุชา จะ ปุชะนียานัง	
เอตัมมังคะละมุตตะมัง	

ปะฏิฐปะเทสะวาโส จะ
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ
พาหุสัจญจะ สิปปัญจะ
สุภาสิตา จะ ยา วาจา
ปุตตะทาร์สสะ สังคะโห

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง
ญาคะกานัญจะ สังคะโห
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

อาระตี วิระตี ปาปา
อัปปะมาโท จะ ฐัมเมสุ
การะโว จะ นิวาโต จะ
กาเลนะ ฐัมมัสสะวะนัง

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา
กาเลนะ ฐัมมะซากัจฉา

ตะโป จะ พรหมะจะริยัญจะ
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ
มุญฺหัสสะ โลกะฐัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง

เอตาทิสานิ กัตถวานะ สัพพัตตะมะปะราชิตา
สัพพัตตะ โสตถิง กัจฉันติ
ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ

ปุพเพ จะ กะตะปัญญะตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง
วินะโย จะ สุสิกขิโต
เอตัมมังคะละมุตตะมัง

อะนาคุลา จะ กัมมันตา
ทานัญจะ ฐัมมะจะริยา จะ
อะนะวัชชานิ กัมมานิ

มัชชะปาณา จะ สัญญะโม
เอตัมมังคะละมุตตะมัง
สันตมฺฐี จะ กะตัญญุตา
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง

อะริยะสัจจานะทัสสะนัง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.

5. กรณียเมตตสูตร

(หันทะ มะยัง กระณียะเมตตะสุตตะคาถาโย ภะณามะ เส.)

กระณียะมัตตะกุสะเลนะ

ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ

ลักโก อุชฺฐ จะ สุหุชฺฐ จะ สุระโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี

สันตฺตสสะโก จะ สุภะโร จะ อัมปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ

สันตินทรีโย จะ นิปะโก จะ อัมปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิโท

นะ จะ ชุททัง สะมาจะเร ภิกฺขุจิ สุขิโน วาเนมิโนโหนดุ

เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยงฺ สัพเพ สัตตา ภะวันตฺ สุขิตตตา

เย เกจิ ปาณะภุตฺตติ ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวาเสสา

ทีฆา วา เย มะหันตา วา มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะณฺฐา

ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา เย จะ ทูเร ะสันติ อะวิทูเร

ภูตา วา สัมภะเวสี วา สัพเพ สัตตา ภะวันตฺ สุขิตตตา

นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพทะ นาทิมัญญะทะ กัตถะจิ นัง ภิกฺขุจิ

พฺยาโรสะนา ปะฐิฆะสัณฺญา

นาญญะมัญญัสสะ ทุกะมะจเญยะ

มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข

เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง

เมตตัญจะ สัพพะโลกัสมิง มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง

อุทฺธัง อะโร จะ ติริยัญจะ อะสัมพาธัง อะเวรังฺ อะสะปัตตัง

ติฏฐัญจะรังฺ นิสินโน วา

สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทฺโธ

เอตัง สะตัง อะธิฏฺเฐยะ

พรัหมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ ทิฏฐิญจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา

ทัสสะเนนะ สัมปันโน กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง

นะ หิ ชาตุ คัพพะเสยยังฺ ปุณะเรตฺติ.

6. โมรปริต

(หันทะ มะยัง โมระปะริตตัง ภาณามะ เส.)

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา	หะริสสะวันโน ปะฐะวิปะภาโส
ตัง ตัง นะมัสสามิ	หะริสสะวันนัง ปะฐะวิปะภาสัง
ตะยัชชะ คุดตา วิหะเรมุ ทิวะสัง	เย พรัหฺมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม
เต เม นะโม	เต จะ มัง ปาละยันตุ
นะมัตถุ พุทธานัง	นะมัตถุ โพธิยา
นะโม วิมุตตานัง	นะโม วิมุตติยา
อิมัง โส ปะริตตัง กัตถวา โมโร จะระติ เอสะนา.	
อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวันโน	
ปะฐะวิปะภาโส	ตัง ตัง นะมัสสามิ
หะริสสะวันนัง ปะฐะวิปะภาสัง	ตะยัชชะ คุดตา วิหะเรมุ รัตติง
เย พรัหฺมะณา เวทะคุ สัพพะ ธัมเม	เต เม นะโม
นะมัตถุ พุทธานัง	นะมัตถุ โพธิยา
เต จะ มัง ปาละยันตุ	นะโม วิมุตติยา

7. อังคุลิมาลปริต

(หันทะ มะยัง อังคุลิมาละปะริตตัง ภาณามะ เส.)

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยาเย ชาตียา ชาโต นาภิชานามิ สัจฺจิจจะ ปาถัง ชีวิตา ไวโรเปตา

8. นัตถิเม

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง	พุทฺโธ เม สะระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง	ธัมโม เม สะระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง	สังโฆ เม สะระณัง ะรัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง

9. พระคาถาชินบัญชร

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

ปุตตะกาโมละเภปุตตัง

อัติถิกาเยกายะญายะ

ธนะกาโมละเภระนัง

เทวานังปิยะตังสุตตะวา

1. ชะยาสะนากะตา พุทธา	เซตะวา มารัง สะวาหะนัง
จะตุสัจจาสะกัง ระลัง	เย ปิวิงสุ นะราสะภา
2. ตัณห์กังราทะโย พุทธา	อัญฐะวีสะติ นายะกา
สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง	มัตตะเก เต มุนิสสะรา
3. สีเส ปะติฏฐิตอ มัยหัง	พุทโธ ธัมโม ทะวิโล จะเน
สังโฆ ปะติฏฐิตอ มัยหัง	อุเร สัพพะคุณากะโร
4. หะทะเย เม อะนุรุทโธ	สาริปุตโต จะ ทักขิณ
โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัสมิง	โมคคัลลานะ จะวามะเก
5. ทักขิณ สะวะเน มัยหัง	อาสุง อานันทะ ราหุโล
กัสสะโป จะ มะหานาโม	อุภาสุง วามะโสตะเก
6. เกสะโต ปิฏฐิภาคัสมิง	สุริโย วะ ปะภังกะโร
นิสินโน สิริสัมปันโน	โสภีโต มุนิ ปุณณะโว
7. กุมาระกัสสะโป เถโร	มะเหสี จิตตะวาทะโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง	ปะติฏฐาสี คุณากะโร
8. ปุณโณ อังคุลิมาโลจะ	อุปาสี นันทะสีวะลี
เถรา ปัญจะอิเมชาตา	นะลาภุ ติสสะกา มะมะ
9. เสสาสีติ มะหาเถรา	วิชิตา ชินะสาเวกา
เอเตสีติ มะหาเถรา	ชิตะวันโต ชินะระสา
ชะลันตา สีละเตชะนะ	อังกะมังเกสุ สันฐิตา
10. ระตะนัง ปุระโต อาสิ	ทักขิณ เมตตะสุตตะกัง
ระชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ	วาเม อังคุลิมาละกัง
11. ชันระโมระปะริตตัญจะ	อาภานาภียะ สุตตะกัง
อากาเส ฉะทะนัง อาสิ	เสสา ปาการะสันฐิตา

12. ชินา นานา วรระสังยุตตา	สัตตปปากการะลังกะตา
วาทะปิตดาทิสัญชาตา	พาหิรัชฌัตตูปัททะวา
13. อะเสสา วินะยัง ยันตุ	อะนันตะชินะเตชะสา
วะสะโต เม สะกิจเจนะ	สะทา สัมพุททะปัญชะเร
14. ชินะปัญชะระมัชฌัมหิ	วิหะรันตัง มะหิตะเล
สะทะ ปาเลนตุ มัง สัพเพ	เต มะหาปริสาสะภา
15. อิจเจวะมันโต	สุคฺคโต สุรักโข
ชินานุภาเวนะ	ชิตูปัททะโว
ธัมมานุภาเวนะ	ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาเวนะ	ชิตันตะราโย
สัทธัมมานุภาวะปาลิโต	จะรามิชินะปัญชะเรติ.

10. พาหุง มหากา (ชัยมงคลคาถา)

พาหัง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุทนต์
 ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 มาราทิเรกะมะภิชฺชณฺณิตะสัพพะรัตติง
 ษัณฺตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 อุกฺกิตตะชัคคะมะติหัตตะสุทธารุณฺณตัง
 อิทธีกิสังขะตะมะโน ชิตะวามุนินโท
 กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
 สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 สัจจัง วิหาเย มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
 ปัญญาปะทีปะชะลิต ชิตะวา มุนินโท
 นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุรัง มะหิทริง
 อิทฐุปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ทุคคาหะทะภฺฐิภุชะเคนะ สุทฺถุจะหัตถัง
 ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
 เอเตปิ พุททะชะยะมังคะละอัฐฐะคาถา

ศรีเมฆะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 โฆรัมปะนาฬะวะกะมักกะมะถัฏฐะยักขัง
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 ธาวันติโยชะนะปะถังคฺคิมาละวันตัง
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ
 จิณฺฎาเยะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 วาหาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 หรัหมัง วิทริชฺฐิติมิททะภาภิธานัง
 ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
 โย วาจะโน ทินะทะเน สะระเต มะตันที

หิตวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททวานิ โมกขัง สุขัง อะริคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ ฯ
 มหาการุณิกโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง ปุเตวา ปาระมี สัพพา
 ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง เอเตนะ สจจะวัชเชนะ
 โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ชะยัน โต โพธิยา มุเล สักยานัง นันทิวัทธะโน
 เอวัง ต்வัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล อะปะราชิตาปัลลังเก สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
 อะภิสสเก สัพพะพุทธานัง อัคคปัตโต ปะโมหะติ ฯ

สุมังคัลลัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง
 สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง สุขะปเปตัง

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะ เทวะตา
 สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
 ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะ เทวะตา
 สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
 ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะ เทวะตา
 สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ

ตับอักเสบ

นายแพทย์อนันต์ จูทะพุทธิ

คุณกำปัน ชายร่างเล็กสันทัดวัย 40 เศษๆ นั่งรอพบแพทย์ที่หน้าห้องตรวจด้วยความกระวนกระวายใจ ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วเขารู้สึกว่าสุขภาพของเขาปกติดีทุกอย่าง ตราบจนเมื่อเขาตัดสินใจทำประกันชีวิต ซึ่งทำให้เขาต้องทำการตรวจเลือดอย่างละเอียดทางบริษัทประกันได้แจ้งว่าเขามีตับอักเสบ และแนะนำให้เขามาขอรับคำแนะนำจากแพทย์โรคตับ เขานั่งล่ำดับเรื่องราวของตัวเองอยู่ในใจ ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในครอบครัวที่มีฐานะที่ไม่ดีนัก ครอบครัวมีอาชีพขายของชำในตลาด เขาเองเป็นลูกชายคนเล็กในจำนวนลูกทั้งสิ้น 5 คน ทุกคนต้องช่วยกันทำงานมาตั้งแต่เด็กๆ ไม่ค่อยจะได้มีเวลาสนุกสนานเหมือนเช่นเด็กในครอบครัวที่มีอันจะกิน เขาจำได้ว่าเขาไม่มีเงินซื้อขนมไปโรงเรียนเหมือนเด็กอื่นๆ นอกจากข้าวกลางวันที่มาตลาดเตรียมให้ไปจากบ้าน เนื่องจากเป็นเด็กที่ฉลาดจึงได้รับการส่งเสริมจากบิดามารดา และพี่ๆ ให้ได้เรียนอย่างเต็มที่ด้วยความมุ่งมั่นพยายาม คุณกำปันสำเร็จปริญญาวิศวกรรมศาสตร์ทางด้านเครื่องกล และ

ได้ทำงานในบริษัทขายเครื่องสูบน้ำอยู่ระยะหนึ่ง เขาเกิดความคิดว่าถ้าสามารถทำให้เครื่องสูบน้ำที่เกษตรกรใช้อยู่นี้เป็นเครื่องจักรอเนกประสงค์ เช่น เป็นรถไถ รถลาก หรือ เครื่องปั่นไฟได้คงจะทำให้ชาวนาสุพรรณฯ บ้านเกิดของเขามีฐานะดีขึ้น คุณกำนันจึงลาออกจากบริษัทและรวบรวมเงินที่มีอยู่กลับไปเปิดโรงงานเล็กๆ ที่บ้านเกิด การดำเนินงานในขั้นแรกประสบปัญหามากมาย แต่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ไม่ท้อถอย และกำลังใจจากคุณสดใส ศรีภรรยา นักบัญชีที่ได้พบรักกันเมื่อเรียนอยู่มหาวิทยาลัย ทำให้ผลผลิตของเขาเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น โรงงานขยายใหญ่ขึ้นจากคนงาน 2-3 คน จนเป็นเรือนร้อย ตอนนี้เขามีฐานะอยู่ในขั้นมีอันจะกินในจังหวัด มีลูกที่น่ารัก 3 คน เขาไม่มีโรคประจำตัวอะไร และไม่เคยเจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล เพื่อเป็นหลักประกันอันหนึ่งของครอบครัว คุณกำนันจึงตัดสินใจซื้อประกันชีวิตที่ครอบคลุมสุขภาพด้วย ทำให้พบว่ามีความผิดปกติบางอย่างจากผลการตรวจเลือด การทำงานของตับ ตอนแรกเขาคิดว่าเป็นเพียงเล็กน้อยหรืออาจเป็นความผิดพลาดทางการตรวจมากกว่า แต่เมื่อตรวจซ้ำอีก 6 เดือนต่อมาก็ยังพบความผิดปกติเหมือนเดิม ทำให้ไม่สบายใจและเป็นเหตุที่ทำให้เขาต้องมานั่งรอพบแพทย์ในวันนี้ เขาสะดุ้งตกใจเมื่อผู้ช่วยแพทย์ขานชื่อ เขาเดินเข้าไปในห้องตรวจโดยเร็ว

หลังจากหักท่ายกับแพทย์แล้ว เขาก็นำรายงานผลการตรวจให้ แล้วก็เริ่มยิงคำถามแรกทันที

คุณกำนัน “คุณหมอครับ เขาว่าผมเป็นโรคตับอักเสบมันหมายความว่าอย่างไรครับ ผมแข็งแรงดี ไม่เคยมีอาการดีซ่านหรือตัวเหลืองมาก่อน จะเป็นตับอักเสบได้อย่างไรครับ”

แพทย์ “ตับอักเสบ เป็นภาวะที่มีการทำลายของเนื้อตับเกิดขึ้น ซึ่งมีสาเหตุได้หลายอย่าง การเกิดดีซ่านเป็นอาการอย่างหนึ่งของโรคตับ แต่ไม่จำเป็นต้องเกิดจากตับอักเสบเสมอไป และในทำนองเดียวกันตับอักเสบ ก็ไม่จำเป็นต้องเกิดดีซ่านเสมอไปถ้าการอักเสบนั้นไม่รุนแรงนัก ในทางการแพทย์เราอาศัยการตรวจวัดระดับของ serum aspartate aminotransferase (AST หรือ SGOT) และ serum alanine aminotransferase (ALT หรือ SGPT) ซึ่งเป็นสารชนิดหนึ่งที่อยู่ในเนื้อตับ เมื่อตับมีการถูกทำลายมากขึ้นกว่าปกติ สารนี้จึงทะลักเข้าไปในกระแสเลือด เมื่อตรวจเลือดจึงพบว่าระดับของ SGOT และ SGPT สูงขึ้น ทั้ง SGOT และ SGPT เป็นการตรวจที่ใช้กันแพร่หลายในการวินิจฉัยโรค นี่เป็นเหตุผลที่ทางบริษัทประกันแจ้งว่าคุณกำนันมีตับอักเสบครับ”

คุณกำปั่น “แล้วคุณหมอมคิดว่า ผมเป็นตับอักเสบจากสาเหตุอะไรครับ ?”

แพทย์ “อันนี้คงต้องพูดกันยาวหน่อยครับ แต่โดยทั่วไปแล้ว ตับอักเสบที่เป็นแบบเรื้อรังหรือตับอักเสบที่เป็นต่อเนื่องกันไม่ต่ำกว่า 6 เดือนนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ เรียงตามอุบัติการณ์ในบ้านเรา ก็คือ

1. **เกิดจากการติดเชื้อ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากไวรัสตับอักเสบ (viral hepatitis) ซึ่งปัจจุบันที่ค้นพบแล้วได้แก่ ไวรัสตับอักเสบชนิด A, B, C, D, E, G นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากเชื้อวัณโรค หรือการติดเชื้อที่มีผลมาจากความผิดปกติของระบบท่อทางเดินน้ำดี

2. **ผลจากยาและเหล้า** ยาบางตัว เช่น ยาที่ใช้รักษาวัณโรค, ยาระบาย, ยาระับการอักเสบบางตัวที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับยาแอสไพริน, ยาคุมกำเนิด, ยาประเภทฮอร์โมน, ยารักษาโรคความดันโลหิตสูง, หรือแม้แต่ไวตามินบางอย่าง ก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดตับอักเสบได้ และแน่นอนการดื่มสุราและเครื่องดื่มชนิดต่างๆ ที่มีแอลกอฮอล์ ก็สามารถชักนำให้เกิดตับอักเสบได้ถ้าดื่มในปริมาณที่มากและนานพอ

3. **เกิดจากความผิดปกติในระบบภูมิคุ้มกัน** เป็นโรคที่เกิดจากการที่ร่างกายของเราสร้างภูมิคุ้มกันที่ผิดปกติ แล้วมีผลทำให้เนื้อเยื่อของตับถูกทำลายเป็นโรคกลุ่มที่พบได้ไม่บ่อย

4. **สาเหตุเบ็ดเตล็ดอื่นๆ** เช่น ภาวะที่มีธาตุเหล็กหรือทองแดง สะสมในตับเป็นปริมาณมากกว่าปกติ การมีไขมันสะสมในตับแล้วชักนำให้เกิดการอักเสบเกิดขึ้นตลอดจนการเกิดเนื้องอกในตับ

โดยสรุปแล้วที่พบบ่อยได้แก่ ไวรัสตับอักเสบ การรับประทานยาและเหล้า และภาวะไขมันสะสมในตับครับ”

คุณกำปั่น “เท่าที่ฟังคุณหมอเล่ามาผมคงพอบอกได้คร่าวๆ ว่า ผมไม่ได้ทานยาอะไรประจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งยาคุมกำเนิดนี้ตัดทิ้งได้แน่นอน เวลาปวดหัวตัวร้อนก็ทานแต่ยาพาราเซตามอลเท่านั้น เรื่องเหล้าผมก็ทานบ้าง แก้ว สองแก้ว เวลาออกงานสังคมเท่านั้น ผมไม่สูบบุหรี่ แล้วไวรัสตับอักเสบที่หมอมว่า มันติดต่อได้อย่างไรครับ ผมก็ไม่เคยเป็นดีซ่านซักหน่อย”

แพทย์ “สำหรับไวรัสตับอักเสบนชนิด A และ E นั้น สามารถติดต่อได้โดยการรับประทานอาหารหรือน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อเข้าไปในร่างกาย ไวรัสตับอักเสบนชนิด E นั้นมีรายงานมากจากแอฟริกาใต้ ในบ้านเราเริ่มมีการตรวจพบบ้าง แต่อุบัติการณ์ที่แท้จริงกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา ไวรัสตับอักเสบนชนิด B และ C นั้นติดต่อโดยการได้รับเลือดที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัสทางเข็มฉีดยาที่ไม่สะอาด ทางเพศสัมพันธ์ การผ่าตัดหรือการสักที่ใช้เครื่องมือไม่สะอาด ส่วนอาการดีซ่านที่พบในตับอักเสบนั้น พบได้ประมาณหนึ่งในสามของผู้ใหญ่ที่ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบนชนิด B เท่านั้น และอาจน้อยกว่านี้ถ้าได้รับเชื้อในช่วงวัยเด็ก ส่วนใหญ่แล้วจะมีแต่อาการไข้ ปวดเมื่อยตามตัว เหมือนกับเป็นพวกไข้หวัดใหญ่นั้น การไม่มีดีซ่านจึงไม่สามารถตัดภาวะไวรัสตับอักเสบได้ครับ ไม่ทราบว่าในครอบครัวของคุณกำนันมีใครมีประวัติโรคตับ ดีซ่าน หรือมะเร็งของตับบ้างหรือไม่ครับ เพราะบางครั้งไวรัสตับอักเสบนชนิด B สามารถติดต่อผ่านทางมารดาได้ในช่วงการคลอด และมะเร็งตับเป็นผลแทรกซ้อนของการเป็นตับอักเสบนระยะยาวได้ครับ”

คุณกำนัน “พี่ชายคนโตผม เสียชีวิตที่สุพรรณเพราะมะเร็งในช่องท้อง ก่อนเสียมีท้องมานร่วมด้วย แต่ผมไม่ทราบว่าเป็นมะเร็งอะไรครับ นอกนั้นก็แค่โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูงครับ”

แพทย์ “ถึงตอนหนึ่งต้องขออนุญาตตรวจร่างกาย เชิญคุณกำนันที่เตียงตรวจเลยครับ”

> > > > >

แพทย์ “จากการตรวจร่างกายอย่างละเอียด พบว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ ผมไม่พบสิ่งใดที่บ่งว่าเป็นโรคตับเรื้อรัง ตับขนาดและความนุ่มปกติ จากข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนี้ผมคิดว่าตับอักเสบนของคุณกำนัน ไม่น่าจะเป็นโรคที่รุนแรง และยังไม่ถึงระยะที่เป็นตับแข็ง คงจะพอทำให้คุณกำนันคลายความกังวลไปได้บ้าง เพื่อที่จะทราบถึงสาเหตุที่แน่นอน ผมขอตรวจเลือดเพิ่มเติม และทำการตรวจตับด้วยเครื่องอัลตราซาวด์ ผมเชื่อว่ามีอีก 5 วัน ผมคงจะเรียนได้ว่าคุณกำนันทราบถึงสาเหตุที่แน่นอนได้ครับ”

> > > > >

แพทย์ “สวัสดีครับคุณกำปั่น เชิญนั่งครับ ผมได้รับผลการตรวจทั้งหมดแล้ว คุณกำปั่นเป็นดับอักเสบจากไวรัสชนิด B ครับ”

คุณกำปั่น “ทำไมผมจึงโชคร้าย เป็นโรคนี้ได้ครับหมอ ผมไม่เห็นมีปัจจัยเสี่ยงอะไรเลย”

แพทย์ “จากการสำรวจพบว่า มีประชากรในโลกนี้ไม่ต่ำกว่า 300 ล้านคน มีเจ้าไวรัสดับอักเสบ B นี้อยู่ในตัวเหมือนคุณกำปั่น ในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือว่าเป็นถิ่นหนึ่งในโลก ที่มีการระบาดของไวรัสดับอักเสบ B นี้ สำหรับในประเทศไทยนั้นพบว่า มีประชากรประมาณร้อยละ 5-10 มีการติดเชื้อไวรัสดับอักเสบ B แบบเรื้อรัง นั้นหมายความว่ามีคนไทยแบบคุณกำปั่นอีก 3-6 ล้านคน สาเหตุที่ทำให้ติดเชื้อไวรัสดับอักเสบ B ที่พบบ่อยในแถบเอเชียนี้ คงเป็นจากการได้รับเชื้อจากมารดาในระหว่างการคลอด ซึ่งเป็นช่วงที่ทำให้มีโอกาสเป็นการติดเชื้อแบบเรื้อรังได้ง่าย เพื่อที่จะพิสูจน์ทฤษฎีนี้ คงต้องตรวจสอบเลือดในครอบครัวของคุณกำปั่นดูครับ”

คุณกำปั่น “ผลเสียของการเป็นดับอักเสบจากไวรัส B แบบเรื้อรังนี้ มีอะไรบ้างครับ คุณหมอ”

แพทย์ “ผู้ที่เป็ดับอักเสบจากไวรัสชนิด B แบบเรื้อรังนี้ มีการดำเนินของโรคได้หลายแบบครับ **พวกแรก** เป็นพวกที่เราเรียกว่า พวกที่เป็นพาหะแต่ไม่มีการอักเสบของตับมากนัก จึงมักไม่กลายเป็นตับแข็ง เป็นพวกที่พบได้มากที่สุด ถ้าตรวจเลือดจะไม่พบมีความผิดปกติของการทำงานของตับ โอกาสถ่ายทอดไปยังผู้อื่นมีไม่มากแต่เป็นไปได้ **พวกที่สอง** เป็นกลุ่มที่มีการอักเสบกุ่มๆ อยู่ในตับ พวกนี้ถ้าตรวจเลือดจะพบมีความผิดปกติในการทำงานของตับชัดเจน แต่โอกาสที่โรคจะดำเนินกลายเป็นตับแข็งมีได้น้อย และ**พวกที่สาม** เป็นกลุ่มที่มีการอักเสบอย่างลุกลามต่อเนื่อง ถ้าตรวจเลือดจะพบมีการทำงานของตับที่ผิดปกติอย่างมาก เป็นกลุ่มที่มีโอกาสที่จะเกิดตับแข็งได้มากที่สุด และอาจกลายเป็นมะเร็งตับได้โดยใช้เวลา 20-40 ปี ในกลุ่มที่ 1 และ 2 นั้นแม้ว่าจะไม่กลายเป็นตับแข็ง แต่ก็เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งของตับได้มากกว่าคนปกติ จากการศึกษาจากประเทศไต้หวัน พบว่าชายที่มีไวรัสชนิด B อยู่ในตัว มีโอกาสเกิดมะเร็งตับได้มากกว่าคนปกติถึง 230 เท่า อย่างไรก็ตามผมเน้นว่ามีโอกาสเสี่ยงสูงเท่านั้นนะครับ ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องเป็นมะเร็งตับหมด ผมไม่ทราบว่ามีพี่ชายคุณกำปั่นจะอยู่ในข้อสันนิษฐานของผมนี้ด้วยหรือเปล่า เพราะผมไม่ทราบข้อมูลชัดเจน”

คุณกำปั่น “คุณหมอครับ ผมอยู่ในกลุ่มไหน แล้วตอนนี้ผมเป็นมากน้อยแค่ไหนแล้วครับ”

แพทย์ “คุณกำปั่น คงตกอยู่ในกลุ่มที่สองหรือสามแน่นอน เพราะผลเลือดแสดงว่ามีความผิดปกติของการทำงานของตับ ผมคงไม่สามารถบอกได้เต็มปากว่าเป็นมากน้อยเพียงใด เพราะการตรวจที่ทำไปแล้วไม่ละเอียดอ่อนพอ ผมคงตอบได้ว่าไม่มีลักษณะที่บ่งชี้ว่าเป็นตับแข็งหรือมะเร็งของตับแน่ในขณะนี้”

คุณกำปั่น “โอ้ ค่อยโล่งใจไปเปลาะหนึ่ง แล้วผมจะพอมีวิธีการรักษาหรือไม่ครับ”

แพทย์ “ปัจจุบันมียาเพียงตัวเดียวที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นมาตรฐานในการรักษาโรคตับอักเสบชนิด B แบบเรื้อรัง ได้แก่ ยาอินเตอร์เฟียร์อน อัลฟา (interferon alpha) อินเตอร์เฟียร์อนเป็นสารชนิดหนึ่งที่ร่างกายสร้างขึ้นเมื่อมีการอักเสบหรือติดเชื้อไวรัส มีผลต่อระบบภูมิคุ้มกันช่วยให้ร่างกายสามารถกำจัดไวรัสได้ดีขึ้น เวลาที่เราเป็นไข้หวัดแล้วมีอาการไข้ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยตามตัว ปวดศีรษะ เบื่ออาหาร ส่วนหนึ่งก็เพราะสารตัวนี้จากการทดลองพบว่าถ้าใช้อินเตอร์เฟียร์อนในขนาดที่สูงมากกว่าที่ร่างกายสามารถผลิตได้ จะมีฤทธิ์ในการรักษาโรคไวรัสตับอักเสบ B ได้ อย่างไรก็ตามยาอินเตอร์เฟียร์อนนี้เป็นยาที่ไม่ดีที่สุด เนื่องจากในผู้ป่วยบ้านเราเพียง 30-40% เท่านั้นที่ตอบสนองต่อการรักษาโดยทำให้ระดับของการอักเสบในตับลดลง แต่โอกาสที่จะกำจัดไวรัสให้หมดจากร่างกายอาจน้อยกว่า 5%”

คุณกำปั่น “ดูเหมือนว่าผมไม่มีทางเลือกอื่นเพราะว่าหมอบอกว่ามียาเพียงตัวเดียว แล้วยาตัวนี้มีผลข้างเคียงอะไรบ้างครับ”

แพทย์ “อย่างที่กล่าวแล้วว่า อินเตอร์เฟียร์อนทำให้มีอาการแบบไข้หวัดได้ เมื่อเราให้ในขนาดที่สูงกว่าที่ร่างกายสร้างมาๆ ก็ย่อมทำให้เกิดอาการไข้ ปวดเมื่อยตามตัว เบื่ออาหารได้แน่นอน แต่ผลข้างเคียงนี้มักจะพบมากเฉพาะในเดือนแรกของการรักษาเท่านั้น ซึ่งเราสามารถแก้ไขได้โดยการทานยาลดไข้ก่อนฉีดยาครึ่งชั่วโมง และฉีดก่อนเข้านอน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนไข้ทนผลข้างเคียงนี้ได้ นอกจากนี้อาจพบ เบื่ออาหาร ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ผมร่วง ต่อมน้ำทรวงอกอักเสบ รบกวนการทำงานของไขกระดูกแต่ไม่บ่อยเหมือนที่กล่าวในพวกแรก อินเตอร์เฟียร์อนเป็นยาที่ต้องฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ไม่มีชนิดรับประทานและต้องฉีดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เป็นเวลานานประมาณ 4-6 เดือน ราคาขายก็ค่อนข้างแพง โดยเฉลี่ยแล้วจะตกประมาณหนึ่งแสนบาทครับ”

คุณกำปั่น “ค่ายาแพงจังครับ แต่ผมพอรับได้ แต่ที่สำคัญหมอจะให้ผมมานิดยาที่นี้อาติดยะ 3 ครั้งแล้วผมต้องหัวล้านด้วย อันนี้สงสัยผมคงไม่สู้แน่”

แพทย์ “โดยทั่วไปแล้วผมมักจะให้ยาคนไข้ไปฉีดเองหรือให้ญาติช่วยฉีด เรามีพยาบาลที่จะช่วยแนะนำการฉีดยาให้ ไม่ยากอะไรครับ เกี่ยวกับผมรายนั้น ไม่มากจนศีรษะล้านหรอกครับ เพียงแต่อาจจะบางลงบ้าง ซึ่งก็ไม่พบทุกราย และหลังจากหยุดยาแล้วก็จะกลับเป็นปกติครับ คุณกำปั่นครับ ตอนนี้คุณคงทราบถึงผลดีและผลข้างเคียงต่างๆ ของยา ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการรักษา ตลอดจนโอกาสที่จะตอบสนองต่อการรักษาแล้ว เพื่อยืนยันว่าไม่มีสาเหตุอื่นๆ ที่อาจพบร่วมกันได้ และเพื่อตรวจดูว่าขณะนี้ระดับของการอักเสบเป็นอย่างไร และมีพยาธิสภาพเปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างไร ก่อนที่จะตัดสินใจรักษา ผมอยากจะขอทำการเจาะตับ เพื่อเอาเนื้อตับมาตรวจทางห้องปฏิบัติการก่อนครับ”

คุณกำปั่น “ฟังดูน่ากลัวนะครับ คงจะต้องผ่าตัดแล้วคงจะมีแผลเป็น ผมเห็นว่าจะไม่ทำดีกว่าครับ”

แพทย์ “ผมต้องขอโทษ ที่ยังไม่ได้อธิบายขั้นตอนในการเจาะตับให้ทราบ โดยทั่วไปแล้วผมจะทำการตรวจดูลักษณะของตับและเลือกตำแหน่งที่เหมาะสม โดยใช้เครื่องอัลตราซาวด์ ผมจะต้องตรวจดูการแข็งตัวของเลือดก่อนว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย การทำนี้เราทำที่ห้องผู้ป่วยเลยครับ ไม่ต้องไปทำในห้องผ่าตัด หลังจากทำความสะอาดผิวหนังที่บริเวณชายโครงด้านขวาและฉีดยาชาแล้ว แพทย์จะผ่านเข็มเล็กๆ เข้าไปดูดเอาเนื้อตับออกมา เนื้อตับที่ได้ออกมาจะมีขนาดเล็กกว่าเส้นวันเส้นและมีความยาวเพียงประมาณ 2 เซนติเมตรเท่านั้น ส่วนเนื้อตับที่เหลือก็จะงอกมาที่หลังและกลับเป็นปกติเหมือนเดิม หลังทำผู้ป่วยต้องนอนพักอยู่บนเตียงอย่างน้อย 6 ชั่วโมง จะมีพยาบาลมาตรวจวัดชีพจรและความดันโลหิตเป็นระยะๆ ถ้าทุกอย่างปกติดีก็สามารถลงจากเตียง หรือกลับบ้านได้ แต่ต้องพักและไม่ออกแรงหักโหมในวันนั้น ส่วนวันต่อไปก็สามารถกลับไปทำงานได้ตามปกติ ตอนที่ฉีดยานั้นก็แน่นอนว่าคงเจ็บบ้าง สำหรับแผลเป็นนั้นแทบจะไม่มีเลยสามารถแต่งชุดว่ายน้ำได้สบายครับ”

คุณกำปั่น “ฟังดูแล้วค่อยยังชั่วหน่อยครับ ไม่น่ากลัวเหมือนตอนแรก ตอนแรกผมนึกว่าเอาออกมาเป็นชิ้นๆ แบบที่ร้านสุกี้ แล้วการตรวจนี้เสี่ยงมากน้อยหรือมีผลแทรกซ้อนอะไรบ้างครับ”

แพทย์ “ครับ ตามกฎธรรมชาติไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตามก็ต้องมีทั้งได้และเสีย เมื่อใดก็ตามที่ผลได้มากกว่าผลเสีย เราก็เลือกที่จะเสี่ยง ผมได้อธิบายข้อบ่งชี้และวิธีการไปแล้ว ส่วนผลแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นนั้นที่สำคัญที่สุดคือเลือดออกจากบริเวณผิวหนังที่เจาะ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะหยุดได้เอง มีน้อยรายมากที่ต้องให้เลือด และมีน้อยมากลงไปอีกที่จะต้องทำการผ่าตัดแก้ไข นอกจากนี้อาจพบมีน้ำดีรั่วออกจากตำแหน่งที่เจาะ หรือเจาะพลาดไปโดนอวัยวะอื่น ในมือของแพทย์เฉพาะทางที่ทำทางโรคตับโดยเฉพาะแล้ว ผลแทรกซ้อนทั้งหมดโดยรวมแล้วจะน้อยกว่า 5% ครับ”

คุณกัปัน “ผมไว้ใจคุณหมอ ถ้าคุณหมอมองว่าจำเป็นจริงๆ เจาะก็เจาะครับ คุณหมอครับแล้วภรรยาและลูกผมล่ะครับต้องทำอะไรบ้าง”

แพทย์ “ขอบคุณครับ ที่มอบความไว้วางใจให้ผม สำหรับบุคคลในครอบครัวคงต้องมาเจาะเลือดตรวจว่าเป็นหรือไม่ ถ้าเป็นเป็นแบบไหน ถ้ามีภูมิคุ้มกันแล้วก็ไม่ต้องทำอะไร ถ้ายังไม่เคยได้รับเชื้อมาก่อน หรือไม่มีภูมิคุ้มกันก็ควรจะฉีดวัคซีนป้องกัน 3 เข็มภายในระยะเวลา 6 เดือน ซึ่งสามารถอยู่ไปได้นานหลายปี โดยอาจไม่จำเป็นต้องฉีดวัคซีนกระตุ้นเลยก็ได้ครับ”

> > > > >

คุณกัปัน เข้ารับการเจาะตับในอีกสองวันต่อมา โดยไม่มีผลแทรกซ้อนอย่างไร ผลการตรวจช่วยยืนยัน สาเหตุของตับอักเสบว่ามาจากไวรัส B แน่นนอน นอกจากนี้ยังพบว่า เริ่มจะมีการทำลายเนื้อตับแบบลุกลามเกิดขึ้นแล้วในตับ อินเตอร์เฟียร์อนจึงมีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจน ภรรยาของคุณกัปัน คุณสตีเฟนเป็นผู้จัดยาให้สามิตลอด 6 เดือน และทุกๆ คนในครอบครัวก็มีส่วนสำคัญช่วยเป็นกำลังใจให้แก่คุณกัปัน คุณกัปันเกิดผลข้างเคียงจากยาบ้างในช่วงแรก แต่ก็ไม่มากกว่าคนอื่นๆ สามารถทำงานได้ปกติตลอดช่วงเวลา 6 เดือนของการรักษา คุณกัปันมาพบแพทย์สม่ำเสมอตามนัด ระดับของ SGPT ในเลือด ซึ่งเป็นตัวที่ใช้ติดตามการตอบสนองของยาลดลงกลับเป็นปกติในเดือนที่ 2 ของการรักษา ภรรยาของคุณกัปันมีภูมิคุ้มกันแล้วเช่นเดียวกับลูกคนที่ 2 และ 3 ซึ่งได้รับวัคซีนตั้งแต่วัยแรกเกิด ส่วนลูกคนโตไม่เคยติดเชื้อและไม่เคยได้วัคซีนมาก่อน ก็มีภูมิคุ้มกันหลังได้รับวัคซีนครบ 3 เข็มแล้ว คุณกัปันได้แนะนำให้พี่ๆ ทุกคนให้ไปตรวจเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้อง วันนี้คุณกัปันมาพบแพทย์ตามนัด 3 เดือนหลังได้รับการรักษาครบแล้ว

แพทย์ “สวัสดีครับคุณกำปั่น เป็นอย่างไรบ้างครับ หอบอะไรมากมายอะยะเลยครับ”

คุณกำปั่น “สวัสดีครับคุณหมอ สบายดีครับโดยเฉพาะหลังจากที่ไม่ต้องโดนเข็มฉีดยานี้ ยิ่งดีใหญ่เลยครับ วันนี้ผมเอาขนมสาเล่สุพรรณมาฝากคุณหมอด้วยครับ ผลการเจาะเลือดผมคราวนี้เป็นอย่างไรบ้างครับ”

แพทย์ “ขอบพระคุณมากครับของโปรดลูกผมเลย ผมมีข่าวดีจะเรียนให้ทราบ คุณกำปั่นตอบสนองดีต่อการรักษาครับ อยู่ในกลุ่มน้อยที่ได้ผลระดับของ SGOT และ SGPT อยู่ในเกณฑ์ปกติแม้ว่าจะหยุดยาแล้ว แสดงว่าการอักเสบที่เกิดขึ้นในตับลดลงเหลือน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยก็ว่าได้ ดังนั้นโอกาสที่โรคจะดำเนินต่อไปจนกลายเป็นตับแข็งก็แทบจะเป็นไปไม่ได้ แต่ผมอยากจะเรียนว่าไม่ได้แปลว่าคุณกำปั่นหายขาด 100% เพราะว่าจากการตรวจเลือดยังพบส่วนเปลือกนอกของไวรัสอยู่ ซึ่งในคนเอเชียแล้วโอกาสที่จะกำจัดส่วนนี้ออกไปหลังการรักษา นั้นพบน้อยกว่า 5% แต่อย่างน้อยเราก็ประสบความสำเร็จในการทำให้โรคไม่ลุกลามต่อไปครับ”

คุณกำปั่น “ผมเข้าใจดีครับคุณหมอ แล้วตอนนี้คุณหมอจะให้ผมทำอย่างไรต่อไปครับ”

แพทย์ “ที่ต้องระวังในตอนนี้คือเรื่องมะเร็งตับ ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงสูงกว่าคนปกติ ขณะนี้ไม่มียาอะไรที่จะป้องกันได้ แนวทางการรักษาจึงเปลี่ยนเป็นการเฝ้าระวังและรีบให้การรักษาโดยเร็วที่สุดในระยะต้นๆ ก่อนที่จะเกิดการลุกลาม ซึ่งการรักษาในระยะเริ่มต้นนี้จะได้ผลดีมาก ผมมักจะเจาะเลือดตรวจดูความเปลี่ยนแปลงที่จะช่วยแจ้งเตือน ว่าน่าเกิดมะเร็งตับร่วมกับการตรวจอัลตราซาวด์ของตับทุก 6 เดือน”

คุณกำปั่น “ผมจะพยายามทำตามที่คุณหมอนัดครับ ผมและครอบครัวต้องขอขอบคุณคุณหมอเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้ผมดีขึ้น”

แพทย์ “ความจริงแล้วผมต้องชมคุณกำปั่นมากกว่าที่กล้าตัดสินใจทำในสิ่งต่างๆ ที่ผ่านมา ผมเป็นแต่เพียงผู้ให้ข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้องทั้งหมดให้คุณกำปั่นทราบครับ และก็ต้องขอชมครอบครัวของคุณกำปั่นที่สนับสนุน และเป็นกำลังใจอย่างดีในระหว่างการรักษา เต็มใจรอรับใบนัดนะครับ และขอบคุณอีกครั้งสำหรับขนมครับ”

ชี วิ ต น ่า เ ชื ย น

ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร

คำนำ

ประสบการณ์ชีวิตเป็นมากกว่าช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่างๆ และพยานหลักฐาน เช่น สิ่งของ รูปถ่าย ของขวัญในโอกาสต่างๆ ของที่ระลึก บัตรอวยพร และอื่นๆ ประเภทสิ่งของเหล่านี้จะมีความหมายสมบูรณ์เมื่อสามารถนำมาประกอบกับเรื่องราวจากการบอกเล่าและความทรงจำหรือบันทึกของผู้มีส่วนในเหตุการณ์ แต่การบอกเล่าไม่ใช่สิ่งถาวร เนื่องจากเวลามีผลต่อทุกสิ่งรวมทั้งความทรงจำของผู้เล่า และเล่าต่อกันด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกเสียจากว่าความทรงจำนั้นๆ ถูกบันทึกบอกเล่าไว้ตามสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน รู้สึก สัมผัส วัสดุ ในขณะที่นั้นไว้ทันที แต่หากไม่มีการบันทึกไว้ คุณค่าของประสบการณ์สำคัญๆ ที่น่าจะมีมากด้วยความแจ่มชัด ด้วยรายละเอียดก็จะค่อยๆ จางไปเป็นธรรมดาในภายหลังก็จะคงเหลือไว้แต่เหตุการณ์หลักๆ บุคคลบางคน และสถานที่บางแห่งที่อาจยังคงความงดงาม แต่องค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งเป็นรายละเอียดของชีวิตขณะนั้น สูญหายไปกับเวลา และหลังจากนั้นเรื่องเหล่านั้นก็หายไปไม่มีการพูดถึงอีก ไม่มีใครได้รับรู้ ไม่ได้มีโอกาสที่จะมีความสุข ได้รับความรู้ของความกระจ่างชัดของแง่มุมของชีวิตที่น่าสนใจ กลับมาเยี่ยมเยือนอีกเลย ยิ่งถ้าเจ้าของประสบการณ์มีครอบครัว มีคนที่รัก มีคนคิดถึง มีชีวิตที่มีรายละเอียด งดงาม มีแง่มุม มีค่า น่าสนใจ น่าเรียนรู้ และจดจำ มีความหมายของการเก็บรักษาไว้ในใจของลูกหลานไว้ได้ ก็ะยิ่งน่าเสียดายมากขึ้นอีก

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้มีแรงจูงใจจากแม่ผู้มีแง่มุมในการเก็บข้อมูลรายละเอียดของชีวิตที่น่าสนใจ น่าจดจำ แม่ชอบเล่าทุกเรื่อง ทั้งเรื่องของแม่ในวัยเด็ก สิ่งที่แม่เคยเห็นเคยลอง เคยทำ เคยล้มเลิก และความจำอื่นๆ ที่เป็นนิทาน เพลง กลอน ดลกของเด็กๆ ดลกของลูกๆ หลานๆ คนที่เคยดีกับแม่ ที่แม่เล่าทุกครั้งที่มีโอกาส เมื่อแม่จากไปนั้นแม่มยังไม่ทันได้บันทึกเรื่องเหล่านี้ไว้ได้ทั้งหมด นอกจากในใจและในความจำของลูกหลานที่เคยได้ฟัง และเลือกบันทึกรวบรวมไว้เพียงเล็กน้อย จะน่าเสียดายเพียงใดหากเรื่องที่น่ารัก อบอุ่น เบิกบาน สดใสกรอด้วยใจที่แสนพิเศษของแม่อีกมากมายต้องสูญไป ทำให้หลานของครอบครัวที่จะเกิดตามมามีอีกหลายคนจะไม่ได้รับรู้เรื่องของคนที่สุดพิเศษของครอบครัวเขา

ผู้เขียนจึงเห็นว่าท่านผู้ใหญ่ทุกๆ คนที่ต่างก็มีครอบครัวที่รักของตน แต่ละท่านต่างก็มีเรื่องราวมากมายที่ยากเล่า ยากเรียบเรียงให้เขาได้ฟัง ได้รับรู้ถึงการดำเนินมาของชีวิต

สร้างชีวิต สร้างตน สร้างครอบครัวชื่อเสียงเกียรติยศมาจนขณะนี้ เพื่อเป็นหลักฐานที่เป็นความรู้ ความสุข อบอุ่น ความชุ่มชื่นใจ ความเป็นกำลังใจให้เป็นหลักใจ เป็นขวัญทางใจ ของทุกๆ คน

ผู้เขียนได้มีประสบการณ์ในการทำงานศึกษาวิจัยมาตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเดินทางไปในหลายพื้นที่ รู้จักชีวิตของคนในครอบครัวทั้งในชนบท และในเมือง เป็นร้อยเป็นพัน ครอบครัว ความรู้ในวิถีชีวิตไทยก็พอมีอยู่บ้างว่า คนไทยคนหนึ่งในการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงในบ้านนี้เมืองนี้ น่าจะเป็นอย่างไร จึงได้คัดและรวบรวมประเด็นที่พอจะใช้เป็นแนวในการเล่า การบันทึกเรื่องราวชีวิตของคนแต่ละช่วงเพื่อผู้อ่านได้ใช้ในการเริ่มดำเนินงานในโครงการ “ชีวิตน่าเขียน” โดยบันทึกชีวิตของตัวเองบ้างเพื่อลูกหลานได้รู้จัก และระลึกถึงคุณในแบบที่คุณเองได้เห็น และรับรู้ในชีวิตของคุณเอง

หนังสือนี้แบ่งเป็นบทเป็นตอน ตามลำดับของชีวิตที่ดำเนินไปในแต่ละบท ประกอบด้วย ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับช่วงชีวิตนั้นๆ ไปตามลำดับ คำถามเหล่านี้จะเปรียบเหมือนเป็นกุญแจเปิดนำไปถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ต่อไปได้อีก โดยจะเลือกใช้ประเด็นคำถามใด จะเพิ่มใหม่ขึ้นใหม่ หรือข้ามไป หรือใช้เป็นบางส่วน หรือสลับลำดับอย่างไรก็ตามที่จะเห็นเหมาะสมดีได้ทั้งสิ้นในการเขียนเรื่องชีวิตของท่าน

ผู้เขียนหวังเพียงให้งานนี้เพียงได้เป็นกระแสน้ำที่ทำให้คุณคิดเริ่มจะบันทึกเรื่องที่น่าสนใจ น่าจดจำ น่าเล่าต่อกันในครอบครัว ให้คุณคิดถึงใบหน้าของลูกหลานของคุณที่จะได้รำลึกถึงคุณในอีกสักกี่ปี แล้วคุณจะมีความสุขเต็มอ้อมใจ ที่จะมอบของขวัญพิเศษชิ้นนี้ให้ได้รับรู้กันต่อไปถึงชีวิตของคุณ ที่มีการต่อสู้ มีความฝัน มีความหวัง มีความรู้สึกต่างๆ มากมาย ที่อยู่ในความทรงจำของคุณ

ในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้ค้นคว้าด้วยการอ่านหนังสืออัตชีวประวัติ และหนังสือที่รวมประวัติของบุคคลหลายคน และคิดว่าที่รวบรวมไว้พอเป็นแนวให้กับชีวิตของคนธรรมดาอย่างเราเราได้พอสมควร ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณชัย ราชวัตร ผู้เป็นลุงพี่ชายที่ให้ความเมตตา กรุณา เสียสละมาตลอด และที่ท่านได้อุทิศสำหรับเขียนการ์ตูนประกอบหนังสือ ให้หนังสือมีคุณค่ามากขึ้นในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ความดีของหนังสือ และประโยชน์ที่หนังสือนี้จะพึงมี พึงได้ พึงเป็นใน
ลักษณะใดก็ตาม ผู้เขียนขอมอบอุทิศให้แก่ นางทรงฉลุย วรกิจโกศาทร ผู้เป็นมารดาอัน
ประเสริฐสุด ผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ ผู้เป็นจุดศูนย์รวมความรัก ความดีงาม ความสุข สามัคคีใน
ครอบครัวของเรา ผู้เป็นมารดาที่เป็นความทรงจำที่สุขใส อบอวน งดงามของลูก เป็นคุณย่า
คุณยาย ผู้เต็มไปด้วยดวงใจแห่งรัก เมตตา และบริสุทธิ์ในใจของหลานหญิง ชายตลอดจน
นรินทร์

ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร

บ้านสำเหร่

13 เมษายน 2544

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
ความคิดเมื่อเริ่มต้น	7
ข้อมูลประจำตัว	10
ครอบครัวและบรรพบุรุษ	15
บ้านในวัยเด็ก	23
ชีวิตวัยเด็กและชุมชนละแวกบ้าน	30
ชีวิตในโรงเรียนประถม	36
วันเฉลิมฉลอง และวันหยุดพักผ่อน	42
ชีวิตในโรงเรียนมัธยม	44
ชีวิตในมหาวิทยาลัย	49
ชีวิตความเป็นทหาร	55
ครอบครัวทหาร	60
ความบันเทิง สนุกสนาน	63
อาชีพการงาน	67
การบวช	72

ความสัมพันธ์และความรัก	75
มีลูก	81
บ้านแรกของครอบครัว	87
ของชอบเป็นพิเศษ	91
อาหาร	97
ในช่วงชีวิตวัยผู้ใหญ่	101
การเมืองและประวัติศาสตร์	106
ชุมชนของบ้าน	109
บ้านหลังปัจจุบัน	113
ชีวิตประจำวัน	116
อุปนิสัย	119
รูปพรรณสัณฐาน	124
มีหลาน	129
การเดินทาง และการพักผ่อน	134
รถยนต์และพาหนะส่วนตัว	138
ปรัชญา อารมณ์ และอุดมคติในชีวิต	143
เมื่อมองย้อนหลัง	148
ในส่วนลึกของจิตใจ	152

ความคิดเมื่อเริ่มต้น

คุณผู้อ่านที่คิดจะเริ่มต้นเขียนบันทึก หรือพูดเล่าเรื่องของชีวิตของคุณ ผู้เขียนกล้าจะรับรองได้ว่า เมื่อใดที่คุณกลับมาอ่านบันทึกของคุณ หรือนึกถึงโอกาสในการเล่าเรื่องต่อๆ กันในภายหลัง คุณจะรู้สึกเป็นสุขที่ได้ทำงานทำให้มีงานหรือมีโอกาสดำเนินการนี้เพราะมีครอบครัวดี ๆ เป็นจำนวนมากที่ความทรงจำเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่เป็นที่รักขาดหายไป เนื่องจากไม่ได้ตระหนักถึงการสืบต่อด้วยการเขียนบันทึก หรือการเล่าอย่างมีระบบที่ดีที่เหมือนเล่าเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งให้คนที่รักในครอบครัวได้รับรู้ไว้ ซึ่งอาจโยงมาอธิบายที่มาของครอบครัวในวันนี้ได้อย่างแจ่มแจ้ง และต่อเนื่อง

เมื่อคุณได้เริ่มอ่านหนังสือเล่มนี้ คุณจะได้เห็นคำถามมากมายสารพัดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับช่วงชีวิตที่สำคัญ ลึกซึ้ง มีรายละเอียดเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่ เป็นเรื่องของชีวิตที่มีความเกี่ยวโยงสืบต่อกันไม่มีที่สิ้นสุด มีทั้งด้านที่เป็นหลายมิติ ที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนน่าสนใจ และเหตุการณ์เดี่ยวๆ ที่อาจมีอยู่บ้าง และที่เป็นเหตุและเป็นผลสืบเนื่องนำกันมาต่อเป็นเปลาะๆ หนังสือเล่มนี้จะช่วยนำจิตใจของคุณให้ย้อนไต่หาความสัมพันธ์ และความสำคัญของแต่ละเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไปเรื่อยๆ นำให้คุณได้เห็นว่าคุณแต่ละคนนั้นเป็นสิ่งที่น่าศึกษา และบันทึกได้อย่างน่าสนใจ เพราะจะเป็นเรื่องของครอบครัวที่มีความสัมพันธ์พิเศษที่จะไม่มีใครมีได้อีก ให้คุณมีโอกาสสร้างสรรค์ประวัติศาสตร์แห่งชีวิตเพื่อความมั่นคงของตระกูล ซึ่งนับวันจะผันเป็นมรดกที่สูงด้วยคุณค่ากว่าทรัพย์ และฐานันดร เพราะทั้งหมดจะเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมาของครอบครัว และความสัมพันธ์พิเศษที่คนในครอบครัวเท่านั้นที่มีต่อกัน

คุณค่าของงานบันทึกนี้คือ “ความทรงจำ” ในทุกแง่มุมของชีวิตของคุณที่ครอบครัวมีค่าอย่างยิ่ง ทั้งนี้คุณก็ต้องพยายามที่จะบันทึกชีวิตให้มีความเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แบบมีความยิ่งใหญ่ มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ ในทางตรงข้ามคุณเพียงเขียนโดยรวมแง่มุมรายละเอียดของชีวิตที่ครอบครัวของคุณเองด้วยความรู้สึกถึงตัวตนของคุณ และผลกระทบของการมีคุณในครอบครัวในหลายๆ บริบทน่าจะเป็นสิ่งที่มีความอบอุ่นกว่า มีความน่าสนใจ น่าจดจำกว่า

ท่านผู้ใหญ่ที่อายุ 70-80 ปีจึงมิต้องพยายามเอาชีวิตไปโยงกับเหตุการณ์สำคัญของประเทศ หรือของโลกเช่นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การมีนายกรัฐมนตรีใหม่ หรือปีที่เกิดสงครามโลก หรือการสู้รบกันระหว่างอิสราเอลกับชาติอาหรับครั้งสำคัญ แต่น่าจะเป็นเรื่องใกล้ตัว เช่นบ้าน ที่เกิด หมู่บ้านที่คุณอยู่และเติบโตขึ้น โรงเรียนแรก และครูคนแรก เพื่อนของครอบครัวในวัยเด็ก ญาติที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของคุณ งานแรกที่ทำ บ้านหลังแรกของคุณ สัตว์เลี้ยงที่คุณรักที่สุด นายายที่ใครเรียกคุณในวัยเด็ก ของเล่นประจำยุคในสมัยที่คุณยังเด็ก และในส่วนที่เป็นความคิดของผู้ใหญ่ที่มีปัญญา มีประสบการณ์เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นภูมิปัญญาที่รวมไปถึงความกล้าเผชิญความจริงของตนเอง การประเมินความผิดพลาดของชีวิต ความผิดหวัง ความสมหวังในชีวิตตลอดจนการตระหนักรู้ คุณค่า และความหมายของชีวิต ซึ่งคนที่เป็นผู้ใหญ่แต่ละคนมักใช้เวลาทบทวนเพื่อการเรียนรู้ชีวิตอย่างแท้จริง

เทคนิคในการบันทึกเรื่องต่างๆ ของคุณ คุณจะเลือกบันทึกด้วยวิธีใดก็ได้ มิต้องเป็นรูปแบบของการเขียนเป็นดังหนังสืออย่างเดียว แต่เป็นการบันทึกเป็นเรื่องย่อๆ สั้นๆ เพียง 2-3 ประโยคก็ได้ ดังนั้นจึงควรเตรียมกระดาษจดบันทึกไว้ใกล้ๆ ตัว ใกล้ที่นอน เพื่อได้จดสิ่งที่จำได้ขึ้นมาทีละนิดๆ ได้โดยสะดวก ที่สำคัญคือ เมื่อจดแล้วต้องไม่ทิ้ง แต่นำมารวมกันไว้เพื่อจัดเป็นหมวดหมู่ภายหลังเพื่อการนำมาเขียนให้มีความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่งด้วยตนเอง หรือให้ลูกหลานช่วยทำให้อย่างพอได้

การทำงานนี้จึงไม่ควรรีบเร่ง คุณควรทำไปเรื่อยๆ ตามสบาย เพราะการบันทึกที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ มีแง่มุมนั้นต้องใช้เวลา ต้องรู้สึกสบายๆ ค่อยๆ กลั่นกรอง ย้อนคิดทบทวน ให้งานบันทึกมีขบวนการของการใช้ความคิด เพื่อให้มีความเชื่อมโยง ประสานกันด้วยดี ทั้งอาจต้องมีการค้นหารูปถ่าย หรือสิ่งอื่นๆ มาประกอบการบันทึกเพิ่มพูนความสมบูรณ์มากขึ้น อาจมีการกำหนดเวลาให้ตัวคุณเอง นั่งคิดกับงานนี้ไปในแต่ละวัน หรือแต่ละสัปดาห์ก็ได้ เช่นทุกบ่ายวันเสาร์แล้วแต่ความสะดวก ความสำคัญคือให้เวลากับจิตใจในการสำรวจเข้าไปในความทรงจำ ตระเวนไปเรื่อยๆ ใช้ความคิดเช่นนั้น จนมีความชัดเจน มีรายละเอียด เพิ่มความสมบูรณ์จนพอใจ

คุณอาจต้องการมีบรรยากาศในการทำการเขียนบันทึกเรื่องราวของชีวิต เพราะเป็นเรื่องของความเป็นส่วนตัวมากอยู่เหมือนกัน ดังนั้นคุณอาจต้องการเวลา และสถานที่ที่เงียบสงบ ไร้สิ่งรบกวนต่างๆ ไป เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ เพื่อนฝูง พี่น้อง งานประจำทุกๆ วันที่

หลากหลาย สับสรรรอบตัวมากๆ งานนี้จึงนอกจากจะมีค่าแล้วยังกลายเป็นการให้โอกาสกับตนเอง ให้มีความสงบได้อีกประการหนึ่งด้วย

ในขณะที่เขียนไม่ควรยึดเป็นหลักของการเขียนว่าคนอ่านจะต้องสนุก ได้ความรู้ มีสาระเจริญสติปัญญาไปทั้งหมด ว่าใครๆ ต้องชื่นชมในสิ่งที่คุณอุตสาหะทำขึ้นมา แต่คิดถึง ความพิเศษที่มีโอกาสในการบันทึกชีวิตของคุณให้เป็นรูปร่างขึ้นมาจากวัยเด็ก เติบโต ตัดสินใจ ความสำเร็จ ความเป็นคนของครอบครัว เป็นเพื่อน เป็นพี่น้อง การเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า ซึ่งเป็นสิ่งพิเศษเฉพาะตัวของคุณอย่าลืมนำรายละเอียด แม้จะ เล็กๆ แต่รวมกันแล้วก็เป็นภาพสมบูรณ์ที่ละเอียดลึกซึ้ง เห็นเส้นทางชีวิตของคุณให้ ชัดเจนเป็นรูปร่างสำคัญขึ้นมาได้ เป็นบทเรียนชีวิตให้ลูกหลานต่อๆ ไปได้ไม่น้อย

สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงและพยายามทบทวนรวบรวมไว้เป็นหลักคือข้อมูล ความจริง หลักๆ เกี่ยวกับคุณ เปิดดูคำถามไปเรื่อยๆ ให้ครบก่อนจึงค่อยคิดเริ่มทำงานค้นหาคำตอบ ไปเรื่อยๆ เมื่อได้คำตอบเป็นรูปร่างขึ้นมาบ้าง คุณก็จะเริ่มรู้สึกว่ามีอะไรจะบันทึกต่อๆ ไปเรื่อยๆ ขอให้มีความสุขกับงานนี้เพราะนี่ก็ชีวิตของคุณเอง ไม่มีใครจะรู้ในเรื่องนี้ดีไปกว่า ตัวของคุณเอง

ข้อมูลประจำตัว

1

คุณชื่อ (จริง) อะไร นามสกุลอะไร คุณมีชื่อเล่นอะไร ใครเป็นผู้ตั้งชื่อเหล่านั้น
คุณเคยเปลี่ยนชื่อหรือไม่ นามสกุลเดิมคืออะไร

2

คุณเป็นหญิง/ชาย ขณะนี้คุณอายุเท่าใด วุฒิการศึกษาสูงสุดคือเท่าใด คุณคิดว่าคุณ
เป็นคนสวย คนหล่ออย่างไร สวยมาก หล่อมาก หน้าตาดี พอใช้ได้ ไม่สวย ไม่หล่อ ชี้แหล่ง
ลักษณะเด่นที่ดีของตัวคุณคืออะไร ลักษณะด้อยของตัวคุณคืออะไร

3

ที่อยู่ปัจจุบันคืออะไร
ที่อยู่ก่อนย้ายมาที่อยู่ปัจจุบันคืออะไร

4

บ้านเกิดที่จังหวัดอะไร หมู่บ้านชื่ออะไร ตำบลอะไร อำเภออะไร
คุณเกิดที่บ้าน หรือโรงพยาบาลชื่ออะไร

5

หมอดำแย หรือพยาบาลทำคลอด หรือหมอชื่ออะไร

6

น้ำหนักแรกเกิดกี่กิโล ลักษณะเด่น เมื่อแรกเกิดคืออะไร

7

บิดา มารดาชื่ออะไร ขณะที่คุณเกิดนั้นท่านทั้งสองอายุเท่าไร

8

บิดา เป็นคนจังหวัดอะไร มารดาเป็นคนจังหวัดอะไร
บิดา มารดา มีอาชีพอะไรเป็นอาชีพหลัก

9

คุณเป็นบุตรลำดับที่เท่าไร

10

ที่บ้านของคุณพูดภาษาอะไรเป็นหลัก ภาษาที่พูด
คุณพูดภาษาถิ่นได้กี่ภาษา

11

ราศีเกิดของคุณคือราศีอะไร เกิดปี เดือน วันอะไร
เกิดเวลาใด (ดวงเกิดของคุณอยู่ในอิทธิพลของดาวอะไร)

12

คุณเป็นคนถนัดซ้าย หรือขวา

13

คุณเป็นคนสายตาสั้น หรือยาว คุณใส่แว่นตาหรือไม่ ใส่ตั้งแต่เมื่อไร

14

คุณน้ำหนักตัวเท่าไร คุณคิดว่าคุณน้ำหนักน้อยไป หรือมากไป หรือพอดี

15

คุณมีส่วนสูงเท่าไร คุณคิดว่าคุณสูงไป เตี้ยไป หรือพอดี

16

คุณมีบัตรประจำตัวประชาชนเลขที่อะไร

17

สถานภาพสมรสของคุณคืออะไร โสด แต่งงาน หย่า หรือเป็นหม้าย
คุณแต่งงานกี่ครั้งมาแล้ว

18

คู่สมรสของคุณชื่ออะไร นามสกุลอะไร เป็นคนจังหวัดอะไร อายุเท่าไร

19

คุณแต่งงาน วันที่เท่าไร คุณแต่งงานมากี่ปีแล้ว
(คุณแต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุเท่าไร) หย่าเมื่ออายุเท่าไร เป็นหม้ายเมื่ออายุเท่าไร

20

คุณมีบุตรกี่คน ชาย/หญิง ชื่ออะไร อายุเท่าไร
คุณมีหลานกี่คน ชาย/หญิง ชื่ออะไร อายุเท่าไร

21

คุณมีอาชีพ (เคยมีอาชีพ) อะไร

22

พี่ น้องที่สนิทกับคุณมากที่สุด

23

คุณนับถือศาสนาอะไร คุณเคยเปลี่ยนศาสนาหรือไม่ เปลี่ยนจากศาสนาอะไร เมื่อ
อายุเท่าไร สาเหตุของการเปลี่ยนศาสนา

24

คุณเป็นคนเชื้อชาติอะไร บรรพบุรุษของคุณมาจากที่ใด (บรรพบุรุษทางบิดา
บรรพบุรุษ ทางมารดา)

25

คุณมีที่พักอาศัยกี่แห่ง อยู่ที่ใดบ้าง
คุณมีที่พักอยู่ในเมือง หรืออยู่ชานเมือง

26

คุณมีที่พักอาศัยที่เป็นบ้านส่วนตัว หรือบ้านเช่า
ที่พักอาศัยของคุณเป็นบ้านเดี่ยว ห้องแถว ทาวน์เฮ้าส์ หรือห้องชุด
คุณอาศัยอยู่ที่พักนี้ตั้งแต่เมื่อไร ใครเป็นผู้เลือกที่พักนี้
จำนวนคนที่อาศัยอยู่ในที่พักแห่งนี้กี่คน

27

คุณมีโรคประจำตัวหรือไม่ โรคอะไร
คุณเป็นโรคภูมิแพ้หรือไม่ คุณแพ้อะไร

28

คุณมีเลือดกรุ๊ปอะไร

29

เสียงของคุณเป็นอย่างไร ดัง ค่อย ไส แหบ หุ้ม แหลม
คุณเป็นคนพูดช้า เร็ว รวด ติดอ่าง พูดน้อย ช่างคุย

30

คุณมีสัตว์เลี้ยงหรือไม่ เป็นอะไร ชื่ออะไร
คุณเคยมีสัตว์เลี้ยงมาแล้วก็ตัว เป็นอะไรบ้าง

ครอบครัวและบรรพบุรุษ

1

มารดาของคุณชื่ออะไร (นามสกุลเดิมคืออะไร) คุณมีชื่อเล่นอะไร
 บิดาของคุณชื่ออะไร คุณมีชื่อเล่นอะไร
 ปู่ของคุณชื่ออะไร (นามสกุลเดิมคืออะไร)
 ตาของคุณชื่ออะไร
 ยายของคุณชื่ออะไร (นามสกุลเดิมคืออะไร)
 คุณเรียก ปู่ ย่า ตา ยาย ด้วยชื่ออื่นหรือไม่

2

บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เกิดในประเทศไทยหรือไม่ เกิดที่ไหน
 เหตุที่ทำให้ท่านผู้ใหญ่เหล่านั้นอาศัยอยู่ในที่ที่คุณเกิด

3

คุณมีพี่น้อง ชาย หญิงหรือไม่ มีจำนวนกี่คน พี่น้องเหล่านี้ชื่ออะไร มีชื่อเล่นอะไร ขณะที่คุณเกิด พี่มีอายุเท่าใด เมื่อน้องเกิดคุณอายุเท่าใด คุณจำหน้าตาเมื่อน้องยังเป็นเด็กทารกได้หรือไม่

4

คุณมีลุง ป้า น้า อาหรือไม่ มีกี่คน คุณสนิทกับญาติทางบิดาหรือมารดามากกว่ากัน ญาติคนนั้นคือใคร ในขณะที่คุณยังเด็กในครอบครัวมีกิจกรรมทำร่วมกับญาติบ่อย หรือไม่ ในโอกาสใดบ้าง มีกิจกรรมที่ต้องมีการเตรียมการเป็นพิเศษหรือไม่

5

ในบรรดาญาติของคุณนั้น มีผู้ใดเป็นผู้ที่มีลักษณะที่พิเศษที่ทำให้คนในครอบครัวพูดถึงด้วยความภาคภูมิใจ และมีญาติคนใดที่ครอบครัวไม่ค่อยกล่าวถึง และไม่ค่อยภาคภูมิใจบ้างหรือไม่

6

ครอบครัวและญาติของคุณเคยอยู่รวมบ้านหรือไม่ ญาติเหล่านั้นมีใครบ้าง คุณจะอธิบายบรรยากาศของการอยู่รวมบ้านกับหมู่ญาติว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร อบอุ่น ห่างเหิน มีปัญหา พุดคุย เล่นกันสนุกสนาน หรืออย่างไร

7

บิดามารดาของคุณประกอบอาชีพอะไรเป็นอาชีพหลัก ปู่ ย่า ตา ยาย ของคุณทำอาชีพอะไร คุณรู้สึกอย่างไรกับอาชีพของคุณเหล่านั้น ทางด้านความสำเร็จ ปัญหาผลกระทบของงานอาชีพนั้นๆ ต่อการปรับและการจัดการของครอบครัว และผลกระทบที่มีต่อตัวคุณ

8

คุณมีลูกพี่ลูกน้องหรือไม่ มีกี่คน ลักษณะพิเศษของลูกพี่ลูกน้องแต่ละคน คุณรู้สึกอย่างไรกับญาติเหล่านี้ มีคนใดที่คุณสนิทสนมด้วยเป็นพิเศษหรือไม่ กิจกรรมที่คุณทำร่วมกับญาติระดับนี้บ่อยๆ คืออะไร

9

ครอบครัวของคุณเคยไปเที่ยวกันไกลๆ ในวันหยุดด้วยกันบ้างหรือไม่ บ่อยแค่ไหน ครอบครัวของคุณมักไปสถานที่ใดบ่อยกว่าที่อื่นๆ เพราะอะไร ขณะที่ไปเที่ยวนั้น ครอบครัวคุณมักจะทำอะไรกันบ้างที่สนุกสนาน

10

คุณจำเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ปู่ ย่า ตา ยาย เล่าให้ลูกหลานฟังได้บ้างหรือไม่ คุณจำขณะที่คุณได้รับฟังเรื่องนั้นๆ ได้หรือไม่ คุณนั่ง นอน เดิน ฟังอยู่อย่างไร ท่านผู้เล่า นั่ง นอน เดินเล่าอยู่อย่างไร คุณเองเล่าเรื่องนั้นๆ ต่อไปอีกให้ใครฟังอีกหรือไม่ ขณะนี้ คุณมีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่อง และเหตุการณ์ที่มีการเล่าขานกันนั้นอย่างไร

11

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาของคุณเป็นอย่างไร คุณจะอธิบายได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่อบอุ่น ใกล้ชิด เข้าอกเข้าใจ รักใคร่ เห็นทาง ขมขื่น จำทน เย็นชาหรือไม่ นิสัยของบิดา มารดาในสายตาของคุณที่เป็นเด็กเป็นอย่างไร เมื่อคุณเป็นผู้ใหญ่เป็นอย่างไร

12

คุณจำลักษณะพิเศษของปู่ ย่า ตา ยาย ของคุณได้บ้างหรือไม่ แต่ละคุณมีลักษณะพิเศษอย่างไร การแต่งตัว การใช้จ่าย นิสัย บุคลิก งานอดิเรก ความสามารถพิเศษ การแสดงความรักที่มีกับลูกหลาน ลักษณะใดบ้างที่คุณคิดว่าคุณได้รับต่อมาถึงตัวคุณ และลักษณะใดที่เป็นลักษณะเด่นดีของครอบครัวที่อยากให้ลูกหลานมีสืบต่อไป

13

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาของคุณ และปู่ ย่า ตา ยาย เป็นอย่างไร มีความสนิทสนมกันหรือไม่ ไปมาหาสู่กันบ่อยหรือไม่ ในโอกาสใดบ้าง คุณคิดว่า ปู่ ย่า ตา ยายทำหน้าที่ของท่านได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ลำเอียง ยุติธรรมหรือไม่อย่างไร

14

ปู้ ย่า ตา ยาย มีบ้านพักอาศัยอยู่อย่างใดอยู่กับใครบ้าง ท่านมาอยู่กับครอบครัวของคุณหรือไม่ บ้านของปู้ ย่า ตา ยาย มีบรรยากาศพิเศษอย่างไรหรือไม่ เช่น มีสวน มีธรรมชาติ มีขนม มีอาหาร มีสัตว์เลี้ยง มีกิจกรรมพิเศษที่คุณชอบหรือเห็น เมื่อมีการไปเยี่ยมเยียน บิดามารดาของคุณมักทำอะไร เมื่อไปเยี่ยมปู้ ย่า ตา ยาย มุมใดของบ้านของปู้ ย่า ตา ยาย ที่คุณชอบมากเป็นพิเศษ

15

ครอบครัวของคุณมีธรรมเนียมปฏิบัติหรือไม่ ใครเป็นผู้กำหนด บทบาทของสมาชิกแต่ละคนในการทำตามธรรมเนียมเหล่านั้นเป็นอย่างไร การจัดบทบาทเช่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ ใครที่มักจะมาร่วมเป็นแขกด้วยในโอกาสพิเศษเช่นนั้น แขกคนนั้นมีความเด่นอย่างไร

16

ในสมัยที่คุณเป็นวัยรุ่น คุณและบิดา มารดา มีความเข้าใจกันด้วยดีหรือไม่ มีปัญหาอะไรรุนแรงเกิดขึ้นกับใครบ้าง ในกลุ่มพี่น้องชายหญิงของคุณมีใครที่มีปัญหาในวัยรุ่นในบ้านเป็นพิเศษหรือไม่ ปัญหานั้นส่งผลกระทบต่อมาสู่สิ่งใดต่อๆ มาหรือไม่ บิดา มารดาของคุณรับรู้ว่ามีปัญหาในบ้านขณะนั้นหรือไม่

17

ในสมัยที่เป็นเด็ก คุณและพี่ๆ น้องๆ เคยเล่นแกลังกันบ้างหรือไม่ แกลังอย่างไร ผลของการแกลังนั้นๆ เป็นอย่างไร ความรู้สึกไม่ดี ความรุนแรงเกิดขึ้นหรือไม่ มีการเข้าใจผิดกันหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อนึกถึงการที่พี่ๆ น้องๆ เล่นกันในบ้าน

18

ครอบครัวของคุณมีสัตว์เลี้ยงประเภทใดบ้าง สัตว์เลี้ยงนั้นเป็นของผู้ใด เอาเข้ามาอยู่ในบ้านด้วยสาเหตุใด การมีสัตว์เลี้ยงมีผลกระทบต่อใครในครอบครัวหรือไม่ สัตว์เลี้ยงเคยสร้างปัญหาให้ครอบครัวบ้างหรือไม่ สัตว์เลี้ยงนั้นเป็นอะไร วิธีการเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงใน

ครอบครัวเป็นอย่างไร เลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน หรือเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนเล่น เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว เลี้ยงในบ้าน หรือนอกบ้าน เลี้ยงสัตว์แบบปล่อย หรืออยู่ในกรง สัตว์เลี้ยงตัวโต มีลักษณะพิเศษอย่างไรบ้าง สัตว์เลี้ยงตัวโตที่ทำให้คุณชื่นใจ ดีใจ เสียใจ เหนื่อยมากที่สุด มีตัวโตที่หนีหายไปหรือไม่ เพราะอะไร

19

บิดา และมารดาของคุณมีวิธีการดูแลตนเองอย่างไร มีการใช้เครื่องใช้ส่วนตัวอะไรบ้าง มีวิธีการแต่งตัวอยู่ในบ้าน ไปนอกบ้านในงานพิเศษอย่างไร บิดา มารดาดูแลผมไปหน้า เสื้อผ้า ร่างกาย ออกกำลังกาย รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับอย่างไร คุณคิดอย่างไรกับวิธีการที่ท่านทั้งสองทำ สิ่งเหล่านี้ ลักษณะเด่นของท่านทั้งสอง กลิ่นประจำตัวของท่านทั้งสองเป็นอย่างไร ท่านใช้น้ำหอม โคโลญจน์ชื่ออะไร เมื่ออยู่ในบ้าน และเมื่อไปนอกบ้าน

20

ครอบครัวของคุณมีคนถือโชคลาง กลัวผี เชื่อถือเครื่องรางของขลัง ชอบเล่นหวย ทำนายฝัน มีความเชื่อทางโหราศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

21

ในครอบครัวของคุณมีใครชอบทำงานฝีมือบ้างหรือไม่ เช่น เย็บเสื้อผ้า ทำสวน แต่งบ้าน ปักผ้าฉลุลาย เขียนภาพ เขียนกระเบื้อง เป็นช่างไม้ ช่างปูน ช่างพิเศษอื่นๆ ที่อยู่ในระดับเก่งหรือไม่

22

ในครอบครัวของคุณ ผู้ใดมีความถนัดพิเศษ เป็นนักสะสมหรือไม่ เช่น ชอบถ่ายรูป ชอบสะสมแสตมป์ สะสมของเก่า สะสมพรมเปอร์เซีย สะสมรูปภาพลายไทย สะสมของที่ระลึกจากการเดินทางไปประเทศต่างๆ มีการจัดวางไว้ที่ใด คุณรู้สึกอย่างไรกับความชอบพิเศษเหล่านั้น มีเหตุการณ์ตื่นเต้นอะไรบ้างที่เกี่ยวกับความชอบพิเศษ และสิ่งของสะสมเหล่านี้

23

บิดามารดาหรือผู้ใหญ่ในบ้านของคุณ มีกิจกรรมทางศาสนาทำอยู่ประจำหรือไม่
อย่างไร เช่น การสวดมนต์ ใส่บาตร ไปวัด ทำบุญ บริจาคทาน ให้ความช่วยเหลือผู้ทุกข์
ยากลำบากอย่างไร ผลกระทบต่อความเฝื่องศาสนาของท่านทั้งสองต่อตัวคุณเองซึ่งเป็น
ลูกหลานหรือไม่อย่างไร

24

ครอบครัวของคุณไปทำบุญฟังธรรม ทำกิจกรรมทางศาสนาวัดใดเพราะเหตุใด วัดที่
อยู่ใกล้บ้านในขณะนั้นคือวัดอะไร คุณมีกิจกรรมใดในวัดเหล่านั้นต่อเนื่องจากคนใน
ครอบครัวของคุณบ้าง พระในวัดเหล่านั้นมีท่านใดที่คุณจำได้อย่างดีบ้าง คำแนะนำใดใน
โอกาสใดที่คุณจำได้ดีเป็นพิเศษ มีพี่น้องหรือคุณบวชจำพรรษาอยู่วัดนั้นๆ หรือไม่ นานเท่าใด

25

ครอบครัวของคุณจัดอยู่ระดับฐานะทางสังคมอย่างไร ครอบครัวเก่า ครอบครัว
ขุนนางเดิม ครอบครัวพ่อค้า เป็นคนชั้นสูง คนชั้นกลาง ระดับใช้แรงงาน ฐานะทางการเงิน
ฐานะดี ปานกลาง ไม่นั่นคง หาเช้ากินค่ำ มีระยะใดบ้างในชีวิตครอบครัวที่มีปัญหาด้าน
ความเป็นอยู่ที่ต้องปรับกันมากๆ ระยะใดที่ฐานะครอบครัวค่อนข้างดี มีช่วงใดบ้างที่คุณคิด
ว่ามีไม่ทัดเทียมเพื่อนฝูง เวลาที่ลำบากของคุณใครเป็นผู้ดูแลเรื่องการใช้จ่ายในครอบครัว
ของคุณ ใครเป็นผู้นำรายได้มาให้ครอบครัวมากที่สุด

26

คุณคิดว่าคุณรู้จักปู่ ย่า ตา ยายเท่าใด คุณเคยได้ยินเรื่องราวของปู่ ย่า ตา ยาย
ในขณะที่ยังเด็กอยู่บ้างหรือไม่ คุณคิดว่าคุณมีความรู้เกี่ยวกับชีวิตของคุณ และวิธีการ
ดำเนินชีวิตของคุณมากเท่าใด เพียงพอหรือไม่ ใครเป็นผู้เล่าให้คุณฟัง

27

เมื่อคุณเริ่มมีคู่รัก และแนะนำครอบครัวให้รู้จักคู่รักของคุณ คุณจำได้ว่าการที่คู่รักได้
พบกับครอบครัวของคุณครั้งนั้นเป็นอย่างไร เป็นการต้อนรับอบอุ่น หรือเย็นชา ใครใน

ครอบครัวที่ดูจะยอมรับความรักของคุณเป็นพิเศษ และเมื่อไรที่คุณคิดว่า คู่รักของคุณเป็นที่ยอมรับแล้ว

28

คุณมีความทรงจำที่ดีเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์ ในบ้านของบิดามารดา หรือปู่ ย่า ตา ยาย บ้างหรือไม่ คุณได้รับสิ่งของเหล่านั้นเข้ามาไว้ในบ้านของคุณบ้างหรือไม่ หรือสิ่งของชิ้นนั้นๆ อยู่ที่ไหน

29

เมื่อมีปัญหาเศรษฐกิจเช่นในปี 2540 ผลกระทบที่ระยะสั้นและยาวที่มีต่อครอบครัวของคุณเป็นอย่างไร มีอะไรที่ครอบครัวต้องสูญเสียไปกับเหตุการณ์ครั้งนั้นหรือไม่ ครอบครัวของคุณมีการปรับชีวิต ความเป็นอยู่อย่างไร

30

เมื่อนึกย้อนกลับไปถึงชีวิตของบิดามารดาของคุณมีอะไรบ้างเกี่ยวกับชีวิตของท่านทั้งสอง ที่คุณเองไม่เข้าใจ และอธิบายที่มาที่ไปไม่ได้ มีช่วงที่ขาดหายไปอย่างไรหรือไม่ เช่นการตัดสินใจ ที่มีผลต่อครอบครัวทั้งหมด แต่ยังไม่มีการอธิบายถึงปัจจัยเสริมที่นำไปสู่การตัดสินใจเช่นนั้น

31

คุณมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับชีวิตสมรสของบิดามารดาของคุณ คิดว่ามีความสุขมากกว่าทุกข์ มีปัญหาที่แก้ไขผ่านไปได้ดี มีความสำเร็จที่น่าพอใจบ่อยๆ มีความรู้สึกชื่นชมต่อกันและกันมีชีวิตครอบครัวที่มีลูก น่าพอใจหรือไม่อย่างไร คุณจำเหตุการณ์ในทำนองเหล่านี้ได้บ้างหรือไม่อย่างไร

32

บิดามารดาของคุณมีคำกล่าวที่ใช้เตือนสติ เตือนจิตใจ ปลอบใจ ที่พูดอยู่บ่อยๆ หรือไม่ คำกล่าวเหล่านั้นคืออะไรบ้างที่มาของคำกล่าวเหล่านั้นคืออะไร คุณเองเคยนึกถึงและใช้คำกล่าวนั้นๆ บ้างหรือไม่ ในเหตุการณ์อะไร

บิดามารดาของคุณเป็นคนชอบเขียน ชอบอ่าน ชอบบันทึกหรือไม่ ลักษณะของการเขียนการอ่านเกี่ยวข้องกับอะไรเฉพาะบ้าง หากคุณมีการบันทึก คุณบันทึกในลักษณะใดบ่อยเท่าใด

บิดามารดาชอบเขียนจดหมายหรือไม่ เก็บจดหมายไว้บ้างหรือไม่ จดหมายที่เขียนเหล่านั้นส่วนใหญ่เขียนถึงใคร เขียนในทำนองอะไร ลายมือเขียนของบิดามารดาของคุณเป็นอย่างไร ท่านทั้งสองมักนั่งเขียน อ่าน ที่ส่วนไหนของบ้าน บรรยากาศรอบๆ ตัวขณะที่เขียนหรืออ่านเป็นอย่างไร พบงานเขียนมีการจัดระบบเก็บรักษาอย่างไร

บ้านในวัยเด็ก

1

บ้านในวัยเด็กมีลักษณะอย่างไร เป็นบ้านเช่า หรือบ้านส่วนตัว บ้านเป็นตึก ไม้ บ้านเดี่ยว ห้องแถว ทาวน์เฮ้าส์ หรือห้องชุด บ้านสีอะไร มีกี่ชั้น หลังคา และหน้าต่าง ประตู ของบ้านเป็นสีอะไร

2

บ้านที่อยู่อาศัยเป็นกลุ่มบ้านญาติอยู่รวมกันกี่หลัง หรือแยกอยู่เฉพาะบ้านของคุณ มีใครอยู่ร่วมขณะนั้นบ้าง กี่คน มีญาติหรือคนอาศัยอยู่หรือไม่ มีคนรับใช้กี่คน ชื่ออะไร ทำหน้าที่อะไรมีบทบาทอะไรมากหรือเสมือนเป็นศูนย์กลางของกลุ่มบ้านทั้งหมด

3

วิวที่เห็นจากหน้าต่างของบ้านเป็นวิวอะไร เป็นภูเขา ต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ผล น้ำ ร้านค้า ถนน หรือบ้านเพื่อน สิ่งเหล่านั้นมีลักษณะอย่างไร มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับตัวคุณอย่างไร หรือไม่ เวลาที่คุณมองวิวจากหน้าต่างบ้าน คุณเคยคิดอะไรมาก่อน และวาดฝันเกี่ยวกับอนาคตของคุณไว้อย่างไรบ้าง

4

เวลาอยู่บ้านชอบอยู่ตรงส่วนไหนของบ้าน ห้องนั้นมีลักษณะอย่างไร อุปกรณ์ในห้อง มีอะไรบ้างที่น่าสนใจ ห้องนอนเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้จัด นอนคนเดียว หรือนอนร่วมกับพี่หรือน้อง หรือบิดามารดา มีสิ่งของในห้องที่คุณเองเป็นคนจัดตั้งวางอย่างไรบ้าง สิ่งที่ชอบมากที่สุดในห้องนอนคือ เพราะอะไร

5

ของเล่นของคุณในวัยเด็กมีอะไรบ้าง คุณมักจัดวางของเล่นต่างๆ ไว้ที่ไหน ของเล่นชิ้นไหนพิเศษ และเป็นของเล่นชิ้นโปรดที่สุด ของเล่นชิ้นนั้นคุณได้มาอย่างไร มีเรื่องราวพิเศษที่เกี่ยวกับพี่น้องคนอื่นหรือไม่ ในเรื่องเกี่ยวกับของเล่นนั้นๆ มีของเล่นชิ้นไหนที่คุณมีความผูกพันเป็นพิเศษหรือไม่

6

จากในบ้านมองเห็นคนมาที่หน้าประตูบ้านหรือไม่ คุณเคยตั้งตาคอยใครให้มาหรือไม่ บุรุษไปรษณีย์มาที่บ้านเวลาเท่าใดในแต่ละวัน มีใคร หรือจดหมายข่าวคราวใดที่มาแล้วคุณตื่นเต้นดีใจเป็นพิเศษหรือไม่

7

ลักษณะของประตูเข้าบริเวณบ้าน ส่วนประกอบใกล้เคียงประตูบ้าน เวลาคนมาหาจะเข้าประตูใหญ่ หรือประตูเล็ก แยกที่มากดออก หรือเรียกให้เปิดประตู ประตูบ้านมักเปิดไว้หรือปิดล็อก คุณมีสิทธิ์ถือกุญแจเปิดเข้าบ้านเมื่ออายุเท่าไร เวลากลางวัน และเวลากลางคืน มีวิธีการเปิดประตูอย่างไร

8

หน้าประตูเข้าตัวบ้านมีส่วนประกอบอะไร และมีลักษณะอย่างไรบ้าง หน้าประตูบ้านทำด้วยวัสดุอะไร ที่หน้าประตูด้านในมักมีอะไรวางอยู่เป็นประจำ วิธีการเปิดประตูของคนในบ้าน รینگไปเปิด เดินไปเปิด ให้คนอื่นเปิด เหตุการณ์ที่ตื่นเต้นดีใจที่สุดที่เกิดขึ้นหน้าประตูบ้าน คือเหตุการณ์ใด บิดามารดามีคำสั่งพิเศษเกี่ยวกับการเปิดปิดประตูนี้หรือไม่

9

ห้องอาหารของบ้านมีลักษณะอย่างไร สมาชิกในบ้านทุกคนมักรับประทานอาหารเช้ารับประทานอาหารเช้าหรือไม่ นั่งโต๊ะร่วมกันหรือไม่ ใครนั่งที่ไหน คุณชอบนั่งในที่ของคุณหรือไม่ ส่วนประกอบของโต๊ะอาหาร ถ้วยชาม เครื่องใช้มีความสวยงาม และจัดวางอย่างไร เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นที่โต๊ะอาหาร อาหารจานอร่อยที่สุดที่ได้รับประทานบนโต๊ะอาหารนี้คืออะไร ใครเป็นผู้ทำ รู้สึกอย่างไรกับบรรยากาศของโต๊ะอาหารในบ้านที่คุณอยู่ในวัยเด็ก

10

ในครัวของบ้านมีอุปกรณ์เครื่องใช้ทันสมัยหรือไม่ อะไรบ้าง ลักษณะ และสีของอุปกรณ์นั้น อุปกรณ์ชิ้นใดที่สมาชิกในบ้านชอบใช้มากเป็นพิเศษ สิ่งของอาหารต่างๆ วางอยู่ที่ไหนในครัว เวลาอย่าง ผัด แกง ล้าง มีการจัดครัวเฉพาะที่หรือไม่ แสงสว่างในห้องครัวเป็นอย่างไร คุณรู้สึกอย่างไรกับการจัดครัวในบ้านในสมัยนั้น มีเครื่องใช้อะไรที่คุณยังชอบใช้อยู่จนปัจจุบัน อะไรเป็นมรดกมาถึงครัวของคุณ

11

ครอบครัวไปซื้อกับข้าว และอาหารที่ใด ตลาดใกล้บ้าน ตลาดที่ชอบไป ตลาดทุกวัน ตลาดวันหยุด ชนิดอาหารที่ชอบซื้อ ชนิดอาหารที่แตกต่างไปจากปัจจุบัน การซื้อราคาของอาหารขณะนั้น ความบอຍในการไปซื้ออาหารใครเป็นผู้ไปซื้อ ร้านค้าในตลาดที่เป็นเจ้าประจำ ลักษณะเจ้าประจำในตลาดนั้นเจ้าประจำทำอะไรได้พิเศษบ้างหรือไม่ แม่ค้า พ่อค้าคนอื่นที่น่าสนใจในตลาด

12

ห้องนอนของบิดามารดามีลักษณะอย่างไร อยู่ในส่วนใดของบ้าน จากหน้าต่างมีวิวอะไร ลักษณะของเตียงนอน ส่วนประกอบของห้องนอน มีโต๊ะ โซฟา โต๊ะทำงาน เก้าอี้

บ้านสี่อะไร บิดามารดาชอบอยู่ในส่วนไหนของห้องนอนมากที่สุด เมื่อลูกไปหา มีเหตุการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นในห้องนอนของพ่อแม่ที่เกี่ยวกับคุณหรือไม่ เรื่องอะไร คุณชอบส่วนไหนของห้องนอนของบิดามารดามากที่สุด

13

ในบ้านของคุณสมัยนั้น สมาชิกในบ้านพูดคุยกันบ้างหรือไม่ หรืออยู่กันเงียบๆ มีกิจกรรมโอกาสใดบ้างที่ครอบครัว พูดคุย หัวเราะ เล่นด้วยกันอย่างสนุกสนาน บ่อยหรือไม่ ในบ้านจะมีเสียงใครบ่อยที่สุด ดังที่สุด เบาที่สุด น่าฟังที่สุด หรือมีใครที่ไม่ค่อยได้พูด

14

เสียงที่ได้ยินบ่อยที่สุดในบ้านคือเสียงอะไร เสียงวิทยุ เสียงโทรทัศน์ เสียงเพลง เสียงร้องเพลง เสียงหัวเราะ เครื่องเสียงในบ้านมีอะไรบ้าง ยี่ห้ออะไร ของใคร ความรู้สึกของคุณต่อเสียงที่ได้ยินอยู่ในบ้านขณะนั้น

15

ในวัยเด็กคุณรู้สึกว่ามีส่วนใดมุมใดเวลาใดของบ้านที่ทำให้คุณเกิดความรู้สึกกลัวหรือไม่ เพราะอะไร มีส่วนใดมุมใดที่คุณชอบเป็นพิเศษ คุณชอบบันไดของบ้านหรือไม่ ที่ไต่บันไดมีอะไรวางอยู่ประจำ คุณมีความทรงจำเกี่ยวกับห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องเก็บของของบ้านอย่างไร

16

ที่บ้านมีสนามหญ้าหรือไม่ มีการจัดแต่งอย่างไร ใครดูแลปลูกทำนุบำรุง มีต้นไม้ที่สำคัญ สมาชิกในบ้านคนใดสนใจใช้สนามหญ้ามามากที่สุด ในโอกาสใด และเวลาใด ในครอบครัวใช้สนามหญ้าเล่นกีฬา สันทนาการบ้างหรือไม่

17

มีห้องใดในบ้านที่จัดไว้เก็บหนังสือ หรือห้องใดที่คุณคิดว่าคล้ายห้องสมุด ห้องอ่านหนังสือมากที่สุด หนังสือของบิดามารดา หรือของคุณเล่มใดที่คุณชอบอ่านมากที่สุด พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือเล่มใด คุณอ่านหนังสือที่มุมใด มีสิ่งใดที่ได้จากการอ่านหนังสือ

ที่บ้านในสมัยนั้น ที่คุณยังจำได้มาจนปัจจุบันนี้ ในบ้านมีช่วงเวลาที่บิดามารดาและบุตร พุดคุยกันถึงหนังสือดีๆ บ้างหรือไม่

18

ในวัยเด็กคุณสนใจข่าวสาร ความเปลี่ยนแปลงในบ้านเมืองบ้างหรือไม่ คุณจำ ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์พิเศษในบ้านเมืองขณะนั้นหรือไม่ คุณได้รับข่าวหรือติดตาม ข่าวนั้นอย่างไรจากหนังสือพิมพ์ (ชื่ออะไร) โทรทัศน์ วิทยุ

19

คุณและสมาชิกในครอบครัวดูโทรทัศน์กันบ้างหรือไม่ในสมัยนั้น โทรทัศน์ช่องอะไร รายการ ละคร หรือหนังเรื่องอะไร ตัวละคร หรือบุคคลจากโทรทัศน์ ที่คุณยังจำได้ โทรทัศน์ของบ้านมีกี่เครื่อง ยี่ห้ออะไรบ้าง ตั้งอยู่ที่ไหนบ้าง เป็นโทรทัศน์สีหรือขาวดำ รายการที่สมาชิกในบ้านชอบดู บรรยากาศของการดูโทรทัศน์ร่วมกันในบ้าน

20

เวลาที่กลับจากโรงเรียนมาที่บ้านในสมัยนั้น คุณมักจะกลับมาหาใครที่บ้าน หรือ ไม่มีใครอยู่บ้านเมื่อเด็กกลับจากโรงเรียน กลับจากโรงเรียนแล้วคุณมักจะทำอะไร คุณมีหน้าที่ต้องทำประจำหลังจากโรงเรียนเลิกหรือไม่ มีครูมาสอนพิเศษวิชาอะไรหรือไม่ บิดามารดา กลับถึงบ้านเวลาใด เด็กๆ มีหน้าที่ต้องทำอะไร เวลาที่บิดามารดากลับมาบ้าน

21

ใครเป็นผู้ประกอบอาหารให้ทุกคนในบ้าน หรือที่บ้านรับประทานอาหารเช้าสำเร็จ มาเป็นถุง ใครเป็นผู้หุงข้าว ที่บ้านกินข้าวชนิดใด เวลารับประทานอาหารในบ้านเป็นเวลา เท่าใด เช้า กลางวัน เย็น ใครจัดอาหารบนโต๊ะ ใครเก็บ ใครล้างถ้วยชาม อาหารในบ้าน อร่อยหรือไม่ มีอาหารที่คุณชอบมากที่สุดเพราะอะไร

22

ในบ้านมีห้องหรือบริเวณทำกิจกรรมพิเศษที่บิดา มารดา และลูกได้ใช้เป็นบริเวณ ทำงานอดิเรกที่ชอบหรือไม่ มีกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการหยิบจับอุปกรณ์ในกิจกรรมพิเศษ อย่างไร เวลาใด จะมีคนใช้บริเวณเหล่านี้ คุณเองใช้บริเวณที่ทำกิจกรรมใด

23

ที่บ้านมีห้องที่ใช้รับแขกกี่ห้อง ห้องอะไรบ้างแขกที่มาในแต่ละห้องเป็นใคร ในโอกาสใด ในห้องรับแขก ห้องรับแขกประกอบด้วยอะไรบ้าง มีแขกมาที่บ้านมากหรือไม่ เป็นใคร มีเหตุการณ์พิเศษอะไรบ้างที่เกิดในห้องรับแขกเหล่านี้

24

ในบ้านของคุณมีห้องใดบริเวณใดที่คนในบ้านจะใช้มากที่สุด น้อยที่สุด ห้องนั้นคือห้องอะไร มักจะทำอะไรกันในห้องนี้ เวลาของการสนทนาส่วนใหญ่อยู่ในห้องนี้ หรือที่ใดของบ้าน ใครใช้ห้องนี้มากที่สุด

25

คุณรู้สึกชอบบ้าน หรือมีความภูมิใจในบ้าน และลักษณะของบ้านหรือไม่ คุณชอบที่จะชวนเพื่อนมาที่บ้านหรือไม่ อยากเชิญใครมาที่บ้านเพราะอะไร

26

สมาชิกในบ้านมักเข้านอนกันหัวค่ำ หรือดึก ใครนอนเร็วที่สุด และใครอยู่ดึกที่สุด เพราะอะไร เวลาใดของวันที่บ้านจะเงียบ และเริ่มกลับมีเสียงขึ้นมาใหม่เวลาใดของวัน

27

บ้านของคุณมีกลิ่นพิเศษเฉพาะบ้าน หรือเสียงเฉพาะ หรือไม่ กลิ่น หรือเสียงอะไร

28

มุมมองหน้าบ้านขณะนั้นมีสภาพการสัญจรอย่างไร หนาแน่น วุ่นวาย หรือเงียบสงบอย่างไร เทียบกับปัจจุบัน

29

บ้านในสมัยนั้นมีเครื่องปรับอากาศหรือไม่ อยู่ที่ห้องของใคร สมัยนั้นอุณหภูมิในหน้าร้อน สูงหรือต่ำกว่าในปัจจุบัน ในหน้าร้อนมีใครเปลี่ยนที่นอนบ้าง

30

มีการซ่อมบ้านครั้งสำคัญบ้างหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนใด มีการผูกเรือน
เสื่อมสลายที่ใด ใครเป็นผู้ดำเนินการซ่อม

31

มีอุปกรณ์เครื่องใช้สำคัญๆ ในบ้านที่ต้องมีการรดออม รอคอย ตระเตรียมในการซื้อ
ในสมัยนั้นหรือไม่ อุปกรณ์นั้นคืออะไร ความรู้สึกตรงนั้นใครดูจะพอใจมากที่สุด

32

ที่บ้านในสมัยนั้น มีสัตว์เลี้ยงกีดัว เป็นของใคร ชื่ออะไร มีความพิเศษอย่างไร มีสิ่ง
น่าประทับใจอะไรบ้าง เลี้ยงไว้ที่ไหนในบ้าน

33

เคยมีสัตว์ใดพลัดหลงเข้ามาในบ้านหรือไม่ เช่น นกบ้วยตกลงมา สุนัข แมวหลงทาง
งู กระรอกที่หลงเข้ามาในตัวบ้าน คนในบ้านจัดการสัตว์เหล่านั้นอย่างไร

34

ใครเป็นคนย้ายออกไปจากบ้านเป็นคนแรก เพราะอะไร ในบางครั้งที่คุณเองก็ต้อง
จากบ้านไป รู้สึกอย่างไรในโอกาสนั้น และเมื่อกลับมา รู้สึกอย่างไรกับบ้านในขณะนั้น

35

ในตอนนี้อ่้าคุณคิดว่าคุณอาจต้องย้ายกลับเข้าไปอยู่บ้านหลังเดิม คุณคิดว่าจะมีความสุขหรือไม่ เพราะอะไร

36

สิ่งใดของบ้านในสมัยนั้นที่ตราตรึงอยู่ในจิตใจคุณชัดเจนที่สุด

ชีวิตวัยเด็กและชุมชนละแวกบ้าน

1

หมู่บ้านที่คุณเติบโตขึ้นชื่ออะไร มีลักษณะอย่างไร ขนาดเท่าใด จำนวนประชากรเท่าใด มีโรงเรียน มีวัด สถานือนามัย ประชากรส่วนใหญ่อาชีพอะไร พูดภาษาอะไร กินข้าวเหนียว หรือข้าวเจ้า เป็นสังคมชาวไร่ ชาวนา หรือชาวประมง

2

ถนนหน้าบ้านของคุณมีบ้านอยู่กี่หลัง เป็นบ้านของใครบ้าง บ้านเหล่านั้นมีเด็กวัยเดียวกับคุณหรือไม่ ชื่ออะไร เพื่อนที่สนิทกับคุณที่สุดคือใคร

3

คุณเล่นหรือมีกิจกรรมนอกโรงเรียนกับเพื่อนๆ ที่ไหน ที่บ้านหรือที่อื่นๆ ในท้องทุ่ง ท้องนา ริมหนอง ศาลาของหมู่บ้าน หรือที่ใด คุณจำลักษณะของบ้านของเพื่อนได้หรือไม่

บิดา มารดาของเพื่อนเป็นใคร ชอบคุณหรือไม่ คุณมีทางลัดไปถึงบ้านของเพื่อนหรือไม่
ส่วนใหญ่คุณไปหาเพื่อน หรือเพื่อนเป็นฝ่ายมาหาคุณ หรือนัดพบกันที่ไหน ทำอะไร
ด้วยกัน ส่วนใหญ่คุณต้องหลบไป หรือบิดามารดายินยอม

4

การเล่นในวัยเด็กมักเล่นอะไร กับใคร ใครมักเป็นคนชวนเล่นเวลาใด ใครมักจะเล่น
เก่งชนะเสมอๆ การเล่นของเด็กชาย เด็กหญิงในละแวกบ้านนั้นมีอะไรบ้าง มีวิธีเล่นอย่างไร
เพลงที่ใช้ร้องในการเล่นต่างๆ เป็นอย่างไร หรือมีใครเป็นคู่หู คุณเล่นในบ้านหรือเล่น
นอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ บิดามารดาเล่นด้วยหรือไม่

5

คุณชอบเล่นกันหลายๆ คน หรือชอบเล่นคนเดียว คุณเล่นอะไร ต้องใช้เครื่องมือ
อะไร เตรียมการอย่างไร มีอะไรเกี่ยวกับการเล่นในสมัยนั้นกับนิสัยในสมัยนี้ของคุณ
เป็นเหตุเป็นผลต่อกันหรือไม่ ใครสนับสนุนให้คุณเล่นบ้าง ด้วยวิธีใด คุณเคยได้มีโอกาส
แสดงให้เห็นความเด่นของคุณในการเล่นชนิดนั้นๆ หรือไม่ อย่างไร

6

ในวัยเด็กคุณชอบสะสมอะไรบ้างหรือไม่ เช่น สะสมก้อนหิน สะสมเปลือกหอย สะสม
แสตมป์ ตั๊กตา หรือของเล่นชิ้นเล็กๆ อะไร มีใครที่คุณรู้จัก สะสมเล่นอย่างเดียวกับคุณ
หรือไม่ คุณได้ความคิดในการสะสมสิ่งต่างๆ มาจากใคร

7

ในละแวกบ้านมีเด็กคนใดที่เกเร ชอบรังแกเด็กคนอื่น ๆ หรือไม่ คุณเคยมีปัญหากับ
พวกเด็กเหล่านั้นหรือไม่ เรื่องราวเป็นอย่างไร เป็นเรื่องรุนแรงแค่ไหน ถึงตำรวจหรือไม่

8

สัตว์ที่อยู่ในละแวกบ้านที่คุณเคยเห็นมีอะไรบ้าง นก ชนิดใด แมว สืออะไร ไก่ เป็ด
หมู วัว ควาย กระแต กระรอก นกกระสา นกกระยาง อีกา มีสัตว์ชนิดไหน นิสัยอย่างไร
คุณชอบสัตว์ชนิดใด ตัวไหนบ้างที่ได้ใกล้ชิดคุณมากที่สุด เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ นี้

9

คุณต้องมีภาระงานบ้านที่ต้องทำเป็นหน้าที่ประจำหรือไม่ ทำเวลาใด ทำงานไรมากกว่างานใด คนใดทำได้รับคำชมเชย คุณมีวิธีพิเศษในการทำงานนั้นๆ ให้ดีให้เร็วอย่างไร พี่น้องของคุณทำงานบ้านในหน้าที่อะไร คุณคิดว่ายุติธรรมหรือไม่ในการแบ่งหน้าที่ทำงานบ้าน มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่เกี่ยวกับงานบ้านของคุณ

10

คุณเคยเจ็บป่วยในขณะที่เป็นเด็กบ้างหรือไม่ เป็นโรคอะไร รักษาอย่างไร ที่ไหน ใครดูแลคุณ เคยเจ็บป่วยรุนแรงหรือไม่ ได้รับการดูแลรักษาเอาใจใส่พิเศษจากผู้ใด อาหารที่ได้รับเมื่อเจ็บป่วยคืออะไร คุณต้องย้ายที่นอนหรือไม่ คุณหยุดไปโรงเรียนกี่วัน

11

ในละแวกบ้านของคุณเวลากลางคืน ถนน ตรอก ซอย มีแสงสว่างเพียงพอให้อุ่นใจหรือไม่ หรือดูเปลี่ยว น่ากลัวถูกทำร้าย ในครอบครัวมีการจัดการดูแลสมาชิกเรื่องการกลับบ้านเวลาเย็นได้อย่างไร เหตุการณ์น่าจดจำที่เกิดขึ้นในตรอกซอย ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของชีวิตทรัพย์สินเป็นอย่างไร

12

คุณเดินทางจากบ้านไปโรงเรียนไปในเมืองไปไหนๆ ด้วยวิธีใด บ้ายหรือทารถ (ท่าเรือ) รถประจำทางอยู่ที่ไหน ค่าโดยสารเท่าไร ถ้าคุณมีรถส่วนตัว ใครเป็นผู้ขับไปรับไปส่งคุณครั้งแรกที่คุณเดินทางตามลำพังคุณรู้สึกอย่างไรใครเป็นผู้บอกวิธีการเดินทางกับคุณในครั้งนั้น การเดินทางประจำๆ นั้นใช้ระยะเวลาเท่าใด คุณมีวิธีการเดินทางที่ลัด และปลอดภัยอย่างไร

13

ในละแวกบ้านเคยมีเหตุการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ เช่น อุทกภัย อัคคีภัย ลมกรรโชก พายุฝน ภัยแล้ง โรคระบาดที่รุนแรง มีกี่ครั้ง ความเสียหายรุนแรงแค่ไหน อย่างไร วิธีการให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างไร ในสมัยนั้นตัวบ้าน และครอบครัวได้รับผลกระทบหรือไม่

14

ละแวกบ้านของคุณเป็นลักษณะของเมือง ชานเมือง หรือชนบท มีต้นไม้ และธรรมชาติอยู่บ้างหรือไม่ หรือมีแต่ตึกรามบ้านช่องแน่นขนัด

15

ในละแวกบ้านของคุณ มีบ้านใดที่ใหญ่ ที่สวย มีสวนสวย น่าอยู่เป็นพิเศษกว่าบ้านอื่นๆ หรือไม่ บ้านของคุณจัดอยู่ในประเภทใด มีบ้านใดที่มีต้นไม้ดอกสวยๆ สัตว์เลี้ยงพิเศษแปลกๆ เช่น สุนัขฝรั่ง นกสวยๆ แมวตึ๋น ปลาแพงๆ ให้ได้เห็น หรือมีของพิเศษๆ ใช้ เช่น รถยนต์ดีๆ หลายคัน รถมอเตอร์ไซด์ใหญ่ๆ ให้คนทั่วๆ ไปอิจฉาหันมาดู เจ้าของบ้านนั้นๆ เป็นคนอย่างไร

16

ในละแวกบ้านมีห้องสมุดสาธารณะหรือไม่ คุณไปสถานที่นี้บ่อยหรือไม่ บรรณารักษ์ หรือผู้ดูแลห้องสมุดเป็นคนอย่างไร รักเด็กหรือไม่

17

คุณเคยไปเยี่ยมทุกคนในละแวกบ้านหรือไม่ บ้านไหนที่คุณสนิทสนม และชอบมากที่สุด เพราะอะไร มีใครบ้างจากละแวกบ้านเดิมนั้นที่คุณยังไปมาหาสู่ติดต่อกันอยู่

18

ในละแวกบ้านคุณเคยมีกิจกรรมของชุมชนที่ทุกคนร่วมมือมามีส่วนร่วมด้วยกัน เตรียมงานด้วยกันหรือไม่ กิจกรรมหรือโอกาสเหล่านั้นคืออะไร และคุณเองหรือบ้านของคุณ มีหน้าที่ทำอะไร

19

เมื่อคุณหรือครอบครัวย้ายไปจากละแวกบ้านนี้ เป็นเพราะสาเหตุใด คุณรู้สึกอย่างไร หรือใครย้ายออกไปก่อน มีการตระเตรียมการย้ายบ้านอย่างไร

20

ในละแวกบ้านเดิมนั้นคุณจำใครได้เป็นพิเศษที่ไม่ใช่ญาติแต่เคยช่วยเหลือ ดูแลเอ็นดูคุณอย่างมาก

21

คุณคิดว่าหากคุณมีลูก และลูกต้องเติบโตขึ้นในละแวกบ้านเดิมของคุณ คุณจะคิดว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร

22

คุณเคยกลัวอะไรมากที่สุดในวัยเด็กหรือไม่ มีบริเวณใดในละแวกบ้าน ตรอก ที่คุณกลัวมากที่สุด เพราะอะไร

23

กิจกรรมทางศาสนาที่คุณและครอบครัว ทำร่วมกับคนในละแวกบ้านของคุณคือใคร มีความดีที่พิเศษกับครอบครัวคุณอย่างไร

24

เวลาก่อนนอน คุณมีผู้ใหญ่พาไปนอนหรือไม่ ท่านเหล่านั้นร้องเพลงกล่อมลูกหรือไม่ เพลงอะไร คุณชอบเพลงใดมากที่สุด พ่อแม่เคยอ่านหนังสือให้ฟังหรือไม่ ผู้ใหญ่ในบ้านของคุณมักต้องทำอะไรพิเศษก่อนนอนหรือไม่ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ สวดมนต์ ฟังเพลง รับประทานของว่าง

25

ร้านอาหารใดในละแวกบ้านเดิม ที่เด่นในด้านทำอาหารอร่อย ทำขนมอร่อยราคาถูก เวลาปิดเปิด คนที่ไปซื้อหรือพาไปรับประทานอาหารเหล่านี้เป็นใคร ไปในโอกาสใด

26

คุณเคยทำผิดจนต้องโดนลงโทษหรือไม่ เป็นการทำผิดเอง หรือเข้าใจผิด การดูว่า
ลงโทษยุติธรรมหรือไม่ มีใครเกี่ยวข้องในการทำผิดครั้งนั้นๆ บ้าง ใครเป็นคนลงโทษ วิธีใด
บิดาใช้วิธีใด มารดาใช้กับลูกๆ วิธีใดรุนแรงที่สุด

27

คุณเคยคิดอยากหนีออกจากบ้านหรือไม่ หรือคนในครอบครัวคิดเช่นนั้นบ้างหรือไม่
เพราะอะไร ถ้าจะหนีจะหนีไปไหน ไปอย่างไร

28

ในวัยเด็กวันที่คุณมีความสุขมากที่สุดคือวันอะไร หรือวันที่คุณคิดว่าเป็นวันที่ทุก
อย่างราบรื่น ปกติดี คือวันที่เป็นแบบไหน

29

เมื่อคุณนึกถึงวัยเด็กของคุณ คุณนึกถึงอะไรมาก่อน และในละแวกบ้านคุณนึกถึง
อะไรก่อน คน ร้านค้า ต้นไม้ ถนน

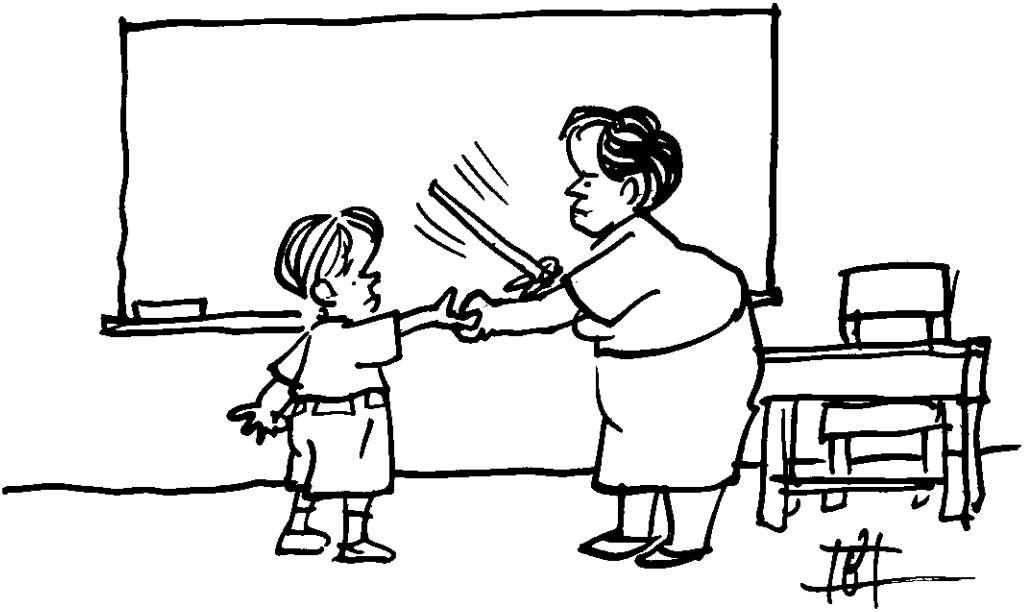
30

ถ้าคุณคิดอยากให้ละแวกบ้านในปัจจุบันมีอะไรเหมือนกับละแวกบ้านเดิมบ้าง
คุณอยากให้สิ่งนั้นคืออะไร

31

สิ่งที่ทำให้คุณดีใจ ภูมิใจ เป็นสุขมากที่สุด ในวัยเด็กคืออะไร สิ่งที่ทำให้คุณดีใจ
ภูมิใจเป็นสุขมากที่สุดเกี่ยวกับละแวกบ้านของคุณคืออะไร

ชีวิตในโรงเรียนประถม

1

คุณได้ไปโรงเรียนอนุบาลหรือไม่ โรงเรียนอนุบาลชื่ออะไร ครูชื่ออะไร โรงเรียนนี้ยังมีอยู่หรือไม่ อยู่ที่ไหน เรียนอยู่ที่ปี คุณชอบหรือไม่ชอบโรงเรียนอนุบาล เพราะอะไร เป็นโรงเรียนสำคัญหรือไม่

2

คุณไปโรงเรียนประถมชื่ออะไร ขนาดของโรงเรียน โรงเรียนประถมมีสภาพอย่างไร อยู่ในเมืองหรือในชนบท ห้องเรียนเป็นอย่างไร โรงเรียนสวยหรือทรุดโทรม อาคารเรียนทำด้วยวัสดุอะไร มีกี่ชั้น เป็นโรงเรียนเฉพาะระดับประถมหรือมีมัธยมด้วย

3

คุณไปโรงเรียนประถมอย่างไร ใครไปส่ง มีเหตุการณ์ใดที่จำได้เกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียนหรือไม่ เพื่อนที่เดินทางไปโรงเรียนมีกี่คน ชั้นอะไร หน้าตาเขาเป็นอย่างไร ฐานะครอบครัวเขาเป็นอย่างไร คุณทำอาหารกลางวันติดตัวไปโรงเรียนด้วยหรือไม่ นำไปอย่างไร

4

ในห้องเรียน คุณมีโต๊ะเรียนหรือไม่ หรือนั่งเรียนรวมกันรอบโต๊ะกลางห้อง นั่งกับเพื่อนนั่งติดกับเพื่อนคนไหน นั่งหน้าห้องหรือหลังห้อง โต๊ะเรียนมีลักษณะอย่างไร คุณต้องเปลี่ยนที่นั่งในห้องเรียนในระหว่างปีบ้างหรือไม่ เพราะอะไร

5

โรงเรียนประถม มีสนามหน้าโรงเรียน มีสนามให้เด็กเล่น มีอุปกรณ์เครื่องเล่นหรือไม่ คุณชอบเล่นอะไร เล่นคนเดียว เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม ในวัยเด็กคุณเก่งในการเล่นอะไรในสนามโรงเรียนบ้าง คุณชอบเล่นกับเพื่อนชั้นเดียวกัน หรือเล่นกับรุ่นน้อง เล่นอะไร

6

เมื่อคุณเข้าโรงเรียนประถม คุณรู้สึกดีใจหรือเศร้าใจที่ต้องจากโรงเรียนอนุบาล คุณรู้สึกอย่างไรกับห้องเรียนของชั้นประถมศึกษา ห้องเรียนที่มีการตกแต่งประดับด้วยรูปภาพต่างๆ หรือไม่ เป็นอย่างไร ครูประถมชื่ออะไร

7

คุณชอบวิชาเรียนในชั้นประถมอะไรบ้าง ครูสนิทกับคุณหรือไม่ สนใจในการเรียนของคุณหรือไม่ ครูชมเชยเด็กๆ ใจดี ใจเย็น อ่อนหวานหรือไม่ คุณชอบยกมือตอบในห้องเรียนหรือไม่ คุณมักสอบได้ในระดับเท่าใด

8

คุณเคยทำผิด และถูกลงโทษบ้างหรือไม่ คุณทำอะไรผิด ผู้ปกครองต้องมาพบครูที่โรงเรียนหรือไม่ คุณคิดว่าชีวิตที่โรงเรียนประถมสนุกหรือไม่ มีเพื่อนดีหรือไม่

9

ประสบการณ์ใดในโรงเรียนประถม ที่คุณและบิดามารดาภาคภูมิใจเป็นพิเศษ

10

การบ้านของนักเรียนประถมเป็นอย่างไร ง่าย-ยาก น้อย-มาก เข้าใจง่าย-เข้าใจยาก สนุก-ไม่สนุก แบบฝึกหัดต่างๆ มีลักษณะอย่างไร ลายมือหรือสมุดทำการบ้านของคุณ สะอาด สวยงาม หรือสกปรก เลอะเทอะ ผิดมาก

11

แบบเรียนของนักเรียนชั้นประถมในสมัยนี้ มีอะไรบ้าง สมุดภาพ ชื่อคนในหนังสือ เหล่านั้นบทกลอนที่ต้องอ่าน อาขยานที่ต้องท่อง สูตรคูณที่ต้องจำ คุณจำได้เร็วหรือไม่ เทียบกับเพื่อนอย่างไร

12

คุณชอบเล่นพละหรือไม่ คุณเล่นอะไรเก่ง คุณชอบวันเล่นกีฬาหรือไม่ คุณเคยมีปัญหาจากการเล่นกีฬาอะไรบ้าง ครูพละศึกษา สนใจเด็กทุกคนหรือแต่บางคน คุณได้อยู่ในทีมของโรงเรียนหรือไม่

13

คุณชอบเครื่องแบบของนักเรียนประถมหรือไม่ คุณรู้สึกตื่นเต้นดีใจกับเครื่องแบบใหม่หรือไม่ เครื่องแบบราคาเท่าใด ใครตัดเย็บให้หรือซื้อมา ใครปักอักษรของโรงเรียนและชื่อให้ ชุดเป็นอย่างไร รองเท้าเป็นอย่างไร

14

ในโรงเรียนประถมคุณมีเพื่อนที่ชอบหรือไม่ชอบอย่างไร หรือไม่ เพราะอะไร คุณเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนเหล่านี้บ่อยครั้งอย่างไร เป็นอะไร ครูเข้าใจคุณหรือไม่ เวลาคุณมีปัญหา กับเพื่อนๆ

15

คุณมักรับประทานอาหารกลางวันอย่างไร ซื้อหรือนำมาเอง ใครเป็นผู้ทำให้ อาหารกลางวันที่ชอบคืออะไร ไม่ชอบคืออะไร คุณทำอะไรหลังอาหารกลางวัน คุณได้ดื่มนมบ้างหรือไม่

16

คุณมาโรงเรียนประถมอย่างไร เดิน นั่งรถประจำทาง นั่งรถส่วนตัว คุณชอบวิธีใดมากที่สุด คุณมักเดินทางมาโรงเรียนพร้อมกับใคร

17

มีบ้างไหมที่มีคนมาเยี่ยมคุณที่โรงเรียน เช่น ผู้ปกครอง ญาติ หรือคนสำคัญที่มาเยี่ยมโรงเรียนพามา เช่น แขกต่างชาติ ข้าราชการคนสำคัญ หรืออื่นๆ โรงเรียนและนักเรียนมีการจัดการต้อนรับอย่างไร

18

คุณมีโอกาสเดินทางไปทัศนศึกษากับโรงเรียนหรือไม่ ไปที่ไหน พบใคร ทำอะไรบ้างไปกันอย่างไร

19

คุณทำอะไรเวลาปิดเทอมกลางและเทอมใหญ่ คุณได้ไปเที่ยวกับครอบครัวในระยະนี้ที่ไหนบ้าง หรือทำกิจกรรมอะไร

20

ก่อนเรียนในตอนเช้า คุณต้องทำอะไรบ้าง เช่น ยืนหน้าเสาธง เคารพธงชาติ สวดมนต์ กิจกรรมนักเรียนพิเศษ เช่น “อุ่นใจใกล้ชีวิตครู”

21

คุณเคยได้เข้าโรงเรียนเป็นนักเรียนใหม่บ้างหรือไม่ รู้สึกอย่างไร มีเพื่อนยากหรือง่าย

22

ในการอยู่โรงเรียนประถมศึกษา เคยได้รับรางวัลหรือไม่ ในการทำกิจกรรมอะไร
คุณได้รับประโยชน์หรือไม่

23

ใครเป็นเพื่อนสนิทที่สุดในชั้นประถม บ้านเพื่อนคนนี้อยู่ที่ไหน ขณะนี้ยังติดต่อกัน
อยู่หรือไม่ เพราะอะไร คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องเสียเพื่อนไปด้วยเหตุต่างๆ

24

คุณจำชื่อบุคคลใดได้บ้าง ในระหว่างเรียนชั้นประถม คุณจำภาพที่คุณเรียนได้บ้าง
หรือไม่

25

คุณมีงานอดิเรกที่คุณชอบทำตอนเรียนประถมหรือไม่ คุณเคยเล่น หรือทำสิ่ง
ต่างๆ เหล่านี้กับเพื่อนหรือไม่ หรือเล่นคนเดียวไม่บอกใคร เพราะอะไร

26

ในการเป็นลูกเสือ เนตรนารีของคุณมีอะไรน่าจดจำบ้างที่ตื่นเต้น น่าสนใจ การฝึก
ที่ยากในขณะฝึกนั้นๆ แบบฝึกหัดอะไรในการฝึกที่ยากที่สุด

27

ครูใหญ่และครูประจำชั้นดีกับคุณ สนิทกับคุณหรือไม่ กิจกรรมที่ครูใหญ่ให้นักเรียน
ทำ และครูประจำชั้นให้นักเรียนทำ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนมีอะไรบ้าง เช่น ปลูกต้นไม้ ทำ
ความสะอาดห้อง และโรงเรียน ทำอาหารกลางวัน ล้างชาม ทำสวนในโรงเรียน ต้อนรับ
คณะที่มาเยี่ยมโรงเรียน ไปซื้อของ หรืออื่นๆ

28

มีครูที่คุณชื่นชม อยากเอาอย่างบ้างหรือไม่ พวกเขาดูเก๋ เท่ เด่น พิเศษ ไซค์ดี อย่างไร
ขณะนี้คุณยังติดตามดูท่าทางพวกเขาบ้างหรือไม่

29

มีอะไรที่โรงเรียนที่คุณชอบ และไม่ชอบมากๆ บ้าง มีเหตุการณ์ใดที่เกิดขึ้นที่คุณคิดว่า
คุณเสียใจที่ไซค์ร้าย มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในโรงเรียน

30

วันที่ได้เรียนที่โรงเรียนวันแรก บรรยากาศเป็นอย่างไร เวลาบิดา มารดา มาส่งไว้ที่
โรงเรียน เมื่อมารับ เป็นอย่างไรบ้าง

31

มีเพื่อนคนใดบ้างที่เข้าเรียนพร้อมคุณ และเรียนอยู่ด้วยตลอดจนจบชั้นมัธยม

32

คุณมีครูศิลปะ ครูพละ ครูดนตรี คนใดบ้าง ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ที่
เป็นผู้เชี่ยวชาญในสภาพนั้นอย่างดี

33

วิธีการลงโทษในโรงเรียน ทางบ้าน วิธีใดเป็นวิธีธรรมดา และวิธีใดสำหรับความผิด
ที่รุนแรง

34

คุณเคยได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างการทำกิจกรรมในโรงเรียนหรือไม่ เช่น
อ่านทำนองเสนาะ จัดพุ่มพานดอกไม้ เป็นตัวแทนแข่งวาดเขียน ตอบคำถามทางวิชาการ

35

เหตุการณ์ใดบ้างที่สำคัญที่เกิดขึ้นในระหว่างที่คุณเรียนชั้นประถม ใครเป็นผู้เล่าให้ฟัง
ที่ไหน ที่บ้านหรือที่โรงเรียน ที่ใครๆ ก็ติดตามข่าวนี้กันอยู่ทั่วไปในขณะนั้น

วันเฉลิมฉลอง และวันหยุดพักผ่อน

1

คุณชอบบรรยากาศของวันเกิดหรือไม่ วันเกิดครั้งไหนที่คุณจำได้ดี ครอบครัวคุณทำอะไรพิเศษในวันเกิดให้สมาชิกในครอบครัวหรือไม่

2

ของขวัญวันเกิดที่ถูกใจคุณมากที่สุดคืออะไร ใครเป็นคนให้ของขวัญวันเกิดที่ยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน มีอะไรบ้าง

3

บิดามารดาให้ความสำคัญกับวันเกิดของลูกอย่างไร ความหมายของวันเกิดเมื่อยังเป็นเด็กกับในปัจจุบันมีความต่างกันหรือไม่

4

ที่บ้านมีวันฉลองวันเกิดอะไรที่ต้องเตรียมการนานที่สุดหรือไม่ มีใครมาร่วมฉลองด้วยบ้าง มีการทำอาหารเลี้ยงร่วมกันหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไรกับการจัดงานเฉลิมฉลองในบ้าน

5

งานฉลองภายในครอบครัวของคุณ มักจะจัดที่ในบ้านหรือที่ไหน งานฉลองความยินดีที่ครอบครัวจัดที่จำได้คืออะไร จัดให้ใคร

6

ครอบครัวของคุณจัดงานฉลองแต่งงานของคนในบ้านที่ไหน สมาชิกในบ้านมีส่วนร่วมอย่างไร บรรยากาศพิเศษของงาน

7

ใครมักเป็นแม่งานในการจัดงานพิเศษในบ้าน รายการพิเศษๆ ที่เคยจัดในงานของครอบครัวมีอะไรบ้าง

8

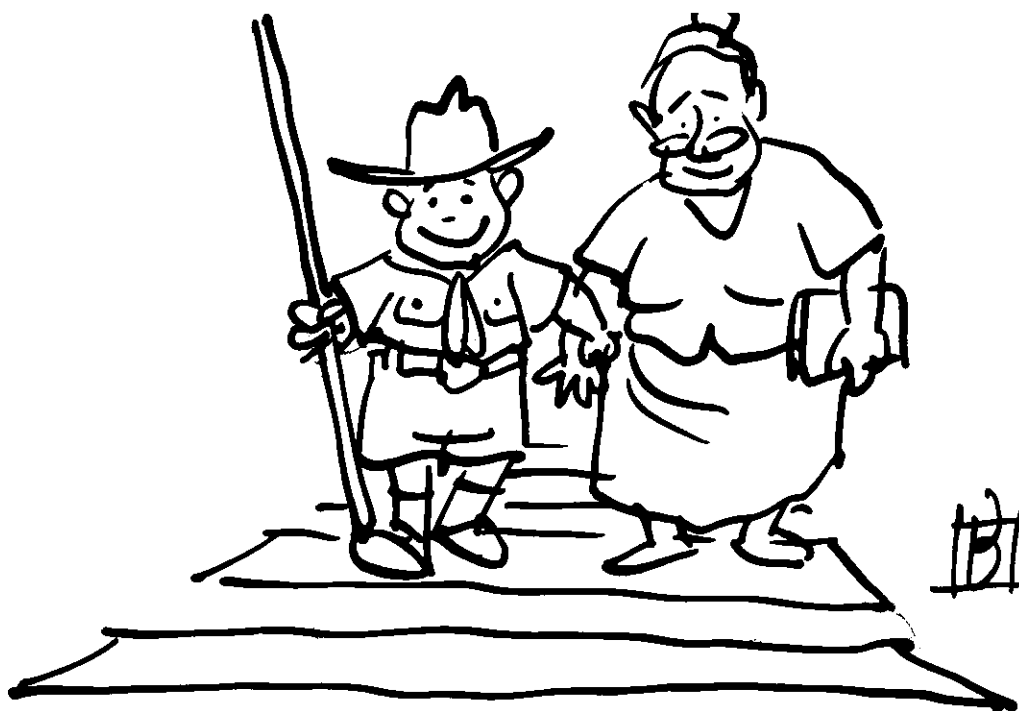
งานฉลองที่ครอบครัวจัดให้กับคุณเป็นพิเศษ มีงานในโอกาสไหนบ้าง จัดที่ไหน มีกิจกรรมพิเศษอะไรบ้าง ของขวัญวันฉลองที่คุณชอบมากที่สุด

9

ครอบครัวของคุณทำกิจกรรมอะไรพิเศษในวันหยุดพักผ่อนบ้าง คุณเคยไปเที่ยวพักผ่อนกับครอบครัวที่ไหนบ้าง ที่ยังจำได้ชัดเจนที่สุด มีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้นกับใครบ้าง มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นระหว่างวันหยุดพักผ่อนอย่างไรบ้าง

10

ในวันสำคัญทางศาสนา คุณและครอบครัวทำอะไรเป็นพิเศษบ้าง หากไปวัดมีการแต่งตัวที่พิเศษจากธรรมดาหรือไม่ เมื่อไปวัดแล้วทำอะไรบ้าง ใครในครอบครัวที่เป็นผู้เคร่งครัดกับการทำกิจกรรมพิเศษในวันสำคัญทางศาสนา เช่นวันพระ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ทอดกฐิน ในครอบครัวมีการจัดตกแต่งประดับประดาบ้านเป็นพิเศษในวันใดบ้าง

ชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1

โรงเรียนมัธยมศึกษาของคุณชื่ออะไร ตั้งอยู่ที่ไหน ประเภทของโรงเรียน สหศึกษา หรือเฉพาะชายหรือหญิง ขนาดของโรงเรียน คุณไปโรงเรียนอย่างไร สิ่งที่ได้ชัดเจนเกี่ยวกับโรงเรียน สีประจำโรงเรียน

2

รูปแบบนักเรียนมัธยมเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้จัดหาให้ คุณมีความรู้สึกตื่นเต้นกับชุดนักเรียนนั้นหรือไม่, อย่างไร

3

คุณเคยเปลี่ยนโรงเรียนในขณะที่เรียนมัธยมหรือไม่

4

ในสมัยที่คุณเรียนมัธยม ระบบการแบ่งชั้นเรียนของประเทศไทยเป็นอย่างไร

5

ครูมัธยมที่คุณจำได้มีใครบ้าง คนไหนที่ชอบและไม่ชอบ วิชาที่ชอบและที่ไม่ชอบ ลักษณะของครูเป็นอย่างไร

6

คุณมีเพื่อนมัธยม จำได้หรือไม่ที่นั่งในห้องเรียนอยู่ที่ใด จำเพื่อนที่นั่งติดกันได้หรือไม่ เพื่อนคนนี้มีลักษณะอย่างไร

7

กิจกรรมพิเศษในโรงเรียนที่คุณชอบและมีส่วนร่วม คุณอยู่ในทีมประจำโรงเรียนในกิจกรรมพิเศษใดๆ หรือไม่ มีสิ่งใดบ้างที่คุณทำได้เป็นที่ยอมรับของครูและเพื่อนๆ ในโรงเรียน

8

มีเหตุการณ์น่าอายหรือสะเทือนใจที่เกิดขึ้นกับคุณหรือเพื่อนๆ ในโรงเรียนบ้างหรือไม่ หรือมีเหตุการณ์บอกเรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นในระหว่างปีที่ต้องเรียนระดับมัธยมศึกษาหรือไม่

9

คุณจัดเป็นคนเรียนดีหรือไม่ ระดับใด วิชาอะไร ใครเป็นผู้สอน คุณมีวิธีการเรียนนั้นๆ ให้ได้ดีอย่างไร

10

วิชาภาษาต่างประเทศ วิชาคำนวณ วิชาภูมิศาสตร์ วิชาใดที่คุณสนุกกับการเรียนมากที่สุด กิจกรรมที่ชอบในวิชาเหล่านี้คืออะไร

11

การบ้านวิชาใดที่คุณมีปัญหามากที่สุด ครูมีท่าทีอย่างไรกับปัญหาในการเรียนของคุณ เพื่อนๆ และบิดามารดามีท่าทีอย่างไรกับปัญหาของคุณ คุณมีวิธีแก้ปัญหาในการเรียนด้วยวิธีใด

12

คุณเคยสร้างปัญหาในโรงเรียนหรือไม่ เช่น ทำผิดระเบียบ หนีโรงเรียน ทำลายข้าวของ แอบสูบบุหรี่ ไม่เชื่อฟัง ไม่มีสัมมาคารวะ ขี้เกียจ เกเร รังแกเพื่อน พุดปด คุณทำปัญหาเหล่านี้เองหรือมีเพื่อนร่วมด้วย เพื่อนเหล่านี้มีลักษณะอย่างไร ในปัจจุบันยังติดต่อกันหรือไม่

13

คุณเคยทำอะไรไม่ดีในสมัยเรียนมัธยมที่คุณแอบซ่อนไม่ให้บิดามารดารู้เห็น คุณทำอะไร ในภายหลังเหตุการณ์เป็นอย่างไร

14

คุณมีงานอดิเรกหรือความสนใจ ถนัดเป็นพิเศษในช่วงการเรียนมัธยมหรือไม่ บิดามารดาส่งเสริมคุณในเรื่องเหล่านั้นหรือไม่อย่างไร คุณทำงานพิเศษที่เกิดเป็นรายได้ในช่วงอายุนี้อหรือไม่

15

คุณเป็นคนเด่นดังในโรงเรียนมัธยมหรือไม่ เเด่นเพราะอะไร ไม่เด่นเพราะอะไร ความเด่นดังชั้นมัธยมเป็นอย่างไร สำคัญกับชีวิตในระยะนั้นหรือไม่ ความเด่นดังชั้นมัธยมมาถึงปัจจุบันหรือไม่ คนที่เด่นดังในโรงเรียนระยะนั้นคือใคร ในด้านใด คนที่น่าสงสารที่สุดคือใคร

16

คุณมีเพื่อนต่างเพศ ที่มีความรู้สึกพิเศษต่อกันหรือไม่ มีความสนิทสนมต่อกันและกันหรือไม่ กิจกรรมที่มักทำร่วมกันในระยะนั้นคืออะไร บิดามารดาชอบเพื่อนต่างเพศคนนั้นหรือไม่ ท่าทีของคุณต่อเพื่อนคนนั้นๆ เป็นอย่างไร

17

ในสมัยที่เรียนมัธยมนั้น เด็กรุ่นนั้นแต่งตัวอย่างไร คุณเป็นคนแต่งตัวใช้ของร่วมสมัย
ทัดเทียมเพื่อนหรือไม่ บิดามารดารู้สึกอย่างไรกับท่าทีการใช้เวลาแต่งตัวของคุณหรือไม่

18

คุณจำชื่อครูใหญ่ของโรงเรียน ครูศิลปะ ครูพลศึกษา ครูภาษาอังกฤษได้หรือไม่
ครูเหล่านี้มีใครที่คุณยอมรับว่า เป็นครูที่เก่งมาก

19

คุณใช้ห้องสมุดโรงเรียนมากหรือน้อยอย่างไร คุณเคยมีหน้าที่ต้องทำในห้องสมุดบ้าง
หรือไม่ คุณเคยอ่านหนังสือประเภทใดในห้องสมุด เคยชอบหนังสือเล่มใด พบอะไรที่สำคัญ
มาจนปัจจุบันจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมบ้าง หัวข้อรายงานที่คุณทำในสมัยมัธยมคืออะไร

20

การเดินทางโรงเรียนมัธยมยากหรือง่าย สนุก น่าเบื่อ มีมากหรือน้อย สำหรับคุณ

21

คุณชอบชีวิตของการเป็นนักเรียนมัธยมของคุณด้านใด และไม่ชอบในด้านใด

22

คุณอยู่ในกลุ่มเพื่อนประจำหรือเป็นคนที่ไม่มียุทธศาสตร์

23

คุณรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนอย่างไร กับใคร ได้เงินมาโรงเรียนวันละ
กี่บาท

24

หลังเลิกเรียนคุณมักจะใช้เวลาทำอะไร บิดามารดามารับกลับหรือไม่ทำอะไรเมื่อถึงบ้าน
ทำการบ้านที่ไหน คุณทำการบ้านพร้อมกันมีบ้างหรือไม่ ที่ไหน

25

ในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ คุณทำอะไรเป็นส่วนใหญ่ เรียนพิเศษหรือไม่ เรียนวิชาอะไร
เรียนที่ไหน ครูชื่ออะไร

26

คุณเล่นดนตรีได้บ้างหรือไม่ เล่นอะไร เล่นกับผู้ใด เล่นที่ไหน ใครเป็นผู้สอน คุณเล่น
ได้ดีหรือไม่ ขณะนี้ยังเล่นดนตรีนั้นอยู่หรือไม่ บิดามารดาส่งเสริมความสามารถพิเศษดนตรี
ของคุณหรือไม่อย่างไร

27

คุณได้ค้นพบความพิเศษเฉพาะตัวของคุณในการเรียนมัธยมบ้างหรือไม่ อย่างไร ทักษะ
อะไรที่เรียนในช่วงนี้ที่คุณพอใจ และเป็นทักษะสำคัญมาจนถึงวันนี้หรือรู้สึกอย่างไร
ที่ตัวทั้งความสามารถพิเศษทักษะพิเศษอื่นๆ ไป

28

ประสบการณ์ในโรงเรียนมัธยม มีคุณค่าสำคัญในชีวิตปัจจุบันของคุณมากหรือน้อย
คุณพอใจกับชีวิตนักเรียนมัธยมของคุณเท่าใด คุณคิดว่าลูกของคุณน่าจะได้ประสบการณ์
เช่นเดียวกับคุณจากโรงเรียนนั้นอย่างไร

29

คุณยังชอบไปงาน “คืนสู่เหย้า” หรืองานสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อนร่วมโรงเรียนหรือไม่
คุณรู้สึกอบอุ่นกับการไปงานเช่นนี้หรือไม่

30

มีเพื่อนคนใดที่คุณชื่นชมเป็นพิเศษ และยึดถือเป็นตัวอย่างในชีวิตช่วงนั้นหรือไม่
เพื่อนคนใดที่ทำให้คุณผิดหวังมากที่สุดในช่วงนั้น

ชีวิตในมหาวิทยาลัย

1

หากคุณเรียนระดับมหาวิทยาลัย คุณเรียนที่ไหน ทำไมถึงเลือกเรียนที่นี่ ที่เรียน
แห่งนี้ตั้งอยู่ที่ไหน นักเรียนที่คน มีความเด่นในสาขาวิชาใด

2

คุณมีเพื่อนเก่าเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยหรือไม่ หรือรู้จักคนสังกัดที่เรียนจบจากที่เดียว
กันหรือไม่

3

คุณเรียนคณะอะไร เพื่อนร่วมรุ่นมีกี่คน วิชาที่คุณชอบมากที่สุดในระดับปริญญาตรี
คะแนนสูงสุดที่เคยได้คือวิชาอะไร

4

ขณะเรียนมหาวิทยาลัย คุณอาศัยอยู่ที่ใด ราคาเท่าไร อยู่กับใคร ความเป็นอยู่ดีหรือไม่ อย่างไร ค่ากินอยู่ ค่าที่พักอาศัย ในขณะนั้นเป็นอย่างไร

5

ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นพื้นฐานสำคัญแก่ชีวิตปัจจุบันในด้านใดมากที่สุด อาจารย์ที่ชอบที่สุด เพื่อนรุ่นพี่รุ่นน้อง ร่วมรุ่นที่ชอบมากที่สุด เพราะอะไร ยังติดต่อกันอยู่หรือไม่ คนที่เด่นที่สุดในขณะที่อยู่มหาวิทยาลัยคือใคร

6

คุณมีเพื่อนต่างเพศที่มีความทรงจำที่พิเศษหรือไม่ เป็นใครบ้าง ในปัจจุบันชีวิตเขาเหล่านั้นเป็นอย่างไร คุณเคยรู้สึกอกหักผิดหวังรุนแรงในการคบเพื่อนต่างเพศหรือไม่ เพราะอะไร

7

อาจารย์ที่ปรึกษาและรุ่นพี่ที่ดูแลคุณเป็นพิเศษในระยะแรกที่เรียนมหาวิทยาลัยเป็นใคร มีเหตุการณ์ใดบ้างหรือไม่ที่เขาเหล่านั้นมีบทบาทช่วยเหลือคุณอย่างสำคัญ

8

คุณเคยไปงานร่วมรุ่นหรือไม่ รู้สึกต่อการเลี้ยงร่วมรุ่นอย่างไร มีใครที่คุณตั้งใจหรือแปลกใจที่ได้พบหรือไม่

9

ความรู้สึกของการเรียนมหาวิทยาลัยที่ห่างไกลจากบ้าน ปัญหาทางใจในระยะนั้นคืออะไร ปัญหาอื่นๆ ในระยะนั้นมีอะไรบ้าง คุณมีวิธีการแก้ไขหรือปรับตัวให้ผ่านพ้นปัญหานั้นๆ อย่างไร ใครช่วยบ้าง

10

เพื่อนคนแรกของคุณคือใคร ศัตรูคนแรกคือใคร เพราะอะไร ในขณะนี้ยังติดต่อกันอยู่หรือไม่

11

คุณรับประทานอาหารกลางวันอย่างไร ขณะนั้นร้านอาหารที่ชอบใช้บริการอยู่ที่ไหน อัตราค่าอาหาร ในสมัยนั้นคุณมักรับประทานอาหารกับใคร

12

คุณมีความเด่นในด้านใดบ้าง ขณะที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัยคุณอยู่ในทีมหรือกิจกรรมพิเศษใดบ้าง

13

คุณไปกลับจากมหาวิทยาลัยอย่างไร คุณขับรถหรือไม่ ในปีไหน รถยี่ห้ออะไรบ้าง

14

คุณแต่งกายในมหาวิทยาลัยอย่างไร คุณเคยแต่งกายผิดระเบียบหรือไม่ บิดามารดา มีความเห็นอย่างไรกับการแต่งกายของคุณในสมัยนั้น

15

คุณเป็นคนเด่นในมหาวิทยาลัยหรือไม่ในด้านใด คุณเคยดำรงตำแหน่งอะไรบ้างในการเรียน คุณมีหน้าที่ทำอะไรบ้าง บิดามารดาเห็นด้วยหรือไม่ มีภาระเพิ่มจากการอยู่ในตำแหน่งนี้ของคุณหรือไม่

16

คุณนับว่าเป็นคนมีเพื่อนมากหรือน้อยเพราะอะไร คุณมักไปที่ไหนกับเพื่อนๆ ในสมัยนั้น

17

คุณเคยไปทัศนศึกษากับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาตามลำพังโดยไม่มีบิดามารดาหรือผู้ใหญ่หรือไม่ ไปที่ไหน ทำอะไรบ้าง ใครเป็นผู้จัด ความรู้สึกต่างกันอย่างไร บิดามารดาเป็นห่วงกับการเดินทางครั้งนี้หรือไม่ หรือมีส่วนร่วมอย่างไร

18

คุณมีอาจารย์คนใดบ้างหรือไม่ที่คุณยึดไว้เป็นแบบอย่างเป็นแรงบันดาลใจในการกระทำ
ตัดสินใจของคุณในขณะนี้ อาจารย์ที่คุณชื่นชมเป็นพิเศษเพราะอะไร

19

การเรียนตามมหาวิทยาลัย เป็นความต้องการของคุณหรือทางบิดามารดาคุณ
สรุปว่าคุณเรียนในระดับนี้เพราะอยากเรียนรู้หรือเพื่อให้ผ่านๆไป

20

หากคุณอยู่ห่างจากบ้านขณะเรียนมหาวิทยาลัย คุณติดต่อกับที่บ้านบ่อยหรือไม่
อย่างไร คุณกลับบ้านเวลาใดบ้าง กลับอย่างไร ในระหว่างการเดินทางกลับบ้าน มี
เหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ที่น่าจดจำมาถึงปัจจุบัน คุณพบเพื่อนเก่าๆ ที่ไม่ได้เรียน
มหาวิทยาลัยเหมือนคุณหรือไม่ คุณยังเป็นเพื่อนสนิทกับเขาอยู่หรือไม่

21

คุณสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวคุณหลังจากได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย
เปลี่ยนอย่างไร ใครสังเกตเห็นอีกบ้าง คุณชอบในสิ่งที่คุณเปลี่ยนไปหรือไม่

22

คุณมีลักษณะเฉพาะของตัวคุณขณะอยู่มหาวิทยาลัยอย่างไร คุณคิดว่าเพื่อนๆ
อธิบายลักษณะเฉพาะของคุณอย่างไร อะไรบ้าง คุณชอบหรือไม่

23

คุณมีบทบาทร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองใดๆ หรือไม่ ในขณะอยู่มหาวิทยาลัย
เหตุการณ์สำคัญๆ ในการมีส่วนร่วมครั้งนี้คุณประเมินดู ปัจจุบันแล้ว คุณคิดว่าทำถูกต้อง
หรือไม่อย่างไร

24

คุณมีภาระทางบ้านมากหรือไม่ ขณะนี้คุณมีนิสัยในการเรียน การทำงานอย่างไร
คุณมีกลุ่มทำงานมากหรือไม่ กลุ่มนี้มักทำงานที่ไหน งานใดบ้างที่สนุก ที่ได้รับการยอมรับ
รางวัลชมเชย

25

คุณทำงานพิเศษในขณะที่เรียนหรือไม่ ทำอะไรบ้าง ได้ค่าตอบแทนเท่าไร งานพิเศษ
อะไรบ้างที่กลายมาเป็นความกดดัน ความสนใจ ความภูมิใจของคุณจนถึงปัจจุบัน เหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานพิเศษ

26

คุณเคยมีกิจกรรมร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นบ้างหรือไม่ กิจกรรมอะไร คุณยัง
ได้ติดต่อกับนักศึกษาคนอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ หรือไม่

27

วิชาใดขณะที่เรียน ที่มีผลต่อชีวิตของคุณมากที่สุด เหตุการณ์ใดในขณะที่เรียนที่เป็น
ความทรงจำที่ดีที่สุดของชีวิตการเรียนมหาวิทยาลัย

28

คุณเรียนในสาขาวิชาอะไร มีอะไร ปริญญาของคุณคืออะไร คุณไปงานรับปริญญา
หรือไม่ ใครเป็นผู้มอบปริญญา บิดามารดาของคุณหรือผู้ใดจากครอบครัวมาร่วมในงาน
รับปริญญาหรือไม่ คุณแต่งตัวเตรียมการพิเศษอย่างไร มีค่าใช้จ่ายเท่าไร

29

เพื่อนร่วมรุ่นที่จบที่ เป็นผู้มีความสำคัญ มีชื่อเสียง ในสังคมปัจจุบันมีกี่คน มีใครบ้าง
ทำอะไรกัน คุณเปลี่ยนมหาวิทยาลัยขณะเรียนหรือไม่ อย่างไร

31

ในขณะที่เรียนนั้น คุณมีอะไรที่พิเศษที่ใช้อยู่ประจำตัวของคุณ เช่น แว่นตา รองเท้า โทรศัพท์มือถือ เครื่องติดตามตัว กระเป๋าถือ แหวน กำไล ปากกา ของเล่น รถยนต์ จนเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวคุณ

32

คุณเคยได้รางวัลยกย่องทางด้านการเรียน การกีฬา บทบาทในชุมชนหรืออื่นๆ อะไรบ้าง

33

เหตุการณ์สำคัญๆ ในบ้านเมืองที่เกิดขึ้นในระหว่างที่คุณเรียนมหาวิทยาลัย มีผลต่อชีวิตในมหาวิทยาลัยหรือไม่

34

มีคนที่มีชื่อเสียงของสังคมมาเยี่ยมมหาวิทยาลัยของคุณหรือไม่ คุณต้องมีหน้าที่ในงานนี้อย่างไรบ้าง

35

ถ้าคุณคิดจะเปลี่ยนอะไรในชีวิตการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย คุณคิดอยากเปลี่ยนอะไรมากที่สุด หากคุณคิดว่าคุณเรียนสาขาวิชาผิดไป สาขาวิชาใดที่คุณคิดว่าคุณน่าจะไปได้ดีมากที่สุด

36

เพื่อนเก่าของคุณ มีท่าทีการยอมรับคุณที่เปลี่ยนไปหรือไม่ หลังจากคุณเรียนจบมหาวิทยาลัยแล้ว

37

ชีวิตในมหาวิทยาลัยเป็นชีวิตที่คุณมีความสุขมากหรือน้อยเท่าใด เพราะอะไร

ชีวิตความเป็นทหาร

1

คุณเรียนรักษาดินแดน (รด.) หรือไม่ คุณไปฝึกที่ไหน เหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึก รด. การฝึกนี้เปลี่ยนความคิดของคุณเกี่ยวกับการเป็นทหารอย่างสำคัญ อย่างไรบ้าง หรือไม่

2

คุณสอบเป็นทหารที่ใด เรียนหลักสูตรอะไร กี่ที่ เพื่อนร่วมรุ่นของคุณมีกี่คน การเรียนยากง่าย เป็นลักษณะอย่างไร คุณมีความเด่นในทางใดในขณะที่เรียน หรือฝึกวิชาทหาร

3

คุณมีฉายาที่ได้ใหม่จากชีวิตการฝึกทหารหรือไม่ สิ่งที่คุณชอบมากที่สุดในการฝึก และไม่ชอบมากที่สุด

4

คุณเป็นทหารสังกัดใด ประจำการครั้งแรกที่ไหน คุณเคยย้ายสังกัดหรือไม่ เพราะอะไร คุณเลื่อนชั้นในชีวิตรการเป็นทหารเร็วหรือช้า อย่างไร เพราะอะไร

5

ครอบครัว บิดา มารดา คู่ชีวิต ลูกคุณรู้สึกอย่างไรกับการเป็นทหารของคุณตอนนั้น

6

มีเหตุการณ์ที่เสี่ยงภัย ที่ต้องไปปะทะสู้รบ มีเหตุการณ์เฉพาะหน้าอะไรบ้างที่คุณจำได้ ผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

7

คุณเคยได้รับระดับเหรียญอะไรบ้าง ใครเป็นผู้มอบให้ คุณเก็บรักษาเหรียญเหล่านั้นไว้ที่ใด คุณจำเหตุการณ์ในพิธีการเข้ารับเหรียญนั้นได้อย่างไรบ้าง

8

คุณเคยออกรบในครั้งที่สำคัญที่สุด ที่ใด เหตุการณ์ครั้งนี้ รุนแรงมากหรือน้อยอย่างไร กินระยะเวลาเท่าใด ความเป็นอยู่ยากลำบากเท่าใด หน้าที่ของคุณขณะนั้นคืออะไร

9

ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตรความเป็นทหารของคุณมีอะไรบ้าง ความสูญเสียที่เคยประสบมามีอะไรบ้าง เหตุการณ์เป็นอย่างไร

10

รูปแบบของคุณมีลักษณะอย่างไร อะไรที่เด่นกว่าสังกัดอื่น คุณดูสง่าในเครื่องแบบนี้หรือไม่ คุณยังรักษาเครื่องแบบนี้อยู่หรือไม่ รงมีลักษณะอย่างไร

11

เพลงประจำหน่วยของคุณเป็นอย่างไร

12

คุณเคยใช้อาวุธใดบ้างในชีวิตทหาร อาวุธอะไรที่ใช้อย่าง ง่ายดาย คุณเก็บรักษาอาวุธอะไรอยู่บ้างในขณะนี้ คุณใช้อาวุธอะไรได้ดีที่สุด

13

การฝึกวิชาทหารของคุณยาก-ง่าย อย่างไร คุณผ่านการฝึกอะไรบ้าง ที่ไหน ใครเป็นผู้ฝึก ฝึกนานเท่าใด คุณยังจำความรู้สึกในการฝึกได้หรือไม่ คุณมีเพื่อนสนิทจากการฝึกเช่นนี้บ้างหรือไม่ มีใครบ้าง

14

คุณเคยมีชีวิตความเป็นอยู่ในค่ายทหารหรือไม่ อย่างไร นานเท่าไร คุณเคยต้องอยู่เวร นอนในบังเกอร์ หลุมหลบภัย เพื่อนที่อยู่ร่วมกับคุณ มีใครบ้าง

15

อาหารในหน่วยค่ายทหารเป็นอย่างไร มีอุปกติจะประกอบด้วยอะไรบ้าง

16

เพื่อนสนิทของคุณที่เป็นแบบคือใคร และยังติดต่อกันอยู่หรือไม่

17

คุณเขียนจดหมายจากค่ายทหารถึงใครๆ บ้างหรือไม่ เขียนถึงใครมากที่สุด บ่อยเท่าใด มักเขียนเกี่ยวกับอะไร มีใครเขียนจดหมายถึงคุณบ้าง จดหมายมาถึงคุณบ่อยเท่าใด คุณตั้งตาคอยจดหมายหรือไม่ เคยมีใครส่งพัสดุพิเศษมาให้บ้าง ส่งอะไรมาให้

18

ผู้บังคับบัญชา หัวหน้า มีลักษณะอย่างไรที่เด่นๆ กันบ้าง คนไหนดี เพราะอะไร ไม่ดีเพราะอะไร คุณใช้วิธีปรับตัวให้เข้ากับหัวหน้าแต่ละคนอย่างไร คุณได้รับความยุติธรรมหรือไม่

19

คุณเคยผ่านการสู้รบ เห็นคนเสียชีวิต มีเพื่อนลูกน้องต้องเสียชีวิตจากการสู้รบบ้างหรือไม่ คุณเองมีประสบการณ์เกือบเอาชีวิตไม่รอดบ้างหรือไม่ อย่างไร

20

มีเหตุการณ์ใดบ้างที่คุณต้องประสบปัญหาในการตัดสินใจ อยู่ในความคับขัน คุณผ่านพ้นเหตุการณ์นั้นมาอย่างไร

21

เมื่อมีวันหยุดพักจากการอยู่ประจำการ คุณมักไปที่ไหน ไปกับใคร ไปทำอะไร

22

คุณเป็นทหารอยู่นานเท่าใด

23

คุณเคยไปต่างประเทศในขณะที่เป็นทหารหรือไม่ ไปด้วยเหตุผลอะไร ทหารในประเทศอื่นแตกต่างจากทหารในประเทศเราอย่างไร

24

เมื่อมีการเล่าเรื่องประสบการณ์สงครามกันในหมู่ทหาร เรื่องที่คุณเล่าเป็นเรื่องราวอะไร เรื่องที่คุณได้ยินบ่อยที่สุดคือเรื่องอะไร

25

คุณเคยเห็นเหตุการณ์ที่คุณคิดว่าเป็นการแสดงความกล้าหาญครั้งสำคัญที่สุดหรือไม่ เป็นอย่างไร ฝ่ายเราหรือฝ่ายศัตรู

26

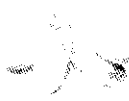
เมื่อคุณปลดจากการเป็นทหารประจำการคุณได้ไปที่ไหนเป็นแห่งแรก มีการต้อนรับคุณพิเศษอย่างไร หรือไม่ คุณทำอะไรให้ตัวเองเป็นเรื่องแรกหลังปลดประจำการ

27

คุณคิดว่าชีวิตทหารของคุณเป็นส่วนดีที่สุดของชีวิตหรือไม่ อย่างไร คุณจำอะไรได้
ชัดเจนที่สุดของชีวิตคุณในขณะนั้น

28

เพื่อนๆ จากปีที่เป็นทหาร ยังติดต่อกับคุณอยู่หรือไม่

ครอบครัวทหาร

1

คุณมีลูกมีสามีเป็นทหารหรือมีคู่รักเป็นทหารหรือไม่ หรือมีใครในครอบครัวที่เป็นทหาร ยศทหาร ดำรงในปัจจุบัน สังกัดอะไร หน้าที่อะไร

2

เมื่อลูกไปโรงเรียน เป็นทหาร หรือคู่รัก เรียนเป็นทหาร คุณมีความรู้สึกชอบหรือไม่ ชอบอย่างไร เพราะอะไร

3

ในครอบครัวมีการพูดกันถึงสมาชิกในครอบครัวที่จะไปเป็นทหารหรือไม่ แต่ละคนมีเหตุผลอะไรที่สำคัญ

4

ครอบครัวต้องย้ายตามผู้ที่เป็นทหารหรือไม่ การปรับตัว ชีวิตความเป็นอยู่ กิจกรรมของครอบครัวทหารเป็นอย่างไร คุณรู้สึกโดดเดี่ยว เหงา กลัว ไม่มั่นใจ อย่างไรหรือไม่ในขณะนั้น ปัญหาหลักคืออะไร

5

หากไม่โยกย้าย/ติดตามสามี/ลูกไปประจำในพื้นที่ห่างไกล คุณอาศัยอยู่ที่ไหน ในขณะนั้น คุณมีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบ หรือทำงานอะไรอยู่ ภาระครอบครัวของคุณในขณะนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง

6

คุณติดต่อกับสามี/คู่รัก/ลูกที่เป็นทหารประจำการอยู่ต่างจังหวัดอย่างไร บ่อยเท่าไร คุณเดินทางไปเยี่ยมอย่างไร เหตุการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นภรรยา/ลูก/คู่รัก มาเยี่ยมคุณบ่อยเท่าไร มีการเขียนจดหมายถึงกันและกันหรือไม่ ในช่วงที่ต้องอยู่ห่างกัน จดหมายเหล่านั้นคุณยังเก็บรักษาไว้ อยู่ที่ใด

7

คุณคิดว่าความรู้สึกต่อกันอบอุ่นดีหรือจิตใจไปเมื่ออยู่ไกลกัน

8

คุณมีลูกที่เกิดระหว่างที่สามีไปประจำต่างจังหวัดหรือไม่ คุณดูแลเขาอย่างไร มีผู้ใดมีบทบาทช่วยเหลือมากเรื่องของคุณ

9

ภาระการดูแลลูกอยู่กับคุณผู้เดียวเป็นปัญหาอย่างไร หรือไม่ คุณแก้ปัญหาอย่างไร คุณคิดว่าผลกระทบของการที่เด็กต้องอยู่ห่างไกลจากพ่อที่เป็นทหารมีผลอย่างไรต่อเด็กในด้านใดมากที่สุด คุณคิดว่าครอบครัวมีการช่วยเหลือในการปรับตัวด้านนี้ได้ดีหรือไม่ ผู้ใดในครอบครัวช่วยเหลือให้ อย่างไร

10

คุณคิดว่าอาชีพของสามี/คู่รัก/ลูกที่เป็นทหาร ทำให้คุณมีความสุขที่สุดเมื่อไร ในโอกาสอะไร สำหรับคุณเองชีวิตของการเป็นทหารเป็นชีวิตที่น่าภูมิใจ น่าเห็นใจ อย่างไร ในด้านใดมากที่สุด

11

คุณคิดว่าการเป็นทหาร ทำให้สามี/คู่รัก/ลูก เปลี่ยนไปในด้านใดบ้างที่คุณชอบและไม่ชอบ เป็นอย่างไร

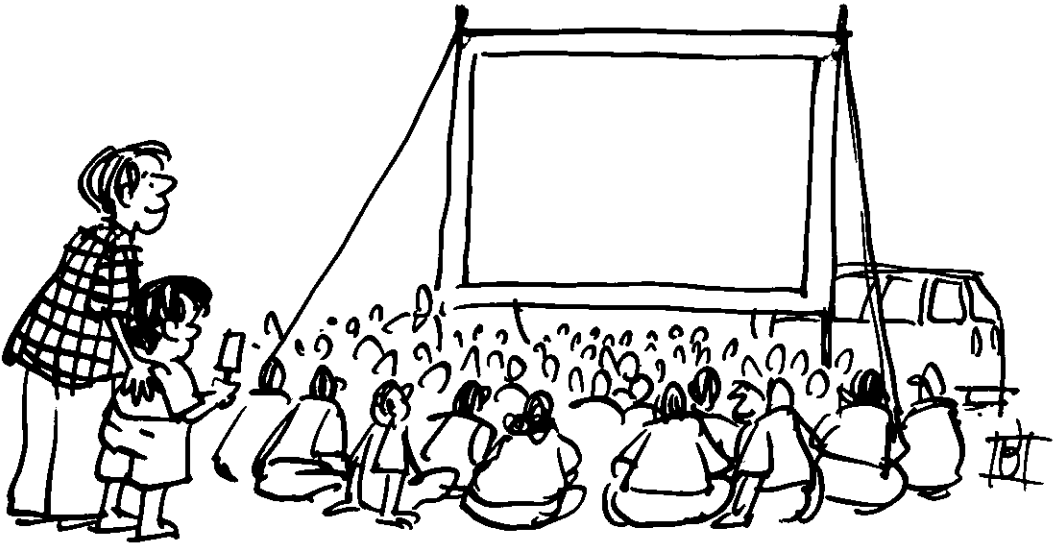
12

คุณมีรูปของสามี/คู่รัก/ลูก ตั้งไว้ดูเมื่อใกล้กันหรือไม่ ที่ไหน คุณได้มอบรูปถ่ายของคุณให้กับผู้ที่เป็นทหารพกติดตัวไว้หรือไม่

13

หน้าที่ของภรรยาทหาร/ตำรวจ ทำให้คุณต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทำหน้าที่นั้นให้ได้ คุณรู้สึกว่สิ่งนี้ทำให้คุณภูมิใจหรือไม่ อย่างไร

ความบันเทิง สนุกสนาน

1

ในสมัยที่คุณยังเด็ก รายการวิทยุที่คุณชอบฟังคือรายการอะไร ละครวิทยุเรื่องอะไรที่ชอบ หนังสือบันเทิงที่ชอบอ้างอิงคืออะไร บิตามารดาอ่านอะไร ใครอยู่ตรงไหน หาดัวบ้าง ในขณะที่ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ

2

คุณเคยไปดูการแสดงอะไรมาบ้าง ที่ไหน เมื่อไร ดาราที่ได้รับความนิยม ที่มีการแสดงในสมัยนั้นคือใครบ้าง เช่น วงสุนทราภรณ์ ลิเก ลำตัด ไอซ์สเก็ด

3

รายการละคร ที่มีผู้สนใจฟังมากที่สุดในสมัยที่คุณยังเด็กคือ ละครเรื่องอะไร ทำไมถึงทราบว่าคนนิยมมาก คุณเองเคยไปสถานีวิทยุ คุณเคยแพร่เสียงในวิทยุหรือไม่

4

คุณชอบการแสดงบนเวทีต่างๆ ประเภทอะไร ดาราที่คุณชอบมากในสมัยนั้นคือใคร คนไทย คนฝรั่ง

5

ครอบครัวของคุณ มีโทรทัศน์เครื่องแรกเมื่อไร ใครซื้อเข้าบ้าน ราคาเท่าไร ยี่ห้ออะไร ชนิดไหน สถานีโทรทัศน์มีกี่ช่อง เวลาออกอากาศคือเวลาอะไร กฎเกณฑ์ของบ้านในการดูโทรทัศน์คืออะไร

6

ในปัจจุบันคุณซื้ออุปกรณ์เครื่องเสียงอะไรใหม่ที่สุดได้บ้าง ในครอบครัวมีอุปกรณ์เพื่อการบันเทิงอะไรบ้าง เครื่องเล่นสเตอริโอ เครื่องเล่นวิดีโอ เครื่องร้องเพลงคาราโอเกะ เครื่องเล่น CD อุปกรณ์เหล่านี้เล่นยากง่ายอย่างไร

7

คุณชอบไปดูการแสดงละครหรือไม่ หรือคุณเคยไปดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์หรือไม่ ในสมัยนั้นมีโรงละครอะไร และสมัยนี้มีอย่างไรบ้าง ละครแสดงที่คุณดูแล้วประทับใจที่สุดคือ เมื่อไร ที่ไหน

8

ภาพยนตร์ที่คุณประทับใจที่สุดในชีวิตคือ คุณว่าภาพอะไรในภาพยนตร์ใดบ้าง คำพูดที่ซึ่งใจ มีอะไรบ้าง ดาราที่เก่งที่สุด สวยที่สุด หล่อที่สุด ตลกที่สุด ของคุณคืออะไร เพลงจากภาพยนตร์ที่คุณชอบที่สุดคือ เพราะอะไร ภาพยนตร์ที่เคยดูมากกว่า 1 ครั้ง คือเรื่องอะไร

9

ภาพยนตร์เรื่องแรกที่คุณดูคืออะไร ดูที่ไหน ดูกับใคร อายุเท่าไร และภาพยนตร์เรื่องสุดท้ายที่คุณดูคืออะไร ดูที่ไหน ดูกับใคร

10

คุณเคยดูโทรทัศน์บ่อยเท่าไร ดูมากหรือไม่ ขณะนี้ดูโทรทัศน์รายการอะไร ติดตามรายการอะไร บุคคลใดที่คุณเห็นในโทรทัศน์ที่ชอบที่สุด รายการโทรทัศน์ที่มีอายุยืนยาวที่สุดคืออะไร

11

รายการโทรทัศน์ที่คุณคิดว่าดี มีคุณค่า มีการเสนอที่น่าสนใจคุณที่สุดคือรายการอะไร และที่แย่ที่สุดคือรายการอะไร

12

คุณเคยเข้าร่วมในรายการโทรทัศน์ใดหรือไม่ ในบทบาทหรือโอกาสอะไร

13

คุณเคยคิดอยากเป็นดาราในวงการบันเทิงบ้างหรือไม่ คุณมีแนวทางการเข้าสู่วงการบันเทิงอย่างไร

14

คุณชอบอ่านหนังสือหรือไม่ คุณชอบอ่านหนังสือประเภทไหน ผู้แต่งที่ชอบที่สุดคือใคร มีลักษณะการเขียนที่โดดเด่นอย่างไร คุณเป็นสมาชิกของร้านหนังสือใดบ้าง คุณซื้อหนังสือประเภทใด ไปร้านหนังสือประเภทใด

15

คุณและคู่ชีวิตชอบการบันเทิงคล้ายๆ กันหรือไม่ หรือมีกลุ่มชมการแสดงหรือแยกกันไป

16

คุณชอบและติดตามเพลงสมัยใหม่บ้างหรือไม่ หรือชอบแต่เพลงเก่า

17

ภาพยนตร์การ์ตูนที่คุณชอบคือเรื่องอะไร

18

คุณติดตามละครโทรทัศน์บ้างหรือไม่ ชอบที่สุดคือเรื่องอะไร ติดตามนานเท่าใด และทราบได้อย่างไรว่าติดตามละครนี้มาก ใครเป็นตัวละครตัวเด่นที่สุด

19

คุณสนใจดูรายการสนทนา สัมภาษณ์หรือไม่ ผู้สนทนาที่คุณชอบที่สุดคือใคร ลักษณะของเขาเป็นอย่างไร อ่อน ฉลาด สุภาพ เห็นอกเห็นใจ มีอารมณ์ขัน คุณเคยไปในรายการลักษณะนี้บ้างหรือไม่

20

คุณชอบการเขียนภาพหรือไม่ ประเภทภาพเขียนที่ชอบคือ ภาพดอกไม้ ภาพธรรมชาติ ภาพจิตรกรรมแบบไทย ภาพอิมเพรสชันนิสต์ ภาพสีผสม และอื่นๆ ภาพที่คุณชอบมากที่สุดคือ แขนงอยู่ที่ไหน จิตรกรที่ชอบคือใคร ภาพที่เคยซื้อราคาที่สูงที่สุดคือเท่าไร

21

คุณชอบอ่านบทประพันธ์ใหม่ๆ หรือไม่ คุณมีกลุ่มอ่านหนังสือหรือบทกลอนติดตามผลงานหรือไม่ คุณเคยพบนักเขียนท่านใดบ้าง ที่ไหน เมื่อไร

อาชีพการงาน

1

งานอาชีพแรกของคุณคืองานอะไร คุณเริ่มทำงานนี้เมื่อไร งานประเภทนี้มีความเกี่ยวข้องกับคนในปัจจุบันมากน้อยอย่างไร คุณได้งานแรกได้อย่างไร ใครเป็นผู้ชักชวน คุณรู้สึกตื่นเต้นประทับใจกับการไปทำงานระยะแรกๆ หรือไม่

2

มีใครบ้างช่วยให้คุณก้าวหน้าไปในงาน คุณรู้สึกว่าการทำงานให้ก้าวหน้า คุณต้องขยันทำงานหนักมากๆ หรือไม่ เมื่อเทียบกับเพื่อนๆ รุ่นเดียวกัน

3

งานแรกนี้เป็นงานที่คุณถนัดที่สุดหรือไม่ หรือเป็นงานใจ เป็นงานที่คุณใฝ่ฝันอยากทำมากที่สุด

4

ใครเป็นเจ้านายหรือหัวหน้างานคนแรกของคุณ หัวหน้าเป็นคนอย่างไร ดีหรือไม่อย่างไร คุณตั้งฉายาให้หัวหน้าชอบอะไรเป็นตัวอย่างเป็นเรื่องอะไรให้คุณบ้าง คุณมาเป็นหัวหน้างานหลังจากคุณทำงานกี่ปี หรือไม่เคยเป็นหัวหน้างานเลย

5

คุณเคยมีธุรกิจของคุณหรือไม่ คุณเริ่มต้นได้อย่างไร ใครร่วมในการทำกิจกรรมนี้บ้าง ธุรกิจนี้มีลักษณะอย่างไร ชื่อของบริษัทมีหรือไม่ ตั้งอยู่ที่ใด คุณต้องทำงานหนักมากใช้หรือไม่

6

คุณมีความสัมพันธ์อย่างไรกับพนักงานที่ทำงานร่วมกับคุณ คุณจำใครได้ชัดเจนที่สุด คนไหนบ้างที่มาเป็นสมาชิกมาเที่ยวบ้าน คุณรับประทานอาหารกลางวันกับใครที่ทำงาน

7

คุณจะมีผู้ช่วยหรือเลขานุการหรือไม่ คุณพึงเลขานุการมากหรือไม่ เลขานุการหรือผู้ช่วยมีลักษณะหน้าตา บุคลิกอย่างไรที่ชัดเจน เก่งด้านไหนมากที่สุด เลขานุการมีครอบครัวอย่างไร ในเวลานี้เขาเหล่านั้นอยู่ที่ไหนกันบ้าง ยังติดต่อกันอยู่หรือไม่

8

สิ่งใดที่คุณเรียนรู้มากที่สุดจากการทำงานคืออะไร เรียนรู้จากใคร หัวหน้างานให้โอกาสมีประสบการณ์อะไรดีๆ บ้าง ประสบการณ์ที่ประทับใจที่สุดในการทำงานคืออะไร มีใครเกี่ยวข้องอยู่บ้าง

9

บรรยากาศการทำงานของคุณเป็นอย่างไร ผู้ร่วมงานเป็นใคร ลักษณะการแบ่งงานเหมาะสม ยุติธรรม ไม่มีการแก่งแย่ง เล่นพวก ลำเอียง ภาระงานมาก โอกาสในการก้าวหน้าดีเป็นไปตามขั้นตอนที่เหมาะสม

10

คุณทำงานในอาชีพด้วยความรู้สึกว่างานนี้เป็นงานอาชีพจริงๆ หรือเป็นงานทำเพื่อมีเงินเดือนใช้เท่านั้น คุณมีคนให้กำลังใจสนับสนุนในที่ทำงานหรือไม่ หรือตัวคุณเองเป็นผู้สนับสนุนให้กับคนใหม่ในที่ทำงาน คุณนับว่าตัวเองเป็นผู้สนับสนุนที่ดี นำเอาเป็นตัวอย่างหรือไม่

11

คุณเคยอยากเกษียณอายุการทำงานก่อนอายุ 60 ปี คุณมีแผนจะไปทำอะไรหลังจากนั้น หรือเมื่อเกษียณแล้วคุณได้รับคำตอบแทนอย่างไร คุณคิดถึงอะไรมากที่สุดในการทำงานหลังเกษียณออกมาแล้ว คุณยังไปที่ทำงานอยู่หรือไม่ คุณนึกอยากที่จะกลับไปเยี่ยมหรือยังทำงานที่เดิมต่อหลังเกษียณมาแล้ว ทำหน้าที่ตำแหน่งอะไร

12

ปัญหาในที่ทำงานของคุณที่รุนแรงที่สุดคืออะไร ปัญหาอะไรที่คุณเองมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ปัญหานั้นผ่านพ้นไปได้อย่างไร ผลกระทบต่อเรื่องของปัญหามีอะไรบ้าง มีการโทษหรือไม่

13

คุณเดินทางไป/กลับจากที่ทำงานอย่างไร คุณพบใครประจำระหว่างการเดินทางไปทำงาน

14

สถานที่ที่คุณรับประทานอาหารกลางวันบ่อยที่สุด ไปกับใคร มักรับประทานอาหารอะไร วันที่พิเศษนั้นจะไปรับประทานอาหารที่ไหน เดียวนี้สถานที่นั้นๆ ยังอยู่หรือไม่

15

ที่ทำงานเคยมีการจัดเลี้ยง ที่มีการแสดงบ้างหรือไม่ คุณเคยจัดในการแสดงหรือไม่ คุณแสดงในบทบาทอะไร ความรู้สึกต่องานเลี้ยง ที่ทำงานเป็นอย่างไร

16

ที่ทำงานเคยจัดการเดินทางร่วมกันไปสัมมนา อบรมพิเศษ พาทุกคนร่วมกันไปบ้างหรือไม่ ไปที่ไหน ที่คุณชอบที่สุด คือที่ไหน เพราะอะไร

17

เหตุการณ์ที่ทำให้คุณภาคภูมิใจที่สุดในชีวิตการทำงานคืออะไร

18

คุณคิดว่าคุณเป็นคนทะเยอทะยาน พยายามเร่งตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอหรือไม่

19

อาชีพที่คุณทำนั้นเป็นผลของความถนัด การเรียน สนใจ หรือเพราะรายได้ดี หรือแม้แต่การเลือกทำอาชีพนั้น เป็นเพราะโอกาสอำนวยพอดีให้ได้ทำ แต่ไม่ได้เคยคิดว่าตนเองชอบจะทำอาชีพนี้มาก่อน

20

งานอาชีพของคุณเป็นงานที่สังคมให้ความสำคัญหรือไม่

21

รายได้ตอบแทนจากการทำงาน เหมาะสมหรือไม่

22

คุณเคยทำงานหามรุ่งหามค่ำเพื่อให้งานเสร็จทันเวลาหรือไม่ งานอะไร ทำร่วมกับใคร

23

คุณเคยถูกเชิญให้ออกจากงาน ถูกปลดออก ถูกไล่ออก ถูกภาคทัณฑ์ ลงโทษ จากการทำผิดบ้างหรือไม่ ความผิดคืออะไร ยุติธรรมหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไร และว่างงานอยู่นานเท่าไร

24

มีใครให้ความช่วยเหลือคุณ เมื่อมีปัญหาจากงานหรือเมื่อมีรสมในชีวิตหรือไม่

25

คุณได้รับเงินเดือนอย่างไร โอนผ่านธนาคาร รับเงินสด หรือได้รับค่าตอบแทน
ลักษณะใด เงินรายได้นั้นนำไปใช้ในเรื่องอะไรมากที่สุด คุณมีหนี้สินขณะทำงานหรือไม่

26

คุณเคยได้รับเลื่อนตำแหน่งสำคัญกี่ครั้ง คุณรู้ล่วงหน้าก่อนหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไร
ในวันนั้น มีการฉลองหรือไม่ ที่ไหน ใครจัดให้

27

คุณเคยถูกย้ายไปอยู่ในตำแหน่งที่คุณไม่ชอบ แต่ตำแหน่งที่คุณชอบและสมควรได้
คืออะไร ใครรับตำแหน่งนั้นไป เหมาะสมหรือไม่ คุณประท้วงหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร

28

งานอาชีพนี้เป็นสิ่งที่ดีเหมาะสมดีกับครอบครัวของคุณมากหรือน้อยอย่างไร คนใน
ครอบครัวของคุณชอบงานอาชีพของคุณหรือไม่ ถ้าคุณเลือกได้ คุณจะเลือกทำงานอาชีพนี้
อีกหรือไม่

29

บุคคลในอาชีพเดียวกัน ที่คุณชื่นชอบนิยมมากคือใคร เพราะอะไร ทำงานที่ไหน มี
ผลงานเด่นคืออะไร

การบวช

1

คุณเคยบวชหรือไม่ เป็นพระ หรือสามเณร เมื่ออายุเท่าใด เนื่องในโอกาสใด บวชกี่ครั้ง

2

คุณบวชตามประเพณี หรือบวชเพราะความจำเป็น (ก่อนแต่งงาน)

3

คุณมีความคิดอยากบวชเอง หรือถูกบังคับ ถ้าคิดบวชเองเพราะเหตุผลใด

4

คุณบวชในพรรษาหรือนอกพรรษา ระยะเวลาในการบวช

5

คุณมีชื่อวัดที่บวช ชื่อพระอุปัชฌาย์ อายุของท่าน เสียงของท่านเป็นอย่างไร รู้สึกประทับใจกับท่านหรือไม่

6

ตอนเป็นนาคคุณรู้สึกอย่างไร ในงานบวชของคุณมีการทำขวัญนาคหรือไม่ คุณมีความเห็นอย่างไรกับการทำขวัญนาค งานบวชของคุณเอิกเกริกหรือสงบสมถะ คุณคิดว่าอย่างไรหน่อดีกว่ากันระหว่างความเอิกเกริกกับความสมถะ

7

คุณตื่นเต้นหรือไม่เมื่ออยู่ในการขานนาค และต้องกล่าวคำขานนาค คุณกล่าวได้ติดขัดหรือว่าคล่องดี

8

เมื่อเป็นพระ คุณได้ครองผ้าสามผืนแล้วรู้สึกอย่างไร จากนั้นอีกนานหรือไม่กว่าจะห่มผ้าได้คล่อง ผ้าจีวรของคุณมีสัมผัสพิเศษหรือไม่ อย่างไร จีวรทำจากผ้าอะไร ชื่อที่ไหน ราคาเท่าใด

9

กุฎิที่คุณอยู่ขณะบวช ลักษณะของกุฎิและรายละเอียดของสิ่งแวดล้อม ชีวิตประจำวันขณะบวชคุณชักจีวรเองหรือไม่ ใครเป็นอุปัฏฐาก

10

คุณออกบิณฑบาตหรือไม่ เดินไปบริเวณใดบ้าง ระยะทางสักกี่กิโลเมตร เคยรับนิมนต์หรือไม่ ให้พรได้คล่องหรือไม่

11

คุณมีเหตุการณ์ประทับใจขณะบวชกับพระด้วยกัน กับอาจารย์หรือกับเด็กวัดหรือไม่อย่างไร

12

คุณมีความรู้สึกเมื่อได้พบพ่อ แม่ เพื่อน หรือคนรักขณะบวชอย่างไร ในขณะที่เป็นพระอยู่นั้นสวดมนต์คล้องหรือว่าพอได้ สวดมนต์วันละกี่ครั้ง แต่ครั้งเป็นเวลาเท่าใด

13

คุณสามารถนำธรรมะ หรือความรู้ทางธรรมะออกมาใช้ในชีวิตปกติได้บ้างหรือไม่ ข้อใดบ้างที่ใช้อยู่ประจำ

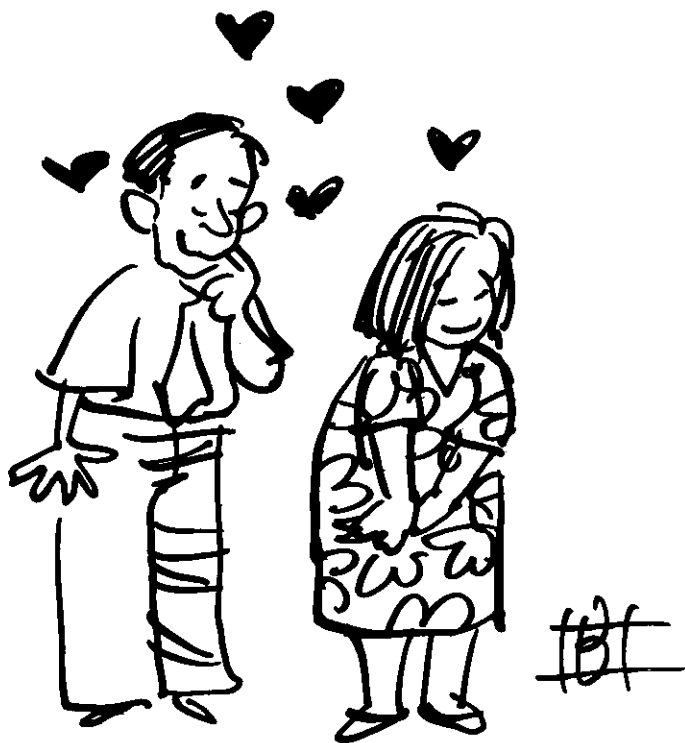
14

คุณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการบวชของคุณอย่างไร และคิดว่าเป็นความจำเป็นหรือไม่สำหรับลูกชาย หลานชายบวชในเรื่องของการบวช

15

คุณคิดว่าสิ่งที่ยากที่สุดในการบวชเป็นพระคืออะไร เป็นเพราะสิ่งที่อยู่ภายนอก หรือสิ่งที่อยู่ภายในตัวคุณเอง

ความสัมพันธ์และความรัก

1

ความประทับใจครั้งแรกต่อคนคนหนึ่ง มีรายละเอียดที่พอจำได้มีอะไรบ้าง

2

คุณมีความประทับใจพิเศษต่อคนคนหนึ่งครั้งแรกเมื่อพบ คุณคิดว่า คนคนนั้นรู้ถึงความรู้สึกของคุณหรือไม่ เขาคนนั้นเป็นใคร

3

คุณรู้สึกอย่างไรกับประสบการณ์ทางจิตใจที่มีความรู้สึกผูกพันอย่างพิเศษกับคนคนหนึ่ง คนคนนั้นมีอะไรเด่น และทำอะไรที่ทำให้คุณสนใจ

4

คุณได้เล่าให้ใครฟังถึงความรู้สึกใหม่พิเศษกับคนคนนี้หรือไม่ คนที่ฟังมีท่าทีต่อเรื่องราวของคุณอย่างไร เล่าที่ไหน โอกาสอะไร

5

คุณรู้สึกว่าคุณรู้สึกพิเศษนั้นเปลี่ยนเป็นความรักได้อย่างไร ขณะนั้นคุณอายุเท่าไร คุณรู้สึกผิดว่าคุณมีความรักในครั้งนี้หรือไม่ เพราะอะไร

6

คุณมักชอบคนที่มีลักษณะอย่างไร คนที่คุณชอบนั้นๆ มีลักษณะเช่นนี้หรือไม่ คุณชอบคนเงียบ สนุก อ่อน น่ารัก สวย สูง ใจกล้า หรืออย่างไร

7

คุณคิดว่าคนที่คุณรู้สึกรักคนแรกคือใคร คุณคิดว่า รักนั้นจะยืนยาวหรือไม่ ในครั้งนั้นใครทำให้ใครอกหัก

8

คุณที่เคยอกหักครั้งแรกรู้สึกอย่างไร เพราะอะไร ใช้เวลาหรือใช้ชีวิตอย่างไร ที่จะรักษาจิตใจตนเอง ท่าทีต่อการมีความรักแตกต่างกันหรือไม่

9

ความสัมพันธ์ก่อนพบคู่สมรสจริงคนแรกเป็นอย่างไร มีการชิงรักหักสวาทกันบ้างหรือไม่ พบกันอย่างไร ทำอย่างไร จึงรักษาความสัมพันธ์ได้ รู้ได้เมื่อไรว่าเป็นแฟนกันแล้ว

10

เมื่อเรียนให้บิดามารดาทราบท่านรู้สึกอย่างไร ท่าทีของท่านเป็นอย่างไร บอกทั้งสองคนหรือบอกใคร

11

ปัญหาของความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมีอะไรบ้างที่เบาๆ และที่รุนแรงมีปัญหอะไร
ใช้วิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร การสร้างความเข้าใจอย่างไร เวลาโกรธกันใครเป็นฝ่าย
ง้อก่อน

12

ในความสัมพันธ์มีกี่ครั้งที่ทำให้คิดว่าควรเลิกตัดสัมพันธ์ไปเสียเพราะเหตุใด ใคร
แก้ไขสถานการณ์ให้ได้คืนดีกัน

13

ของขวัญที่ให้ก่อนแต่งงาน มีอะไรบ้าง ที่ชอบมากคืออะไร มูลค่าสักเท่าไร ให้ที่ไหน

14

ใครเป็นผู้ขอหมั้น แต่งงาน ที่ไหน คุณอายุเท่าไร คู่สมรสอายุเท่าไร รู้สึกอย่างไร

15

การเตรียมหมั้น/แต่งงาน ใครเตรียมอะไร ใครชอบอะไร การตกลงเรื่องรายละเอียด
ของงาน

16

พิธีหมั้นและงานแต่งงานเป็นอย่างไร ชุดเจ้าสาว เจ้าบ่าว แหวนหมั้น ของขวัญแต่งงาน
สถานที่ เวลา เช้า บ่าย เย็น พิธีการ อาหาร บิดามารดาแต่งตัวอย่างไร มีทำทืออย่างไร ใคร
รับเรื่องค่าใช้จ่ายในวันนั้น คุณและคู่สมรสรู้สึกอย่างไร กลัว ประหม่า อาย ตื่นเต้น

17

ไปดื่มน้ำผึ้งประจันต์ที่ไหน ไปนานเท่าไร บรรยากาศเป็นอย่างไร

18

คุณรู้สึกอย่างไรกับคู่สมรส เมื่อแต่งงานใหม่ๆ การปรับตัวให้เข้าหากัน การเรียนรู้ที่จะเข้าใจ ยอมรับกัน การมองดูท่าทีของคู่สมรสในสถานการณ์ต่างๆ เรียนรู้นิสัย ความชอบ ความถนัด อารมณ์ ในเวลาต่างๆ อะไรยากและอะไรง่าย

19

บ้านที่ไปอยู่หลังแต่งงานเป็นอย่างไร อยู่เดี่ยวหรือรวมกับครอบครัวเดิม ห้องพักเป็นอย่างไร ต้องปรับตัวอะไรบ้าง ใช้เวลานานเท่าไรในการปรับตัว

20

ปัญหาในชีวิตแต่งงานใหม่ๆ ที่รุนแรงที่สุด ครั้งแรกที่คุณรู้สึกว่าอาจไปไม่รอด

21

ของขวัญแต่งงานที่ได้รับมีชิ้นใดที่ชอบหรือไม่ชอบ จากใคร นำมาใช้ในบ้านใหม่หรือไม่อย่างไร

22

คุณเคยเทียบคู่สมรสกับใครที่คุณชอบหรือไม่ ความเหมือน ความน่าประทับใจ ในด้านต่างๆ

23

เพลงที่คุณคิดว่า อ่อนหวานนุ่มนวลที่สุด ความคิดของคุณเหมือนกับคู่สมรสหรือไม่ ฟังเพลงประเภทเดียวกันหรือไม่

24

คุณมีชื่อเรียกคู่สมรสที่พิเศษที่แสดงถึงความรัก ความผูกพันหรือไม่ ชื่อนั้นคืออะไร

25

คุณมีคู่รักที่เคยคิดชอบและรักมาก่อน มีกี่คนที่เสนอตัวมาให้คุณรู้จัก คนเหล่านั้นยังติดต่อกับครอบครัวหรือไม่ ความรู้สึกต่อคนแต่ละคน แตกต่างกันอย่างไร

26

นิสัยและท่าทีของคุณสมรสที่คุณชอบมากที่สุด และที่คุณไม่ชอบที่สุด คืออะไร

27

หากคุณสามารถเลือก หรือเปลี่ยนได้ใหม่ คุณเลือกแต่งงานกับคนเดิมหรือไม่

28

หลังแต่งงานคุณมีความรู้สึกชอบ ชื่นชม อย่างพิเศษกับใครที่คุณเก็บไว้ในใจคนเดิมหรือไม่ คนนั้นมีสิ่งที่คุณประทับใจอะไร

29

ของขวัญวันครบรอบแต่งงานที่คุณเคยได้รับหรือให้คู่สมรสคืออะไร และของขวัญที่คุณเคยได้รับคืออะไร รู้สึกอย่างไรกับของขวัญแต่ละชิ้น

30

คุณคิดว่า คุณเป็นคนโรแมนติกหรือคู่สมรสเป็นคนโรแมนติกมากกว่า คุณทำอะไรบ้างที่แสดงว่าเป็นคนโรแมนติก เช่น เพลง ดอกไม้ จดหมาย โทรศัพท์ สัมผัส คำพูด สิ่งที่ทำให้ด้วยความรู้ใจ อยากให้มีความสุข คุณเป็นคนที่ซื่อตรง ทุ่มเท ทำตามสัญญา ซื่อตรง เสียสละเท่าใด

31

คุณมีรูปคู่ที่คุณชอบที่สุดหรือไม่ ที่จัดวางไว้ดูอยู่ตลอด เพื่อเตือนถึงความรู้สึกที่มีต่อกัน

32

คุณใส่แวนแต่งงานหรือไม่ แวนแต่งงานเป็นอย่างไร เคยทำไหมหรือไม่ คู่สมรสใส่
แวนแต่งงานหรือไม่

33

คุณเข้ากันได้กับครอบครัวของคู่สมรสดีแค่ไหน บิดามารดาคูณรู้สึกรังไรต่อ
ครอบครัวใหม่ของคุณ

34

คู่สมรสที่มีชีวิตคู่ที่สมบูรณ์แบบที่สุดที่คุณรู้จัก ทั้งที่เป็นคนจริง หรือจากนิยาย หรือ
ละครก็ได้

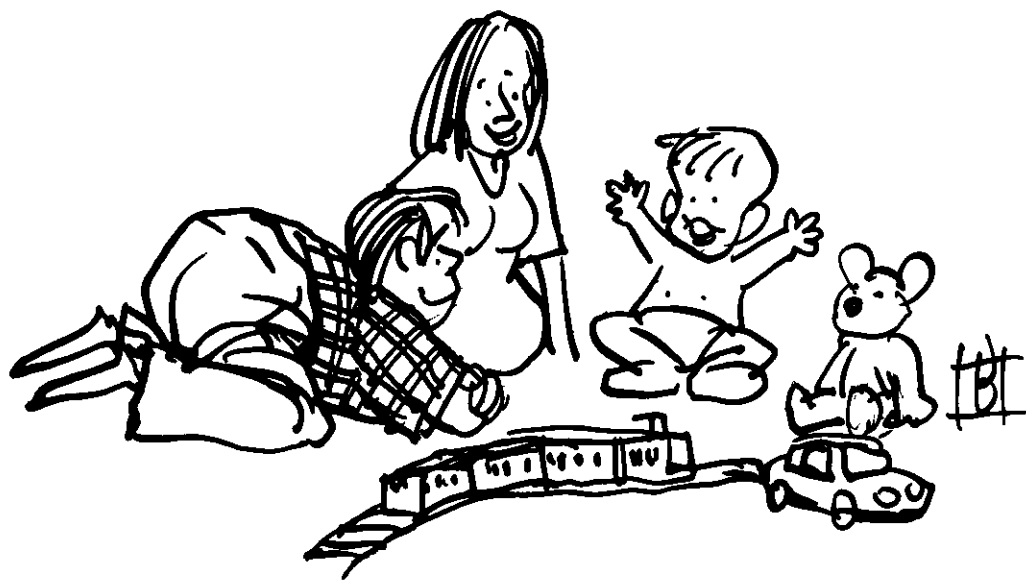
35

คุณคิดว่าชีวิตแต่งงานครั้งนี้เกิดขึ้นเร็วเกินไปหรือไม่ เพราะอะไร หากรอคอยอีก
สักนิดชีวิตคู่จะดีกว่านี้หรือไม่

36

สิ่งที่คุณเรียนรู้ใหม่เกี่ยวกับคู่สมรสของคุณที่คุณไม่เคยรู้เลยก่อนแต่งงานคืออะไร สิ่ง
ที่ทำให้คุณตัดสินใจใหม่หากเลือกได้และรู้และเข้าใจมาก่อนแต่งงาน

มีลูก

1

คุณจำทำที่สีหน้าของคุณสมรสหรือคุณรู้สึกอย่างไร เมื่อรู้ข่าวการตั้งครรภ์ ขณะนั้นคุณอายุเท่าไร คู่สมรสอายุเท่าไร การตั้งครรภ์ครั้งนี้ทำให้แปลกใจ หรือเปลี่ยนสิ่งที่ตั้งใจรอคอย คุณเรียนปิตามารถมาถึงชาวนี ทานตอบว่าอย่างไร การตั้งครรภ์ครั้งใดบ้าง ที่ครอบครัวพร้อมที่สุด

2

คุณมีความรู้สึกอย่างไรกับการตั้งครรภ์ทางร่างกายและจิตใจ คุณพูดเรื่องนี้กับเพื่อนๆ อย่างไร คุณหรือคู่สมรสมีอาการแพ้ท้องหรือไม่ การตั้งครรภ์มีผลต่ออารมณ์และจิตใจอย่างไรบ้าง

3

คุณใส่ชุดตั้งครรภ์เมื่อครรภ์มีอายุเท่าไร คุณยังไปทำงานหรือไม่ ชุดตั้งครรภ์ของคุณเป็นประเภทไหน คุณมีครรภ์หนักถึงก๊ากิโลกักรั่มก่อนคลอด

4

ปัญหาการตั้งครรภ์ของคุณมีอะไรบ้าง ปัญหารุนแรงหรือไม่

5

คุณกับคู่สมรสเคยคิดถึงเรื่องการตั้งชื่อลูกอย่างไร ใครเป็นผู้ตั้งชื่อให้ คิดถึงชื่ออะไรขอชื่อจากพระหรือผู้ใด

6

คุณฝากครรภ์ที่ไหน ไปตรวจทุกครั้งกับใคร คุณเดินทางไปหาหมออย่างไร

7

การตั้งครรภ์แต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างไร ความรู้สึกที่คุณมีแต่ละครั้ง ปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตั้งครรภ์ที่ทำให้คุณต้องลำบากกว่าปกติคืออะไรบ้าง

8

คุณคลอดบุตรแต่ละคนที่ไหน ในการคลอดแต่ละครั้งมีเหตุการณ์อย่างใดบ้างที่ได้เป็นพิเศษ คุณจำเวลาลูกคลอดได้หรือไม่ คุณพูดกับลูกอย่างไร เมื่อพยาบาลนำลูกมาให้ครั้งแรก คุณจำอะไรได้เป็นพิเศษเกี่ยวกับลูกแรกเกิดของคุณ

9

คุณเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาหรือนมขวด คู่สมรสช่วยดูแลลูกหรือไม่ หรือคุณจ้างคนดูแลเด็ก

10

เปลของลูก ที่นอนของลูกเป็นอย่างไร คุณใช้อุปกรณ์อะไรช่วยพิเศษบ้างในการเลี้ยงดูลูกแต่ละคน คุณซื้อที่ไหน ราคาเท่าไร

11

ท่านตั้งชื่อลูกแต่ละคนอย่างไร เพราะอะไร ใครตั้งให้ ลูกทุกคนมีชื่อเล่นอย่างไร

12

ลูกๆ เมื่อยังเด็กมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร เช่น การร้องไห้ การกิน การนอน สีหน้า ท่าทาง การเล่น การคลาน การเดิน การมอง หัวเราะ มีความสุขเวลาใด

13

คุณดูแลให้ลูกนอนด้วยวิธีใด อ่านหนังสือ ร้องเพลงกล่อมลูก เปิดวิทยุ นอนกลูบเนื้อตัวของลูก ลูกแต่ละคนว่านอนยากง่ายอย่างไร

14

ลูกชอบนิทานก่อนนอนเรื่องอะไร

15

ปัญหาของการเลี้ยงลูกเล็กๆ คืออะไร แก้ปัญหาอย่างไร

16

ใช้หนังสืออะไรเป็นหลักในการเลี้ยงลูก คุณต้องติดตามดูรายการจากสื่อเรื่องการเลี้ยงลูกบ้างหรือไม่ รายการอะไร ใครเป็นผู้จัด เนื้อหาสาระที่จำได้ชัดเจนคือเรื่องอะไรบ้าง

17

เมื่อลูกต้องไปโรงเรียนคุณรู้สึกดีใจหรือเหงาอย่างไรคุณช่วยให้ลูกไปโรงเรียนด้วยวิธีใด

18

คุณทำอะไรบ้างใหม่ในการช่วยลูกเรียน หนังสืออะไรที่คุณซื้อให้ลูกอ่านบ้าง

19

เมื่อลูกทำผิดคุณมักใช้วิธีการลงโทษอย่างไร ดูว่า ทำโทษ ทุบตี หรืออื่นๆ คุณรู้สึกว่าลูกฉลาดจำดีหรือไม่

20

ลูกๆ เรียกคุณว่าอะไร พ่อ แม่ ปาป้า มาม่า ป้า ม้า คุณพ่อ คุณแม่ หรืออะไร เพราะอะไร

21

ลูกๆ มีการเล่นอะไรบ้าง คุณมีของเล่นให้ลูกมากหรือน้อย เมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านอื่นๆ ของเล่นที่ลูกชอบมากที่สุดคืออะไร

22

เมื่อลูกชน คุณมีวิธีการควบคุมป้องกันลูกบาดเจ็บด้วยวิธีใด ผูกขาไว้กับเสาหรือขาโต๊ะ ขังไว้ในห้อง จับใส่เปล

23

เมื่อลูกเข้าโรงเรียน คุณไปพบครูที่โรงเรียนของลูกบ่อยแค่ไหน ครูของลูกชื่ออะไร คนไหนดีกับลูกมากจนคุณพอใจ ลูกๆ มีปัญหาที่โรงเรียนบ้างหรือไม่ ที่รุนแรงที่สุดคืออะไร

24

ลูกๆ ชอบดูรายการโทรทัศน์รายการอะไร คุณดูรายการเหล่านี้กับลูกหรือไม่ คุณอนุญาตให้ลูกกินข้าวหน้าจอโทรทัศน์หรือไม่ ดูโทรทัศน์ได้นานเท่าไร

25

หมอที่ดูแลลูกของคุณชื่ออะไร อยู่โรงพยาบาลอะไร หน้าตาอย่างไร รักษาโรคใดเก่ง ลูกเคยป่วยเป็นโรคอะไรบ้าง ครั้งไหนที่ทำให้คุณลำบากและกังวลใจมากที่สุด

26

พี่เลี้ยงเด็กของลูกแต่ละคนเป็นอย่างไร คนไหนดี คนไหนไม่ดี ลูกเคยมีอุบัติเหตุอะไรบ้าง ผลคืออะไร

27

เมื่อลูกเข้าสู่วัยรุ่น การเลี้ยงดูลูกของคุณมีปัญหามากขึ้นหรือไม่ คุณต้องทำอะไร
รุนแรงกับลูกในวัยรุ่นบ้าง

28

เมื่อลูกสอบเข้ามหาวิทยาลัย คุณต้องกังวลใจไปกับลูกมากน้อยเท่าใด ลูกๆ ปรึกษา
คุณก่อนเข้าเรียนมหาวิทยาลัยหรือไม่

29

ในความเป็นพ่อแม่ มีครั้งใดในชีวิตบ้างที่ทำให้คุณลุ่มใจ เสียใจ ภูมิใจ ดีใจ
เกี่ยวกับลูกเป็นพิเศษหรือไม่ ในโอกาสใด คุณและคู่สมรสรู้สึกอย่างเดียวกันหรือไม่

30

คุณกับคู่สมรส มีวิธีการเลี้ยงลูก สั่งสอนลูก แตกต่างกันหรือไม่ มีวิธีใดบ้างที่คู่สมรส
ใช้กับลูกโดยคุณไม่เห็นด้วย ที่ทำให้คุณสงสารลูก เห็นใจลูก หรือทำให้คุณมีเรื่องกับ
คู่สมรส เนื่องจากวิธีการมองปัญหาและการทำโทษลูกในวิธีนั้นๆ เช่น วิธีใดบ้าง

31

มีคำพูดหรือการกระทำใดของลูกบ้างที่ยังอยู่ในความทรงจำของคุณ ที่คุณประทับใจ
ปลาบปลื้มใจเป็นที่สุด

32

การเดินทางของครอบครัว พร้อมหน้าลูกๆ ที่คุณมีความสุขที่สุด เพราะอะไร

33

มีสิ่งใด เวลาใด ที่คุณคิดว่า เป็นช่วงที่ดีที่สุดของชีวิตความเป็นพ่อเป็นแม่ของคุณ

34

หากคุณเปลี่ยนได้ คุณอยากจะเปลี่ยนอะไรในชีวิตความเป็นพ่อแม่ของคุณ เช่น เปลี่ยน ความเป็นตัวของคุณด้านใด เปลี่ยนความเป็นตัวของลูกด้านใด

35

คุณชอบการเป็นลูกมากกว่าการเป็นพ่อแม่หรือไม่ คุณคิดว่าหากไม่มีลูก ชีวิตของคุณจะดีกว่านี้หรือแย่กว่านี้ในด้านใด และคุณจะเลือกด้านใด

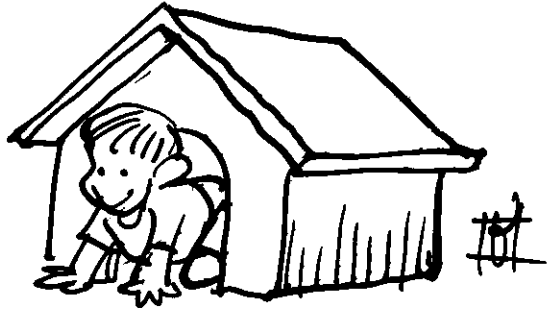
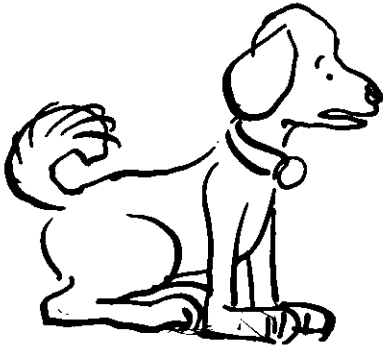
36

เมื่อคุณย้อนคิดไปถึงชีวิต ครอบครัว และคุณค่าของลูกต่อคุณ คุณคิดว่า ลูกได้ให้อะไรกับคุณที่มีค่าต่อความสุขทางจิตใจ ความสะดวกสบายของคุณและคู่สมรสบ้างหรือคิดว่าคุณให้กับลูกมากกว่าลูกให้กับคุณ

37

คุณเคยคิดหรือไม่ว่าคุณทำให้ลูกมากกว่าหรือน้อยกว่าที่พ่อแม่ของคุณเคยทำให้กับคุณ หรือเคยคิดหรือไม่ว่าลูกทำให้กับคุณมากกว่าคุณเคยทำให้กับพ่อแม่ของตัวเอง

บ้านแรกของครอบครัว

1

บ้านแรกของครอบครัวเป็นบ้านขนาดเท่าใด ลูกมีห้องนอนของตัวเองหรือไม่ คุณเคยต้องย้ายบ้างหรือไม่ ครอบครัวรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องย้ายบ้าน ลักษณะเด่นและที่ตั้งของบ้านแต่ละหลังที่เคยอยู่กับลูก

2

บ้านที่ครอบครัวชอบมากที่สุดเป็นอย่างไร ลักษณะที่ชอบเป็นอย่างไร บ้านที่ครอบครัวไม่ชอบกันเลยเป็นอย่างไร เหตุที่ไม่ชอบเพราะอะไร สวน ต้นไม้ บริเวณ สะดวก กว้าง ห้องพักต่างๆ

3

ห้องของลูกเป็นอย่างไร มีสิ่งประกอบอะไรที่ลูกชอบที่สุด คุณจำเหตุการณ์สำคัญของชีวิตที่เกิดขึ้นในห้องนั้นได้หรือไม่

4

วิวจากบ้านหลังนั้น เมื่อมองไปที่หน้าประตูจะเห็นอะไรบ้าง รถเข้าถึงตัวบ้านได้หรือไม่ ภาพที่ประทับใจที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหน้าประตู

5

บ้านนั้นมีสภาพของเพื่อนบ้านใกล้เคียง เป็นอย่างไร เป็นกลุ่มอาคาร เป็นบ้านเดี่ยวๆ เป็นอาคารแถว เป็นตึกสูง หรือเป็นบ้านอยู่ห่างๆ กัน ครอบครัวคุณมีเพียงคนที่สนิทหรือไม่ บ้านของเพื่อนของลูกอยู่ที่ไหนในละแวกบ้าน

6

ในบ้านนั้นครอบครัวนั่งรับประทานอาหารที่ไหนเป็นหลัก มีการสนทนาบอกต่อเหตุการณ์สำคัญๆ ที่รับรู้กันที่โต๊ะรับประทานอาหารบ้างหรือไม่ ใครนั่งตำแหน่งไหนของโต๊ะ

7

ในสมัยที่ลูกยังเด็ก บ้านของคุณมีตู้เย็นหรือไม่ บนฝาตู้เย็นมีภาพหรืออะไรอยู่บ้าง ใครนำไปติด ใครเปิดปิดตู้เย็นบ่อยที่สุดในสมัยนั้น ตู้เย็นยี่ห้ออะไร ใครเป็นคนเลือกซื้อ

8

ห้องน้ำของบ้านมีลักษณะอย่างไร อยู่ในตัวบ้าน หรืออยู่นอกบ้าน ใครใช้ห้องน้ำมาก หรือนานที่สุดในบ้าน เพราะอะไร เคยมีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำในบ้านหรือไม่

9

อะไรเป็นสาเหตุใหญ่ๆ ที่ทำให้ย้ายจากบ้านหลังก่อนมาบ้านแห่งนี้ ใครมีบทบาทมากที่สุดในการเลือกบ้านหลังนี้ เลือกอย่างไร ใครมีปัญหามากที่สุดในการย้ายบ้านครั้งนั้น

10

ห้องครัวของบ้านหลังนี้เป็นอย่างไร ครัวไม้ หรือครัวปูน ประกอบด้วยเครื่องมืออุปกรณ์อะไรบ้าง ที่คุณจำลักษณะได้ชัดเจน ห้องครัวอยู่ภายในบ้าน หรืออยู่นอกบ้าน ใครมีหน้าที่ทำครัวปรุงอาหาร ใครอยู่ในครัวมากที่สุด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในครัวบ้าง

11

คุณชักผ้า รีดผ้ากันอย่างไรในบ้านครั้งนั้น มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกอะไรบ้างใครเป็นผู้ซื้ออุปกรณ์เหล่านั้นมา ราคาประมาณเท่าไร และปัญหาในการใช้

12

ในบ้านครั้งนั้นมีบุคคลอื่นนอกจากคนในครอบครัวอาศัยรวมอยู่บ้างหรือไม่ ความสัมพันธ์กับคุณ และคนอื่นในครอบครัวเป็นอย่างไร บทบาทสำคัญของคนนั้นๆ คืออะไร ระยะเวลาที่อยู่ร่วม และสาเหตุที่คนเหล่านั้น แยกย้ายกันออกไปในที่สุด คุณยังติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นอยู่หรือไม่อย่างไร

13

คนในบ้านชอบการพักผ่อนกันในห้องไหนของบ้าน กรณีที่ใครต้องการอยู่คนเดียว คนนั้นมักจะไปหลบอยู่ข้างไหน ลุกๆ ซอบอยู่ในห้องนอนของตัวเอง หรือชอบมาอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ

14

ลุกๆ ดูแลห้องนอนดีหรือไม่ คุณเคยต้องเข้าไปจัดห้องนอนลุกให้เป็นระเบียบหรือลุกจัดการเอง ห้องนอนลุกมีอะไรที่เด่นที่สุดบ้าง

15

ลุกๆ ทำการบ้านกันที่ไหน คุณต้องช่วยดูลุกทำการบ้านหรือไม่ มีการบ้านชิ้นไหนบ้างที่คุณต้องช่วยลงมือทำให้

16

ที่บ้านคุณมีกฎอะไรให้ลุกทำบ้าง เช่น ห้ามดูโทรทัศน์หลัง 3ทุ่ม หรือก่อนออกจากบ้านต้องบอกพ่อแม่ เป็นต้น มีใครเคยทำผิดกฎของบ้านบ้าง มีบทลงโทษด้วยหรือไม่

17

คุณเคยต่อเติมตกแต่งบ้านหลังนี้หรือไม่ ใครเป็นคนดูแลเรื่องการเลือกอุปกรณ์เลือกสีต่างๆ

18

คุณจำเหตุการณ์น่าดีใจที่สุดในชีวิตที่เกิดขึ้นตอนนั้นได้บ้างไหม อะไรบ้าง และเรื่องอะไรบ้างที่ทำให้ตื่นตกใจมากที่สุด

19

คุณชอบใช้สีไหนทาสีบ้านมากที่สุด เพราะอะไร

20

คุณอยู่บ้านหลังนี้กี่ปี ก่อนที่ครอบครัวจะย้ายไปจากที่นี่ สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ต้องย้ายคือ

21

หากคุณต้องเสียเงินเพื่อเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตได้อีกครั้ง คุณจะเลี้ยงเขาเต็มที่อยู่อีกหรือไม่ เพราะอะไร

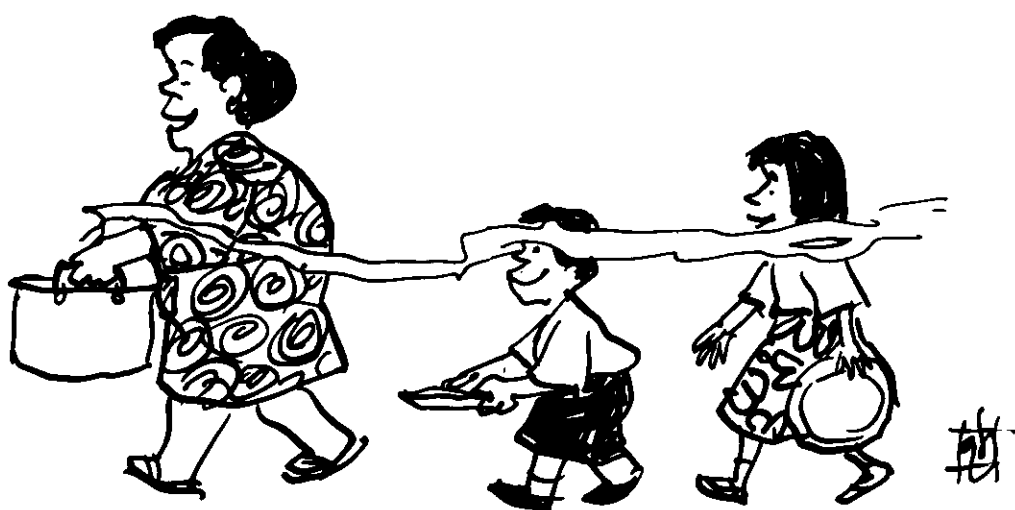
22

ถ้าคุณไม่ได้อยู่บ้านหลังนี้แล้ว คุณเคยนึกถึงว่ามีครอบครัวอยู่อาศัยอยู่ไหน หรือไม่ หรือคุณเคยได้แวะเวียนไปดูบ้านหรือไม่ คุณรู้สึกผูกพันกับบ้านหลังนี้มากเท่าใด เพราะอะไร คุณเสียใจว่าย้ายหรือขายบ้านไปหรือไม่

23

บ้านที่อยู่ปัจจุบัน มีอะไรที่คล้ายกับบ้านหลังเก่าหรือไม่

ของชอบเป็นพิเศษ

1

อาหารจานโปรดของคุณคืออะไรบ้าง ร้านอาหารที่โปรดคือร้านไหนบ้าง ขนมที่โปรดคืออะไร (บ้าง) หาซื้อได้ที่ไหน (บ้าง) หรือใครเป็นผู้ทำ ราคาที่ต้องจ่ายสำหรับอาหารและขนมนั้นๆ มีเรื่องราวพิเศษที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการรับประทานอย่างไรบ้าง มีใครมาเกี่ยวข้องด้วย

2

คุณทำอาหารจานไหนได้อร่อยที่สุด คุณได้วิธีมาจากที่ไหน จากใคร เมื่อไร ในสถานการณ์อะไร คุณเคยทำอาหารพิเศษนี้ให้กับใครบ้าง ในโอกาสอะไร ทำหน้าที่ของผู้รับเป็นอย่างไร อาหารจานนี้เป็นที่นิยมไปในวงกว้างอย่างไรหรือไม่

3

คุณชอบรับประทานไอศกรีมยี่ห้ออะไร รสอะไร ราคาเท่าไร ซื้อที่ไหน มีใครอีกบ้างที่ชอบไอศกรีมเหมือนกับคุณ คุณชอบรับประทานแบบกรวย (โคน) หรือจากถ้วย

4

เวลาคุณตกใจ ดีใจ ตื่นเต้น คุณมักอุทานคำว่าอะไร คำอุทานแปลกๆ ของคนอื่น ๆ ที่เคยได้ยินในสมัยก่อนๆ เป็นอย่างไรบ้าง

5

คุณเคยนึกถึงสุภาษิตหรือคำคล้องจองอะไรที่เตือนใจบ้าง คำพูดเหล่านั้นมีความหมายว่าอะไร ได้ยินมาจากที่ใครพูด ทำไมจึงสำคัญกับคุณ

6

น้ำอบน้ำหอมอะไรบ้างที่คุณชอบ คุณรู้จักกลิ่นนั้นๆ ในโอกาสใดจากผู้ใดบ้าง หรือไม่ อย่างไร เมื่อไร เพราะอะไร คุณเคยได้น้ำหอมอะไรเป็นของขวัญ หรือไม่จากผู้ใด ครั้งใดที่มีความหมายที่คุณชอบมากที่สุด

7

หนังสือที่คุณชอบมากที่สุดมีอะไรบ้าง มีเล่มไหนที่อ่านหลายครั้งเพราะอะไร ใครแนะนำให้รู้จักหนังสือนั้นๆ และคุณเองเคยแนะนำหนังสือนี้กับใครบ้าง หนังสือที่คุณชอบเป็นประเภทใด คุณอ่านหนังสือบ่อยแค่ไหน อ่านเวลาใด คุณอ่านอย่างไร อ่านทุกตัวทุกหน้าหรืออ่านข้าม หรืออ่านตอนจบก่อน

8

เพลงที่ชอบมากที่สุดคือเพลงอะไรบ้าง เพลงไทย เพลงสากล เพลงคลาสสิก นักร้องที่ชอบในสมัยก่อนและในสมัยปัจจุบัน คุณมีเทปหรือแผ่นเสียงเพลงนี้หรือไม่ คุณชอบใช้เพลงในโอกาสต่างๆ กันหรือไม่ เช่น วันเกิด งานฉลองต่างๆ

9

ภาพยนตร์ที่ชอบมากๆ มีเรื่องอะไรบ้าง เป็นภาพยนตร์ของสมัยใด ดาราหญิง ชายที่ชอบคือใคร ตัวละครในภาพยนตร์ที่ชอบคือละครตัวไหน บุคคลจากภาพยนตร์ที่มีอิทธิพลต่อคุณ ทั้งทำให้ ความคิด ภาษา การตัดสินใจ วิธีการดำเนินชีวิต การแต่งกาย คุณเคยพบเห็นสนทนากับดาราคณไหนบ้าง เมื่อไร คุณรู้สึกอย่างไร คุณอยากพบดาราคณไหนมากที่สุด

10

เครื่องดื่มที่คุณดื่มมากที่สุดคืออะไร คุณเริ่มดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่อายุเท่าไร เริ่มดื่มกับใคร ในโอกาสอะไร โอกาสที่คุณจะดื่มในปัจจุบันคือโอกาสอะไร ดื่มบ่อยเท่าไร และมักจะดื่มอะไร คุณชอบดื่มเครื่องดื่มนั้นๆ กับอาหารอะไร

11

คุณชอบฤดูใดมากที่สุด คุณชอบอะไรหรือไม่ชอบอะไรในฤดูกาลนั้นๆ คุณมักจะมีกิจกรรมอะไรพิเศษ หรือใครในครอบครัวมีความชอบในฤดูกาลเหล่านั้นอย่างไรบ้าง ในฤดูกาลอะไร คุณจะรับประทานอาหารจานใดเป็นพิเศษ คุณชอบหรือไม่

12

คุณชอบดอกไม้ ต้นไม้อะไรเป็นพิเศษ เพราะอะไร ดอกไม้ ต้นไม้เหล่านั้น คุณมีในบ้างหรือไม่ คุณมีความทรงจำพิเศษกับต้นไม้ ดอกไม้ที่คุณชอบอย่างไรบ้าง คุณมักซื้อดอกไม้ ต้นไม้ที่ไหน ราคาเท่าไร คุณชอบจัดดอกไม้สดในบ้านหรือไม่

13

คุณชอบกีฬาประเภทอะไร คุณเล่นกีฬาเก่งหรือไม่ คุณซื้อเครื่องแบบกีฬาที่ไหน นักกีฬาที่คุณชอบมากที่สุดคือใคร เพราะอะไร

14

ผลไม้ที่คุณชอบมากที่สุดคืออะไร ราคาเท่าไร ในสมัยก่อนและสมัยนี้ คุณมักซื้อที่ไหน ผลไม้อร่อยที่สุดจะต้องมาจากแหล่งใด ใครเป็นผู้แนะนำให้คุณลิ้มลองผลไม้ นั้น

15

นักร้อง นักแสดง ที่คุณชอบมากที่สุดคือใคร ร้องเพลงอะไร เพราะอะไร

16

นักเขียน ที่คุณชอบมากที่สุด คือใคร คุณทราบอะไรบ้างเกี่ยวกับนักเขียนท่านนี้ คุณเคยพบและสนทนากับนักเขียนท่านนั้นๆ หรือไม่ คุณมีหนังสือที่นักเขียนลงนามให้คุณหรือไม่

17

นักการเมืองที่คุณชอบคือใครบ้าง เพราะอะไร นโยบายทางการเมืองที่คุณชอบคืออะไรบ้าง คุณเคยไปฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมืองบ้างหรือไม่ ที่ไหนเมื่อไร

18

จิตรกร ประติมากร ที่คุณชอบมากที่สุดคือใคร คุณมีผลงานของเขาในบ้านของคุณหรือไม่ งานของเขาราคาเท่าไร จิตรกรคนนั้นชอบเขียนหรือสร้างงานประเภทใด

19

นักดนตรีที่คุณชอบที่สุดคือใคร และดนตรีชนิดใด คุณมีผลงานแสดงของเขาบ้างหรือไม่

20

ชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งอาจดูจะดี มีความสุขมากกว่าชีวิตในช่วงเวลาอื่น คุณมีช่วงเวลาใดในชีวิตที่มีความสุขมาก เพราะอะไร เพราะการมีครอบครัวที่ดีจะเพียบพร้อม อบอุ่นหรือไม่ หรือมีความสำเร็จในงาน หรือเมื่อความสัมพันธ์ในครอบครัว พ่อแม่ พี่น้อง ลูก ญาติ เป็นไปด้วยความราบรื่นดี น่าพอใจ

21

ในช่วงชีวิตที่คุณรู้สึกว่าจะมีความสุขมากที่สุดคืออะไร เพราะอะไร

22

ในช่วงชีวิตคุณมีเพื่อนสนิทที่รักและผูกพันกันมากกี่คน มีใครบ้าง รายละเอียดและเหตุการณ์ประทับใจกับเพื่อนคนนั้นคืออะไร

23

ช่วงวันหยุดใดที่คุณชอบเพราะมีความประทับใจมากที่สุด หรือมีการฉลองในโอกาสใดที่คุณมีความพึงพอใจกับการเตรียมการ หรือความตั้งใจของผู้จัดงานนั้นๆ จัดที่ไหน อย่างไร

24

เวลาที่คุณต้องการพักผ่อน อยู่อย่างสงบๆ คุณจะเลือกไปพักผ่อนที่ไหน ที่จะเป็นการให้เวลากับตนเองอยู่เงียบๆ และเพิ่มพลัง กำลังใจให้ตนเอง เพราะอะไรที่เป็นสิ่งพิเศษของสถานที่นั้นๆ อารมณ์เช่นใดที่ทำให้คุณคิดว่าคุณได้จากสถานที่เช่นนั้น

25

เวลาที่คุณต้องการไปที่สนุกสนานกับครอบครัวคุณจะเลือกไปที่ไหน เพราะอะไร มีอะไรที่เกิดขึ้นที่ทำให้ประทับใจ

26

คุณชอบตัวการ์ตูนตัวใดเป็นพิเศษ การ์ตูนชุดอะไรที่คุณชอบถึงขนาดดัดเก็บไว้ดูนานๆ หรือนึกถึงบ่อยๆ

27

คุณมีเพลงโปรดที่สุดหรือไม่ เพลงอะไร คุณร้องได้หรือไม่ คุณมักร้องเพลงอะไร เมื่อมีการเชิญให้คุณร้องเพลง มีความทรงจำพิเศษเกี่ยวกับเพลงนี้หรือไม่

28

คุณเคยกล่าวคำอวยพรให้กับใครที่คุณพอใจ หรือไม่ ในโอกาสไหน หรือมีคำอวยพรจากผู้อื่นที่ให้กับคุณที่ทำให้คุณปลาบปลื้มใจเป็นที่สุดบ้างหรือไม่ ในโอกาสอะไร คุณเองชอบใช้คำอวยพรหรือคำกล่าวเชิญดื่มแสดงความยินดี มีเนื้อหาแบบใดที่คุณชอบใช้บ่อยที่สุด

29

คุณชอบสีอะไรมากที่สุด สีสำหรับเสื้อผ้า กระโปรง กางเกง รองเท้า ถุงเท้า เสื้อไปตากอากาศ บ้าน หลังคาบ้าน หน้าต่าง ม่าน และอื่นๆ

30

คุณชอบเครื่องมืออำนวยความสะดวกสมัยใหม่อะไรมากที่สุด เป็นโทรศัพท์มือถือ รีโมทสำหรับโทรทัศน์ หรือเครื่องติดตามตัว หรืออะไรอื่นๆ

31

คุณมีเสื้อผ้า เครื่องใช้ชิ้นไหนที่แม่เก่าแสนเก่า แต่คุณก็ทำให้ทิ้งมันไปไม่ได้หรือไม่

32

คุณชอบช่วงเวลาใดของวัน มากกว่าช่วงอื่นหรือไม่ คุณชอบยามเช้า ยามสาย ยามบ่าย หรือยามดึก คุณมีสิ่งที่คุณชอบทำประจำในช่วงเวลาเหล่านี้หรือไม่ เช่น ในตอนเช้า หรือพลบค่ำ

33

คุณจดจำวันที่คุณคิดว่า เป็นวันที่สุดในชีวิตของคุณหรือไม่ วันนั้นคือวันอะไร เป็นวันที่สุดเพราะอะไร คุณจำรายละเอียดอะไรได้บ้างในวันนั้น เช่น สถานที่ กิจกรรม เสื้อผ้า คำพูด เวลา

อาหาร

1

เมื่อรับประทานอาหารที่บ้าน คุณชอบทำอะไรรับประทาน คุณชอบรับประทานน้ำพริกอะไร หรือแกงจืดอะไร มีส่วนประกอบอะไรพิเศษหรือไม่

2

เมื่อไปรับประทานอาหารนอกบ้าน คุณมักจะสั่งอะไร

3

เมื่อไปรับประทานอาหารนานาชาติ คุณชอบอาหารจานไหน ของชาติใด อินเดีย เวียดนาม อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อีสาน ปักษ์ใต้ ทะเล

4

คุณมีเครื่องดื่มที่ชอบดื่มเป็นประจำหรือไม่ อะไร มีชนิดพิเศษหรือไม่ สถานที่หาซื้อ เช่น ชาหาซื้อได้ที่ไหน กาแฟซื้อที่ไหน น้ำตาล ถ้วยชากาแฟชอบแบบไหน

5

คุณรับประทานอาหารตามคำแนะนำของนักโภชนาการบ้างหรือไม่ ในเรื่องใดบ้าง เช่น ชนิดของข้าว ชนิดของน้ำตาล ปริมาณของเกลือ ไขมัน ไข่ ของดิบ สด หมักดองต่างๆ คุณมีความคิดเรื่องของคุณต้องห้ามอย่างไรบ้าง

6

คุณเคยรับประทานอาหารในขณะที่เช่นนี้บ้างหรือไม่ ดูโทรทัศน์ นอน อ่านหนังสือ ขับรถ เพราะอะไร

7

หากคุณชอบรับประทานสลัด คุณชอบผักอะไรในสลัดมากที่สุด หรือคุณชอบน้ำสลัดแบบไหน คุณทำเองหรือซื้อเป็นขวด สลัดของคุณมีส่วนประกอบอะไรพิเศษหรือไม่

8

คุณเคยต้องลดอาหารเพราะต้องการผอมบ้างหรือไม่ ก็จริง สำเร็จหรือไม่ วิธีการลดน้ำหนักที่เหมาะสมกับคุณที่สุดคืออะไร

9

หากคุณชอบซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทาน คุณชอบยี่ห้ออะไร และมักจะซื้อยี่ห้อเดิมๆ หรือไม่ หรือเปลี่ยนยี่ห้อไปเรื่อยๆ

10

คุณมีความชอบอาหารมือต่างๆ อย่างไร เช่น อาหารเช้า กลางวัน เย็น ที่พิเศษที่สุดสำหรับคุณ จะต้องทำอะไรบ้าง

11

ในชีวิตของคุณ คนในครอบครัวของคุณคนไหนที่ทำอาหารเก่งที่สุด แ่ย่ที่สุด เร็วที่สุด สวยที่สุด ยกตัวอย่างอาหารเด่นๆ เหล่านั้น

12

คุณชอบกินผลไม้อะไร ผักอะไร ผลไม้อะไรที่คุณต้องรอคอยเป็นพิเศษที่จะได้กิน คุณทราบว่าคนในครอบครัวชอบกินผักผลไม้อะไรหรือไม่ คุณเคยไปเก็บผักหรือเก็บผลไม้กินที่ได้ต้นเลยหรือไม่ เป็นผลไม้อะไร

13

คุณมีอาการภูมิแพ้กับอาหารชนิดใดบ้างหรือไม่ มีอาหารอะไรบ้างที่คุณรับประทานไม่เป็นหรือไม่ชอบเลย

14

คุณอดใจไม่ค่อยได้สำหรับอาหารชนิดใด

15

คุณจำอาหารจานเก่งของแม่ ของยาย ย่า หรือน้า ป้า ได้หรือไม่ เป็นอาหารอะไร ได้รับประทานในโอกาสใด ขณะนี้คุณยังอยากจะรับประทานอาหารรสแบบนั้นหรือไม่

16

คุณชอบดื่มอะไรในระหว่างรับประทานอาหาร เบียร์ ไวน์ วิสกี้ น้ำ น้ำหวาน น้ำอัดลม หรือนม

17

นิสัยในการบริโภคอาหารของคุณจัดว่าดีหรือไม่ ดีกว่าสมัยที่ยังเด็กหรือเป็นอย่างไร เพราะอะไรถึงเปลี่ยนนิสัยได้

18

คุณจดจำมื้ออาหารครั้งใดได้ชัดเจนที่สุดหรือไม่ คุณจำสถานที่ เวลา โอกาส ใครร่วมวงอาหารด้วย อาหารที่รับประทานคืออะไร อร่อยหรือไม่อย่างไร มีอาหารชนิดใดบ้าง ความสวยงาม ประณีต หรือมีความพิเศษอย่างไร

19

คุณชอบอาหารจานด่วนบ้างหรือไม่ ชนิดใด รับประทานบ่อยแค่ไหน ราคาเท่าไร

20

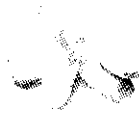
อาหารมื้อที่อร่อยที่สุดสำหรับคุณคือเมื่อใด เพราะอะไร ใครร่วมอยู่ด้วยในมื้อนั้น

21

เมื่อยังเด็ก คุณรับประทานอาหารนอกบ้านหรือในบ้านบ่อยกว่ากัน เพราะอะไร ใครพาคุณไปรับประทานบ่อยที่สุด

22

ขนมที่คุณสามารถทำเองได้คืออะไร ทำอย่างไร คุณอยากมีความสามารถทำขนมชนิดอะไรได้ เพราะอะไร จะทำให้ใครรับประทาน

ในช่วงชีวิตวัยผู้ใหญ่

1

คุณและคู่ชีวิตได้มีโอกาสไปพักผ่อน ผ่อนคลายกันตามลำพังบ่อยหรือไม่ มักจะไปที่ไหน ครั้งที่ไปแล้วมีความสุข สดชื่นมากที่สุด หรือมีสิ่งใดประทับใจ

2

คุณและคู่สมรสไปทำกิจกรรมใดที่สนุกสุดเหวี่ยงด้วยกันบ้าง ต้องมีการเตรียมตัวมากที่สุดที่คุณทั้งสองคนรอคอยที่จะไปร่วมทำด้วยกัน เช่น การแต่งตัว การฝึกซ้อม

3

คุณและคู่สมรสได้เคยไปฟังดนตรีวงใหญ่ๆ ด้วยกันหรือไม่ ที่เป็นงานที่มีคนไปมากๆ เมื่อไร บรรยากาศโดยรวมเป็นอย่างไร

4

หากคุณหรือคู่สมรสไปงานสนุกสนาน และถูกขอร้องให้แสดงอะไรสักอย่าง คุณถนัดจะแสดงอะไร เช่น ร้องเพลง เต้นรำ เล่นดนตรี ปาฐกถา และคู่สมรสนัดจะแสดงอะไรในงานใดบ้าง

5

คุณและเพื่อนๆ (ที่ไม่รวมคู่สมรส) มักมีที่พบปะกันที่ไหน พบแล้วทำกิจกรรมอะไร เช่น ดื่ม คุย ร้องเพลง สนทนาการเมือง เป็นต้น ใครในหมู่เพื่อนมีความถนัดพิเศษทำอะไรในหมู่เพื่อน

6

เมื่อเพื่อนๆ มีลูก คุณได้เคยไปเยี่ยมเพื่อนคนไหนบ้างในโอกาสเช่นนี้ ลูกของเพื่อนคนใดบ้างที่โตขึ้นและคุณยังได้พบเห็นอยู่ คุณให้ของขวัญกับลูกของเพื่อนคนไหนในโอกาสใดบ้างหรือไม่

7

เพื่อนของคุณคนใดเป็นคนที่คุณสนิทสนมด้วย คุณพบเขาเมื่อไร สนิทกันเพราะอะไร คู่สมรสคู่ไหนที่คุณมักมีกิจกรรมรวมครอบครัวกันพร้อมลูกๆ ทำอะไร ที่ไหน

8

คุณชอบดูภาพยนตร์แนวอะไร ผจญภัย รัก ประวัติศาสตร์ เพลง หรือตลก คุณชอบที่จะคุยวิจารณ์ภาพยนตร์ที่ได้ดูมาแล้วหรือไม่ หรือเวลาดูภาพยนตร์คุณเก็บความรู้สึกกับการได้ประสบการณ์นั้นๆ ไว้คนเดียว คุณไปดูภาพยนตร์ที่โรงบอยเท่าที่ชอบหรือดูน้อยลง คุณเข้าวิดีโอมาดูหรือไม่ ใครเป็นผู้เลือก

9

หนังสือเล่มสุดท้ายที่อ่านจบเรื่องอะไร อะไรทำให้เลือกอ่านเล่มนั้น

10

คุณกับเพื่อนบ้านในละแวกบ้าน รู้จักสนิทสนมกันดีหรือไม่ คุณและเพื่อนบ้านช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กันและกันหรือไม่ หรือมีเรื่องเล่าแลกเปลี่ยนกันบ่อยๆ หรือไม่

11

คุณมีเพื่อนบ้านที่คุณเคยชอบ และต้องห่างกันไปเพราะย้ายบ้านไปที่อื่น หรือเคยชอบเพื่อนบ้าน แต่มีเหตุที่ทำให้ต้องมีน้ำตาต่อกันหรือไม่

12

คุณเคยเป็นสมาชิกขององค์กรหรือสโมสรใดบ้างหรือไม่ ทำอะไรในการเป็นสมาชิกนั้น

13

คุณเคยร่วมมือมีบทบาทในกิจกรรมการกุศลใดบ้าง คุณมีหน้าที่ทำอะไร

14

มีส่วนใดที่สำคัญๆ ที่คุณอยากได้มากๆ หรือแม้แต่จำเป็นต้องมีแต่ไม่เคยมีหรือไม่ อะไรคือสิ่งเหล่านั้นบ้าง

15

มีสิ่งใดบ้างที่ทำให้มีความสุขเล็กๆ ส่วนตัวของคุณ เช่น ดื่มหลังอาหารเล็กน้อย สุนัขหรือหลังอาหาร 1 มวน หรืออื่นๆ ความรู้สึกเมื่อได้ทำสิ่งนั้นคืออย่างไร

16

คุณวางแผนในการมีกิจกรรมเพื่อสันติภาพหรือไม่ เช่น เข้าวันอาทิตย์ไปวิ่งกับเพื่อน เย็นวันศุกร์เล่นแบดมินตัน วันเสาร์บ่ายอ่านบทกลอนกับเพื่อนนักอ่านด้วยกัน หรือเมื่อมีโอกาสก็ทำตามที่สะดวก

17

มีกิจกรรมประจำใดบ้าง ที่ทำให้คุณได้พบเพื่อน หรือญาติพี่น้อง และกิจกรรมใดที่คุณตั้งตารอคอยเพื่อคนเหล่านั้น

18

คุณเคยรับการผ่าตัดครั้งที่สำคัญหรือไม่ เมื่อไร ประสบการณ์เป็นอย่างไร แพทย์ที่ผ่าตัดให้ชื่ออะไร อยู่โรงพยาบาลนานเท่าใด

19

มีช่วงเวลาใดในชีวิตหรือไม่ ที่คุณต้องมีปัญหาชีวิต ต้องฝ่าฟันผ่านเวลาที่ยากลำบาก และยาวนานกว่าจะลืมหน้าอ้าปากได้ ปัญหาครั้งนี้เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือทางด้านจิตใจ อารมณ์ เป็นความสูญเสีย หรือเป็นปัญหาที่รุนแรง ที่ทำให้คุณรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวังหมดกำลังใจมาก ๆ

20

คุณเคยฟ้องร้องถึงชั้นศาลต่อใครบ้างหรือไม่ หรือคุณเคยถูกฟ้องร้องในเรื่องใดบ้างหรือไม่ ปัญหาครั้งนั้นยุ่งยากลำบากแค่ไหน ทนacityของคุณคือใคร การทำงานร่วมกันกับทนacityเป็นไปด้วยดีหรือไม่

21

คุณชอบไปดูละคร ดูการแสดงคอนเสิร์ต หรือพิพิธภัณฑณ์หรือไม่ คุณเป็นสมาชิกผู้อุปถัมภ์ หรืองานที่เป็นการแสดงทางวัฒนธรรมบ้างหรือไม่ เพราะอะไร คุณเคยอยากเป็นนักแสดงบ้างหรือไม่

22

คุณเป็นสมาชิกรับหนังสือ นิตยสารยังงัยมาบ้าง มีเล่มใดบ้างที่คุณอ่าน หรือรับเข้าบ้านก่อนข้างประจำ เล่มไหนที่คุณไม่ยอมทิ้ง เก็บไว้จนมีอยู่ในบ้านมากที่สุด

23

ใครเป็นผู้ดูแลเรื่องเงินทองภายในบ้านของคุณ คุณพึงคิดหรือจ่ายเงินประจำเดือน ที่ตรงไหนในบ้าน มีช่วงเวลาใดบ้างที่คุณจำได้ว่ามีความลำบากในการจัดการเรื่องการใช้จ่ายในบ้านช่วงนั้น ๆ เพราะอะไร หรือเพราะใครในบ้าน

24

ก่อนจะแต่งงาน และมาอยู่กับคู่สมรส คุณอาศัยอยู่กับใคร อยู่บ้านหรืออยู่ห้องพักรัหรืออยู่

25

คุณเคยชอบดูรายการโทรทัศน์เวลากลางวันหรือกลางคืน ชอบรายการอะไรเป็นพิเศษ คุณมักเปิดโทรทัศน์ไว้เป็นเพื่อน หรือเปิดเพื่อดูรายการใดเป็นพิเศษเท่านั้น

26

เมื่อคุณเกษียณจากการทำงาน ประสบการณ์ครั้งนั้นมีผลทางบวก หรือทางลบต่อคุณ ด้านใด เพราะอะไร คุณใช้วิธีปรับตัวอย่างไร

27

คุณกับคู่สมรสชอบทำงานอดิเรกคล้ายกันหรือไม่ ทำอะไร หรือเริ่มทำงานอดิเรกใหม่หลังจากหยุดทำงาน งานอดิเรกทำให้คุณอยู่กับคู่สมรสมากขึ้นหรือน้อยลง

28

คุณมีเพื่อนใหม่ หลังจากเกษียณหรือไม่ หรือคงอยู่กับเพื่อนกลุ่มเดิมๆ

29

หลังจากเกษียณ คุณทำงานอะไรในบ้านมากขึ้นหรือไม่ ปลูกต้นไม้ ตัดหญ้า แต่งต้นไม้ ทำครัว จัดบ้าน หรือจ้างคนอื่นมาทำให้

30

คุณมีเวลาใดบ้างที่ได้อยู่กับหลานๆ คุณคิดว่ามากพอหรือไม่

31

คุณเคยต้องเข้าไปมีบทบาทช่วยญาติ หรือคู่สมรสเมื่อเขามีปัญหาทางสุขภาพอย่างไร หรือไม่ คุณรับภาระทำอะไรบ้าง ในการช่วยครั้งนั้น

32

คุณเคยต้องช่วยญาติในเมื่อมีความสูญเสียบุคคลที่รัก หรือคุณผ่านเหตุการณ์ที่ต้องสูญเสียคู่สมรสไปอย่างไร

การเมืองและประวัติศาสตร์

1

คุณรู้จักในหลวงตั้งแต่พระองค์ทรงพระชนมายุเท่าไร คุณได้เคยเห็นพิธีสำคัญที่เกี่ยวกับพระองค์ในโอกาสใดบ้าง เช่น โอกาสฉลองการครองราชย์ครบ 50 ปี หรือมีพระชนมายุครบ 60 ชันษา

2

นายกที่คุณชอบมากที่สุดคือใคร เพราะอะไร

3

ในชีวิตของคุณเคยเห็นเหตุการณ์ที่ประชาชนเดินขบวนประท้วงรัฐบาล และเหตุการณ์นั้นเป็นอย่างไร รุนแรงหรือไม่ เท่าใด

4

ในชุมชนของคุณ เคยมีเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุดอย่างไรบ้างที่มีผลถึงชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน

5

คุณไปเลือกตั้งครั้งแรกเมื่ออายุครบหรือไม่ เลือกตั้งอย่างไร ผลการเลือกตั้งเป็นอย่างที่คุณชอบหรือไม่ การเลือกตั้งที่สะอาด ที่สกปรกที่สุด ที่คุณเคยเห็นคือครั้งไหน เคยมีผู้ใดพยายามซื้อเสียงของคุณหรือไม่ คุณเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อไร

6

ปัญหาทางบ้านเมือง สมัยที่คุณยังเด็ก ได้รับการแก้ไขหรือไม่ แก้อย่างไร ปัญหาบ้านเมืองปัจจุบันเป็นเรื่องอะไรบ้าง

7

ความคิดทางการเมืองของคุณมีแนวทางคล้ายกับของใครมากที่สุด ผู้นำทางการเมืองสมัยบ้านเมืองมีความสงบ ผาสุกดีคือใคร

8

คุณเคยเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ในตำแหน่งใดในการปกครองบ้านเมืองหรือไม่ ระดับใดที่คุณอยู่พรรคการเมืองอะไร คุณมีชีวิตทางการเมืองนานเท่าใด ดำรงตำแหน่งอะไรบ้าง ได้ทำอะไรดีๆ ให้กับชุมชนที่ชัดเจนบ้าง

9

ในชีวิตของคุณได้เคยเห็นวาทะนโยบายทางการเมืองใดที่ได้ผลดี เป็นประโยชน์กับบ้านเมืองมากที่สุด

10

คุณเคยผ่านเวลาที่มีเหตุการณ์สู้รบ สงครามในบ้านเมืองหรือไม่ สภาวะนั้นเป็นอย่างไร คล้ายคลึงอย่างไร

11

มีช่วงใดบ้างในชีวิตที่คุณติดตามสถานการณ์พิเศษ ที่เกิดขึ้นในโลก เช่น แผ่นดินไหว ครั้งใหญ่ในญี่ปุ่น ประธานาธิบดีสหรัฐถูกลอบสังหาร แผ่นดินไหวที่ไต้หวัน สงครามอ่าว เปอร์เซีย และอื่นๆ คุณติดตามข่าวเหล่านั้นอย่างไร

12

คุณเคยเห็นผู้นำของประเทศไทย หรือผู้นำของต่างประเทศจริงๆ หรือไม่ ที่ไหน เมื่อไร ใครบ้าง

ชุมชนของบ้าน

1

ชุมชนของคุณในปัจจุบัน มีลักษณะใด เป็นชุมชนชนบทชานเมือง จังหวัดที่คุณอยู่มีลักษณะอย่างไร ทางภูมิศาสตร์ ประชากรอาชีพหลักของประชาชน สถานะทางเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่

2

ชุมชนโดยรอบ มีสภาพเป็นอย่างไร เป็น ป่า เขา ทะเล หรือเมืองหนาแน่นอย่างไร

3

ธุรกิจใหญ่ที่สุดในชุมชนของคุณคืออะไร คนในชุมชนทำงานในธุรกิจนี้มากเท่าใด ธุรกิจนี้เคยประสบปัญหาใดหรือไม่ มีผู้ใดทำธุรกิจผูกขาดบ้างหรือไม่ ในชุมชนของคุณ

4

ชุมชนของท่านมีส่วนที่มีลักษณะใดที่แตกต่างชัดเจนจากส่วนอื่นหรือไม่ เช่น ส่วนที่ สวยงาม ส่วนที่เป็นเขตอุตสาหกรรม ส่วนที่การพัฒนายังไม่ถึงมากนัก

5

คุณใช้บริการขนส่งมวลชนหรือไม่ บริการนั้นดีแค่ไหน ค่าบริการเท่าไร คุณใช้บริการ นี้ไปที่ไหนบ้าง มีประสบการณ์ใดพิเศษบ้างจากการใช้บริการชนิดนี้

6

คุณเคยใช้บริการของตำรวจดับเพลิง ไฟฟ้าของชุมชนหรือไม่ ในเหตุการณ์อะไร หรือคุณรู้จักใครที่ทำงานในหน้าที่ให้บริการเหล่านี้ในชุมชนบ้าง งานของพวกเขาเป็นอย่างไร

7

คุณเคยไปเที่ยวฉลองพิเศษในชุมชนหรือไม่ คุณเคยมีบทบาทในงานนั้นหรือไม่ อย่างไร คุณเคยไปงานที่มีขบวนพาเหรด มีขบวนรถที่มีการตกแต่งพิเศษ เช่น ขบวนรถ บุปผชาติหรือไม่ ในโอกาสอะไร

8

มีตึกอะไร หรืออาคารใดในชุมชนของคุณที่จำได้ชัดเจนและถือว่าเป็นเหมือน สัญลักษณ์ของชุมชนของคุณ ประวัติของอาคารนั้นๆ เป็นอย่างไร อาคารนี้มีความ เปลี่ยนแปลงอย่างไร

9

ร้านค้าสำคัญของชุมชนของคุณ คือร้านอะไร ศูนย์การค้าที่สำคัญมีหรือไม่ อันไหน ที่สวย ใหญ่ ที่คนนิยม ขายของถูก ขายของแพง มีจำนวนร้านมากน้อยอย่างไร คุณเองใช้ ร้านค้าแห่งไหนบ่อยที่สุด

10

คนที่มีชื่อเสียงที่สุดในปัจจุบันของชุมชนของคุณคือใคร ในอดีตคือใคร ในชุมชนของ คุณมีใครบ้างที่ทุกๆ คนต้องรู้จัก เช่น คนอ่านข่าวในวิทยุ ในโทรทัศน์ หรืออื่นๆ

11

ในชุมชนของคุณ มีเหตุการณ์รุนแรงจนเป็นข่าวใหญ่เกิดขึ้นบ้างหรือไม่ เช่น การปล้น การฆาตกรรม การกระเบิด หรือมีการจับอาชญากรครั้งใหญ่ในชุมชน

12

ในชุมชนมีส่วนสาธารณะที่เป็นที่รวมของคนในชุมชนหรือไม่ มีลักษณะอย่างไรที่เป็นพิเศษ คุณเคยไปและยังไปอยู่หรือไม่

13

ร้านอาหารที่อร่อยในชุมชนของคุณคือร้านอะไรบ้าง ที่มีชื่อเสียงเป็นพิเศษจนได้รับการยอมรับ มีอาหารอะไรที่อร่อยพิเศษจากร้านเหล่านั้นบ้าง

14

โรงเรียนประถม มัธยม วิทยาลัย ที่ดีในชุมชนของคุณชื่ออะไรบ้าง คุณรู้จักครูที่เก่งๆ จากโรงเรียนเหล่านั้นหรือไม่ โรงเรียนแห่งนี้เปลี่ยนไปบ้างหรือไม่ตามเวลาที่ผ่านไป เปลี่ยนอย่างไร

15

ความยากจนเป็นปัญหาใหญ่ของชุมชนหรือไม่ ครอบครัวยากจนที่คุณพบเห็นบ่อยๆ มีลักษณะอย่างไร คนจนในชุมชนที่คุณเคยช่วยมีกี่คน ในโอกาสอะไร

16

คุณเคยไปศาลากลางจังหวัดหรือไม่ ในโอกาสอะไร

17

ในชุมชนของคุณ มีสถานที่ท่องเที่ยว หรือสถานที่สำคัญที่คนนอกชุมชนมักมาเยี่ยมชมหรือไม่ สถานที่นั้นๆ มีประวัติความเป็นมาอย่างไร

18

ศูนย์กลางเมืองใหญ่ที่ใกล้ชุมชนของคุณที่สุด คือ เมืองอะไร ใช้เวลานานเท่าไรจึงจะเดินทางไปถึงที่นั่น คุณไปที่นั่นบ่อยหรือไม่ ไปทำอะไร ไปอย่างไร

19

คุณคิดว่าคนนอกชุมชน จะนึกถึงชุมชนของคุณอย่างไร มีอะไรเด่นบ้าง

บ้านหลังปัจจุบัน

1

บ้านหลังปัจจุบันแตกต่างจากบ้านเมื่อครั้งลูกกๆ เติบโตขึ้นอย่างไร เหตุผลใดทำให้คุณย้ายจากบ้านหลังนั้นมาที่นี่

2

มีอะไรที่บ้านนี้ที่คุณชอบบ้าง อะไรที่คุณไม่ชอบบ้าง มีอะไรที่คุณเคยอยากให้บ้านที่คุณอยู่มี

3

บ้านหลังนี้ เป็นบ้านลักษณะอย่างไร เป็นอพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม หรือบ้านในโครงการจัดสรร หากเคยอยู่บ้านเก่า บ้านนี้ทำให้คุณต้องปรับตัวอย่างไร

4

คุณมีสไตล์การจัดสรรบ้านอย่างไร ที่ชัดเจน หรือคุณเปลี่ยนสไตล์อยู่ทุกครั้งที่ย้ายบ้าน

5

ห้องที่คุณคิดว่าสบายที่สุดในบ้าน คุณใช้เวลาในห้องนั้นทำอะไร

6

ในบ้านหลังนี้คุณทำการฝีมืออะไรได้สวยงามบ้างคุณมีการฝีมือของคุณแสดงอยู่ในทุกๆ ห้องหรือไม่

7

คุณใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องนอนหรือไม่ หรือใช้แค่ไปนอน อ่านหนังสือ ดูทีวี ดื่มกาแฟ อ่านหนังสือพิมพ์ในห้องนอนหรือไม่

8

คุณมีโทรศัพท์มือถือหรือไม่ ถ้ามีคุณเปิดเครื่องเวลาใดบ้าง หรือใช้ตลอดเวลา

9

คุณมีเนื้อที่ในบ้านที่สามารถจัดวางหนังสือได้เพียงพอหรือไม่ หรือหนังสือของคุณวางกองเป็นตั่งๆ บนพื้น บนโต๊ะรอบตัวคุณ

10

คุณมีต้นไม้อะไรที่หน้าต่างห้องนอนของคุณ ใครเป็นคนปลูก ได้ต้นไม้เหล่านั้นมาจากไหน จากหน้าต่างห้องนอนคุณเห็นอะไรอีกบ้าง สนามหญ้า กระจก สุนัข นกต่างๆ คน หรืออื่นๆ

11

คุณมักวางกระเป๋าถือไว้ที่ไหน เมื่อเดินเข้าบ้าน มีที่วางประจำหรือไม่ คุณมีปัญหาหากระเป๋ากับกุญแจ หรือวางลืมบ้างหรือไม่

12

คุณมีปัญหา ลืมกุญแจรถ กุญแจบ้าน กระเป๋าสตางค์ จดหมายบ้างหรือไม่ และ
แก่การลืมเหล่านี้อย่างไร

13

คนที่อยู่ในบ้านของคุณปัจจุบันนี้มีใครบ้าง ใครอยู่นานที่สุด ใครที่คุณไว้วางใจ สนิทใจ
ด้วยมากที่สุด เขาเหล่านั้นแต่ละคนเป็นอย่างไร เขามีหน้าที่อะไรในบ้านของคุณ

14

ลูกของคุณแต่ละคน ขณะนี้เป็นอย่างไร ครอบครัวของคุณเป็นอย่างไร ลูกแต่ละคน
เหมือนหรือแตกต่าง หรือมีจุดเด่นอย่างไร

15

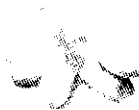
ลูกหลานที่อยู่หรือมาหาคุณ มักใช้เวลาอยู่ที่ไหนของบ้าน ทำอะไร คุณชอบ
บรรยากาศของบ้านเมื่อลูกหลานมาพร้อมหน้าหรือไม่ คุณมีความสุข เวลานั้นคุย สนทนากับ
ลูกหลานหรือไม่ หรือคุณชอบอยู่คนเดียว

16

คุณมักปิดบ้านใส่กุญแจอยู่คนเดียวจนสาย หรือเปิดประตู เพื่อให้ใครๆ เข้ามาหาคุณ
ได้ตามสะดวก คุณหวังบ้านบางครั้งจนไม่อยากจะออกจากบ้านไปไหนหรือไม่

17

คุณคิดว่าบ้านของคุณขณะนี้เงียบลงกว่าเดิมมากหรือไม่ เพราะอะไร

ชีวิตประจำวัน

1

มีสิ่งใดที่คุณเห็นอยู่ทุกวันจนชินตาจนใจที่คุณรู้สึกดีกับชีวิตของคุณทุกครั้งที่คุณเห็น
สิ่งนั้น ประตูบ้าน ห้องนั่งเล่น สวนหลังบ้าน ซอยเข้าบ้าน หรืออะไร

2

คุณมักไปซื้ออาหารที่ร้านหรือตลาดอะไร เวลาไปตลาดซื้อกับข้าว คุณมักจ่ายเงินไป
เท่าไรต่อหนึ่งครั้ง คุณรู้จักซื้อแม่ค้าหรือคนขายของร้านประจำหรือไม่

3

คุณใช้บริการของร้านอะไรบ้างในปัจจุบัน ร้านซักแห้ง ร้านอาหาร ร้านขายของชำ
ร้านขายหนังสือพิมพ์ ร้านขายน้ำ หรือร้านอื่นๆ คุณรู้จักเจ้าของหรือพนักงานในร้าน
เหล่านั้นทุกคนหรือไม่ เขาชื่ออะไรกันบ้าง คนไหนที่คุณชอบมากที่สุด

4

คุณมีคนที่คุณพบทุกวันหรือไม่ เช่น คนขับรถ คนทำครัว คนทำสวน คนดูแลบ้าน คุณไวใจสนิท ให้ความอบอุ่นกับพวกเขามากเท่าที่คุณอยากทำหรือไม่ คนเหล่านั้นดีมีค่าต่อชีวิตของคุณมากเท่าไร

5

คุณตื่นเข้ามาทำอะไรเป็นประจำ ก่อนนอนทำอะไรเป็นประจำ

6

คุณชอบทำงานบ้านอะไรมากที่สุด งานในบ้านแบ่งจัดกันอย่างไร อะไรเป็นหน้าที่ของใคร

7

คุณเขียนจดหมายหรือไม่ เขียนถึงใคร เรื่องที่ชอบเขียนถึงคือเรื่องอะไร ส่งจดหมายที่ไหน อย่างไร

8

ถ้าคุณทำอะไรได้ช้าลงตามวัยที่เพิ่มขึ้น คุณคิดถึงกิจกรรมอะไรมากที่สุดที่คุณทำอีกไม่ได้แล้ว

9

คุณเก็บรูปถ่ายในอัลบั้มหรือไม่ หรือเก็บไว้ในกล่อง คุณเคยหยิบรูปต่างๆ ขึ้นมาดูบ้างหรือไม่

10

คุณนับว่าเป็นคนแต่งตัวเรียบร้อยเท่าใด หรือไม่ค่อยเอาใจใส่เรื่องแต่งตัว คุณนับว่ามีเสื้อผ้าน้อยหรือมาก เป็นเสื้อผ้าประเภทใด

11

คุณกับลูกหลานมีการกำหนดวันเวลารับประทานอาหารร่วมกันอย่างไร หรือไม่
กับใคร วันไหน คุณชอบอาหารแบบไหนเวลาออกไปกับลูกหลาน ใครชอบรับประทานอาหารอะไร
บ้างที่คุณจำได้

12

คุณมีสัตว์เลี้ยงหรือไม่ มีกี่ชนิด กี่ตัว ชื่อของสัตว์เลี้ยงใครเป็นผู้ตั้ง สัตว์เลี้ยงที่สนิท
ใกล้ชิดกับคุณมากที่สุดคืออะไร ลักษณะเด่นคืออะไร คุณได้มาอย่างไร และดูแลมันอย่างไร

13

สิ่งแรกที่คุณเห็นเมื่อตื่นนอนขึ้น คืออะไร และเริ่มวันใหม่ด้วยการทำอะไรบ้าง เช่น
เปิดหน้าต่าง เปิดม่าน เปิดประตู และก่อนนอนคุณต้องทำอะไรบ้าง เช่น ปิดประตูหน้าต่าง
ในส่วนไหนบ้างของบ้าน ก่อนปิดไฟนอน

14

คุณสวดมนต์วันละกี่ครั้ง สวดมนต์บทไหนบ้าง

อุปนิสัย

1

คุณมักเป็นคนไปถึงที่นัดก่อนเวลา ตรงเวลา หรือไปสาย

2

คุณเป็นคนที่ชอบดึกกว่าพูด คุณชอบพูดโทรศัพท์ยาวๆ มากกว่าเขียนจดหมายหรือไม่ เพราะอะไร

3

คุณเป็นคนเชื่อโชคลางแค่ไหน อะไรบ้างที่คุณทำไป เพราะความเชื่อเรื่องนอญบ้าง มีเหตุการณ์ใดบ้างในชีวิตที่คุณเห็นความมหัศจรรย์ของสิ่งที่คุณอธิบายไม่ได้

4

คุณใช้เวลาทำกิจกรรมเป็นประจำทุกวันโดยไม่ให้ก้าวท้าวกันและกันได้ดีหรือไม่ เช่น ชักผ้าวันเสาร์ อาทิตย์จ่ายกับข้าว จักรเย็บจนจดหมาย อังคารรีดผ้า พุธเช็ดกระจกหน้าต่าง และอื่นๆ

5

คุณอ่านหนังสือให้ลูกฟังประจำ และลูกอ่านหนังสือให้หลานฟังหรือไม่ ครอบครัวของคุณเป็นครอบครัวนักอ่านหรือไม่

6

เมื่ออยู่บ้านคุณมักจะทำอะไร ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ฟังเพลง ทำอาหาร จัดบ้าน ปลูกต้นไม้ คุยโทรศัพท์ คุณจัดได้ว่าเป็นคนขยันหรือค่อนข้างขี้เกียจ

7

สิ่งที่คุณทำทันทีที่กลับจากที่ทำงานคืออะไร อ่านจดหมาย ฟังข้อความจากเทป โทรศัพท์ติดต่อธุระ รดน้ำต้นไม้ ดูโทรทัศน์ ทำอาหาร ไปหาพ่อแม่ คุณทำอะไรประจำ

8

คุณไปสโมสรสุขภาพบ้างหรือไม่ ที่ไหน เท่าไร คุณไปออกกำลังกายบ่อยเท่าไร ไปกับใคร หรือมีเพื่อนที่นั่นอยู่แล้ว คนที่คุณพบในที่ออกกำลังกายมีใครบ้าง ใครมีลักษณะอะไรพิเศษ คุณเป็นเพื่อนกับเขานอกจากที่สโมสรหรือไม่

9

คุณเคยหรือชอบเล่นลีดเดอร์หรือไม่ คุณเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับลีดเดอร์อย่างไร คุณมักซื้อที่ไหน คุณเคยถูกรางวัลหรือไม่ หรือคุณชอบตามเลขอะไร

10

คุณเคยติดอะไรมากๆ หรือไม่ เช่น บุหรี่ เหล้า หรืออื่นๆ การบังคับให้เลิกสิ่งเหล่านั้น ทำยากเท่าไร คุณเลิกด้วยวิธีอะไร ใช้เวลานานเท่าไร ประสบการณ์ที่ทำให้เลิก และหลังเลิกเป็นอย่างไร

11

เวลาอยู่บ้านคุณชอบฟังเพลงหรือชอบอยู่เงียบๆ ในบ้าน คุณชอบให้มีเสียงอะไร คุณแวนกระดิ่ง หรือสิ่งที่ทำให้เกิดเสียงในสวนหรือที่ชายคาหรือหน้าประตูบ้านหรือไม่ มีใครไม่ชอบเสียงกระดิ่งนั้นบ้าง

12

คุณรับประทานอาหารมือต่างๆ ของคุณตามเวลาทุกวันหรือไม่ มีมือไหนบ้างที่คุณงด คุณรับประทานอาหารเวลาอยู่คนเดียวอย่างไร รับประทานที่ไหน ใช้ถ้วยจาน ช้อนอย่างไร

13

เวลาอยู่บ้านคุณแต่งตัวอย่างไร คุณแต่งหน้าหรือไม่เมื่ออยู่บ้าน คุณทำหรือตัดผมบ่อยเท่าไร เมื่อเทียบกับสมัยก่อนที่คุณยังอายุน้อย เวลาอยู่บ้านคุณแต่งตัวหรือใส่ชุดนอนชุดอยู่บ้าน เสื้อเก่าๆ ทั้งวันชุดเดียว

14

เวลาคุณต้องนั่งเฉยๆ เช่น นั่งฟังคนพูด นั่งประชุม คุณชอบขีดเขียนเล่นเรื่อยเปื่อยหรือไม่ คุณมักเขียนรูปอะไรบ่อยๆ เช่น เขียนวงกลม เขียนหน้าคน เขียนกล่องสี่เหลี่ยม

15

คุณเป็นคนชอบจำอะไรเป็นข้อๆ หรือชอบนึกถึง พูดถึงอะไรจัดเป็นข้อๆ ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 หรือไม่ ถ้าเป็นอย่างนั้นมีการจัดในลักษณะนี้อะไรบ้างที่คุณยังจำได้เป็นข้อๆ ที่คุณชอบพูดถึงบ่อยๆ

16

คุณเป็นคนที่ชอบใช้ปฏิทินหรือไม่ คุณชอบใช้แบบเป็นเล่ม ใช้เป็นสมุดโน้ตเล็กๆ หรือเป็นแผ่นๆ ฉีกเป็นวันเป็นเดือน หรือ 2 เดือน คุณชอบปฏิทินมีรูปภาพหรือไม่ รูปภาพอะไรที่คุณชอบ มีปฏิทินของบริษัทอะไรที่คุณได้ใช้มากที่สุดในชีวิตของคุณ คุณขีดเขียนบนปฏิทินหรือไม่ คุณเก็บรักษาปฏิทินหลังจากปีนั้นผ่านไปหรือไม่

17

คุณใช้พจนานุกรมหรือไม่ คุณมีพจนานุกรมภาษาอะไรบ้าง วางไว้ที่ไหน หยิบใช้บ่อยหรือไม่

18

คุณมักต้องทำอะไรจึงจะหลับได้ เช่น อ่านหนังสือ อาบน้ำ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ คุณมักเปิดไฟนอนหรือต้องปิดไฟให้มีดจึงหลับได้

19

คุณอ่านหนังสือธรรมะบ้างหรือไม่ เริ่มอ่านตั้งแต่เมื่อไร มีเล่มไหนบ้างที่คุณชอบมาก ชอบเพราะคนให้หรือชอบเพราะภาษาเข้าใจง่าย ภาษาเพราะ มีแง่คิดน่าสนใจ หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคิดอ่านของคุณพอดี ใครเป็นคนเขียน คุณได้มาอย่างไร

20

คุณมีนิสัยอะไรบ้างที่คุณอยากเลิก และมีนิสัยอะไรบ้างที่คุณอยากหัดให้คุณมี เพราะอะไรหรือเพราะใคร

21

ใครบ้างที่คุณรู้จักที่มีนิสัยที่คุณคิดว่าแย่มากๆ เป็นนิสัยที่คุณคิดว่าเป็นที่น่ารำคาญ น่าเกลียด และแย่มากๆ เพราะอะไร

22

เวลาคุณเปิดอ่านหนังสือพิมพ์ คุณอ่านหน้าไหนก่อน คอลัมน์ไหนก่อน เพราะอะไร จากนั้นจะเปิดไปอ่านหน้าไหน มีคนเขียนคอลัมน์ไหนที่คุณชอบและรู้จักเป็นส่วนตัวหรือไม่

23

รายการโทรทัศน์ที่คุณติดตามดูทุกวันจนเป็นนิสัย แม้ว่าจะเป็นวันใดก็ตามถึงเวลา
คุณต้องดูรายการนั้นๆ เช่น ข่าวตอนเย็น เป็นต้น

24

คุณใช้ยาสีฟันยี่ห้ออะไรมาบ้าง ชอบยี่ห้อใด ใครแนะนำให้ใช้ ราคาเท่าไร คุณใช้ด้าย
ขัดฟันหรือไม่ บ่อยหรือไม่

25

ในกระเป๋าสตางค์ของคุณ คุณใส่อะไรบ้าง คุณเก็บรูปถ่ายของใครในกระเป๋หรือไม่
คุณพกอะไรติดตัวอยู่ตลอด ไม่ว่าไปไหนก็ตาม

26

คุณต้องไปแหวะที่ไหนเป็นประจำทุกๆ สัปดาห์หรือไม่ มีส่วนของเมืองส่วนไหนที่คุณรู้
จักดีมาก ๆ กว่าที่อื่นๆ หรือชอบไปมากกว่าที่อื่นๆ ไปบ่อยแค่ไหน ไปที่ไหนบ้าง ไปบริเวณ
เหล่านั้น ไปทำอะไรบ้าง ไปนานเท่าไร

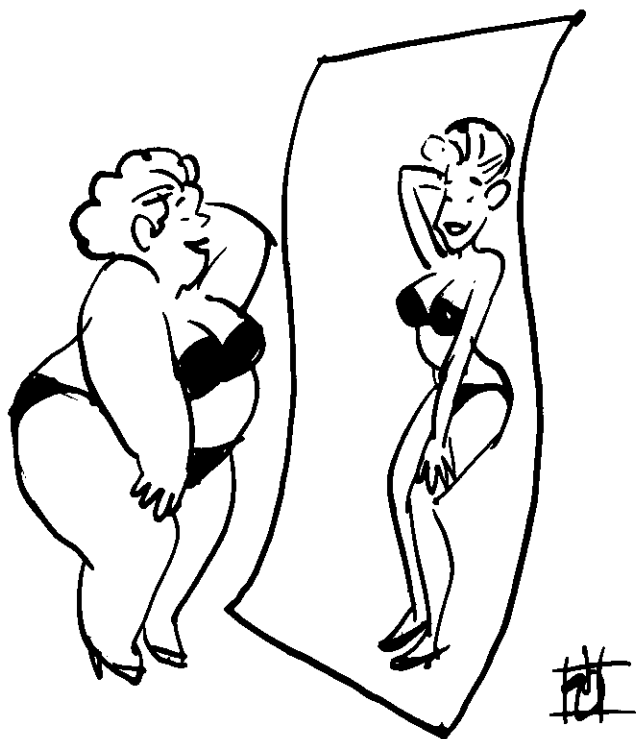
27

ทุกๆ วันปีใหม่ คุณสัญญากับตัวเองและตั้งใจอยู่เสมอหรือไม่ว่าในปีนั้นๆ จะทำอะไร
มีปีไหนทำตามสัญญาได้สำเร็จ และอะไรบ้างที่ลองทำอยู่หลายปีก็ทำไม่ได้ เพราะอะไร

28

เวลาคุณซื้อของ คุณจะซื้อทีละน้อยๆ หรือซื้อทีละมากๆ ขึ้นอยู่กับราคาหรือการที่
ของนั้นกำลังลดราคา หรือเพราะอะไร เวลาที่ซื้อหลายๆ จะซื้อกี่ชิ้นหรือกี่กิโล หรือกี่โหล
คุณมักทำอะไรกับของที่ซื้อมามากๆ นั้น

รูปพรรณสัณฐาน

1

คุณเป็นคนรูปร่างหน้าตาอย่างไร ความสูง โครงสร้างโดยทั่วไป คุณมีความพอใจกับหน้าตาของคุณอย่างไร เมื่อเป็นวัยรุ่น คุณหน้าตาอย่างไร และเมื่อเป็นเด็กคุณดูเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับเดี๋ยวนี้อะไรและเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ

2

ถ้าคุณคิดว่า หน้าตาของคุณดูคล้ายใครที่มีชื่อเสียงอยู่เหมือนกัน คนนั้นคือใครบ้าง ใครเป็นคนทักว่าเหมือนเป็นคนแรก คุณเคยพบคนเหล่านั้นหรือไม่ และคิดว่าเหมือนหรือไม่

3

มีใครบ้างไหมที่คุณอยากมีรูปร่างหน้าตาคล้าย ถ้าทำได้

4

รูปร่างหน้าตาของคุณเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คุณดำเนินชีวิตมาจนเป็นอย่างวันนี้มากหรือน้อยเท่าไร ผลที่มีเป็นผลดีหรือไม่ดีอย่างไร ในด้านไหนบ้าง ในช่วงเวลาของชีวิตใดบ้าง

5

ส่วนที่ดีที่สุดในรูปร่างหน้าตาของคุณ และส่วนที่แย่ที่สุด คุณมีแผลเป็นหรือเป็นสัญลักษณ์พิเศษของตัวคุณอะไรบ้าง ส่วนใดบ้างที่ทำให้คุณดูแตกต่างจากคนอื่นมากที่สุด

6

คุณเคยทำศัลยกรรมตกแต่งอะไรบ้าง ทำแล้วคุณพอใจกับหน้าตาคุณหรือไม่ คุณคิดอยากทำอีกหรือไม่ และที่ยังไม่ตัดสินใจทำเพราะสาเหตุใด กลัวหรือไม่มีเวลาหรือเพราะค่าใช้จ่ายสูง

7

พูดกันตรงๆ แล้ว คุณเป็นคนรักสวยรักงามแค่ไหน คุณเป็นคนที่ค่อนข้างมีความรู้สึกเปราะบางในเรื่องรูปร่างหน้าตาหรือไม่ หากว่าคุณคิดว่าจะมีใครสักคนกำหนดเรื่องรูปร่างหน้าตาของคุณ หรือคุณไม่เห็นว่ามีผลสำคัญกับคุณเท่าไร

8

ถ้าคุณเปลี่ยนแปลงอะไรได้ คุณอยากเปลี่ยนส่วนไหนของรูปร่างหน้าตาของคุณบ้าง คุณเคยคิดอยากให้คุณเตี้ยลง สูงขึ้น ผอมลง อ้วนขึ้น หรือจุมูกโตกว่านี้หรือไม่อย่างไร เพราะอะไร

9

คุณมีรูปร่างหน้าตาเหมือนใครในครอบครัวของคุณมากที่สุด คุณมีอะไรที่เป็นลักษณะเด่นของครอบครัวบ้าง คุณคิดว่าลักษณะเด่นของครอบครัวที่ชัดเจนที่สุดคืออะไร และทุกคนในบ้านคุณมีลักษณะนั้นทุกคน

10

(ในกรณีที่คุณเป็นผู้ชาย) คุณเลือกที่จะจัดการกับขนบนใบหน้าอย่างไร เช่น หนวดเครา จอนผม คุณเลือกทำสิ่งเหล่านั้น เช่นนั้น เพราะอะไร คุณทดลองแบบต่างๆ ก็ครั้งใครๆ มีความเห็นอย่างไร จริงๆ แล้วคุณชอบแบบไหน

11

ในชีวิตของคุณ มีทรงผมมาก็แบบแล้ว ทรงไหนที่คุณคิดว่าเข้ากับคุณได้ดีที่สุด แต่โดยความจริงคุณชอบทรงผมแบบไหน

12

คุณเป็นคนสูงเท่าไร ความสูงของคุณเป็นปมเด่นหรือปมด้อยของคุณหรือไม่ เพราะอะไร

13

คุณใส่เสื้อผ้าสไตล์ไหน แต่ความจริงคุณชอบสไตล์อะไร คุณเคยใส่สไตล์อะไรมาก่อนบ้าง นักออกแบบเสื้อผ้า ผมหักที่คุณชอบที่สุด คือใคร

14

เสื้อผ้าที่คุณชอบที่สุด ที่ยังจำได้จนทุกวันนี้มีอะไรบ้าง ใครซื้อให้ใส่ไปงานอะไร

15

คุณเป็นคนตามแฟชั่นหรือนำแฟชั่น หรืออย่างไร คุณต้องมีเสื้อผ้าใหม่ทุกครั้งที่แฟชั่นเปลี่ยนหรือไม่ คุณชอบสไตล์ฝรั่งเศส อเมริกัน ญี่ปุ่น หรือไทย หรือนานาชาติ คุณมีเสื้อผ้านานาชาติหรือไม่

16

คุณมักแต่งหน้าในเจดสีอะไร เปลือกตา แก้ม ปาก เล็บ คุณชอบสีเหล่านี้เพราะอะไร

17

คุณเป็นคนผิวสีอะไร คุณชอบใส่สีอะไร และใส่สีอะไรขึ้นมากที่สุด คุณมีเสื้อผ้าสีนั้น ๆ มากที่สุดหรือไม่

18

คุณชอบใช้เครื่องประดับหรือไม่ คุณใส่อะไรประจำตัวหรือไม่ หรือเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ คุณชอบเครื่องประดับประเภทอะไรมากที่สุด เช่น แหวน ตุ้มหู กำไล สร้อยคอหรือเข็มกลัด

19

เครื่องประดับชิ้นที่คุณชอบที่สุด ใส่บ่อยที่สุด คืออะไร ใครซื้อให้ ในโอกาสอะไร มูลค่าประมาณเท่าไร

20

คุณชอบใช้เครื่องประดับที่เป็นวัสดุอะไร เงิน ทอง นาค ทองเค ของปลอม ลูกปัด

21

คุณซื้อเครื่องประดับจากร้านไหนมากที่สุด คุณจำลักษณะของร้านนั้นได้หรือไม่ คนขายที่บริการคุณเป็นอย่างไร คุณมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อไปร้านที่คุณชอบนั้น ๆ ใครแนะนำให้คุณไปร้านนั้น

22

คุณใส่รองเท้าประเภทไหน ส้นเตี้ย สูง หน้า ผ้ายืดที่ไหน คุณใส่รองเท้าประเภทไหน ในโอกาสใด คุณซื้อรองเท้าที่ไหน ขนาดอะไร

23

คุณใส่เครื่องแบบทำงานหรือเครื่องแบบอื่นๆ อะไรบ้างหรือไม่ เครื่องแบบนั้นๆ เป็นอย่างไร คุณชอบเครื่องแบบนั้นๆ หรือไม่

24

คุณรู้สึกอย่างไร เมื่อเริ่มเห็นสัญญาณของความแก่ เช่น ผมขาว รอยย่น ผิวแห้ง ผมร่วง สังเกตเห็นเมื่อไร คุณดูแลเอาใจใส่แก้ไขสิ่งเหล่านั้นอย่างไร

25

คุณนับว่าเป็นคนดูแล รูปร่างหน้าตาตัวเองดีแค่ไหน หรือปล่อยไปตามธรรมชาติ คุณดูแลผิวพรรณอย่างไร

26

คุณมีเครื่องแต่งกายเพื่อออกกำลังกายหรือไม่ คุณใช้รองเท้ากีฬาถูกลักษณะของการออกกำลังกายหรือไม่ คุณแต่งตัวตามสมัยใหม่ในเรื่องเครื่องแต่งตัวออกกำลังกายหรือไม่

27

(ถ้าคุณเป็นผู้ชาย) คุณคิดว่าคุณมีเนคไทที่เส้น คุณจำได้หรือไม่ว่าแต่ละเส้นได้มาอย่างไร สีอะไร ลายแบบไหนที่คุณใช้บ่อยที่สุด คุณชอบผูกเนคไทหรือไม่

28

คุณเป็นคนที่แต่งตัวแบบเดิมๆ ทุกวัน หรือชอบสับเปลี่ยนผสมผสานไปมาทุกวัน ไม่ให้เบื่อ ตามความรู้สึกและสนุกกับการแต่งตัว

29

คุณคิดว่าลูกหน้าตาเหมือนคุณ หรือเหมือนคู่ชีวิตของคุณ

มีหลาน

1

คุณมีหลานกี่คน หลาน ตา ยาย ปู่ ย่ากี่คน ชายกี่คน หญิงกี่คน อายุเท่าไรในขณะนี้

2

เมื่อทราบข่าวว่าจะมีหลาน ปู่ หรือหลานย่า หรือหลานยาย หลานตา คุณรู้สึกอย่างไร
คุณนึกอะไรต่อไปอีกหลังจากนั้น คุณนึกถึงหน้าตาของหลาน เพศของหลาน ชื่อของหลาน
ความเก่ง อาชีพของหลาน และบทบาทของคุณต่อหลาน หรือไม่อย่างไร

3

เมื่อคุณจะไปเยี่ยมหลานที่เพิ่งคลอดใหม่ที่โรงพยาบาล คุณเตรียมอะไรให้ลูกและ
หลานหรือไม่ หลานคนแรกหน้าตาเป็นอย่างไร คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นหลานครั้งแรก
คุณพูดอะไรกับหลานเป็นคำแรก

4

คุณได้ไปบ้านของลูกช่วยลูกในการจัดเตรียมห้อง และเครื่องมือ เครื่องใช้ของการดูแลเด็กมากเท่าใด คุณได้ไปช่วยดูแลด้านอาหาร หรือช่วยหยิบจับ อาบน้ำให้หลาน คุณไปกลับบ้านของหลาน หรือไปพักอยู่ด้วยระยะหนึ่ง

5

หลานของคุณเรียกชื่อที่หมายถึงคุณได้ตั้งแต่เมื่อไร ใครเป็นคนบอกคุณ หรือคุณได้ยินด้วยตนเอง คุณรู้สึกอย่างไร

6

คุณรับขวัญหลานด้วยอะไร คุณซื้อที่ไหน ราคาเท่าไร คุณได้เห็นหลานได้ใช้สิ่งนั้นหรือไม่

7

คุณรับภาระการดูแลหลานเอง หรือพ่อ แม่ ของหลานขอร้อง หรือมอบให้คุณดูแล คุณดีใจ เต็มใจ หรือไม่ คุณชีวิตของคุณมีปฏิกิริยาอะไรบ้าง เมื่อคุณเอาหลานมาเลี้ยง

8

คุณดูแลหลานอย่างไร เรื่องกิน นอน ทำความสะอาด ดูแลเองทุกเรื่อง หรือมีใครช่วยอธิบาย วิธีการดูแลหลานของคุณ คุณรู้สึกต่างจากเมื่อดูแลลูกหรือไม่ แตกต่างอย่างไร

9

คุณกล่อมหลานด้วยเพลงหรือไม่ หรืออ่านหนังสือ เล่านิทาน หรือหลานไปนอนเองกับคนเลี้ยง หรือพ่อ แม่ของเขา

10

คุณดูแลหลานคนไหนมากที่สุด คนไหนดูแลน้อยที่สุด เพราะอะไร คุณคิดว่าสามารถดูแลเองได้หมดทุกคนหรือไม่

11

เมื่อคุณเอาหลานมาเลี้ยง พ่อ แม่ของหลานมาช่วยเหลือคุณทางด้านใดบ้าง การติดต่อบ่อยหรือไม่ หลานมีพ่อ แม่ที่ดูแล และเข้าใจหลานดีหรือไม่

12

หลานแต่ละคนมีลักษณะพิเศษเหมือน หรือต่างกันอย่างไร มีใครบ้างที่เหมือนคุณ หรือคู่ชีวิตของคุณ

13

คุณชอบอยู่กับหลาน และหลานชอบอยู่กับคุณหรือไม่ คุณเคยเดินทางไปไหนไกลๆ กับหลานหรือไม่ คุณคิดว่าหลานมีลักษณะใดที่คุณคิดว่าน่าชมเชย หรือน่าปรับปรุงบ้าง

14

เวลาคุณไปเที่ยวไกลๆ คุณซื้อของมาฝากหลานหรือไม่ ซื้อของประเภทอะไรมาให้หลานครบคนหรือไม่ คุณสังเกตเห็นหลานชอบ หรือใช้ของฝากของคุณหรือไม่ หรือหลานจัดวางของขวัญของคุณไว้เป็นพิเศษหรือไม่

15

คุณสอนหลานเหมือนคุณสอนลูกหรือไม่ เป็นอย่างไร หลานเคยทำอะไรที่ทำให้คุณไม่พอใจมากๆ หรือไม่ คุณทำอะไรในเหตุการณ์นั้นๆ

16

หลานเคยมาอยู่ด้วยกับคุณหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อหลานอยู่ด้วย เมื่อหลานกลับไปแล้วคุณรู้สึกอย่างไร ดีใจ คิดถึง เหนื่อย

17

หลานมีลักษณะนิสัยคล้ายพ่อ หรือแม่ ของเขาหรือไม่ หลานแตกต่างจากลูกของคุณอย่างไร เช่น หน้าตา อารมณ์ ลักษณะ

18

คุณซื้อของขวัญวันเกิดปีใหม่ให้กับหลานทุกคนหรือไม่

19

คุณรู้จักเพื่อนของหลานหรือไม่ ก็คน แต่ละคนเป็นอย่างไร

20

คุณสอนเกมอะไรกับหลานบ้าง เช่น งานอดิเรก ประวัติศาสตร์ การฝีมือ ทำกับข้าว
หลานของคุณสนใจอะไรที่คุณทำ หรือพูดบ้าง

21

คุณสอนเรียกหลานแต่ละคนว่าอะไร มีฉายาที่คุณตั้งให้หลานแต่ละคนคืออะไร
เพราะอะไร

22

คุณได้มองเห็นสิ่งใดที่เป็นตัวของคุณในหลานหรือไม่ เช่น ท่าทาง วิธีคิด วิธีพูด

23

หลานมีวิธีการสื่อสาร สื่อความหมายกับคุณด้วยดีหรือไม่ การพูดคุยทางโทรศัพท์
การเขียนข้อความ การพูดคุยเป็นอย่างไร หรือหลานมักเงียบเฉยไม่ค่อยพูด ทุกครั้ง
คุณต้องเป็นคนถามหลานจึงจะตอบ หลานมีความแตกต่างกันในการสื่อความหมายจาก
คนอื่นอย่างชัดเจนหรือไม่

24

หลานเคยมีคำพูดอะไรที่คุณคิดว่ามีความหมายที่มีค่าต่อคุณหรือไม่ คุณจำคำพูด
เหล่านั้นได้หรือไม่ หลานคนไหนพูดอะไร

25

คุณมีความผูกพัน รักและเอ็นดูหลานมากเท่าไร หรือคุณรู้สึกเฉยๆ กับหลาน คิดว่าหลานมีหน้าที่ต้องรัก เคารพคุณอยู่แล้ว คุณให้ความรักความอบอุ่น ความใกล้ชิด เมตตาหลานอย่างไร

26

ชีวิตของหลานในวัยเด็กแตกต่างจากชีวิตของคุณ และชีวิตของลูกคุณอย่างไร เพราะอะไร

27

คุณมีบทบาทอย่างไรกับชีวิตของหลานแต่ละคน คุณให้คำแนะนำส่งเสริม ช่วยเหลือหลานเรื่องการศึกษา อาชีพ การงาน ครอบครัว มากหรือน้อยอย่างไร

28

มีอะไรที่คุณคิดว่าอยากให้หลานยึดถือเป็นลักษณะนิสัยที่คุณคิดว่าคุณมีลักษณะนิสัยนั้น และมีอะไรที่อยากให้หลานมีความทรงจำเกี่ยวกับคุณต่อๆ ไป

29

คุณคิดว่าการที่หลานมาเยี่ยมคุณ เขามาตามหน้าที่ หรือมาเพราะความรัก ความผูกพันคิดถึงคุณ ทำไมคุณคิดเช่นนั้น

30

ข้อดี และข้อเสียของการมีหลานคืออะไรบ้าง คุณคิดว่าการมีลูกแตกต่างจากการมีหลานในด้านใดบ้าง คุณชอบหรือไม่

31

คุณเคยบอก สอน ลูก และคู่ชีวิตของลูกเรื่องวิธีการเลี้ยงดู อบรมหลานอย่างเป็นเรื่องเป็นราวหรือไม่ ท่าทีของลูกเป็นอย่างไร

32

คุณเคยนึกถึงหน้าตาของหลานแต่ละคน และรู้สึกพอใจ มีความสุขที่มีหลาน หรือคุณนึกถึงแล้ว คุณรู้สึกไม่พอใจกับหลาน แต่ละคนทุกๆ คน

การเดินทาง และการพักผ่อน

1

คุณชอบอะไรมากที่สุดในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ คุณมีกิจกรรมทำประจำในทุกๆ วันหรือไม่ เสาร์ อาทิตย์คุณมักจะทำอะไร ไปที่ไหนกับใคร ถ้าคุณจะไปพักผ่อนนอกเมืองไปหาที่พักสงบเงียบ คุณไปที่ไหน

2

กระเป๋าเดินทางของคุณมีลักษณะอย่างไร ใบที่คุณใช้บ่อยที่สุด คุณซื้อที่ไหน หรือใครเป็นผู้ให้คุณ ใครเป็นคนจัดกระเป๋าให้คุณเวลาคุณต้องเดินทางในอดีต และในปัจจุบันเป็นใคร คุณเคยจัดกระเป๋าเองหรือไม่ คุณจัดว่าเป็นคนจัดกระเป๋าได้เก่งหรือไม่

3

คุณเคยเดินทางไปที่ไหนมาบ้าง ในประเทศ ในเอเชีย ในอเมริกา ในยุโรป และที่อื่นๆ ที่ไหนที่คุณไปบ่อยที่สุด ไปกับใคร มีเหตุการณ์ที่น่าจดจำอะไรบ้าง

4

คุณมักไปที่ไหนในการเดินทางภายในประเทศของคุณ เหตุผลที่ไป ประสบการณ์ในการไปแตกต่างกันอย่างไร

5

คุณเดินทางแต่ละครั้งเป็นเวลานานเท่าไร มักทำกิจกรรมอะไรในการเดินทางแต่ละครั้ง

6

มีสถานที่แห่งไหนบ้างที่คุณยังอยากจะไปอีก มีร้านอาหาร โรงแรม แห่งไหนบ้างที่คุณยังหวังว่าจะยังเปิดดำเนินการอยู่ สถานที่เหล่านั้นมีอะไรพิเศษที่ยังดึงดูดใจคุณอยู่ เพราะวิว ทิวทัศน์ หรือเพราะความทรงจำที่งดงามน่าประทับใจ

7

คุณมักเดินทางกับครอบครัว หรือเดินทางไปทำงานคนเดียว หรือไปกับเพื่อน หรือไปพักผ่อนคนเดียว ประจำที่ หรือไปเรื่อย ๆ เท่าที่อยากจะลองไปดู

8

หากคุณเดินทางไปพักผ่อนกับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนเหล่านั้นเป็นใครบ้าง เขาทำอะไรพิเศษที่ทำให้คุณสนุกในการเดินทางร่วมกัน มีความประทับใจอะไรบ้างที่แตกต่างจากการไปกับครอบครัว หรือคนเดียว

9

โรงแรมที่สวยงาม และห้องโรงแรมที่สบายที่สุดที่คุณเคยไปพักมาคือที่ไหน วิวเป็นอย่างไร ของใช้ที่โรงแรมจัดให้น่าสนใจอย่างไร คุณไปโรงแรมแห่งนั้นในโอกาสใดบ้าง

10

คุณเคยไปอยู่แคมป์หรือไม่ ไปที่ไหน เมื่อไร นานเท่าไร ในโอกาสอะไร ทำอะไรบ้าง มีแคมป์ไฟหรือไม่ คุณรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมในแคมป์

11

เวลาคุณเดินทาง คุณติดต่อง่ายไปที่บ้านหรือไม่ ใช่วิธีใด สิ่งที่คุณเป็นห่วงกังวลในการเดินทางแต่ละครั้งคือเรื่องอะไร

12

คุณเดินทางไปดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ที่ไหน ทำไมเลือกที่นั่น คุณและคู่ชีวิตมีความสุขในการทำกิจกรรมอะไรบ้าง หลังจากนั้นคุณได้กลับไปเดิมอีกหรือไม่ คุณยังอยากไปที่นั่นอีกหรือไม่ มีอะไรเปลี่ยนไปบ้าง

13

คุณชอบซื้อของที่ระลึกหรือไม่ คุณชอบซื้อของประเภทใด ของจุกจิก ของกิน ของใช้ งานฝีมือ คุณเคยไปที่ไหนโดยเฉพาะเพื่อไปซื้อของหรือไม่ คุณเลือกไปเฉพาะที่เพื่อได้ของดีเฉพาะอย่างหรือไม่ คุณได้พบร้านที่ถูกใจอยู่ที่ไหนบ้าง คุณจำคนขายแต่ละแห่งได้หรือไม่

14

คุณจำของที่ระลึกที่คุณซื้อมาชิ้นใดชิ้นหนึ่งที่พิเศษได้หรือไม่ มีชิ้นไหนบ้างที่คุณซื้อมาให้กับผู้อื่น ชื่อที่ไหน ชื่อกับใคร ราคาประมาณเท่าไร

15

คุณถ่ายรูปขณะที่คุณเดินทางบ้างหรือไม่ คุณเคยใช้กล้องอะไรบ้าง คุณชอบภาพที่คุณถ่ายหรือไม่ ภาพถ่ายที่คุณถ่ายขณะเดินทางที่ชอบมากที่สุดคือภาพไหน ใครเป็นผู้ถ่าย คุณวางภาพใดไว้ในบ้านไว้ดูเล่นบ้าง

16

การเดินทางครั้งที่สมบูรณ์ที่สุด ที่คุณไป คือไปที่ไหน ไปเมื่อไร ครั้งนั้นไปกับใคร สนุกมากเพราะอะไร คุณทำอะไรบ้าง อะไรเป็นสิ่งที่เด่นชัดของการเดินทางของคุณเท่าที่คุณจำได้

17

คุณและคู่ชีวิตชอบสถานที่ท่องเที่ยวคล้ายๆ กัน และชอบทำกิจกรรมคล้ายๆ กันหรือไม่

18

คุณได้เคยพบใครในขณะที่ยังติดต่อกันต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน เขาเหล่านั้นมีลักษณะอะไรที่คุณชอบ คุณยังได้เดินทางไปพบคนเหล่านั้นอีกหรือไม่

19

คุณเคยเดินทางไปไหนๆ กับพ่อ แม่ของคุณหรือไม่ จำอะไรได้บ้าง มีหรือไม่มีที่คุณพยายามให้การเดินทางของคุณกับลูกมีอะไรคล้ายๆ กันที่เมื่อคุณเดินทางกับพ่อ แม่

20

คุณเคยเดินทางด้วยวิธีใดบ้าง รถ เรือ เครื่องบิน รถไฟ ม้า เกรียน เดินเท้า คุณจำอะไรได้บ้าง เช่นครั้งแรกของการขึ้นเครื่องบิน รถไฟ เกรียน เช่น เมื่อไร ในโอกาสอะไร คุณชอบการเดินทางแบบไหน เพราะอะไร

21

คุณเดินทางไปที่ไหนที่คุณคิดว่าแปลก น่าตื่นเต้นมากที่สุด เพราะอะไร คุณเคยมีเหตุการณ์น่าระทึกใจบ้างหรือไม่ในการเดินทางไกล

22

คุณเคยเจ็บป่วยขณะเดินทางหรือไม่ รุนแรงแค่ไหน

23

เวลาเดินทางไกลมีหรือไม่มีที่คุณอยากอยู่ต่ออีก หรือคุณอยากกลับบ้าน หรือคุณคิดเสมอว่าบ้านเป็นที่ที่พิเศษที่สุดทุกครั้งที่ยังเดินทาง

รถยนต์และพาหนะส่วนตัว

1

คุณเคยมีรถมาแล้วกี่คัน ยี่ห้ออะไรบ้าง แต่ละคันได้มาอย่างไร ขณะนี้คุณมีรถกี่คัน

2

รถคันแรกของคุณยี่ห้ออะไร ชื่อมาราคาเท่าไร ใครซื้อให้ สีอะไร ความรู้สึกที่มีต่อรถคันแรก คุณขับรถคันนั้นไปไหนบ้าง

3

คนที่สอนขับรถให้กับคุณคือใคร คุณหัดขับรถนานหรือไม่ คุณมีใบขับขี่ประเภทอะไร คุณสอบใบขับขี่ที่ไหน สอบกี่ครั้งจึงได้ใบอนุญาต

4

คุณเคยขับรถที่อื่นนอกจากในเมืองหรือในประเทศของคุณหรือไม่ เพราะอะไร ต้องมีเอกสารอะไรพิเศษหรือไม่ คุณมีประสบการณ์เริ่มต้นในการขับรถนอกประเทศหรือไม่

5

คุณขี่จักรยานหรือไม่ คุณจำความรู้สึกนั้นได้หรือไม่ คุณเคยขี่จักรยานเมื่อไร ใครเป็นคนหัดให้

6

จักรยานคันแรกของคุณ คุณได้มาอย่างไร ใครซื้อให้หรือเก็บเงินซื้อเอง คุณขี่จักรยานคันนี้ไปไหนไกลๆ บ้าง ไปกับใคร มีอะไรน่าตื่นเต้น

7

คุณเคยพาย/ขับเรือ หรือไม่ เรือลำแรกของคุณลักษณะเป็นอย่างไร ราคาเท่าไร คุณซื้อไหน คุณพายเรือไปไหนบ้าง หรือขับเรือเองไปที่ไหนไกลที่สุด

8

คุณเคยมีจักรยานยนต์หรือไม่ มีมาแล้วก็คัน คุณจ่ายเงินซื้อมาราคาเท่าไรบ้าง ยี่ห้ออะไรบ้าง คุณเคยมีอุบัติเหตุหรือไม่ จักรยานของคุณมีลักษณะพิเศษอย่างไร คุณใส่หมวกกันน็อคหรือไม่

9

คุณเคยมีเลขทะเบียนของพาหนะของคุณที่สวยงาม บ้างหรือไม่ คุณได้มาอย่างไร หรือซื้อมาราคาเท่าไร มีอะไรพิเศษเกี่ยวกับเลขเหล่านั้นบ้างหรือไม่

10

คุณเคยอยากได้พาหนะอะไรหลายๆ เช่น รถที่คุณชอบเป็นพิเศษหรือไม่ รถนั้นยี่ห้ออะไร มีอะไรที่คุณชอบมากๆ คุณเคยลองนั่งลองขับหรือได้เป็นเจ้าของหรือไม่ ถ้าไม่ได้เป็นของคุณ คุณรู้จักใครที่เป็นเจ้าของรถดังกล่าวหรือไม่

11

คุณเคยซื้อรถให้ลูกหรือใครบ้างหรือไม่ เมื่อไร ยี่ห้ออะไร ทำไมเลือกยี่ห้อนั้น ราคาเท่าไร

12

คุณเคยขับรถที่มีระบบเกียร์แบบใดบ้าง อัตโนวัติ หรือเกียร์ธรรมดา

13

คุณเคยขับเครื่องบินหรือไม่ ถ้าไม่ เคยนั่งคู่กับคนขับหรือไม่ เคยนั่งเครื่องบินแบบไหนมาบ้าง ใครเป็นผู้ขับ คุณรู้สึกอย่างไร

14

คุณเคยขับรถชนิดอื่นๆ หรือไม่ เช่น รถไฟฟ้าในสนามกอล์ฟ รถตัดหญ้า รถขนของ รถบรรทุกหรืออื่นๆ

15

ราคาน้ำมันที่ใช้กับรถต่างๆ ของคุณในอดีตราคาเท่าไรคุณต้องไปซื้อน้ำมันที่ไหนในสมัยนั้น

16

คุณดูแลรถของคุณด้วยตนเองหรือไม่ คุณสามารถแก้ไขเครื่องยนต์ได้ คุณนับว่าเป็นคนแต่งรถ ประกอบ ดัดแปลงรถได้หรือไม่ หรือคุณมีใครที่ช่วยคุณดูแลเรื่องราวทั้งหมด คนเหล่านั้นเป็นใคร เขามีฝีมือดีหรือไม่

17

คุณขับรถเองหรือมีคนขับรถให้เป็นส่วนใหญ่ คุณจำคนที่ขับรถให้คุณได้ที่คน ใครที่คุณชอบมากที่สุด คนไหนที่ใกล้ชิดอยู่กับคุณมานานที่สุด เขาไปจากคุณด้วยสาเหตุอะไร

18

คุณชอบขับรถหรือไม่ หรือขับเท่าที่จำเป็น เพราะอะไร ขณะนี้คุณยังขับอยู่หรือไม่

19

คุณเคยขับรถไปไหนบ้างที่ไกลที่สุด คุณขับรถไปกับใคร คุณเชื่อใจหรือเชื่อฝีมือการขับของเขาเท่าไร

20

คุณเคยมีอุบัติเหตุทางรถยนต์หรือไม่ ที่ไหน เมื่อไร รุนแรงแค่ไหน มีใครบาดเจ็บบ้าง ถ้ารถเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการซ่อมเท่าไร ใครช่วยคุณจ่ายเงินค่าเสียหายเหล่านั้น คุณถูกตำหนิหรือไม่ กับอุบัติเหตุเหล่านั้น

21

ในชีวิตของคุณ คุณเคยมีรถที่เสียบ่อยๆ ที่ทำให้คุณปวดหัวมากที่สุด รถคันนั้นมีลักษณะอะไรบ้าง

22

ในชีวิตของคุณ คุณเคยขายรถต่อไปก็คัน ขายไปที่ไหนบ้าง เสียขายหรือไม่ คุณเคยมีความผูกพันกับรถจนตัดสินใจขายไม่ได้มีหรือไม่ เพราะอะไร คุณทำอย่างไรกับมัน หรือจอดไว้เฉยๆ

23

คุณคิดว่าคุณเป็นคนขับรถประเภทใด ขับช้า ขับเร็ว ขับปลอดภัย ขับรถใจลอย ขับรถถูกกฎเสมอ ขับรถไม่รักษากฎ ขับรถนิ่มนวล ใจร้อน ซี้โมโห บ่นว่า อารมณ์เสียอยู่ตลอดหรือไม่

24

คุณเคยขับรถเร็วที่สุด กี่กิโล/ไมล์ต่อชั่วโมง

25

คุณมีปัญหาที่จอดรถในบ้าน หรือในที่ทำงานหรือไม่ คุณแก้ปัญหาลike อย่างไร ประสบการณ์เกี่ยวกับการจอดรถของคุณ มีอย่างไรบ้าง

26

คุณเคยขับรถตามดูรถที่คุณชอบบนถนนหรือไม่ หรือคุณชอบขับรถดูรถที่จอดขายในโชว์รูม และเดินทักถามมากกว่า

27

คุณมีเต็นท์ขายรถ ที่คุณรู้จักเจ้าของดีหรือไม่ เพราะอะไร

ปรัชญา อารมณ์ และอุดมการณ์ในชีวิต

1

คุณคิดว่า ชีวิตของคุณทุกๆ วัน คุณมีความสุขดี หรือบางวันที่คุณมีอาการเศร้า อยู่บ้าง เป็นเพราะอะไรที่เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้อารมณ์ของคุณแปรปรวนเสมอๆ

2

ในวัยที่สูงขึ้นของคุณ คุณได้ฝึกให้มีทักษะใหม่ๆ ที่ทันสมัยทันเหตุการณ์หรือไม่ เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ ใช้บัตร ATM ใช้โทรศัพท์มือถือ ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่มีแผงหน้าปัดมากมาย

3

คุณมีลักษณะอะไรที่คุณคิดว่าไม่ค่อยพอใจเท่าไรในตัวคุณ

4

คุณคิดว่าในชีวิตของคุณ คุณจัดว่าเป็นคนโชคดียังหนึ่งเพราะอะไร

5

คุณอารมณ์เสื่อง่าย และโมโหง่ายหรือไม่ คุณใช้วาจา คำพูดรุนแรงจนเกินเหตุ บ่อยหรือไม่ หรือคุณเป็นคนเก็บอารมณ์ได้ดี หรือคุณเป็นคนที่ต้องใช้กำลังรุนแรง ทำลายข้าวของหรือทำร้ายคนที่อยู่ใกล้ คุณเสียใจกับการกระทำของคุณหรือพยายามแก้ไขหรือไม่

6

คุณมักเสียอารมณ์กับเรื่องอะไรเป็นหลักหรือเสียอารมณ์กับเรื่องต่างๆ ได้อยู่เรื่อย กับใครก็ได้ไปเรื่อย ๆ เพราะอะไร

7

คุณเป็นคนมีลางสังหรณ์ที่แม่นหรือไม่ คุณเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับลางสังหรณ์ บ้างหรือไม่ เมื่อไร เรื่องอะไร

8

คุณเคยเสียใจ สะเทือนใจจนน้ำตาไหลหรือร้องไห้บ้างหรือไม่ เรื่องอะไร เมื่อไร มีใครเห็นคุณร้องไห้หรือไม่

9

เวลาคุณมีเรื่องกระทบกระเทือนใจมากๆ กลุ้มใจมากๆ คุณมีทางออกอย่างไร

10

เวลาที่คุณป่วยไข้ ไม่สบาย คุณจะมีอารมณ์อย่างไร คุณอยากให้มีคนมาดูแลเอาใจใส่ คุณอยากให้ใครดูแล หรืออยากอยู่คนเดียวเงียบๆ และดูแลตนเอง

11

คุณมีความกลัวโรงพยาบาล หมอ หมอฟัน เข็มฉีดยา เจาะเลือด หรืออะไรบ้าง คุณรู้สึกอย่างไรเวลาต้องไปพบแพทย์หรือรับการรักษา

12

คุณจัดว่าตนเองเป็นคนอารมณ์แบบไหน แจ่มใส เปิดเผย สดชื่น มีความสุข น่าสนใจ พุดไฟเราะ หรือเจ้าทุกข์ เงียบขรึม เก็บตัว จุนเจียว จุกจิก จู้จี้ จับผิดคนอื่น ๆ ชีบ้น เอาใจยาก ชีโมโห โมโหร้าย ปากจืด เสียงดัง เพราะอะไร

13

คุณเป็นคนพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม คุณโมโหร้าย แต่คุณเป็นคนปากกับใจตรงกัน หรือคุณอ้อมค้อมเก็บไว้พูดทีหลัง หรือไม่พูดเพราะไม่อยากสร้างปัญหาให้คนไม่ชอบคุณ

14

คุณเป็นคนขยันหรือขี้เกียจ ระดับใด เพราะอะไร ความขยันและขี้เกียจมีผลอย่างไรกับชีวิตคุณบ้าง เช่น ชีวิตส่วนตัว การงาน ความสำเร็จ และสังคม

15

คุณถือว่าเป็นคนที่มีความอดทน หรือไม่มีความอดทน ในเรื่องอะไรบ้าง

16

คุณคิดว่า คุณเป็นคนอิจฉาหรือชอบเชิดชูคนอื่น

17

คุณคิดว่าในลักษณะต่างๆ ที่คุณเป็น เป็นลักษณะประจำของครอบครัวหรือไม่ คุณมีลักษณะเหมือนใครคนอื่นในครอบครัวบ้าง เช่น สะเป็ดลออ เอาแต่ใจตัวเอง ปากไว สุขุม หรืออื่นๆ

18

มีพฤติกรรมของคนอื่นอะไรบ้างที่คุณทนไม่ได้เลย

19

คุณคิดว่า คุณเป็นคน que เข้ากับใครๆ ก็ได้ง่ายหรือใครๆ ก็เข้ากับคุณได้ง่าย

20

มีลักษณะทางบุคลิกของผู้อื่นที่คุณชอบและอยากให้ตนเองเป็นเช่นนั้นบ้างหรือไม่
เช่น ลักษณะอะไร ของใคร เพราะอะไร

21

คุณคิดว่าวิธีการใช้ชีวิตของคุณ ดูเหมือนกับคุณเตรียมเพื่ออนาคตอยู่ตลอด หรือ
คุณอยู่กับปัจจุบันหรืออยู่กับอดีตมากเกินไป ทำไมคุณคิดเช่นนั้น

22

มีใครบ้างที่คุณนิยมและเชิดชู

23

คุณชอบอยู่ลำพังคนเดียว หรือชอบอยู่กับคนมากมาย

24

คุณคิดว่าคุณมีปรัชญาชีวิตแบบไหน

25

คุณเชื่อในกฎแห่งกรรมหรือไม่ คุณเชื่อในอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรบ้าง คุณ
สวดมนต์ไปวัดบ่อยเท่าไร

26

คุณเคยทำบุญครั้งใหญ่อะไรบ้าง คุณชอบทำบุญแบบไหน เช่น กับโรงพยาบาล
กับวัด กับสาธารณประโยชน์ หรือเข้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาบูชา

27

คุณเชื่อโชคลางของขลังหรือไม่ คุณมีเครื่องรางของขลังที่คุณนับถือและมีความมากมาย
อะไรบ้าง ได้มาอย่างไร มีมูลค่าเท่าใด

28

คุณคิดว่าคุณอยู่กับความจริงเสมอ หรือคุณเป็นคนช่างฝันมีอะไรที่คุณฝันไว้และเป็นความจริงบ้าง

29

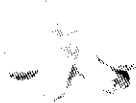
ในชีวิตของคุณมีใครบ้าง คุณไวใจ เชื่อถืออย่างสนิทใจมากๆ ที่คุณเปิดเผยความรู้สึกดีๆ ของคุณ เล่าความจริงของคุณให้ฟังบ้าง

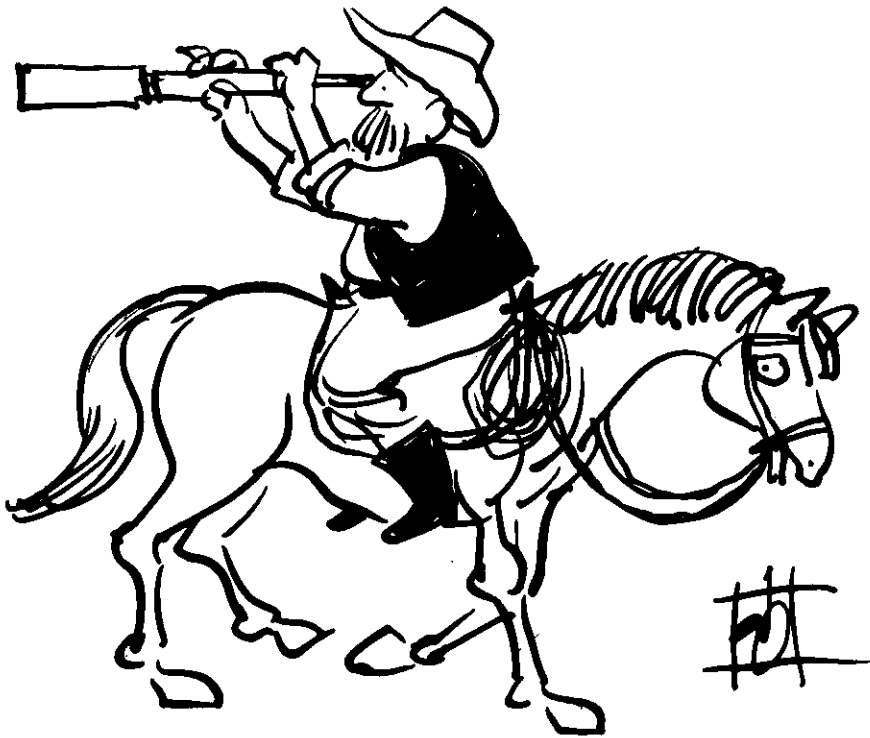
30

ในคราวที่ชีวิตของคุณมีปัญหามากที่สุด มีใครบ้างที่เข้ามาช่วยเหลือ หรือเข้ามารับรู้ เป็นเพื่อนยามยากของคุณ หรือคุณได้เคยเป็นผู้ช่วยเหลือให้กับใครบ้าง เมื่อเขาลำบาก คุณตอบแทนคนที่เคยช่วยคุณอย่างเต็มที่ด้วยวิธีใด หรือคนที่คุณเคยช่วยตอบแทนความดีของคุณอย่างไร

31

คุณคิดว่าชีวิตของคุณจัดได้ว่าเป็นชีวิตที่มีความสุขทางกายหรือทางใจมากหรือมีความทุกข์ทางกายหรือทางใจมากกว่ากัน เพราะอะไร เพราะเหตุการณ์ภายนอกหรือเพราะตัวคุณเอง

เมื่อมองย้อนหลัง

1

คุณคิดว่า ชีวิตของคุณมีช่วงที่ดีมีความสุขมากที่สุดคือช่วงไหน มีเหตุการณ์อะไรบ้าง
คุณอยู่ที่ไหน ทำอะไร เพราะใครบ้างมาเกี่ยวข้อง

2

วันไหนที่มีความสำคัญต่อชีวิตของคุณมากที่สุด เพราะอะไร

3

คุณคิดว่าคนอื่นคิดถึงคุณอย่างไร ความคิดของเขาแตกต่างจากการประเมินตัว
คุณเองหรือไม่อย่างไร

4

ในชีวิตคุณ คุณเคยทำอะไรที่คุณคิดว่าเป็นสิ่งที่ยากที่สุดที่คุณต้องทำ ทำแล้วคุณรู้สึกดีใจ หรือเสียใจอย่างไร

5

เหตุการณ์ใดในชีวิตที่ทำให้คุณโกรธและผิดหวังที่สุดและครั้งไหนที่ทำให้คุณเป็นสุขที่สุด

6

คุณเคยรู้สึกว่าคุณได้มาถึงจุดที่คุณสมหวังดังที่ใฝ่ฝันไว้ว่าคุณโชคดี คุณสำเร็จในการดำเนินชีวิตคุณมาถึงจุดสูงสุดของชีวิตแล้ว นั่นคือเหตุการณ์อะไร เมื่อไร คุณได้เคยบอกใครถึงความรู้สึกนั้นหรือไม่

7

คุณเคยไปงานศพของใครที่ทำให้คุณเสียใจที่สุด ที่เป็นการสูญเสียครั้งสำคัญที่สุดของชีวิตครั้งแรกและครั้งอื่นๆ

8

ในชีวิตของคุณ คุณเคยรู้สึกว่าคุณต้องข่มใจหรือจำใจต้องทำบางสิ่งบางอย่าง เพราะเป็นหน้าที่และภาระรับผิดชอบของผู้ใหญ่ ครั้งนั้นเป็นโอกาสอะไร คุณต้องข่มอารมณ์ ควบคุมสถานการณ์เพราะคุณต้องนึกถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา และคุณต้องรับผิดชอบต่อความรู้สึกของคนอื่นด้วย คุณมีความรู้สึกนี้ตั้งแต่เมื่ออายุเท่าไร

9

คุณเคยตั้งเป้าหมายในชีวิตอย่างไร คุณบรรลุเป้าหมายนั้นแล้วหรือยัง มีเป้าหมายใหม่ได้เรื่อยๆ มีอะไรบ้าง

10

คุณคิดว่าลึกลับๆ แล้วคุณเป็นคนคนเดิมตั้งแต่สมัยที่คุณเป็นเด็กและยังเป็นอย่างนั้นอยู่จนปัจจุบัน เพราะอะไร

11

คุณนึกได้หรือไม่ว่าครอบครัวของคุณเริ่มต้นมาจากไหน ดำเนินไปอย่างไร และจะดำเนินต่อไปในทิศทางใด คุณมีความพอใจหรือไม่

12

อะไรเป็นสิ่งที่คุณคิดว่า เป็นการกระทำผิดอย่างร้ายแรงที่สุดในชีวิตของคุณ การทำผิดร้ายแรงต่อใคร ต่อตัวคุณเอง หรือต่อผู้อื่น

13

คุณเคยมีประสบการณ์ที่เป็นปัญหาที่ร้ายแรงทางด้านสุขภาพหรือไม่

14

ถ้าคุณสามารถเปลี่ยนอะไรอะไรในชีวิตของคุณได้ คุณจะเปลี่ยนอะไรเป็นสิ่งแรก

15

คุณชอบอะไรเกี่ยวกับตัวคุณเองมากที่สุด คุณชอบอะไรเกี่ยวกับครอบครัวของคุณมากที่สุด

16

มีอะไรบ้างที่คุณคิดว่า คุณน่าจะทำได้แต่ไม่ได้ทำ คุณคิดว่ามันสายเกินไปที่จะทำในขณะนั้นได้หรือไม่

17

ถ้าคุณคิดว่าคุณสามารถจะบันดาลให้ชีวิตคุณมีเวลาอีกมากมาย คุณจะใช้เวลานั้นทำอะไร

18

ถ้าคุณคิดว่า คุณเลือกเกิดได้ คุณเลือกเกิดเป็นใคร เป็นอะไร เพราะอะไร

19

ถ้าคุณคิดว่ายังใช้ชีวิตได้ยังไม่เต็มที่ทุกอย่าง คุณอยากได้มีอะไรที่เพิ่มขึ้น เช่น ความรัก เวลา อิสรภาพ เพื่อน ความสงบ ปัญญา ความศรัทธา กำลังใจ หรืออะไร

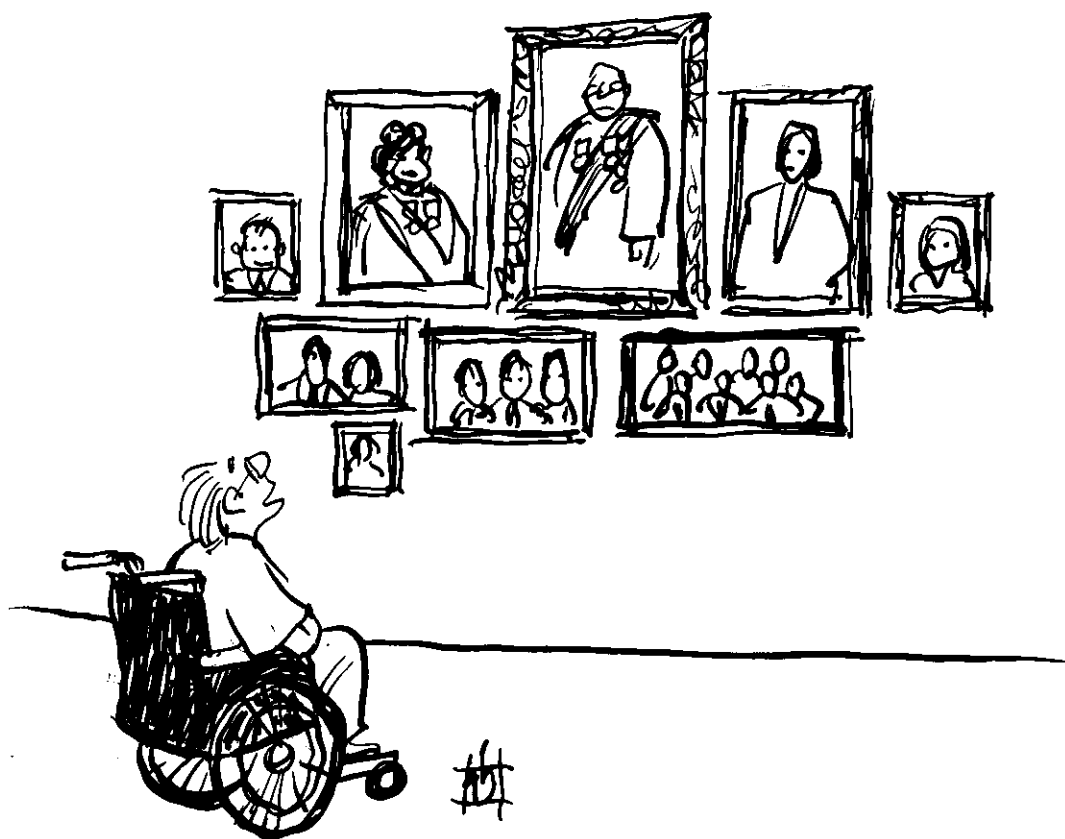
20

ในชีวิตคุณ คุณคิดว่าได้ซื้ออะไรที่คุณคิดว่า ถูกต้องและคุ้มค่าอย่างยิ่ง และคุณเคยซื้ออะไรที่ไม่เข้าท่าและไร้ค่าที่สุด

21

ในชีวิตคุณ คุณเคยมีใครบ้างที่คุณรัก และได้ทุ่มเทกาย ใจ เสียสละที่พยายามตั้งใจให้เขานั้นมีความสุขที่สุด คุณได้ทำอย่างเต็มที่หรือไม่ เพราะอะไร

ในส่วนลึกของจิตใจ

1

คุณมีศรัทธาเชื่อถือใครอย่างสูงที่สุดในชีวิต

2

คุณมีเพื่อนแท้จริงกี่คน

3

คุณมีใครที่คุณอิจฉาบ้าง เพราะอะไร

4

คุณคิดว่าชีวิตของคุณน่าพอใจได้ระยะหนึ่ง เพราะคุณได้ทำอะไร หรือเพราะอะไร

5

คุณอยากให้งานศพของคุณเป็นอย่างไร เผา หรือฝัง หรือกระดูกไปลอยที่ใด คุณชอบให้งานของคุณเป็นลักษณะอย่างไร

6

คุณคิดว่าคนในครอบครัวได้ให้อะไรกับคุณที่มีค่าต่อจิตใจ ต่อความสุขในชีวิตของคุณบ้าง

7

มีใครที่คุณยังถือโกรธอยู่ แต่ขณะนี้อยากจะบอกอะไรกับคนเหล่านั้นแต่คุณยังไม่มีโอกาสบ้าง

8

คุณคิดว่าคุณสามารถทำหน้าที่ลูก พี่/น้อง สามเณร/ภรรยา พ่อ/แม่ อย่างเต็มที่ ไม่ขาดตกบกพร่อง หรือไม่ เพราะอะไร ถ้าทำได้อยากทำหน้าที่อะไรมากที่สุด

9

นอกเสียจากลูกของคุณ คุณคิดว่าคุณสามารถทำในสิ่งที่เหมือนให้ชีวิตใหม่ ให้อาคตใหม่กับใครอีกบ้าง เพราะอะไร

10

คุณคิดว่าอะไรเป็นความภูมิใจที่คุณถือเป็นรางวัลที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของคุณ

11

โอกาสที่เป็นสิ่งที่เป็นมงคลสูงสุดของชีวิตของคุณคืออะไร

12

ในชีวิตของคุณ คุณเคยฆ่า หรือหัวเราะกับอะไรที่คุณหัวเราะได้อย่างเต็มที่ กับความรู้สึกเป็นสุขที่สุด มีใครเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง

13

คุณคิดว่ามีคนที่คนที่ช่วยให้ชีวิตของคุณ มีความสะดวกสบาย มีรสชาติ มีความหมาย มีค่ามากที่สุด

14

ในชีวิตของคุณ คุณเคยรักใคร่มากที่สุด โดยไม่หวังอะไรตอบแทนเลย สักกี่คน

15

คุณสามารถเขียนถึงความสำเร็จสำคัญในชีวิตของคุณ ตั้งแต่เป็นผู้ใหญ่ ได้สักกี่ข้อ

16

คุณคิดว่า คุณอยากจะฝากข้อความอะไรสั้นๆ เพียงประโยคเดียวไว้เตือนใจลูกหลานรุ่นต่อๆ ไปของคุณว่าอะไร

ขอกราบขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่ได้ร่วมรับรู้ และแบ่งเบาความทุกข์ของครอบครัว เราที่ต้องสูญเสีย คุณทรงฉลวย วรกิจโกศาทร ท่านได้กรุณาไปเยี่ยมไข้ทั้งที่โรงพยาบาล และที่บ้าน ร่วมแสดงความเสียใจ ส่งพวงหรีด มอบเงินร่วมทำบุญ และกรุณาให้เกียรติ ไปในงานสวดพระอภิธรรมศพ นับตั้งแต่วันรดน้ำศพ จนกระทั่งวันพระราชทานเพลิงศพ

ความกรุณา และน้ำใจอันงดงามของทุกท่านในครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวของเราซาบซึ้งใจ และจะจารึกจดจำไว้ตลอดไป หากแม้คุณทรงฉลวย วรกิจโกศาทร จะยังทราบโดยญาติพิเศษวิถีใดก็ตาม ก็คงมีแต่ความปลื้มปิติ โสมนัสอย่างยิ่ง หากมีข้อบกพร่องประการใด ขอกราบอภัยมา ณ โอกาสนี้

ด้วยอานุภาพ แห่งพระศรีรัตนตรัย และด้วยอำนาจแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ขอได้โปรดดลบันดาลประทานพรแด่ทุกท่าน พร้อมทั้งครอบครัวประสบความสุข ความเจริญ ถึงพร้อมด้วยจตุรพิธพรชัย มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ แข็งแรง ประสงค์สิ่งใด ขอให้สัมฤทธิ์ผลในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ

กราบขอบพระคุณ

พ.ต.ท. ประเสริฐ วรกิจโกศาทร

พล.ต. เฉลิมศักดิ์ - รศ. พญ. คุณหญิงพุดฉิมพรณี วรกิจโกศาทร

พล.ต. สันติสุข - พ.อ.หญิง สุดาวดี วรกิจโกศาทร

รศ. ดร. ชมภูศักดิ์ - พ.อ.หญิง จตุพร พูลเกษ

นายมิเชล - นางพิศพิไล เทสตาร์ต

รศ. ดร. สายฤดี วรกิจโกศาทร

รายนามผู้บังคับบัญชา หน่วยราชการ หน่วยงาน และญาติมิตร
ที่กรุณาจัดพวงหรีดเคารพศพ
และมอบเงินร่วมในการบำเพ็ญกุศลให้กับนางทรงฉนวน วรกิจโกศาทร

คุณกนกพร-จารึก อนุพงศ์
คุณกนกศักดิ์-ภารดี ปรงเจริญกิจ
พลโท กนิษฐ์-ไชเพียร วาสสิศิริ
พลตรี กมล-ชูศรี แสนอิสระ
กรมกิจการพลเรือนทหารบก
กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์
กรมทหารราบที่ 9
กรมยุทธการทหาร
คุณกรรณิการ์ สติรธัญญ์ (อ่า)
พันเอก กฤษฎา ดวงอุไร
คุณกฤษฎา ฉายแสง
กลุ่มนักธุรกิจอิสระ
กองกำลังทหารพราน กองทัพภาคที่ 1
กองกำลังพล กองทัพภาคที่ 1
กองทัพภาคที่ 1
กองบริการกรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
กองพลตบัณฐิกกองทัพภาคที่ 1
กองพลวิทยวิทยา รพ.ร. 6
กองพลทหารราบที่ 11
กองพลทหารราบที่ 9
กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
กองและภาควิชาการเวชศาสตร์ โรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า
กองอายุรกรรมและมูลนิธิเพื่อกองอายุรกรรม รพ.ร. 6
คุณกัมพล กลิ่นสุคนธ์ และครอบครัว
พลตรี กัมพล วิทยาสารณบุตร
คุณกาญจนา ตั้งชลทิพย์
คุณกาญจนา สายสิริพร
คุณกาญจนา ตนาพงษ์พิพิธ
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
ก้านนพวงศ์-ทองใบ ชูสว่าง และครอบครัว

กำลังพลค่ายทหารพรานเขาแก้ว (จุใจม)
พันเอก กิจจา ไตลังคะ และครอบครัว
พลตรี กิตติ-ปานทิพย์ พลชัย
พลเอก กิตติศักดิ์-บวรพรรณ รัฐประเสริฐ
พลเอก เกรียงไกร-นงคราญ เจริญศิริ
คุณเกษม โตชนะโกศา
พันโท เกียรติศักดิ์ แก้วอัน
เกื้อกูลโกษา จว.ฉช.
คุณแก้ว วิบูลย์กิจวรกุล
ศาสตราจารย์ ดร. โกเมน ภทรมิรมย์ และครอบครัว
คุณโกสุม ปิ่นทิต และครอบครัว
ดร. โกวิท วรพิพัฒน์
พันเอก โกวิท-พันเอกหญิง พันทิพย์ รักษาเสรี
พลโท โกวิท-เพ็ญศรี พัฒนพาน สมานิกวุฒิสภา
พลตรี ไกรศักดิ์ ประเสริฐวงศ์
คุณไกรสิทธิ์-จินดา และสิ้น นาคประเสริฐ
คุณจรงค์ศักดิ์ วันรัตน์เศรษฐ
คุณชนิษฐา (Tece)
คุณขวัญชัย-เรณู ฉายวัฒน์
ข้าราชการ กองยุทธการ กองทัพภาคที่ 1
ข้าราชการ กองพลทหารราบที่ 9
ข้าราชการ กองวิจัยฯ กบ.ทบ.
ข้าราชการ ผกบ.ศปก.ทบ.
ข้าราชการ บก.พล.ร. 11
ข้าราชการ พล.ร. 2 รอ.
ข้าราชการ มณฑลทหารบกที่ 14
ข้าราชการ ร้อย บก.พล.ร. 11
ข้าราชการกรมทหารพรานที่ 12
ข้าราชการกองส่งกำลัง กบ.ทบ.
ข้าราชการกองพลทหารราบที่ 11 และครอบครัว
ข้าราชการตอนการบิน ทบ. 1
คุณเกษม-สุดใจ วิรมิต

คณบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา
คณะกรรมการกัญชพินสารคาม
คณะข้าราชการ ร.111 และครอบครัว
คณะข้าราชการ ร.111 พัน 1 และครอบครัว
คณะข้าราชการ ร.111 พัน 2 และครอบครัว
คณะข้าราชการ ร.112 และครอบครัว
คณะข้าราชการ ร.29 พัน 3 และครอบครัว
คณะข้าราชการกองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
คณะครู นักเรียน โรงเรียนวัดดอนทอง จังหวัด
ฉะเชิงเทรา
คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ
คณะข้าราชการกองพันทหารช่างที่ 9
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล
ครอบครัว “ภาไชย” และครอบครัว รัตนดิลก ณ ภูเก็ต
ครอบครัว จิตต์ธรรม
ครอบครัว จิตตานิชัย
ครอบครัว บวรรัตนารักษ์
ครอบครัว ศรีสินทร
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เทพนม-ชยะพร เมืองแมน
พลเอก คำรณ กาญจนาคม
วทส.บก. ทหาร
คุณเจด็จ-จันทร์ชนา อินสว่าง อธิบดีกรมการพัฒนา
ชุมชน
จปร. 16
จปร. ปี 82
พลเอก จรวัย-นิตยา วงศ์สายันท์
พลโท จิรศักดิ์-งามตา พรหมไพบรณ
คุณจุจรศรี ตั้งคงจิตร
คุณจรรยา แท้เจริญ
คุณจามจุรี สิทธิวรรณรักษ์
คุณจารึก-กนกพร อนุพงษ์ ผู้อำนวยการสำนัก
ทางหลวงที่ 3
พลโท จารุภัทร-แพทย์หญิงสุรภี เรืองสุวรรณ
คุณจำนงค์-สุวิชา พูลเกษ

ดร. จำลอง อติกุล
สจ. จิตติน-ศรีนวล ตั้งกงพานิช อบจ. จังหวัด
ฉะเชิงเทรา
คุณจิตรพรรณ ภูษาภักดีวิทย์
คุณจินตนา ชนนิชาพร (ลูกเสือ ทำเตียน)
คุณจินตนา สุขสถิตย์
พลโท จิระพงศ์-บุญเสริม วรรณรัตน์
พลตรี จิโรจน์ สายหรั่ง
คุณจุ้ย ศิริรักษ์
เจ เอส แอล บจก.
พลโท เจริญ-ประกาศิ์ เบญจาทิกุล
คุณเจริญ-คุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี
เจ้ากรมการสัตว์ทหารบกและภริยา
เจ้าหน้าที่ห้อง LAB โรงพยาบาลเจ้าพระยา
พลเอก ฉลอง-พันเอกหญิง ผุสดี โชติกะคาม
พลตรี ฉัตรเฉลิมพล-พรรณนิภา บุญกุล
พลตรี ฉัตรชัย-พรทิพา ถาวรบุตร
คุณฉัตรศิริ ไทยวัฒน์
รองศาสตราจารย์เฉลิมชัย-จินตนา ชัยกิตติภรณ์
พลตรี เฉลิมศักดิ์-รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง
พุทธิพรณี วรกิจโกศาทร และลูก ปาล-เปรม
คุณ ช.ณัฐ-แพทย์หญิงนุสรโรจน์ เพ็ชฌุไพศิษฐ์
ชมรมกอล์ฟหลุม 8
ชมรมกีฬาทางน้ำแปดริ้ว คุณสินชัย ผดุงเจริญ
ชมรมเทพีรินทร์ 04-06
ชมรมชวนชมภาคตะวันออก และสวนทิมอรุณ
ชมรมดนตรีไทย ส.นพท.วพม.
ชมรมไทยอาสาสมัคร
ชมรมนิสิตเก่า ม.เกษตรศาสตร์ จว.ฉช.
ชมรมลูกเสือชาวบ้าน พนมสารคาม
ชมรมวิทยากรความมั่นคงแห่งชาติ
สภาลูกเสือชาวบ้าน กรุงเทพมหานคร
นายแพทย์ขจรศักดิ์-จุไรรัตน์ ชิวพฤษ
คุณชรินทร์ สกุลพรวิเศษ
คุณชลินดา พงษ์สุวรรณ
คุณชัย ราชวัตร
คุณชัย วีระธนาบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยทิพย์-พันเอกหญิง ศิริรัตนา
วนิชานนท์

คุณชัยยุทธ บุญญานิตย์

ดร. ไชยวัฒน์ คำชู

พันเอก ชัยวัฒน์-จงจิต สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

พลโท ชัยสิทธิ์ ชินวัตร และภริยา

พันโท ขาญชัย ยศสุนทร

คุณชาญศักดิ์ มนต์อ่อน

คุณชาติชาย ภูริโกโคย

พันเอก ขาย-ดาร์ณี คำวงษา

พันเอก ขายชาญ ชาญยุทธ

ชมรมเบตมินตันพุทธโสธร

พันเอก ขาสี-ลัดดาวัลย์ ไวยสุรสิงห์

คุณชำนาญ ใจกริม

พันโท ชิตสิริรงค์-ณิชาพันธ์ สุขเกษตร ผบ.ช. พัน 2
รอ.

ชินวัตรเฟชั่นแฮสส์ หจก.

ชีวิตและสิ่งแวดล้อม บจก.

คุณเชวิน-นิภา สุทธิสุวรรณ และครอบครัว

พลตรี ชุมแสง-พันเอกหญิงดวงพร สวัสดิสงคราม

พันเอก ชูชาติ-บุญหล่อ บุณศิริ

คุณชูศักดิ์ วิศนุคำรณ

พลตรี ชูศิลป์-สุรีย์พร คุณาไทย

พลเอก เชษฐา-คุณหญิงอรรณฐา ฐานะจาโร

เชรเวกซ์ บจก.

คุณฐานันท์-เกษมสันต์ ฤทธิกล้า

พลอากาศโท ณพฤษก์-จงพิศ มั่นตะจิตร

พลโท ณรงค์ เจริญฤทธิ์

พลตรี ณรงค์ นิลวาท

พลโท ณรงค์ เหง้าพรหมมินทร์

คุณณัฐพล-สุมาลี วิจิตรเสถียร

คุณณัฐวุฒิ จันทร์อุ่น

พลตรี ดนัย เงินโสภา

คุณดวงแข บริบูรณ์

คุณดวงถวิล เจริญภักดี

คุณดา (เพื่อนพี่ออด)

คุณดารณี ลิ้มปอมร

นายแพทย์ดำรง-ทัศน์ย์ หาดทรายทอง

พันตรี ดำรงค์ วิชิต

คุณดิเรก เกิดหนูวงศ์

พลตรี ดิเรก-อาจริย์ ยวดลาด

คุณติลก-ศิริลักษณ์ ณ ถลาง

คุณดุริยางค์-อัญชลี วรางค์รัตน์

ไดมอนต์ (1992) บจก.

อาโน-นิภา เตอนาต้ายัด

พันเอก ต่อศักดิ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

คุณเต็ม-ต้อย-ตัว

เตรียมทหารรุ่น 5

เตรียมทหารรุ่น 5 และ จปร. 16

พลตรี ไดมร-สุนิรัตน์ กิตติโสภณ

โตโยต้าอะเซิงเทรราช บจก.

พลโท เอกกิจ-บุญเอื้อ นิตติชัย

คุณทองศักดิ์ จามิภรณ์

คุณทรงชัย-เสาวนีย์ รัตนสุบรรณ

นายแพทย์ทรงชัย-แพทย์หญิงวรรณ ศรีโรจนกุล

คุณทองใบ เพ็ชรพาริ

คุณทรงศักดิ์-ชไมพร ศรีจินดา

พลเรือเอก ทรงสิทธิ์-นิตรา กิตติพิรัช

พันเอกหญิง ทรรคนีย์ วุฒินิชย์

พันเอก ทวนชัย-ปราณี พันธุ์เพิ่มศิริ

คุณทวีชัย กิจเจริญ

นาวาเอก ทวีชัย บุญอนันต์

พลโท ทวีป-สุกัญญา จันทรโรจน์

พลเอก ทวีป-คุณหญิงพรรณิ สุวรรณสิงห์

นาวาเอก ทวีวุฒิ พงศ์พิพัฒน์-นาวาเอก ชัยณรงค์

เจริญรักษ์ วทร. 31

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวีศักดิ์ เศวตเศรณี

พลโท ทวีศักดิ์-เนตรนารี หนูนภักดี

ท่านมหาเฉลิม (เจ้าอาวาสวัดแจ้ง อำเภอบางคล้า
จังหวัดฉะเชิงเทรา)

คุณทินดา จาริกประสพโชค + Bruno Bex

ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทิพย์ ศรีไพศาล

เทคนิคการแพทย์ รุ่น 13

คุณเยาวลักษณ์-น้ำเป็ก และครอบครัว

คุณเทวี เกษตรสุวรรณ

คุณเทียม เผ่าบรรจง

ไทยเครื่องสยาม บจก.

ไทยไอซูก้า บจก.

คุณธรรณ์ ทับแท่น

ชนกิตติวัฒน์ บจก.

นาวาอากาศเอก ธนดิษฐ์ ศรีพระยา และภริยา

พันเอก ธนเรศน์-ธงฉัตร ประกอบทรัพย์

ธนาคารกรุงไทย บมจ. สาขาสามยอด

ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาฉะเชิงเทรา

ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)

ธนาคารไทยธนาคาร บจก. (มหาชน)

พลตรี ธน ศรียากุล

คุณธนศักดิ์ คุณทรัพย์พันธ์

พลเอก ธรรมบุญ กุลประดิษฐ์

คุณรัช วนิชยกุล

คุณรัชชัย-บุษบา เทียนทองทิพย์

คุณธัมมา-ปราณี อารีราษฎร์

คุณธาดาพันธ์ หิริณเกษ (ตุ้มหาชัย)

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงธารทิพย์ ประณทนรพาล

คุณธรรมา-เย็นจิตต์ แซ่เป้ (ฮงวัดอุโบราณ)

คุณนงลักษณ์ (ติ่ม)

คุณนที วีระโรจนพงษ์

นที แอนด์ แอสโซซิเอท บจก.

พันเอก นพดล-พันเอกหญิง ทัดทอง เจริญพร

คุณนภาพร เครือทอง

พันเอก นฤดม-จารุณี เทียนใส

คุณหญิงนวลแข บัวจรรูญ

นายแพทย์นันทศักดิ์-แพทย์หญิงสมัญชา ทิศาวิภาต

แพทย์หญิงนันทา อ่วมกุล (สรณารักษ์)

คุณน้าอัน

นิติบุคคล อาคารชุด รัตนโกสินทร์วิว แมนชั่น

นิธิพันธ์ นิธิประภา มข.

พลเอก นิพนธ์-คุณหญิงสุมาลี ภาวัญญิตย์

พลตรี นิพนธ์-วรางคณา วีระพงษ์

คุณนิยมชัย-สุจิน ชัยวัฒน์

คุณไพบร กัลยาณคุปต์

คุณบรรเจิด สุดกั้ววาล

คุณบัญชา สนธิเยี่ยม วทร. 31

นายแพทย์บัณฑิต จินตนาปราโมทย์

คุณลุงอรรด-ป้าใหญ่ วิสูตรโยธาภิบาล

บ้านศิลปะ บจก.

พันโท บำเพ็ญ คชวัฒน์

คุณบุญเกียรติ-ทิพภรณ์ โชควัฒนา

ดร. บุญคง-อรพรรณ หันจางสิทธิ์

คุณบุญชัย-ลัดดา โชควัฒนา

บุญชูอะไหล่กล จังหวัดฉะเชิงเทรา

คุณบุญนาถ สติตานนท์

คุณบุญมา ยอดโสวรรณ

คุณบุญยง ทรัพย์มีเพียร

พลเอก บุญรอด-ชลทิพย์ สมทัศน์

ดร. บุญเลิศ ไพรินทร์ วุฒิสมาชิก จังหวัดฉะเชิงเทรา

พลเอก บุญเลิศ-ธิดา แก้วประสิทธิ์

ศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ-ฉวีวรรณ เลี้ยวประไพ

คุณบุญสง เปี่ยมทองคำ

คุณบุญยสิทธิ์ โชควัฒนา

คุณบุรินทร์ เนาว์พงษ์ไทย

พลโท บุรี มนต์ไทรเวศย์

คุณบุญ และอ่อง เมฆวัฒนา

ดร. เบญจา ยอดดำเนิน แอ็คติก

พันโท ปกรณ์ วิโรจน์กุลกิจ

คุณปนัดดา เลิศล้ำอำไพ

พันเอก ปมูช อุทัยฉาย

พันโท ประจัญ คำแดง

พลตรี ประจัญ การสุทธิ์ ผบ.ขกท.

คุณประดิษฐา จงวัฒนา

พลตรี ประดิษฐ์-พันโทหญิง ณอ่อน ดวงจรัส

คุณประดิษฐ์ ลิ้มปัวณศิริ

คุณประดิษฐ์-อานนท์ เจริญรุ่งเรือง

คุณประทักษ์ พิทยานุกุล

คุณประเทือง เจียสกุล

คุณประภัสสร สุทธิวานิชยะกุล

คุณหญิงประภา ธรรมศิริ

คุณประภา วันศิริ-สุทธิพงศ์ ลิ้มศิลา

อาจารย์ประภาศรี เดิมวิชชากร

พันเอก ประภาส-นงคราญ ภัทรนาวิน

คุณประมว-จุฑามาศ เทพชัยศรี

พันตำรวจโท ประมว-วิมล สายเสงห์

พลเอก ประมณฑ์-พลตรีหญิง คุณหญิงพวงเพ็ญ
ผลาสินธุ์

พันเอก ประยุทธ์-นราพร จันทรโอชา

พลโท ประวิตร วงศ์สุวรรณ

คุณประสาน-จงกลนี เรืองกาญจนเศรษฐ์

พลโท ประสาท-แมนมาศ เปอรุณ

พันเอก ประสารโชค-เสาวภา ชูระนุติ

พลตรี ประสิทธิ์ เวชสุวรรณ

ดร. ประเสริฐ-สุจิตรา ลือพันธ์

พันเอก ประเสริฐ พิบูลย์วงศ์

พันโท ปราการ-ดวงแข ปทะวานิช

คุณปราโมท ชูทับทิม

พลโท ปราโมทย์-พัชรภรณ์ จำนวงศ์

ดร. ปราโมทย์ ทองกระจาย

ดร. ปราโมทย์ ประสาทกุล

คุณปริพันธ์-จำนัลย์ หนุนภักดี

คุณปรีชา ธาณรัตน์

พลเอก ปรีชา-คุณหญิงวนิดา สุวณะศรี

คุณปรียากมล ศิริวรรณ

คุณปัทมา ศรี

พันตำรวจเอก ปิยะรัตน์-ศิลา กลิ่นพันธุ์

พลตรี ปิยะศักดิ์ เทศบุตร ผอ.สว.พ.ก.ทหาร

คุณปิยุ (รวิวรรณ อุปถัมภาดร)

คุณผกายมาศ ปิณฑิษ

ผบ.จทบ.พ.บ. และข้าราชการ

ผบ.ทบ. และคุณหญิง

ผบ. พัน รุ่ง 25

ดร. บดินทร์-ดร. ผุสดี ตามไท

ผู้อำนวยการกองกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้อำนวยการสถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบก

แผนกพยาบาลอายุรกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

แผนกห้องปฏิบัติการและวิจัย กองสนับสนุน ววม.

ฝ่ายการตลาด โรงพยาบาลเจ้าพระยา

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเจ้าพระยา

พลโท พงษ์เทพ-ปริดา เทศประทีป

คุณพงษ์รัตน์ เลาทองดี

พันตรี พงษ์ศักดิ์-วัลลภา ศิลพิพัฒน์

พลตรี พงษ์ศักดิ์-ภรณ์ เอกบรรณสิงห์

พันโท พงษ์สวัสดิ์-พันโทหญิง สาวิตรี พรรณจิตต์

คุณพรชัย เต็มทรัพย์สิน

พลโท พรชัย-จุไรวรรณ เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา

ศาสตราจารย์ ดร. พรชัย-ดร. อรพรรณ มาตังคสมบัติ

พระธรรมราชานุวัตร

พระราชมงคลวุฒาจารย์ วัดโสธร

พระศรีวิฑูราภรณ์

พลตรี นิพันธ์-บุหพันธ์ ทองกลีบ

คุณพัชรีย์ เทียนทองทิพย์ และครอบครัว

พลเอก พัฒตะนะ พุธานานนท์

คุณพันทอง ไตรยะอุดร

พลเอก พิจิตร-พันเอกหญิง คุณหญิงวิมล กุลละวณิชย์

พลเอก พิชัย-ยุพิน ฉินนะโสตา

ทันตแพทย์ พิชัยยุทธ์-ทันตแพทย์หญิงพนมพร

วานิชชานนท์

คุณพิทักษ์ เทพดาร์ักษ์

คุณพิบูล ธรรมารคสุทธิกุล

คุณพิพัฒน์-พรรณณี วิสุทธิพร

พลโท พิศณุ อุไรเลิศ

พันเอก พิศาล-อารีย์ รัตนโสภณ

พันเอก พิสิทธิ์ชัย มณีวงศ์ และภริยา

คุณพีหม่อม-คุณสมควร ไชยยนต์วิจิตร

พันเอก พูลผล-สุชาดา แสงอิน

คุณเพ็ญภา-มังกร ธนสารศิลป์

คุณเพลินดา พยัคธรานนท์ (หม)

พลโท เพิ่มศักดิ์-ดวงทิพย์ พวงสาโรจน์

คุณเพียรประคอง มารักษ์

เพื่อนนักเรียน 82

เพื่อนของหลานปรก

เพื่อนๆ A4 มธ.

จำลองเอก ไพรสิทธิ์ อินหวาน (เป๊ยก)

พลตรี ไพรัช จันทรอุไร และภริยา

คุณไพโรจน์-พันเอกหญิง โกสุม ชินเศรษฐกิจ

ดร. ไพโรจน์-ท่านผู้หญิงอรสา ลำช้า

พลตรี ไพโรจน์-พันเอกหญิง กฤษณา วัฒนโยธิน

พลตรี ไพโรจน์-พันเอกหญิง พัชรินทร์ นาคฉัตรีย์

พลโท ไพโรจน์ แสงสว่าง

พลเอก ไพโรจน์-วันเพ็ญ เกษรมณี

คุณไพโรจน์ ไพรินพานิช จังหวัดฉะเชิงเทรา
 คุณไพศาล-ชุมาพันธ์ วิเชียรเกื้อ
 คุณไพศาล-ศรัณยู บัวเพชร
 คุณไพศาล ก้านทอง และภริยา
 M. Francois และ Mme. Kathy Simon
 ฟาร์อีสท์แอ็ดเวอร์ไทซิ่ง บจก. (มหาชน)
 คุณเฟื่อง นวลศรี
 โฟลีสส์ บจก.
 พันตรีหญิง ภัสรา อาณัติ
 พันเอก ภัสสร อิศรางกูร ณ อยุธยา และภริยา
 ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ วพม.
 ภาควิชาพยาธิวิทยา กศ.วพม.
 ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชและ
 พยาบาล
 ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัย
 มหิดล
 พลโท นายแพทย์ภิญโญ-สไบ ศิริยะพันธุ์
 พันโท ภูวนารถ นันทระภาณุบุตร
 ชมรมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฉะเชิงเทรา
 นายแพทย์มงคล-พัชรินทร์ ตัญจพัฒนกุล
 คุณมงคล ศิริรุ่งเรือง
 อาจารย์มณฑล-อาจารย์อัสนีย์ สุริยจันทร์
 พลเอก มณี-อุบล ภูมรรตสฤษดิ์
 พันเอก มนต์ชัย-ธนวรรณ จิตรแสง
 พลเอก มนัส คล้ายมณี และภริยา
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 คุณมณฑนา-ธงไชย ภาณุมาภรณ์
 คุณมณฑวัน-สาธิต
 พันเอก นันทชัย-สุวรรณ นิธิประภา
 คุณมานิตย์-คุณเสริมศรี
 พันเอก มานะ ประสิทธิ์นาวา
 พลตรี มานะ-จิราภา ประจักษ์จิตต์ ผบ.พล.ร. 9 และ
 ภริยา
 ศาสตราจารย์มารุต-คุณหญิงพันทิพา บุนนาค
 คุณมาลี สัมภูวรรณ
 พลตรี มีชัย-ปรีเยดา ชุ่มชื่น
 พลตรี มีชัย-มาลารินทร์ ห่องรี
 มีเดีย อิมแพ็ค บจก.

มูลนิธิ ดร. เทียม โชควัฒนา
 มูลนิธิไอโซน เพื่อชีวิต
 เม่งฮง-เหล่า สิ้นสวัสดิ์เจริญ
 พันเอก เมตไตรย-เจษฎาจันทร์
 พันเอก เมธี-พรทิพย์ ศรีทอง
 คุณแม่เพื่อนลูกปลื้ม
 พลตรี ยงยุทธ-รำไพ ทักชนนท์
 คุณยงลาภ เพิ่มสกุล
 คุณยรรยง คุณเกษมกิจ ประธานสภาลูกเสือชาวบ้าน
 กรุงเทพมหานคร
 พันเอก ยศนันท์-ชนวีณา หร่ายเจริญ
 ยอดคุณภาพ บจก.
 พลตรี ยุทธศักดิ์-บุษณี รักศรี
 หม่อมหลวงยุวแก้ว-รุ่งนภา จักรพันธุ์ และครอบครัว
 คุณยุวดี ชุมลิม
 พันเอกหญิง ยุวดี พรพิบูลย์
 พันเอก ยวนัญ-พันตรีหญิง อูมาฉวี สุริยกุล ณ อยุธยา
 คุณเยาวนารถ ประสพสุขโชค สำนักงานขนส่ง จังหวัด
 ฉะเชิงเทรา
 คุณรจนา สุนันท์ เจษฎา
 ห้องปฏิบัติการ โรงพยาบาลเจ้าพระยา
 รองผู้อำนวยการสถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบก
 พลตำรวจตรี ระพีพัฒน์-มาลี ปาละวงศ์
 คุณรังสรรค์-กมลทิพย์ เพชรโพธิ์
 คุณรัตน์พงศ์ ตีระฉนวนิช และภริยา
 ร้านเจียบง
 ร้านทองแม่ฟุ้ง จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ร้านพัฒนศิลป์การช่าง
 ร้านวิไลพร จังหวัดฉะเชิงเทรา
 คุณราเมศ วงศ์สายัณห์
 คุณเรณู โรจนสิริ
 พลเอก เรวัต บุญทับ
 เรืองวาแสนดาร์ต อินดัสตรี บจก.
 เรือโท วิทย์ วรคุปต์ อธิบดีกรมอุตุณิยมหาวิทยาลัย
 โรงพยาบาลเจ้าพระยา
 โรงพยาบาลวิภาวดี 2
 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา
 โรงเรียนผานิตวิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา

โรงเรียนฉัตรวิทยา
โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 2
โรงเรียนพัฒนชัยการชัชวรินทร์
โรงเรียนวัดดอนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา
โรงเรียนเสริมสวยลาลิตย์
โรงแรม รอยัล ริเวอร์
คุณฤดี ชาวสะอาด
พันเอก ฤทธิ์ไกร-มยุรา อยู่พันธ์
คุณระยอง แก้วไทรเกิด
คุณลัดดา จิตรวัฒนแพทย์
คุณลัดดา ปัทมะสุนทร
คุณลัดดา สรณารักษ์
ลาดพร้าวซึกแห่ง
คุณลานทิพย์ ทวาทิน
พลตรี ลิขิต-บุผา เขาวนันท
พลโท เลิศรัตน์-มยุราพันธ์ รัตนวานิช
คุณพ่อเลี่ยม โกละกะ และลูกๆ
คุณวงษ์ เลิศไพศาล รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทร-
ปราการ
วทร. รุ่นที่ 31
ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงวรภา-พันเอก เฉลิมพล
สุวรรณจินดา
พันเอก วรยศ เทพดาร์ักษ์
พันตำรวจเอก วรวัฒน์-กอบแก้ว ธรรมสุนทร
พันเอก วรวิทย์-สุพัทธา ระวังสัง
คุณวราภรณ์ เต็ดดวง (แดง)
คุณวราวุฒิ (เล็ก) พิมานมาต
คุณวลัยพรรณ-ฤดีทิพย์-อัญชลี-มัลลิกา
คุณวลี ยังจรรยา
คุณวศิน-สุรณี เตยะธิต
คุณวศิน ปลื้มเจริญ
คุณวศิน เสสะโรจน์กิจ
คุณวัชร นิลงำแหง
พลตรี วัฒนา นาราคาม
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
คุณวันชัย-จินตนา ตั้งพานิชดี
พันโท วันชัย-เรณู แสงเงินอ่อน
คุณวรวรณี รอดเรืองเดช

พลตรี วันชัย-จรรยา ทองสุขุม
คุณอัจนรา หัสบำเรอ
คุณหญิงวัลลีย์ พงษ์พานิช
พันเอกหญิง วารี พรหมเพชรรัตน์
คุณวิกรม เสงคศิริ
พันเอก วิชญ์-สุชฎา เทพหัสติน ณ อยู่ธยา
พลเอก วิชัย หงสกุล
คุณวิจิต ดันตือนุমানนท์
คุณวิจิต สมสุขเจริญ ผู้จัดการศูนย์ธุรกิจสะพานขาว
คุณวิชุดา ปิไทรทอง
คุณวิเชนทร์ เมตตาประดล
พลตรี วิเชียร-พันเอกหญิง อภิญญา พันธุ์มงคล
พันเอก วิฑูรย์-เปรมฤดี ดิษยบุตร
วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
คุณวิทยา-วรพรรณ น้อยใจบุญ
พลโท วินัย-ศศิณี ภัทวิทยกุล
พลเอก วินิจ-คุณหญิงนิโลบล กระจำจสนธ์
พลตรี วินิจ ภาคพิณี
พันเอก วิบูล สัจกุล
พลตรี หม่อมหลวงวิบูลย์-วิภา สุประดิษฐ์
พลตรี วิรุณ-ทิพย์รัตน์ อุดมสุข
ผอ. วิโรจน์-อ. ปราณี ศรีโกตา
พันเอก วิโรจน์ อารีย์กุล
พลตรี วิโรจน์ สายหรั่ง
คุณวิโรจน์ ศิลย์เสรีกุล
คุณวิโรจน์-พณชิตา คุณวัฒนา
คุณวิไล จันทร์เรือง
พันเอก วิวรธน์-ดวงกมล สุชาติ
คุณวีรวัฒน์-สุมางค์ ปัทมดิลก
คุณวีรวิทย์-ลดาวัลย์ เขาวนโยธิน
นายแพทย์วีระชัย ฤชา
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
และครอบครัว
คุณศรีจรรยา ผดุงเจริญ
พลโท ศักดา ไชยรังสฤษฎี
คุณศักดิ์ดา-จิรวรรณ มณีรัตนพร
พันเอก ศานติ-พันตรีหญิง ยุวดี ปิลกศิริ
คุณศิริกุล ธนสารศิลป์

คุณศิริชัย ทรัพย์เจริญกุล
 คุณศิริมา พงศ์ถิ่นทองงาม
 คุณศิริวรรณ ปางวิภาพ
 พันเอก ศิโรตม์-ปรียา แก้วทนต์
 คุณศิวพร ปกป้อง
 นายแพทย์ศุภชัย-เกษร อินทวารี
 นายแพทย์ศุภชัย-แพทย์หญิงสมาลี ไชยธีระพันธ์
 พันเอก ศุภวิทย์-พันธุ์หญิง สิริมาส มุตตามระ
 ศูนย์การทหารราบ
 เศรษฐศาสตร์จุฬาฯ รุ่นที่ 29
 คุณสกล-นิต + หลานๆ
 สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัด
 ฉะเชิงเทรา
 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
 พันเอก สถาพร-แพทย์หญิงวลัยพร พันธกล้า
 คุณสนธิ-พันเอกหญิง สว่างจิตร์ ภาดิยะกุล
 คุณสนั่น เอกแสงกุล (ไบรท์ กรุป)
 สมาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ
 คุณสมเกียรติ กิตติกุล และภริยา
 คุณสมชัย อัครชัยโสภณ
 นายแพทย์สมชาย-แพทย์หญิงอุบลรัตน์ สันตวัตร
 พลตรี สมชาย-เรณู ขาญชัยการ
 คุณสมชาย-เปรมวดี รัตนโรม
 พันเอก สมเดช-สุพัตรา ชื่อมาก เสข.พล.ร. 9 และภริยา
 คุณสมนึก ทักษิณา
 พันเอก สมบัติ-พิงพิศ ศูนย์กลาง (ผบ.ร. 9)
 พลเอก สมพงษ์-ประไพ ไหมวิจิตร
 พลตำรวจตรี สมภพ-ดาบทิพย์ สกุนตะวิภาต
 คุณสมภพ (ต๋องวัดโพธิ์)-โฉมยง พ่วงเพิ่ม
 พันเอก สมโกชน์-อารยา นนทชัย
 คุณสมยศ-เรณู เ็นใจ
 คุณสมศรี นาคเนียม
 คุณสมศักดิ์ ฉันทานุศาสน์
 นายแพทย์สมศักดิ์-ภาวิรัตน์ อารีวัฒนา
 พันเอก สมศักดิ์-พรทิพย์ นิลนนท์
 คุณสมศักดิ์ มัคลาจารย์
 คุณสมสุข-จิราวรรณ คุณมงคล

สมาคมนักวิ่งเพื่อสุขภาพแห่งประเทศไทย
 สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
 สมาคมศิษย์เก่าเทคนิคการแพทย์ศิริราช
 สมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทรา และหน่วยกู้ภัย
 ฉะเชิงเทรา
 สมาคมสันติสุข
 พันเอก สมาน-แสงอรุณ แยมเกตุ
 คุณสมาน กวัคไพฑูรย์-คุณกล้าหาญ ดันติราษฎร์
 สโมสรไลออนส์คลองสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา
 สยามอีไลซ่าเซ็นเตอร์ บจก.
 พันเอก สรภฏ-พันเอกหญิง อภิรัตน์ นรินทร์
 คุณสรรค์ศิริ ชูเลิศดวงศ์
 สหกรณ์ปศุสัตว์และสัตว์น้ำ จังหวัดฉะเชิงเทรา
 สลก.ทบ.
 พันเอก สวัสดิ์-ปฤษฎา เฟ่งจิต
 พันเอก สวัสดิ์-สุภาภย์ ทัศนา
 นาวาโท ดร. สว่าง-ไพยมณี เจริญผล
 นายสว่าง ศรีศุภณ ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา และ
 ภริยา
 พลตรี สันติ-วงเดือน สุวรรณนาค และครอบครัว
 คุณสันติพันธุ์ ธีรรัฐ
 พลตรี สันติสุข-พันเอกหญิง สุดาวดี วรกิจโกคาทร
 พันเอก สัมพันธ์-จิรวัฒน์ ยังพะกุล
 คุณสาริต แสงมี
 คุณสามัคคี มณีรัตน์
 นายแพทย์สาโรจน์-พลตรีหญิง แพทย์หญิงวนิช
 วรรณพฤษ
 สำนักงาน ช. ชนะสงคราม
 นายแพทย์สินธุ-คำปุย สินธุวงษ์
 พลเอก สีนาด-นันทภรณ์ รัตนพฤษ
 พลโท สิริชัย-ยุวดี ธัญญสิริ
 คุณสิวลี-อาจารย์ศิวไล และบุตร
 คุณสุกัญญา สาระ
 พลตรี สุกิจ-นวลสมร ชมะสุนทร
 คุณสุขุม ตั้งกงพานิช สมาชิกสภาเทศบาล จังหวัด
 ฉะเชิงเทรา
 คุณสุคนธ์ สืบถิ่น
 คุณสุจินต์-อังคณ มีชนะ

พันเอก สุชาติ-ร้อยเอกหญิง ปานใจ วงษ์มาก
 พันเอก สุชาติ-ผ่องศรี ภักดีพินิจ
 คุณสุทธิชัย สนธิมูล
 คุณสุทธิพร จีระพันธุ์
 คุณสุทธิพร-ธิดา ล้อมศิลา
 พลโท สุทธิรักษ์-พรทิพย์ กาญจนารักษ์
 คุณสุทิพ และครอบครัว
 คุณสุเทพ-ยุพิน กุศลปัญญา
 คุณสุเทพ-วัลภา มะลิวัลย์
 พันเอก สุธน-พันโทหญิง สุนันทา กาศสุวรรณ
 อาจารย์สุธี-อาจารย์ปราณี ปันบัว
 คุณสุนทร-นอร เกื้ออนาคติ
 พลโท สุนทร โสภณศิริ
 คุณสุนันท์ จิตต์ประทุม
 คุณสุพจน์ วิศวพรสุนทร และภริยา
 พันตำรวจเอก สุพัต-รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง
 ชุศรี พิศลยบุตร
 คุณสุพล เตชะธาดา และครอบครัว
 คุณสุภาณี เวชพาษา
 คุณสุภารัตน์ ธีระวร
 นาวาเอกหญิง สุมาลี มานะนิยมไทย
 คุณสุรศักดิ์-พรพงษ์ ประดับทอง
 คุณสุรินทร์-พูนสุข ดันทีไพบูลย์
 คุณสุรีย์+ละอองดาว+มาลิน+กอบกุล
 คุณสุภาพร จันทรสมบุรณ์
 คุณสุวรรณ-บุญทิพย์ รื่นยศ
 แพทย์หญิงสุวรรณ วรคามิน
 พลตรี สุวัฒน์-ศิริบุญ อักษรกิตติ
 พลโท เสถียร-วัฒนา มีใจสืบ
 คุณเสริมศักดิ์ จงเจริญ
 พันเอก เสรี วงษ์ประจิจิตร ผบ.ทพ.12
 คุณเสาวพัจ รัตนวิจิตร
 แพทย์หญิงแสงโสม-นายแพทย์จัญญู ปิระวารภรณ์
 คุณแสนสุรีย์ ดอกพุดกศรี
 พลโท แสงว ขมะสุนทร และครอบครัว
 พลตรี โสภณ-วัลภา ศีลพิพัฒน์
 คุณหญิงโสภาวดี อุตยาโมบล
 หจก. ชินวัตรแพชั่นฮ้าส์

หน่วยโลหิตวิทยา กองอายุรกรรม รพ.ร.6
 หอการค้าจังหวัดฉะเชิงเทรา
 ห้อง LAB โรงพยาบาลวิภาวดี 2
 หออภิบาล โรงพยาบาลศิริราช
 หออภิบาล สยามมินทร์
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดเด่นเสมอ
 พลเอก หาญ-จารุณี เพ็ไทย
 รองศาสตราจารย์ ทันตแพทย์หาญณรงค์ พิทยะ
 พันเอก เหมรัฐ-สุวิรัตน์ ข่านิล
 คุณองอาจ-สกลฉัตร (อ้อม)
 พันเอก อุดลย์-ศรีสุดา อุบล รอง ผบ.พล.ร. 9 และภริยา
 พันเอก อุดลยเดช-ศรีจันทร์ อินทะพงษ์
 คุณอชิป รัตนจึงโรจน์
 คุณอนงค์ แซ่เตีย (กนิษฐ์บุรี)
 พันตรี อนุมาศ พินิจชอบ
 คุณอภิญา หวานฉ่ำ
 พลโท อภิชาติ-พรทิพย์ เพ็ญกิตติ
 ศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ-สุวีวรรณ จำรัสฤทธิ์วงศ์
 คุณอภิญา บัวสว่าง
 คุณอมร-นภาพร พึ่งชาญชัยสกุล
 พลเอก อรุณ-คุณหญิงอรุณี ปรีวีดิธรรม
 ศาสตราจารย์ นายแพทย์อรุณ-ศาสตราจารย์
 แพทย์หญิงสมศรี เผ่าสวัสดิ์
 คุณอรุณรุ่ง บุญอนันตพงศ์
 อเวเนตีส ฟาร์มา บจก.
 พันเอกหญิง อ้อยทิพย์ ณ ถลาง
 ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอังกาบ ประการรัตน์
 คุณอัญชมา วีระน้อย
 คุณอาจณรงค์ นิลรัตน์ ณ อยู่ธยา
 อาจารย์ทองใบ สนิทวงศ์ ณ อยู่ธยา
 อาเจ็ด-สุมาลี มิ่งขวัญ
 พลตรี อาชวินทร์ เศวตเศรณี รองแม่ทัพภาคที่ 1
 อาแดง+ปู+ปลา
 พลตรี อาทร-วันดา โลहितกุล
 ดร. ทวี-พิมพ์ บุรณเขตต์
 พลตรี อาทิตย์-ทิพาพร ศิริธร
 พันตำรวจเอก อานนท์-รจนา อาชุนบุตร
 คุณอำนวยการ ปะติเสรองเลขาธิการรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง

พลตรี อำนาจ-วงษ์วรรณ หงษ์ทอง

คุณอำพน-พลตรีหญิง จินตนา อัตนวานิช

คุณอำไพ Dubus

คุณอำไพ อุไรเวโรจนกร (ศิริราช)

คุณอิทธิ ศิริลัทธยากร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
การคมนาคม

คุณอุดม-พรวิภา พูลเกษ

พลตรี อุดม-นัยนาฏ พรหมโยธิน

คุณอุดมพร อาณัติวงศ์ (ป่าไม้)

พลโท อุทัย ชินวัตร

พันเอกหญิง อุทุมพร พิทักษ์สาส์

พันเอก อุปถัมภ์-สมหญิง อินทามระ

คุณอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์

คุณอุไรวรรณ คณิสสุเกษม

พลเอก ยึด-พลตรีหญิง วรนุช เบื้องบน

คุณเอกพร รักความสุข

ร้อยเอก เอกลักษณ์ ธรรมสุนทร+เรือโท ชัยเสรี

หมามมี, ร.น.

ดร. เอมอร ชูพินิจ ลีน

คุณเอมอร สมบัติสันต์

เอวิตาน บจก.

แอล เอ็ม อินเตอร์ เนชั่นแนล บจก.

คุณโอกาส เตพละกุล

พลตรี โอกาส-นาวาเอกหญิง เบญจวรรณ สนธิสุข รน.

คุณฮวดสุข แซ่ตั้ง

Dr. Peter and Mrs. Elena Kramer

Famille Cheymol

Christian and Anne Catherine Jallabert

Family Lefort

Gamma Creation Co., Ltd.

Gothom-Porntip Arya

Krit and Gladys Chouli

M. Thierry and Laurence Dagron

Les amis de' adfe

Martine and Mokhtar Hamidi

Mekongland Pte. Ltd.

Na Champasak and Desmazieres

Nelly and Pierre Mourlevat

Nipa and arnauld de Nadaillac

Philippe & Kim Latour

Famille Testard

M. Thierry-Vipapan Lefevre

June, Harald, Loraine

Mr. Paul and Suzy Dumond

M. Jean Francois Brigitte Fauveau

H.E. Christian Prettre

M+Mme Gilles Garachon

Senateur Pierre Biarnes

Senatrice Monique Ben Guiga

Martine-Patrick Riffard

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

65/16 ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทร. 882-1010 โทรสาร 433-2742, 434-1385

E-Mail : info@amarin.co.th Homepage : http://www.amarin.co.th

